

HEYDƏR ƏLİYEV İRSİNİ ARAŞDIRMA MƏRKƏZİ
HEYDAR ALIYEV'S HERITAGE RESEARCH CENTER
CENTRE DE RECHERCHES DE L'HERITAGE DE HEYDAR ALIYEV

AZƏRBAYCAN – NATO :
TƏRƏFDAŞLIQDAN BAŞLANAN YOL
(1994-2009)

AZERBAIJAN – NATO:
ROAD BEGINNING FROM PARTNERSHIP
(1994-2009)

AZERBAIDJAN - OTAN :
LE DEBUT DU PARTENARIAT
(1994-2009)

Bakı - 2009

"Azərbaycan-NATO: tərəfdaşlıqdan başlanan yol" kitabı Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzinin növbəti nəşridir. Kitabda Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin NATO-nun mənzil qərarında, bu təşkilatın Vaşinqton, Avropa - Atlantika Əməkdaşlıq Şurasının Madrid zirvə görüşlərindəki, Parlament Assosiasiyasının Praqa sessiyasındakı çıxışları, NATO-nun baş katibləri Xavyer Solana, Corc Robertson ilə görüşləri, eləcə də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin NATO-nun İstanbul Zirvə görüşündə, "Avratlantik İttifaqı yol ayrıcında" mövzusunda Beynəlxalq konfransda, Parlament Assosiasiyasının Paris sessiyasındakı çıxışları və NATO-nun Baş katibi Yaap Hoop de Sxefferlə görüşü yer almışdır.

ISBN

© Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzi 2009

HEYDƏR ƏLİYEV İRSİNİ ARAŞDIRMA MƏRKƏZİ
HEYDAR ALIYEV'S HERITAGE RESEARCH CENTER
CENTRE DE RECHERCHES DE L'HERITAGE DE HEYDAR ALIYEV

**AZƏRBAYCAN – NATO :
TƏRƏFDAŞLIQDAN BAŞLANAN YOL**

**AZERBAIJAN – NATO:
ROAD BEGINNING FROM PARTNERSHIP**

**AZERBAIDJAN - OTAN :
LE DEBUT DU PARTENARIAT**

Məsləhətçi:

Asəf NADİROV

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü

Buraxılışa məsul:

Vurğun SÜLEYMANOV

Yaradıcı heyətin rəhbəri:

Fuad BABAYEV

Yaradıcı heyət:

Anar HƏSƏNLI

Təmkin MƏMMƏDLİ

İrina MUXTAROVA

Gündüz NƏSİBOV

Dilçi-redaktor:

Mətanət BABAYEVA

Dizayn və səhifələmə:

Elviz İSMAYILOV

Kitabın tərtib olunmasında Azərbaycan Respublikası Prezidenti mətbuat xidmətinin foto-materiallarından istifadə olunmuşdur.

Kitabda AzərTAc-ın, NATO-nun (www.nato.int), BMT-nin (www.un.org) və ATƏT-in (www.osce.org) rəsmi saytlarının materiallarından istifadə olunmuşdur.

*Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin
anadan olmasının 86 illiyinə ithaf olunur*

Biz "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramı çərçivəsində NATO ilə əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət veririk və Azərbaycanın Şimali Atlantika Müqaviləsi Təşkilatı ilə münasibətlərinin daha da dərinləşdirilməsinə öz tərəfimizdən hər cür kömək göstərəcəyik.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun 50 illik yubileyinə həsr olunmuş zirvə görüşündə nitqindən - 26 aprel 1999-cu il

"Fərdi tərəfdaşlıq fəaliyyəti" planında iştirakımız Azərbaycanın NATO ilə işbirliyində vacib dönüş nöqtəsidir və bizim təhlükəsizlik siyasətimizin inkişafına nəzərəcarpacaq töhfə verəcəkdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin NATO-nun İstanbul sammitində çıxışından - 29 iyun 2004-cü il

Hörmətli oxucular!

"Azərbaycan – NATO: tərəfdaşlıqdan başlanan yol" kitabı Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzinin yeni nəşridir.

Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzi 2004-cü il may ayının 10-da, ümum-milli liderimizin ad günündə fəaliyyətə başlayıb. Mərkəzin tərkib hissəsi olan "Heydər Əliyev irsi" Beynəlxalq Elektron Kitabxanası Heydər Əliyevin əsərlərini – çıxışları, bəyanatları, məktubları və görüşlərinin mətnlərini 35 dildə dünya oxucularına çatdırır. Bu gün dünyanın qabaqcıl universitetləri, nüfuzlu elm mərkəzləri, dövlət idarələri, media orqanları, transmilli şirkətlər, eləcə də dünyada gündən-günə nüfuzu yüksələn Azərbaycanla maraqlanan şəxslər - tədqiqatçılar, politoloqlar, iqtisadçılar, tələbələr bizim oxucularımız sırasındadır.

Mərkəzin nəşriyyat qrupu tərəfindən müxtəlif dillərdə kitablar nəşr olunur. Bu kitabların hər biri oxucular tərəfindən rəğbətlə qarşılanıb və geniş rezonansa səbəb olub. ATƏT-in Budapeşt, Lissabon və İstanbul sammitlərində Heydər Əliyevin çıxışları, müsahibələri daxil edilmiş "Heydər Əliyev: Biz Azərbaycan ərazisində ikinci bir erməni dövlətinin yaranmasına yol verə bilmərik", Heydər Əliyevin və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin İKT-nin zirvə görüşlərindəki çıxışları əsasında hazırlanmış "Azərbaycan İslam Konfransı Təşkilatı sıralarında" kitablarını xüsusilə qeyd etmək istərdik. Qeyd edək ki, birinci kitab Azərbaycan dilində və ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrləri olan ölkələrin dövlət dillərində (ingilis, fransız və rus), ikinci kitab isə Azərbaycan dili ilə yanaşı, İKT-nin rəsmi dillərində (ingilis, fransız və ərəb) nəşr edilib.

Qarşınızdakı bu kitaba görkəmli siyasətçi Heydər Əliyevin və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin NATO-nun ali məclislərindəki çıxışları və təşkilatın rəhbərləri ilə görüşlərinin mətnləri, tarixi arayışlar, Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş Azərbaycan əraziləri ilə bağlı BMT-nin qətnamələri, ATƏT-in zirvə görüşlərinin sənədləri, məlumat-soraq materialları, xəritələr və foto-sənədlər daxil edilib.

Azərbaycan xalqının böyük oğlu Heydər Əliyev 1994-cü il may ayının 4-də Brüsseldə, NATO-nun "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramını imzalamaqla Azərbaycan Respublikasının xarici siyasətində yeni prioriteti - Avroatlantik məkana inteqrasiya siyasətini müəyyənləşdirdi. Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünün davam etdiyi bir şəraitdə atılan bu addım bir tərəfdən Heydər Əliyevin "Sülh naminə tərəfdaşlıq" çərçivə sənədinin imzalanma

mərasimindəki bəyanatında qeyd etdiyi kimi, ölkəmizə Qərb dünyası ilə sıx və çoxtərəfli qarşılıqlı münasibətlər yaratmaq və Qərb dünyasının çox zəngin təcrübəsindən bəhrələnmək, digər tərəfdən NATO dövlətlərinin qüvvələri ilə qarşılıqlı uzlaşan hərbi əməliyyat qüvvələri yaratmaq imkanı verirdi.

50 il əvvəl – 1949-cu ildə yaradılmış NATO Avroatlantik regionda sabitliyin əsası, təhlükəsizlik məsələləri ilə bağlı məsləhətləşmələr keçirmək üçün forum kimi çıxış edir, münaqişələrin qarşısının alınmasında və böhranların nizamlanmasında fəal iştirak edir, qeyd olunan regionun digər ölkələri ilə hərtərəfli tərəfdaşlığın, əməkdaşlığın və dialoqun inkişafına yardım göstərir.

Təsadüfi deyil ki, NATO-nun hələ 1994 - cü ilin yanvarında Şimali Atlantika Şurası tərəfindən qəbul edilmiş Bəyannamədə Cənubi Qafqaz regionunda yaranmış narahatlığı öz əksini tapmışdır. Bəyannamədə ərazi ələ keçirmək məqsədilə gücdən istifadə olunması pislənir və Cənubi Qafqaz dövlətlərinin ərazi bütövlüyünə, müstəqilliyinə və suverenliyinə hörmət, regionda sülhün, sabitliyin və əməkdaşlığın bərqərar olmasının vacib elementi kimi səciyyələndirilir.

Qeyd etmək lazımdır ki, sonrakı illərdə də dəfələrlə NATO-nun rəsmi sənədlərində bu təşkilatın Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünü tanıdığı bəyan olunub.

Bu gün NATO ilə Azərbaycan demokratik təsisat və hərbi islahatlar sahəsində fəal şəkildə əməkdaşlıq edir, həmçinin bir çox digər sahələrdə praktiki əməkdaşlığı inkişaf etdirirlər. Azərbaycanla NATO arasında olan əməkdaşlıq proqramı Azərbaycanın Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planında (FTƏP) öz əksini tapıb.

2002-ci ildə NATO/Avro-Atlantika Tərəfdaşlıq Şurasının Praqa sammitində tərəfdaş ölkələrlə əməkdaşlığı genişləndirmək məqsədilə Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planı (FTƏP) qəbul edilib. 2003-cü ilin mayında Azərbaycan FTƏP-ə qoşulmaq üçün rəsmi müraciət edib. Azərbaycanın siyasi, iqtisadi və təhlükəsizlik sahəsində inkişafı barəsində müfəssəl məlumatı özündə birləşdirən FTƏP Təqdimat Sənədi Alyansa 2004-cü ilin mayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin NATO-nun mənzil qərargahına səfəri zamanı təqdim olunub.

Əməkdaşlığın əsas sahələrinə silahlı qüvvələrin üzərində tam demokratik nəzarətin yaradılması, müdafiə tədbirlərinin planlaşdırılması və müdafiə büdcəsinin formalaşdırılması, o cümlədən NATO-nun norma və standartlarına uyğun olaraq bütün silahlı qüvvələrin təşkilatı strukturunun yenidən təşkili daxildir.

NATO ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın digər əsas məqsədi sülhməramlı və böhranların idarə olunması əməliyyatlarında ölkənin silahlı qüvvələrinin NATO ölkələrinin silahlı qüvvələri ilə birgə işləməsi imkanlarının gücləndirilməsindən ibarətdir. SNT təlim və məşğələlərində mütəmadi iştirakı nəticəsində Azərbaycan NATO-nun rəhbərliyi altında aparılan sülhməramlı əməliyyatlara qoşularaq Avroatlantik təhlükəsizliyinin təmin olunmasına fəal töhfə verib. Azərbaycanın silahlı qüvvələri 1999-cu ildən 2008-ci ilədək Kosovoda, 2002-ci ildən isə Əfqanıstanda, eləcə də İraqda həyata keçirilən sülhməramlı əməliyyatları dəstəkləyir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 8 noyabr 2006-cı il tarixində NATO-nun Baş Katibi Yaap de Hoop Sxefferlə birgə mətbuat konfransındakı bəyanatında qeyd etdiyi kimi, "Bu, bizim gənc, lakin NATO-nun əsil və etibarlı tərəfdaşı olmaq üçün öz potensialını artıran ölkəmiz üçün çox vacibdir".

Azərbaycanın hava məkanı və Xəzər dənizinin müvafiq olaraq, hava və dəniz təhlükəsizlik səviyyəsinin artırılması üçün Azərbaycan və NATO birgə işləyirlər.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanın NATO ilə əməkdaşlığının əhatə dairəsi genişdir və yalnız hərbi məsələlərlə məhdudlaşmır.

1994-cü ildən NATO-nun Sülh Naminə Tərəfdaşlıq Proqramına qoşulan Azərbaycan ötən 15 il ərzində özünü əsil etibarlı tərəfdaş kimi göstərib.

Qeyd olunanları ümumiləşdirərək əminliklə deyə bilərik ki, Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzi tərəfindən nəşr etdirilən "Azərbaycan-NATO: tərəfdaşlıqdan başlanan yol" kitabı tədqiqatçılar, politoloqlar, tələbələr, eləcə də Azərbaycanın dünya birliyinə inteqrasiyası ilə maraqlanan hər bir şəxs üçün sanballı və dəyərli mənbə olacaqdır.

Asəf Nadirov

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Brüsseldə NATO iclasında çıxışı

4 may 1994-cü il

Hörmətli cənab baş katibin müavini, hörmətli NATO şurası üzvləri, hörmətli səfirlər, xanımlar və cənablar!

Məni və Azərbaycanın nümayəndə heyətini səmimi qəbul etdiyinizə görə minnətdarlığımı bildirirəm. Bu gün sizin aranızda olmaq imkanından şadam və bunu Azərbaycan Respublikası üçün mühüm hadisə sayıram. Azərbaycan Respublikası barədə dediyiniz səmimi təbrik sözlərinə və xoş arzularınıza görə çox sağ olun. Öz inkişafında böyük tarixi yol keçmiş, çoxlu çətinliklərə və maneələrə rast gəlmiş Azərbaycan xalqı 1991-ci ildə milli istiqlaliyyət qazanmışdır. Müstəqil Azərbaycan dövləti yaranmışdır və indi o, Birləşmiş Millətlər Təşkilatına, ATƏM-ə, bir çox beynəlxalq təşkilatlara daxildir. Bu gün Azərbaycan nümayəndə heyətinin Şimali Atlantika İttifaqının iqamətgahında olmasından böyük fərəh hissi keçirirəm.

Azərbaycan Respublikası öz müstəqilliyini möhkəmləndirmək yolu ilə gedir. O, daxili siyasətdə demokratik hüquqi dövlət quruculuğu yolu tutur, bəşəriyyətin nail olduğu demokratik dəyərlərdən istifadə etməklə şəxsiyyət azadlığı və insan hüquqlarının müdafiəsi, çoxpartiyalı sistem, siyasi plüralizm üçün şərait yaradır. İqtisadiyyat sahəsində respublika iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi və bazar iqtisadiyyatının, azad sahibkarlığın, azad təşəbbüskarlığın bərqərar olması yolunu tutmuşdur. Biz belə hesab edirik ki, bütün bunlar Azərbaycanın dünya birliyinə sıx inteqrasiyası üçün yaxşı zəmindir.

Azərbaycan Respublikası özünün xarici siyasətində dünyanın qarşılıqlı əlaqələri, qarşılıqlı asılılığı prinsipini əsas tutur, sülhsevər siyasət yeridir və suverenliyə hörmət etmək, bir-birinin daxili işlərinə qarışmamaq, ərazi bütövlüyünə və sərhədlərin toxunulmazlığına əməl etmək prinsipləri zəminində bütün ölkələrlə mehriban münasibətlər saxlamağa çalışır.

İndi Azərbaycan Respublikası ağır iqtisadi böhran keçirir. Bu böhran bir tərəfdən 70 il ərzində Azərbaycanın da daxil olduğu Sovet İttifaqının dağılması, Sovet İttifaqının bütün başqa respublikaları arasındakı sıx inteqrasiya əlaqələrinin pozulması, bir iqtisadi sistemdən başqasına keçidlə əlaqədardır. Digər tərəfdən, Azərbaycanın qonşu Ermənistan Respublikası ilə müharibə vəziyyətində olması, hərbi təcavüzə məruz qalması bu iqtisadi böhranı dərinləşdirir. Lakin, biz belə hesab edirik ki, Azərbaycanın müstəqil inkişaf yolu ilə qəti şəkildə irəliləməsini nəzərə alsaq, bütün bu çətinliklər ara-

dan qaldırıla bilər. Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyi dönməz amildir və biz əminik ki, həm dövlət quruculuğu, həm iqtisadi dəyişikliklər, həm də demokratik islahatların həyata keçirilməsi sahəsində tutduğumuz yol bu çətinlikləri aradan qaldırmağa və böyük imkanları, zəngin iqtisadi və intellektual potensialı olan Azərbaycanı dünya iqtisadiyyatına, dünya birliyinə qovuşdurmağa imkan verəcəkdir.

Bayaq dediyim kimi, qonşu Ermənistanın respublikamıza qarşı altıncı il davam edən hərbi təcavüzü Azərbaycanın vəziyyətini mürəkkəbləşdirir. Ermənistanın millətçi dairələrinin törətdikləri bu təcavüz həm Azərbaycan xalqına, həm də erməni xalqına sayısız-hesabsız bəlalar gətirmişdir və bu gün bizdən ötrü çox çətin problemə çevrilmişdir.

Sizə yaxşı məlumdur ki, Azərbaycan ərazisinin bir hissəsini ilhaq etmək, Dağlıq Qarabağı Ermənistana birləşdirmək məqsədi güdən Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində erməni silahlı birləşmələri Azərbaycan ərazisinin xeyli hissəsini işğal etmişlər. Altı ildən bəri davam edən müharibə nəticəsində 20 mindən çox adam həlak olmuş, təqribən 4 min nəfər əsir düşmüş və ya girov götürülmüş, Azərbaycan ərazisində minlərlə yaşayış evi, xəstəxana, məktəb, sosial obyekt, sənaye və kənd təsərrüfatı müəssisəsi məhv edilmişdir. Ölkəmizə milyardlarla dollar zərər dəymişdir.

Lakin ən dəhşətli odur ki, Azərbaycan ərazisinin 20 faizə qədəri erməni silahlı birləşmələri tərəfindən işğal olunmuşdur və bu rayonların sakinləri - bir milyondan çox adam yaşayış yerlərini itirmişdir, çox ağır sosial-iqtisadi vəziyyətdədir və öz ölkəsində qaçqına çevrilmişdir. Dağlıq Qarabağın ərazisində yaşayan azərbaycanlıların hamısı oradan qovulmuşdur. Dağlıq Qarabağ və onun ətrafında Azərbaycanın daha yeddi rayonu, bayaq dediyim kimi, erməni silahlı birləşmələrinin işğalı altındadır.

Biz həmişə münaqişənin sülh yolu ilə aradan qaldırılmasına tərəfdar olmuşuq və indi də bu mövqedəyik. Beynəlxalq təşkilatların - BMT-nin, ATƏM-in və onun Minsk qrupunun imkanlarından fəal surətdə istifadə etməyə çalışırıq. 1993-cü ildə BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası dörd qətnamə qəbul etmişdir. Həmin qətnamələrdə erməni işğalçı qoşunlarının Azərbaycan ərazisindən çıxarılması qəti şəkildə tələb olunur, lakin Ermənistan bu sənədlərin heç birini yerinə yetirməmişdir. ATƏM-in Minsk qrupunun söyləri də hələlik müsbət nəticə verməmişdir. Hərbi əməliyyatlar bu gün də davam edir, Azərbaycan ərazisinin xeyli hissəsini işğal etmiş erməni silahlı birləşmələri respublikamızın müdafiə mövqələrinə hücum edirlər. Hər gün qan tökülür, adamlar həlak olur.

Artıq bütün bunlara dözmək mümkün deyildir. Ona görə də mən bu gün

burada, NATO-nun iqamətgahında olmağımdan istifadə edərək, Azərbaycanın mövqeyini bir daha bəyan edirəm. Biz bu məsələnin sülh yolu ilə həllinə, atəşin və bütün hərbi əməliyyatların dərhal dayandırılmasına, işğalçı qoşunların Azərbaycan ərazisindən dərhal çıxarılmasının və bu zaman onun ərazi bütövlüyünü, sərhədlərinin toxunulmazlığını təmin edəcək danışıqlara tərəfdarıq. Biz bu şərtlərlə Dağlıq Qarabağın muxtariyyət statusu haqqında məsələni nəzərdən keçirməyə hazırıq.

Aprelin 12-də Azərbaycan televiziyası və radiosu ilə çıxış edərkən mən erməni xalqına, Ermənistanın rəhbərliyinə, Dağlıq Qarabağın Azərbaycan vətəndaşı olan erməni sakinlərinə müraciət edərək qan tökülməsini dayandırmağa çağırırdım. Taleyin hökmü ilə Azərbaycan və erməni xalqları yanaşı yaşamaladırlar və əsrlərlə yanaşı yaşamışlar. Biz belə hesab edirik ki, problemin hərbi yolla həllinin perspektivi yoxdur. Bu müharibə perspektivsiz müharibədir və qan tökülməsinə mümkün qədər tezliklə son qoymaq, regionumuzda sülhü bərqərar etmək lazımdır.

Bu gün bir daha əmin olduğumuzu bildiririk ki, bizim sülh məramlı təşəbbüslərimizin həyata keçirilməsi üçün beynəlxalq təşkilatlar, ilk növbədə ATƏM və onun Minsk qrupu əlavə tədbirlər görəcəklər. Bu gün NATO-nun iqamətgahında olarkən yarandığı dövrdən bəri Avropada və bütün dünyada sabitlik yaradılmasına, sülh və əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsinə çox böyük töhfə vermiş Şimali Atlantika İttifaqına dərin hörmətimi bildirmək istəyirəm. Biz NATO-ya yüksək ehtiramla yanaşır və onun müasir mərhələdəki fəaliyyətinə böyük əhəmiyyət veririk. Şimali Atlantika Əməkdaşlığı Şurasının yaradılması NATO-nun fəaliyyətində mühüm mərhələ olmuşdur və başqa dövlətləri NATO-nun orbitinə cəlb etməyə imkan verəcəkdir.

Biz NATO-nun bu il yanvarın 10-da "Sülh naminə tərəfdaşlıq" sənədini qəbul etməsi barədə qərarını razılıqla qarşılayır və bunu həm də ölkələr arasında əməkdaşlığı daha da inkişaf etdirmək üçün NATO-nun fəaliyyətində mühüm addım sayırıq. NATO-nun 10 yanvar tarixli qərarında Cənubi Qafqazda yaranmış vəziyyətdən xüsusi narahatlıq ifadə olunmasına, regionumuzda, o cümlədən Azərbaycanda, Ermənistanda və Gürcüstanda münaqişənin aradan qaldırılmasının zəruriliyinə əminliyin əksini tapmasına böyük əhəmiyyət veririk.

Bütün bunlar bizi cəlb edir və böyük maraq doğurur. Bunları əsas tutaraq, biz NATO-nun Şərqi Avropa ölkələrini və keçmiş Sovet İttifaqına daxil olan yeni müstəqil dövlətləri "Sülh naminə tərəfdaşlıq" sənədinə qoşulmağa çağırırıq.

dəvətini böyük razılıqla qarşılamışıq. Biz həmin sənədi imzalamağı qərara almışıq və NATO ilə əməkdaşlığa böyük ümid bəsləyirik. Bu əməkdaşlıq həm Azərbaycanın Qərbi demokratiyasına qovuşması, həm də NATO ilə əməkdaşlıq edərək, regionda vəziyyəti sabitləşdirməyə, müharibəni dayandırmağa, Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülh və mehriban qonşuluq yaratmağa yönəldilmiş əlavə yollar axtarmaq baxımından bizdən ötrü çox mühümdür.

Biz buraya bu fikirlər və ümidlərlə gəlmişik və bu gün "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramını imzalamağa hazırıq. Bir daha ümid etdiyimi bildirmək istəyirəm ki, Azərbaycan Respublikasının bu addımı NATO tərəfindən layiqincə qiymətləndiriləcək, qarşılıqlı surətdə faydalı olacaq və başlıcası isə, regionumuzda vəziyyətin sabitləşməsinə kömək edəcəkdir. Sizin təşkilatınıza gələcək uğurlar arzulayıram. Diqqətinizə görə minnətdaram və "Sülh naminə tərəfdaşlıq" çərçivə sənədini imzalamağa hazırım.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin "Sülh naminə tərəfdaşlıq" çərçivə sənədinin imzalanma mərasimində bəyanatı - Brüssel, NATO-nun iqamətgahı

4 may 1994-cü il

Zəngin və çoxəsrlik tarixi olan, böyük inkişaf yolu keçən Azərbaycan Respublikası üç il bundan əvvəl sovet totalitarizminin süqutu nəticəsində öz milli istiqlaliyyətini bərpa etmiş və BMT-də, ATƏM-də və digər beynəlxalq təşkilatlarda təmsil olunduğuna görə bu gün NATO üçün dünya birliyinin tamhüquqlu üzvüdür.

Dünya inkişafının bugünkü qanunauyğunluqlarını nəzərə alaraq, indiki mərhələdə Azərbaycan dünya birliyində öz layiqli yerini tutmağa çalışır və demokratik cəmiyyət yaratmaq əzmindədir. Elə bir cəmiyyət ki, bəşər sivilizasiyasının öz inkişafının bütün mərhələlərində yaratdığı fundamental prinsiplərə və dəyərlərə sadıqdır.

Azərbaycanın dövlət siyasətinin əsasını sülhsevərlik, siyasi plüralizm, şəxsiyyətin azadlığının və insan hüquqlarının tanınması və təmin olunması prinsipləri təşkil edir. Bizdə siyasi partiyalar, dini etiqad azadlığı, milli azlıqların hüquqlarının müdafiəsi və s. haqqında normativ sənədlər qəbul edilmişdir və işləyir.

Azərbaycan öz xarici siyasətini bizim hamımızın qarşısında duran ümumi global məqsədləri rəhbər tutaraq, dünyanın qarşılıqlı surətdə asılı və qarşılıqlı surətdə bağlı olmasını dərinlən dərk etmək əsasında qurur. Biz möhkəm əminik ki, dövlətlərin suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə və sərhədlərinin toxunulmazlığına qarşılıqlı hörmət indiki həyəcanlı və hədə-qorxulu dövrdə təhlükəsizliyin əsasıdır.

Azərbaycan xarici dünya üçün açıq olan və ölkənin çox zəngin potensialından istifadə etməyə imkan verən bazar iqtisadiyyatı yaratmaq məqsədilə iqtisadi islahatlar həyata keçirməyə başlamışdır. Bu məqsədlə biz xarici investisiyaları iqtisadiyyatımıza cəlb etmək və dünyanın ən iri şirkətləri ilə əməkdaşlıq yaratmaq üçün tədbirlər görürük. İslahatların qanunvericilik yolu ilə təmin edilməsi prosesi gedir.

İndi Azərbaycan dərin böhran keçirir. Sovet quruluşunun iflası uğramasının nəticəsi olan bu böhran keçmiş SSRİ-nin bütün ərazisini əhatə etmişdir. Buna baxmayaraq, biz yaşadığımız dövrün çətinliklərini dəf etmək və islahatların planlı surətdə həyata keçirilməsi yolu ilə çiçəklənən suveren dövlət yaradılmasına

nail olmaq əzmindəyik.

Azərbaycan 1993-cü ilin sentyabrında Müstəqil Dövlətlər Birliyinin üzvü olmuş və bunu SSRİ parçalandıqdan sonra meydana gəlmiş ölkələrlə siyasi və iqtisadi əməkdaşlığın zəruri amili hesab etmiş və Kollektiv Təhlükəsizlik haqqında müqavilə imzalamışdır.

Mənim ölkəmin vəziyyətini ağırlaşdıran budur ki, o, Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları olan qonşu Ermənistan Respublikası tərəfindən təcavüzə məruz qalmışdır.

Təcavüzkar dövlət olan Ermənistan Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsi ərazisində yaşayan ermənilərin etnik qrupundan ərazimizin ilhaqı üçün separatçılıq vasitəsi kimi istifadə edir. Ermənistan öz ərazisindən və silahlı qüvvələrindən Azərbaycan ərazisində müharibə aparmaq üçün istifadə edir və bu faktları gizlətməyə daha müvəffəq olmur.

Azərbaycana qarşı həyata keçirilən təcavüzün gedişində Ermənistan Respublikası Azərbaycan ərazilərinin 20 faizindən çoxunu işğal etmişdir. Ermənistan silahlı qüvvələrinin apardıqları etnik təmizləmə əməliyyatları nəticəsində 20 mindən çox adam öldürülmüş, təxminən 60 min nəfər yaralanmış və ya əlil olmuş, 4 min adam əsir düşmüş və ya girov götürülmüş, təqribən 1 milyon azərbaycanlı öz ölkəsində qaçqına çevrilmişdir.

İşğal olunmuş ərazilərdə qırılıb-çatılmaq təhlükəsinə məruz qalan azərbaycanlıların tamam hamısı həmin ərazilərdən qovulmuşdur. İşğalçılar "viran qoyulmuş torpaq" taktikasına əl atırlar. Təxminən 90 min yaşayış tikilisi 1 mindən çox iqtisadi obyekt, 250 məktəb və təhsil ocağı, 250 tibb müəssisəsi yandırılmış, qarət edilmiş və dağıdılmışdır. Azərbaycana vurulmuş zərər milyardlarla ABŞ dollarına bərabərdir.

Erməni millətçiləri müharibə məşəlini yandırmış və tarixin hökmü ilə sülh və mehriban qonşuluq şəraitində yaşamaq istəyən iki xalqı toqquşdurmuşlar. Mən qəti əminəm ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında münaqişə hərbi yolla həll edilə bilməz. Hərbi əməliyyatların davam etməsi hər iki xalqı ağlasığmaz münasibətlərə düçar edir. Münaqişə onlara ayağa durmağa, öz müstəqilliyini bərqərar etməyə, iqtisadi islahatları tam həcmdə keçirməyə, demokratik dövlət qurmağa mane olur.

Azərbaycan münaqişənin aradan qaldırılması məsələlərində həmişə əməli mövqe tutmuşdur. Dövlətimizin ərazi bütövlüyü və sərhədlərinin pozulmazlığı bizim üçün ən başlıca prinsipdir. Biz işğal olunmuş bütün Azərbaycan ərazilərinin azad edilməsinə, qaçqınların hamısının, o cümlədən də 50000 qarabağlı azərbaycanlının öz torpaqlarına qayıtmasına çalışacağıq.

Eyni zamanda biz Qarabağ ermənilərinin təhlükəsizliyini və bütün vətəndaş hüquqlarını təmin etməyi, onlara Azərbaycan dövləti çərçivəsində müvafiq səviyyədə muxtariyyət verməyi öhdəyə götürürük.

Cari il aprelin 12-də mən Ermənistan vətəndaşlarına, Dağlıq Qarabağın erməni millətindən olan sakinlərinə - Azərbaycan vətəndaşlarına müraciət edib, onları əl saxlamağa, hərbi əməliyyatları dayandırmağa çağırırdım. Azərbaycan rəhbərliyi münaqişə zonasında hərbi əməliyyatlara cəlb olunmuş bütün sakinlərin şəxsi təhlükəsizliyinə, doğma torpaqda dinc, azad yaşamaq imkanına təminat vermişdir. Biz həmin prinsiplial mövqeyimizi bu gün bir daha təsdiq edirik.

Azərbaycana qarşı təxminən altı ildən bəri davam edən hərbi təcavüz zamanı münaqişənin dincliklə aradan qaldırılması üçün çoxlu addım atılmışdır. Təəssüflər olsun ki, bu addımlar Ermənistan Respublikasının sərt təcavüzkar mövqeyi üzündən istənilən nəticələri verməmişdir.

Azərbaycan ərazilərinin işğal faktı, bu ərazilərdən işğalçı Ermənistan silahlı qüvvələrinin dərhal, tamamilə və qeyd-şərtsiz çıxarılması tələbi BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsində - 822-ci, 853-cü, 874-cü və 884-cü qətnamələrində öz əksini tapmışdır. Lakin indiyədək müxtəlif bəhanələrlə Ermənistan həmin qətnamələri yerinə yetirməkdən imtina edir. Ermənistan öz davranışı ilə dünya birliyinə açıq-aşkar meydan oxuyaraq, münaqişənin dincliklə, siyasi yollarla aradan qaldırılması üçün göstərilən bütün cəhdləri kökündən pozur. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımır, işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərini tərk etməkdən boyun qaçırır.

Azərbaycan Respublikası Minsk qrupunun fəaliyyətini dəstəkləmək üçün öz tərəfindən hər şey edir, bu qrup üçün mümkün olan bütün şəraiti yaradır. Lakin nəzərə çarpdırmaq istəyirəm ki, hər dəfə Minsk qrupu toplaşdıqda dünya Ermənistan tərəfindən hərbi əməliyyatların daha da gücləndirilməsinin, yeni-yeni Azərbaycan ərazilərinin işğal edilməsinin şahidi olur. ATƏM-in indiki sədrinin 1993-cü ilin oktyabrında bölgəyə səfəri və ya Minsk qrupunun bu ilin aprelində Praqada müşavirəsi keçirilən zaman və başqa vaxtlarda məhz belə olmuşdur. Minsk qrupunun nümayəndə heyəti aprelin 26-dan mayın 2-dək bölgədə idi. Biz ona hər cür kömək göstərdik. Əgər Minsk qrupunda təmsil olunmuş ölkələrin hamısı qanlı müharibəyə bacadıqca tez bir vaxtda son qoymaq və sülhün bərpasına başlamaq üçün möhkəm iradə ilə çıxış edərsə, mən əminəm ki, müvəffəqiyyət təmin olunar. Buna görə də Brüsseldə NATO-nun iqamətgahında olmaq fürsətindən istifadə edərək, ATƏM-in Minsk qrupunun bütün aparıcı ölkələrinin daxil olduqları Şimali Atlantika İttifaqına üz tutaraq, onu qan tökülən bölgəmizdə sülhün və sabitliyin təmin edilməsi üçün lazımı

tədbirlər görməyə çağırıram.

Azərbaycan Respublikası Şimali Atlantika İttifaqına dərin hörmətlə yanaşır, onun son onilliklər ərzində Avropada sülhü, sabitliyi və ardıcıl inkişafı təmin etmiş olan fəaliyyətini yüksək qiymətləndirir. Hazırda dünyada kollektiv təhlükəsizliyin real surətdə mövcud olan strukturu kimi NATO demokratik dəyərlərin müdafiəsini və bu dəyərlərin Şərqi Avropada və keçmiş SSRİ ərazisində yaranmış yeni müstəqil dövlətlərdə yayılmasını təmin edir.

Biz NATO-ya gənc Azərbaycan dövlətinə Qərb dünyası ilə sıx və çoxtərəfli qarşılıqlı münasibətlər yaratmaqda və Qərb dünyasının çox zəngin təcrübəsindən bəhrələnməkdə kömək etməyə qadir olan bir təşkilat kimi baxırıq. Azərbaycanın, eləcə də digər yeni Avropa dövlətlərinin müstəqilliyinin möhkəmlənməsi NATO-nun bütün fəaliyyətinin əsaslandığı prinsiplərin sarsılmazlığının real təsdiqi olacaqdır.

Biz Zaqafqaziyada vəziyyətdən narahatlığın ifadə edilməsinə və həmin regiondakı dövlətlərin, o cümlədən də Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə, müstəqilliyinə və suverenliyinə hörmətin təsdiq olunmasına görə NATO-ya minnətdarıq. Bu narahatlıq və hörmət NATO şurasının 1994-cü ilin yanvarında qəbul edilmiş bəyannaməsində öz əksini tapmışdır.

NATO-nun prinsipləri - onun iştirakçılarının öz münasibətlərini tənzimləyərkən, öz aralarında ortaya çıxan bütün mübahisələri dinc vasitələrlə həll edərkən, bu təşkilatın bir və ya bir neçə üzvünə qarşı təcavüzün dəf olunması üçün öz fərdi və kollektiv imkanlarını genişləndirərkən əsas tutduqları prinsiplər öz həyat qabiliyyətini uzun illər boyu sübut edir və qarşıdurmadan sonrakı dövrdə Avropada təhlükəsizliyin yeni sistemini qurmağın bünövrəsi ola bilər.

Bazar iqtisadiyyatı olan müstəqil demokratik dövlət qurmaq yolu seçən gənc Azərbaycan Respublikası bu yolda böyük müvəffəqiyyətlər qazanmış dövlətlərə böyük ümidlə baxır və onlardan kömək və yardım gözləyir. Buna görə də, bir çox digər ölkələr kimi, biz də NATO-nun "Sülh naminə tərəfdaşlıq" təşəbbüsünü böyük ruh yüksəkliyi ilə qarşıladıq. Şimali Atlantika İttifaqı özlüyündə bizim üçün elə bir təhlükəsizliyə istiqamətdir ki, bu təhlükəsizliyi o, NATO-nun üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının bu il yanvarın 10-da keçirilmiş görüşündə NATO-nun baş katibi Manfred Vernerin dediyi kimi, öz üzvləri üçün təmin edir, çünki bu, kollektiv təhlükəsizlik sahəsində daha səmərəli fəaliyyət göstərən təşkilatdır.

Biz müharibə vəziyyətində olan, qonşu ölkə - Ermənistan tərəfindən təcavüzə məruz qalan bir dövlət kimi, ümidvarıq ki, NATO-nun "Sülh naminə

tərəfdaşlıq" proqramında iştirak etmək Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin ədalətlə, dincliklə dayandırılmasına, işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərinin azad edilməsinə, müharibənin bütün nəticələrinin aradan qaldırılmasına tezliklə nail olmağa imkan verəcəkdir. NATO-nun yüksək nüfuzu bu qanlı müharibənin dayandırılması işində sanballı amil ola bilər.

Biz ümidvarıq ki, Azərbaycan Respublikasının "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramına qoşulması bizə Avropada kollektiv təhlükəsizliyin etibarlı sisteminin yaradılmasında iştirakımızı fəallaşdırmağa imkan verəcəkdir.

Belə düşünürəm ki, Şimali Atlantika İttifaqının əsasını təşkil edən demokratik prinsiplər müvəffəqiyyətlə əməkdaşlıq etməyimizə, Zaqafqaziyada və digər bölgələrdə sülh və sabitlik yolunda duran əngəllərin əməli surətdə aradan qaldırılmasına, bütün xalqların tərəqqi və inkişafına kömək edəcəkdir.

Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun Baş katibi Xavyer Solana ilə birgə jurnalistlərlə görüşündə çıxışı – Brüssel

23 aprel 1996-cı il

Hörmətli cənab baş katib!

Mən burada, NATO-nun baş qərargahında olmağımdan, sizinlə apardığım söhbətlərdən çox məmnun olduğumu bildirmək istəyirəm.

Siz qeyd etdiniz, mən bura artıq birinci dəfə deyil gəlirəm. 1994-cü ilin mayında mən buraya gəlib NATO-nun "Sülh naminə əməkdaşlıq" proqramına imza atmışam. 1994-cü ilin yanvarında NATO-nun belə bir proqramı qəbul etməsini, onu bəyan etməsini və ölkələrin bu proqrama qoşulması haqqında çağırışını biz məmnuniyyətlə qəbul etdik və bunu çox yüksək qiymətləndiririk. Bu proqram, həqiqətən Avropada, eyni zamanda dünyada sülhün, əmin-amanlığın bərqərar olması üçün çox yaxşı bir əsas yaradır. Ona görə də Azərbaycan iki il bundan əvvəl bu proqrama qoşulub. Mən bu proqrama imza atmışam.

Cənab baş katib, bu gün bu proqramla əlaqədar olaraq Azərbaycanın prezasentasiya sənədini mən sizə təqdim etdim. Sizinlə apardığımız söhbətlərdən, fikir mübadiləsindən mən çox razıyam, məmnunam. Onlar bizim ikitərəfli əlaqələrimiz üçün, o cümlədən Qafqazda, Zaqafqaziyada sülhün, əmin-amanlığın yaranması üçün çox əhəmiyyətlidir. Fikir mübadiləmizdə Zaqafqaziyada Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə həll olunması məsələlərinə də toxunduq. Ümidvar olduğumu bildirmək istəyirəm ki, bu məsələnin sülh yolu ilə həll olunması üçün NATO öz səylərini əsirgəməyəcəkdir.

Ermənistan prezidenti Levon Ter-Petrosyanla mən bu məsələlərin sülh yolu ilə həll olunması üçün Lüksemburqda apardığımız danışıqlar nəticəsində birgə bəyanat verdik və mən bu barədə sizə geniş məlumat verdim. Artıq iki ildir ki, bu münaqişədə atəşkəs rejimi yaranıb və prezident Ter-Petrosyan ilə mən bəyan etdik ki, biz bundan sonra da bu atəşkəs rejiminə riayət edəcəyik. Eyni zamanda biz sülh danışıqlarını davam etdiririk və münaqişəyə sülh yolu ilə tamamilə son qoymaq istəyirik. Mən bu gün sizə bir daha bildirdim ki, bunun üçün Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqlarından çıxmalıdır, işğal edilmiş torpaqlardan didərgin düşmüş bir milyondan artıq Azərbaycan vətəndaşı öz yerinə, yurduna qayıtmalıdır, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır. Azərbaycan dövlətinin tərkibində Dağlıq Qarabağa yüksək muxtariyyət statusu verilə bilər.

Bir daha ümidvar olduğumu bildirmək istəyirəm ki, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin bu şərtlər əsasında, sülh yolu ilə həll edilməsində NATO da öz səylərini göstərəcəkdir. NATO-nun fəaliyyətini biz sülhsevər fəaliyyət hesab edirik. NATO-nun mövcudluğunu və onun fəaliyyətini Avropada, dünyada sülhün, əmin-amanlığın bərqərar olunması üçün çox mühüm bir amil hesab edirik.

NATO-ya və NATO-nun üzvü olan ölkələrə bu sahədə yeni uğurlar diləyirəm.

Cənab baş katib, mən sizi Azərbaycana rəsmi səfərə dəvət etmişəm. Siz bu dəvəti qəbul etmisiniz və ümidvar olduğumu bildirmək istəyirəm ki, onu yaxın vaxtlarda həyata keçirəcəksiniz. Bu böyük vəzifəni siz qısa bir vaxtdır ki, öz üzərinizə götürmüşünüz. Bilirəm ki, siz bu sahədə çox iş görürsünüz. Şəxsən sizə bu işlərinizdə müvəffəqiyyətlər arzulayıram.

Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini qoruyub saxlayacaqdır. Bir prezident kimi mənim bu sahədə apardığım siyasətə və əməli işlərimə yüksək qiymət verdiyinizə görə sizə təşəkkür edirəm. Bugünkü söhbətimizə görə və mənə göstərdiyiniz diqqətə, mehribanlığa görə sizə təşəkkür edirəm. Sizə bir daha yeni müvəffəqiyyətlər arzulayıram.

Azərbaycana rəsmi səfərə gəlmiş NATO-nun Baş katibi Xavyer Solana ilə görüşdə Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin çıxışı

Prezident sarayı, 13 fevral 1997-ci il

Hörmətli cənab Xavyer Solana!

Mən sizi Azərbaycan torpağında səmimi salamlayıram və ümidvar olduğumu bildirirəm ki, bu səfər zamanı aparılan danışıqlar, keçirilən görüşlər sizdə Azərbaycan haqqında geniş təsəvvür yaradacaqdır. Azərbaycan 1994-cü ildə NATO-nun "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramına qoşulmuş, 1995-ci ilin aprelində isə Azərbaycan dövlətinin başçısının NATO-nun Brüsseldəki mənzil-qərargahına səfəri zamanı müvafiq prezentasiya sənədi təqdim olunmuş və beləliklə, Azərbaycan Respublikası ilə Şimali Atlantika İttifaqı arasında əməkdaşlıq başlanmışdır. Azərbaycan həmin sənədlə üzərinə götürdüyü vəzifələri yerinə yetirir və NATO-nun baş katibi Bakıda qalacağı müddətdə buna əmin ola bilər. Eyni zamanda görüləsi işlər də çoxdur. Belə ki, bir sıra məsələləri dəqiqləşdirmək zəruridir və səfər zamanı biz buna nail olacağıq.

Azərbaycanın daxil olduğu Zaqafqaziya spesifik cəhətləri ilə seçilən regiondur. Azərbaycan beş ildir ki, müstəqillik şəraitində yaşayır. Qarşıda duran vəzifə müstəqilliyimizi qoruyub saxlamaq və onu möhkəmləndirməkdir. Biz demokratik, hüquqi dövlət qururuq. Belə ki, 1995-ci ildə müstəqil dövlətimizin ilk Konstitusiyasını qəbul etmişik, elə həmin il azad parlament seçkiləri keçirmişik. Hazırda iqtisadi və siyasi islahatlar aparırıq. Hesab edirəm ki, ölkəmizdə demokratik prinsiplər, insan hüquqları, siyasi plüralizm, mətbuat azadlığı bərqərar olmuşdur. Ölkəmizdə müxtəlif siyasi partiyalar fəaliyyət göstərir. Bir sözlə, biz demokratik cəmiyyət quruculuğu yolunda ciddi addımlar atmışıq və atırıq.

Ölkəmizdə keçirilən iqtisadi islahatlara gəlicə bildirmək istəyirəm ki, milli iqtisadiyyatın demokratik inkişafını təmin etmək üçün islahatlar aparılır və artıq bir sıra müsbət nəticələr əldə edilmişdir. Bu cəhətdən torpaq islahatı və torpağın xüsusi mülkiyyətə verilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Hesab edirəm ki, 2-3 ildən sonra Azərbaycanda azad bazar münasibətləri təşəkkül tapacaqdır.

Onu da əlavə edim ki, iqtisadiyyatın inkişafı üçün xarici investisiyaların böyük əhəmiyyəti var. Biz bu sahədə də ardıcıl siyasət yeridirik. Bildiyiniz kimi, Azərbaycanın neft yataqlarının birgə istismarı haqqında xarici şirkətlərlə bir sıra müqavilələr imzalanmışdır və bu müqavilələr hazırda həyata keçirilir.

Bütün keçmiş sovet respublikaları kimi, Azərbaycan da keçid dövrünü yaşayır və bu dövr bir sıra mürəkkəb problemlərlə müşayiət edilir. Lakin həyata keçirilən islahatlar mövcud çətinliklərin aradan qaldırılacağına təminat verir. Bununla belə Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü, bu təcavüz nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizinin işğal edilməsi, bir milyondan artıq dinc vətəndaşımızın didərgin düşməsi vəziyyəti olduqca mürəkkəbləşdirmişdir. Sizə məlumdur ki, 1994-cü ilin may ayında atəşin dayandırılması haqqında Ermənistanla razılıq əldə etmişik və iki il doqquz aydır ki, atəşkəs şəraitində yaşayırıq. Bu, şübhəsiz, münaqişənin sülh yolu ilə aradan qaldırılması üçün müsbət haldır. Keçən ilin dekabrında ATƏT-in Lissabonda keçirilmiş Zirvə toplantısı münaqişənin dinc vasitələrlə tənzimlənməsinin prinsiplərini müəyyən etmişdir. Bu prinsiplər əsasında silahlı qarşıdurmaya son qoymaq məqsədilə danışıqlar aparırıq. Bildiyiniz kimi Ermənistan - Azərbaycan münaqişəsinin nizama salınması ilə ATƏT-in Minsk qrupu məşğul olur. Artıq bu qrupda dəyişikliklər edilib və yaxın vaxtlarda Minsk qrupuna ABŞ, Fransa və Rusiyanı təmsil edən üç həmsədr rəhbərlik edəcək. Ümidvarıq ki, həmsədrlərin təyin edilməsi ilə bağlı qərar qəbul edildikdən sonra Minsk qrupu daha fəal işləyəcəkdir.

Qeyd etmək istəyirəm ki, NATO Avropada təhlükəsizlik kimi olduqca vacib bir məsələ ilə məşğul olan təşkilatdır. Azərbaycan isə Avropanın bir hissəsidir. Güman edirəm ki, bölgəmizdə sabitliyi təmin etmək üçün siz də öz səylərinizi göstərəcəksiniz və apardığınız danışıqlar bu məsələnin həllinə kömək edəcəkdir.

Avropa - Atlantika Əməkdaşlıq Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının iclasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin nitqi - Madrid

9 iyul 1997-ci il

Hörmətli cənab sədr!

Xanımlar və cənablar!

Sizi ürəkdən salamlayıram və dünyanın bütün xalqlarının təhlükəsizliyi, azadlığı və tərəqqisi naminə birgə uğurlu iş arzulayıram.

Biz Varşava Müqaviləsi pozulduqdan sonra yaranmış yeni müstəqil dövlətlər ilə NATO arasındakı əməli dialoqa və əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət veririk.

Soyuq müharibə, nüvə fəlakəti təhlükəsi, dünyanın iki düşmən cəbhəyə ayrılması dövrü başa çatdıqdan sonra bəşəriyyət silahlı münaqişələr, təcavüzkar separatçılıq, silahların, ağır hərbi texnikanın, nüvə və kimyəvi döyüş başlıqları daşıya bilən raket sistemlərinin nəzarətsiz yayılması kimi yeni təhlükələrlə qarşılaşmışdır.

Bu mənfi proseslər xalqlarımızın mənafeələrinə çox böyük ziyan vurur, iqtisadiyyatı iflic vəziyyətinə salır, yeni müstəqil dövlətlərin Dünya Birliyi ilə tez bir zamanda inteqrasiyasına mane olur, milyonlarla dinc əhalinin insan hüquqlarını kobud surətdə pozur.

Bildiyiniz kimi, Azərbaycan Respublikası Ermənistan Respublikası tərəfindən təcavüzə məruz qalmışdır və bunun nəticəsində respublikamızın ərazisinin iyirmi faizi erməni silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş, bir milyondan çox vətəndaşımız doğma yurd-yuvalarından qovulmuşdur və qaçqın olaraq çadır şəhərciklərində çox ağır şəraitdə yaşayır.

Azərbaycan tərəfi ədalətli və möhkəm sülhə nail olmaq üçün hər şeyi edir, ATƏT-in Minsk prosesi çərçivəsində ən konstruktiv mövqe tutur. Üç ildən çoxdur ki, atəşkəs rejimi saxlanılır və biz münaqişə tam aradan qaldırılanadək buna əməl etmək niyyətindəyik.

ATƏT-in Lissabon zirvə görüşündə Ermənistan istisna olmaqla bütün iştirakçı ölkələr Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin aradan qaldırılmasının əsas prinsiplərini müdafiə etdilər. Bu prinsiplər aşağıdakılardır: Azərbaycanın və Ermənistanın ərazi bütövlüyünün tanınması, Dağlıq Qarabağa Azərbaycan dövləti tərkibində özünüidarə statusu verilməsi, Dağlıq Qarabağın bütün əhalisinin təhlükəsizliyinə təminat verilməsi.

Lakin Ermənistan Respublikasının qeyri-konstruktiv mövqeyi üzündən ATƏT-in Minsk qrupunun söyləri hələ də istənilən nəticəni verməmişdir. Biz ümid edirik ki, Minsk konfransının həmsədrliyi - Rusiya, ABŞ, Fransa Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh sazişinin imzalanmasına və möhkəm sülhün bərqərar olmasına nail olacaqdır.

Bu baxımdan biz həmçinin NATO-nun və Avropa - Atlantika Əməkdaşlıq Şurasının fəal roluna ümid bəsləyirik. Onlar Qafqazdakı silahlı münaqişələri kənardan müşahidə etməməlidirlər. Nəzərə almaq lazımdır ki, bu münaqişələr Ümumavropa təhlükəsizliyi üçün də ciddi təhlükə yaradır.

Bugünkü görüşdən istifadə edərək bəyan etmək istəyirəm ki, Azərbaycan Respublikası Avropa - Atlantika Əməkdaşlıq Şurasının yaradılmasını alqışlayır və buna NATO ilə tərəfdaş ölkələr arasında siyasi məsləhətləşmələrin, fəal əməkdaşlığın mühüm mexanizmi kimi baxır.

Biz NATO-nun "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramında fəal iştirak edir və ümid bəsləyirik ki, bu proqram silahlı qüvvələrimizin Avropada sülhün və sabitliyin təmin edilməsi məqsədlərinə və vəzifələrinə uyğunlaşdırılması üçün təkmilləşdirilməsinə kömək edəcəkdir.

Çıxışımın sonunda Polşanın, Macarıstanın və Çexiyanın prezidentlərini onların ölkələrinin NATO-ya üzv qəbul edilməsi münasibətilə təbrik edirəm.

Mən Rusiyanı NATO ilə əsas aktı imzalaması, Ukraynanın prezidentinin bu gün NATO ilə xüsusi saziş imzalaması münasibətilə təbrik edirəm.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun baş katibi Xavyer Solana ilə görüşdə söhbətindən - Nyu-York

27 iyul 1997-ci il

Hörmətli cənab Solana!

Sizin Azərbaycan Respublikasının və şəxsən mənim ünvanıma söylədiyiniz səmimi sözlərə görə minnətdarlığımı bildirirəm. Nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm ki, görkəmli dövlət xadimi olan Sizi Azərbaycanda yaxşı tanıyırlar və Sizin Azərbaycana səfərinizi ölkəmizdə mühüm hadisə kimi xatırlayır, NATO ilə Azərbaycan arasında son illər yaranan və durmadan möhkəmlənən əlaqələri həm də Sizin adınızla bağlayırlar. Mən şəxsən Sizinlə yaranmış şəxsi dostluq münasibətlərimizin bu işdə mühüm rol oynadığını razılıqla qeyd etmək istəyirəm.

Mən bunu da bildirirəm ki, NATO-nun və Avropa-Atlantika Əməkdaşlıq Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının iyulun 8-9-da Madriddə keçirilmiş zirvə görüşünün nəticələri dünyanın bir sıra qlobal problemlərinin həllində və bu beynəlxalq təşkilatın ayrı-ayrı strukturları ilə ölkəmizin əməkdaşlığının daha da möhkəmləndirilməsində mühüm rol oynayacaqdır.

Nəzərinizə çatdırıram ki, ölkəmizin müstəqilliyi əbədi və sarsılmazdır. Ölkəmizdə getdikcə sabitləşən ictimai-siyasi vəziyyət və xalqın buna dəstək verməsi müstəqilliyimizin daha da möhkəmlənməsində başlıca təminat kimi özünü göstərir. Bütün bunlar bizə imkan verir ki, Azərbaycan üçün ən ağırlı problem olan Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə nizama salınması və ölkəmizin ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi sahəsində daha ciddi addımlar ataq və böyük işlər görək.

ATƏT-in Minsk qrupuna həmsədrlik edən üç böyük dövlətin - ABŞ-ın, Rusiyanın, Fransanın prezidentləri Bill Klintonun, Boris Yeltsinin və Jak Şirakin Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsini sülh yolu ilə həll olunması barədə Denverdə imzaladıqları bəyanat məmnunluq doğurur və bir daha göstərir ki, həmsədr ölkələr bu sahədə göstərdikləri səyləri artırmağa başlamışlar və bunu razılıqla qeyd etmək olar. Mən hərbi münaqişənin 1997-ci ildə aradan qaldırılacağına böyük ümidlər bəsləyirəm və bu barədə ABŞ prezidenti Bill Klintonla Ağ evdə keçirəcəyim görüşdə ətraflı müzakirələr aparacağam.

Hörmətli Solana, mən Sizi bir daha Azərbaycana səfərə dəvət edirəm. Ümidvaram ki, bu səfəriniz NATO-Azərbaycan əlaqələrinin güclənməsinə kömək edəcəkdir. Sağ olun.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Bakıda səfərdə olan NATO-nun baş katibi Xavyer Solana ilə təkbətək görüşdəki söhbətindən

30 sentyabr 1998-ci il

Heydər Əliyev: Hörmətli cənab Xavyer Solana!

Mən Sizi səmimi-qəlbdən salamlayıram və Sizin Bakıya yeni səfərinizdən məmnun qaldığımı söyləyirəm.

Xavyer Solana: Mən də Azərbaycana təkrar gəlişimdən, görkəmli siyasi xadim Heydər Əliyev ilə bir daha görüşməkdən, Sizinlə fikir mübadiləsi aparmaq imkanından şad olduğumu bildirirəm.

Heydər Əliyev: Mən bundan əvvəl Lissabonda, Madriddə, Bakıda, habelə mənim Amerika Birləşmiş Ştatlarına ilk rəsmi səfərim zamanı Nyu-Yorkda olan görüşlərimizi məmnunluqla xatırlayıram.

Xavyer Solana: Mən də o görüşləri çox məmnunluqla xatırlayıram. Müstəqil Azərbaycan dövləti ilə Şimali Atlantika İttifaqı arasında əməkdaşlığın yaranması və inkişafında bu görüşlərin böyük əhəmiyyəti var.

Heydər Əliyev: Mən də bu əlaqələrin əhəmiyyətini vurğulayıram. Mən 1994-cü və 1996-cı illərin mayında Brüsselə olan səfərlərimi yada salaraq demək istəyirəm ki, ilk səfərdə mən NATO-nun baş qərargahında “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramını imzaladım, sonra isə Azərbaycanın həmin proqrama qoşulması haqqında prezentasiya sənədini Sizə təqdim etdim. O vaxtdan ötən müddətdə NATO ilə əlaqələrimiz daim genişlənir. Azərbaycan “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramında yaxından iştirak edir. Azərbaycan bu əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirir və gələcəkdə də inkişaf etdirmək niyyətində olduğunu vurğulayır. Mənim fikrimcə, cənab Solananın indiki səfəri bu sahədə bir sıra məsələləri müzakirə etməyə imkan yaradır.

Xavyer Solana: Sizin qeyd etdiyiniz fikirlərinizə tamamilə şərik çıxıram. Mənim Azərbaycanın paytaxtına olan bu səfərim zamanı aparılan danışıqları əvvəlki görüşlərin davamı və inkişafı kimi qiymətləndirirəm. Əsrimizin sonunda dünyada çoxlu hadisələr baş vermişdir. Bizim günlərdə bu hadisələr çox sürətlə cərəyan edir, qloballaşır, təhlükəsizlik məsələləri xüsusilə gündəlikdə durur. Bu baxımdan prezident Heydər Əliyev kimi təcrübəli siyasətçi ilə fikir mübadiləsindən çox şey əxz etmək mümkündür.

Heydər Əliyev: Məlumunuz olsun ki, cənab Xavyer Solana, hazırda Azərbaycanda hərtərəfli inkişaf üçün siyasi, iqtisadi, sosial, mənəvi, psixoloji şərait yaranmışdır. Bazarın inkişafına hər cür şərait yaranmışdır.

Yeni infrastrukturalar yaratmaqla yanaşı, mövcud infrastrukturaların normal fəaliyyət göstərməsinə köməklik edilmişdir. Bir sözlə, geniş islahatlar aparılmışdır. Bunların hamısı Azərbaycanda hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət quruculuğuna, bazar iqtisadiyyatına keçməyə, Dünya Birliyinə geniş inteqrasiyaya yönəldilmişdir. Əsrimizin sonunda dünyada təhlükəsizliyə, əmin-amanlığa nail olmaq hamı üçün çox vacibdir. Ancaq bu, Azərbaycan üçün xüsusilə böyük əhəmiyyətə malikdir. Belə ki, xalqımızın ən ağır problemi olan Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə hələ də son qoyulmaması nəinki müstəqil dövlətimizin təhlükəsizliyi üçün maneə törədir, eyni zamanda ölkəmizdə quruculuq proseslərinin daha sürətlə getməsinə mane olur. Bu münaqişənin Azərbaycana hədsiz zərər vurmasına, bir milyondan çox vətəndaşımızın yerindən-yurdundan didərgin düşməsinə baxmayaraq, biz məsələnin sülh yolu ilə həllinə çalışırıq. Dörd ildən çoxdur ki, atəşkəsə nail olmuşuq və ona indi də əməl edilir. Mən Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin ATƏT-in Lissabon zirvə görüşündə qəbul olunmuş üç prinsip əsasında həllinin vacibliyini bir daha vurğulayıram. Bu sahədə Siz ATƏT-in Minsk qrupunun fəaliyyətindən, onun Rusiya, ABŞ və Fransadan olan həmsədrlərinin münaqişənin həlli barədə irəli sürdükləri təkliflərdən xəbərdarsınız. Ümidvar olduğumu bildirirəm ki, bu problemi danışıqlar, sülh yolu ilə həll etmək mümkün olacaqdır.

Xavyer Solana: Cənab prezident, son vaxtlar bütün dünyanın diqqət mərkəzində olan bir hadisəni - tarixi İpək yolunun bərpası üzrə Bakıda böyük uğurla keçirilmiş beynəlxalq konfransı mən də böyük diqqətlə izlədim. Bu konfrans təkcə regional yox, beynəlxalq əhəmiyyətə malik olan yeni, dəyərli təşəbbüsü reallaşdırdı. Bakıda belə bir konfransın çağırılmasının təşəbbüsçüsü olan və onun müvəffəqiyyətlə keçməsi üçün bütün imkanları yaradan Sizin, prezident Heydər Əliyevin xidmətlərini yüksək qiymətləndirirəm. 30-dan çox ölkənin və bir sıra beynəlxalq təşkilatların yüksək səviyyəli nümayəndələrinin iştirak etdiyi bu mötəbər tədbir göstərir ki, həmin ölkələr sıx iqtisadi əməkdaşlıq edərək gələcəyə doğru birlikdə irəliləmək istəyirlər. Bu isə təkcə iqtisadi məsələ deyil, həm də sabitliyə və təhlükəsizliyə nail olmaq istəyidir. Mən xüsusi olaraq vurğulamaq istəyirəm ki, prezident Heydər Əliyevin müdrik, uzaqgörən siyasəti nəticəsində Asiya ilə Avropa arasında əlaqələr, əməkdaşlıq körpüsü qurulur. Həmin proqramın həyata keçirilməsi İpək yolu üzərində ən mühüm, başlıca məntəqə olacaq Azərbaycan üçün xüsusilə böyük imkanlar açacaq, onun iqtisadiyyatının dünya iqtisadiyyatına qovuşmasını daha da dərinləşdirəcək, beynəlxalq aləmdə nüfuzunu yüksəldəcəkdir.

Heydər Əliyev: Xoş sözlərə görə, Bakı beynəlxalq konfransını yüksək qiymətləndirdiyiniz üçün, cənab Solana Sizə təşəkkür edirəm. Qədim İpək yolunu bərpa etməklə biz üçüncü minilliyin astanasında həqiqətən tarixin böyük bir səhifəsini açırıq. İlk dəfə idi ki, 32 ölkənin nümayəndələri, o cümlədən doqquz dövlətin başçısı, 13 beynəlxalq təşkilatın təmsilçiləri Bakıda toplaşmışdılar, onların hamısı bu məsələdə eyni istiqamətdə düşünürdü. Onu da xatırladım ki, konfransda çox mühüm iqtisadi məsələlər barəsində ətraflı fikir mübadiləsi aparılmış, yenidən dirçəldilən tarixi İpək yolunun keçəcəyi geniş bir ərazidə sülhün və təhlükəsizliyin təmin edilməsinə kömək olan mühüm sənədlər qəbul olunmuşdur. Azərbaycan bu sahədə mühüm addımlar atır. Belə hesab edirəm ki, ölkələr, dövlətlər arasında əməkdaşlıq həm də dünyanın bütün xalqlarının, o cümlədən Azərbaycan xalqının təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədinə xidmət etməlidir.

Xavyer Solana: Cənab Heydər Əliyev, mən Sizin bu fikirləriniz ilə həmrəy olduğumu, bugünkü səmərəli danışıqlardan çox məmnun qaldığımı, Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyev ilə gələcəkdə yenidən görüşmək arzusunda olduğumu bir daha vurğulayıram.

Heydər Əliyev: Sizə bir daha təşəkkür edərək əmin olduğumu bildirirəm ki, NATO-nun Baş katibinin ölkəmizə növbəti səfəri, aparılan danışıqlar hər iki tərəf üçün faydalı olacaqdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun nümayəndə heyəti ilə danışıqlar başa çatdıqdan sonra yerli və xarici kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri üçün Xavyer Solana ilə birgə mətbuat konfransı

Prezident sarayı, 30 sentyabr 1998-ci il

Heydər Əliyev: Hörmətli mətbuat nümayəndələri!

Siz bizim danışıqlarımızda iştirak etmişiniz və bəlkə də buna görə heç əlavə görüş keçirməyə ehtiyac yox idi. Ancaq bu, əvvəldən planda olduğuna görə biz hesab etdik ki, sizinlə görüşməyə gəlmək lazımdır.

Siz eşitdiyinizdən əlavə onu deyə bilərəm ki, NATO-nun Baş katibi cənab Xavyer Solana ilə bizim danışıqımız çox qarşılıqlı anlaşma, mehribanlıq şəraitində keçibdir və Azərbaycan ilə NATO arasında “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramı çərçivəsində əməkdaşlığımızı müsbət qiymətləndirmişik. Bundan sonra da bu əməkdaşlığı davam etdirmək əzmində olduğumuzu bildirmişik.

Bizim bugünkü görüşümüz çox əhəmiyyətli olubdur. Bu görüşdən əvvəl bizim qonağımız cənab Xavyer Solana Azərbaycanın Baş naziri, müdafiə naziri ilə görüşübdür və çox səmərəli danışıqlar aparılıbdır. Hesab edirəm ki, biz beləliklə, əlaqələrimizi, əməkdaşlığımızı sürətləndiririk. Azərbaycan hökuməti bu əməkdaşlığı qiymətləndirir və çox əhəmiyyətli hesab edir. Bugünkü görüşlərimiz, danışıqlarımız bu əməkdaşlığın sürətləndirilməsi üçün yaxşı əsas yaradıbdır.

İndi isə mən sözü cənab Baş katibə verirəm.

Xavyer Solana: Çox sağ olun, cənab prezident.

Çox güman ki, Sizin dediklərinizə mənim əlavə etməyə sözüm yoxdur. Sadəcə olaraq demək istəyirəm ki, Sizdə yenidən qonaq olmağıma görə və nəinki prezidentlə, həm də Baş nazirlə, habelə müdafiə naziri ilə görüşmək, il yarım bundan əvvəl Sizdə axırıncı dəfə olduğum vaxtdan bəri istər “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramının xətti ilə, istərsə də Avratlantika Tərəfdaşlığı Şurasının xətti ilə birlikdə nə qədər iş gördüyümüzü qiymətləndirmək imkanı olduğuna görə çox şadam. Bu dövrdə həqiqətən çox iş görülmüşdür. Lakin iki məqamı ayrıca vurğulamaq istərdim. Azərbaycan qoşunlarının təlimlərdə iştirakına görə, Sizə, Sizin hökumətinizə və xalqınıza xüsusilə təşəkkür etmək istərdim. Məsələn, Makedoniya ərazisində çox mühüm təlimlər keçirildi və bu təlimlərdə Azərbaycan da iştirak etdi. Tərəfdaş ölkələrin və alyans ölkələrinin

geniş iştirakı ilə Orta Asiyada da belə oldu. Azərbaycan orada da iştirak etdi.

Həqiqətən, çox rəmzidir ki, biz regionda sabitliyin, təhlükəsizliyin və sülhün təminatçısı kimi birlikdə işləyirik. Sizə demək istəyirəm ki, biz bu istiqamətdə sonrakı illərdə də işləməyi davam etdirəcəyik. Qonaqpərvərliyə görə cənab prezidentə də, Sizin hökumətinizə də təşəkkür etmək istəyirəm. Çox sağ olun.

Sual: Cənab Baş katib, bu gün deyildi ki, Serbiya öz qoşunlarının bir hissəsini geri çəkmişdir, lakin bu, kifayət deyildir və çox ləng edilmişdir. Çoxları serblərin həqiqətən nə isə bir iş görmək əzmini şübhə altına alırlar. Siz deyə bilərsiniz ki, NATO-nun öz mövqelərində həqiqətən möhkəm durmaq iradəsi və imkanları var?

Xavyer Solana: Həqiqətən, demək lazımdır ki, biz prezident Miloşeviç haqqında onun sözlərinə əsasən yox, işlərinə əsasən mühakimə yürüdəcəyik. Biz ondan lap çox, həddindən çox sözlər eşitmişik. Amma o, çox vaxt öz sözünün yiyəsi deyildir.

Onu da demək lazımdır ki, son bir neçə gündə Kosovo haqqında iki çox mühüm qərar qəbul edilmişdir. Birincisi – BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnaməsidir. Bu qətnamədə prezident Miloşeviçdən nə gözlədiyimiz dəqiq müəyyənləşdirilmişdir.

Deməliyəm ki, bu qərar əslində yekdilliklə qəbul edilmişdir. Təkcə Çin səs vermədi, qalanlarının hamısı qərarın qəbul olunmasının lehinə səs verdi. İkincisi -NATO Şurasında qəbul edilmiş qərardır. Burada öz hərbi komandanlarımıza müraciət edilir ki, onlar texnikaya zərurət yaranması təqdirdə onu kimlərin verəcəyini alyansın ayrı-ayrı ölkələrindən öyrənməyə başlasınlar. Lakin Təhlükəsizlik Şurasının mandatı olmadan, əlbəttə, heç bir tədbir görülməyəcəkdir.

Sual: Cənab Solana, siz Bakıda danışıqlar zamanı bəyan etdiniz ki, NATO Azərbaycanla əməkdaşlığın dərinləşməsində maraqlıdır. Bilmək istərdik, siz konkret olaraq nəyi nəzərdə tuturdunuz: “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramı və Avratlantika Tərəfdaşlığı Şurası çərçivəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsini, yoxsa tərəflər qarşılıqlı fəaliyyətin yeni formalarını nəzərdə tuturlar?

Xavyer Solana: Siz “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramı çərçivəsində və Avratlantika Tərəfdaşlığı Şurası çərçivəsində əməkdaşlığı genişləndirmək barədə doğru dediniz. Bu iki struktur həqiqətən çox imkanlar verir. Onlarda çox ölkələr iştirak edirlər və NATO ilə münasibətlərin inkişaf etdirilməsi üçün geniş yer var. Biz artıq bu proqramlar üzrə işləyirik və öz əməkdaşlığımızı dərinləşdirmək istəyirik.

Sual: Üzr istəyirəm, Baltiya xartiyası kimi gələcəkdə Zaqafqaziya partiyası da imzalamaq mümkündürmü?

Xavyer Solana: NATO-da heç bir Baltiya xartiyası yoxdur.

Müxbir: Ukrayna və Rusiya ilə var, Baltiya xartiyası var.

Xavyer Solana: Yox, bu, NATO-nun xətti ilə deyildir.

Sual: Cənab Solana, biz, Azərbaycan jurnalistləri sizin dəvətinizlə Belçikada olarkən Dağlıq Qarabağla bağlı Azərbaycanın ən böyük problemi barəsində dediniz ki, bu problemlə ATƏT məşğul olur və bütün məsuliyyət bu təşkilatın üzərinə düşür. İndi Azərbaycanda sizdən soruşuruq: Əgər Ermənistan böyük Sülh sazişini imzalamasa və bu zaman Azərbaycan tərəfi NATO-ya müraciət etsə, onda sizin ittifaqın reaksiyası necə ola bilər.

Xavyer Solana: Dediklərimi təkrar edirəm. Bu problemin həlli üçün çərçivə mövqeyi yaradılmışdır. Bütün bunlar 1996-cı ildə ATƏT-in xətti ilə qəbul edilmişdir. Biz vəziyyətdən çıxışı məhz bunun əsasında axtarmalıyıq.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun baş katibi Xavyer Solananın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşdəki danışıqlarından

Prezident sarayı, 30 sentyabr 1998-ci il

Heydər Əliyev: Hörmətli qonaqları səmimi qəlbdən salamlayıram. Azərbaycana xoş gəlmisiniz! Cənab Baş katib, sizinlə yenidən görüşməyimdən çox məmnun olduğumu bildirirəm. Mən 1994-cü ilin may ayında, dörd il bundan öncə ilk dəfə Brüsseldə NATO-nun, baş qərargahına gəldim və NATO-nun “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramına imza atdım. 1996-cı ilin may ayında ikinci dəfə Brüsselə gəldim və cənab Baş katib, sizinlə görüşdük və onda Azərbaycanın NATO ilə “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramına qoşulması haqqında prezentasiya sənədini sizə təqdim etdim. Beləliklə, biz bu proqrama qoşulduq və sizinlə əməkdaşlıq edirik. NATO-nun Baş katibi cənab Xavyer Solana, Siz ötən ilin fevralında ilk dəfə Bakıya səfər etdiniz, Sizinlə iki dəfə - Madriddə və Nyu-Yorkda görüşüb maraqlı və əhəmiyyətli söhbətlər apardığımızı məmnuniyyətlə yada salıram. İndi siz yenidən Azərbaycanı ziyarət edirsiniz. Deyə bilərəm ki, ötən dörd il içərisində Azərbaycanla NATO arasındakı əlaqələr və “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramında Azərbaycanın iştirakı yaxşı inkişaf edibdir. Biz bunu qiymətləndiririk və bu əməkdaşlığı davam etdirmək istəyirik. Güman edirəm, sizin Bakıya ziyarətiniz zamanı bu barədə bir çox məsələləri ətraflı müzakirə edə bilərik.

Xavyer Solana: Xoş sözlərə görə, cənab prezident, Sizə təşəkkürümü bildirirəm. Ötən il, yəni 1997-ci ildə Azərbaycan dövlətinin başçısı ilə üç dəfə görüş düyümü və Sizinlə ünsiyyətdə olmağımı həmişə məmnunluqla xatırlayıram. Başlıcası budur ki, biz nəinki “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramı üzrə ümumi işi təhlil etmək üçün, həm də dünyada təhlükəsizliyə aid digər məsələləri müzakirə etmək üçün toplaşmışıq. Fikrimcə, prezident Heydər Əliyevlə ən geniş məsələlər barəsində söhbətdən həmişə çox şey öyrənmək olar. Belə hesab edirəm ki, XXI əsr ərəfəsində isə məsələlər daha da çox olur, çünki dünya sürətlə dəyişir, dünyada hər şey sürətlə qloballaşır, regional səviyyədə daim təşəbbüslər irəli sürülür. Tarixi İpək yolunun bərpasına dair Azərbaycanın təşəbbüsü ilə bu yaxınlarda Bakıda keçirilmiş konfrans buna inandırıcı sübutdur. Bu konfrans, bir tərəfdən, qloballaşmaya, digər tərəfdən isə regional əməkdaşlığa sübutdur və göstərir ki, həmin konfransa toplaşan 30-dan çox ölkə birlikdə irəliləmək istəyir. Bu, sabitlik və təhlükəsizlik naminə

iqtisadi əməkdaşlıq, ticarət, birgə təşəbbüslər vasitəsilə həyata keçirilən qarşılıqlı fəaliyyətə gözəl nümunədir. Mən belə hesab edirəm ki, qarşıdakı əsr ərəfəsində sabitlik və təhlükəsizlik məsələsinə daha geniş mənada yanaşmaq lazımdır.

Əlbəttə, “sabitlik” sözünün praktiki mənası var, lakin onun digər cəhətləri də var ki, bunlar da iqtisadi inkişafı, ticarətlə, gələn əsrdə dünyamızı daha təhlükəsiz və daha sabit edəcək digər məsələlərlə bağlıdır. Cənab prezident, Sizi irəli sürdüyünüz təşəbbüslər münasibətilə təbrik edirəm. Azərbaycan ilə NATO arasında ikitərəfli münasibətlər çox yaxşı irəliləyir və mən buna çox şadam. Biz istərdik ki, Azərbaycan və NATO ikitərəfli səviyyədə daha geniş qarşılıqlı fəaliyyət göstərsinlər. Mən səmimi qonaqpərvərliyə görə Sizə təşəkkür edərək, Bakıda olmaqdan böyük sevinc duyduğumu bildirirəm.

Heydər Əliyev: Mən Sizə, NATO-nun Baş katibinə təşəkkürümü bildirir və söylədiyiniz fikirlərlə tam razı olduğumu nəzərə çarpdırıram, həqiqətən, bu əsrin sonunda dünya çox sürətlə dəyişir və biz artıq XXI əsrə doğru gedərək dünyada təhlükəsizliyin daha da təmin edilməsinə nail olmalıyıq. Hər bir ölkə üçün, bütün dünya üçün sabitlik, təhlükəsizlik lazımdır. Bizim üçün, Azərbaycan üçün isə bu, xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Nəzərinizə çarpdırıram ki, Azərbaycan çox əlverişli coğrafi-strateji mövqeyə malikdir. Bundan tək cəmi respublikamız üçün yox, əməkdaşlıq etdiyimiz bütün ölkələr üçün də daha səmərəli istifadə etmək istəyini açıqlamaq istəyirəm. Onu da qeyd edirəm ki, Azərbaycanın bir çox problemləri var. Sizə məlumdur ki, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi hələ ləğv olunmayıbdır. Bu münaqişə nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Azərbaycanın ərazisinin 20 faizi işğal ediləlibdir. İşğal olunmuş torpaqlardan bir milyondan artıq Azərbaycan vətəndaşı, azərbaycanlılar zorla çıxarılıblar. İndi onlar çadırlarda ağır vəziyyətdə yaşayırlar. Dörd il bundan öncə biz atəşi dayandırmışıq. Ermənistanla Azərbaycan arasında atəşkəs haqqında saziş imzalanıbdır. Ancaq məsələ həll olunmayıbdır. Biz bu məsələni sülh yolu ilə həll etmək istəyirik, ATƏT-in Minsk qrupu və onun həmsədrələri - Rusiya, ABŞ, Fransa bu işlə məşğul olurlar. Ümid edirik ki, biz məsələnin sülh yolu ilə həllinə nail olacağıq. Ancaq belə bir vəziyyətdə bizi narahat edən amillər də vardır. Məsələn, Ermənistanla Azərbaycan arasında atəşkəs rejimi mövcud olduğu halda son üç ildə Rusiyadan Ermənistana gizli olaraq, qanunsuz yolla bir milyard dollar dəyərində ağır texnika, silahlar və sursatlar verilmişdir. Biz buna etiraz etmişik. Ancaq hələ bu barədə müsbət nəticə əldə olunmayıbdır. Yaxud, Rusiyanın Ermənistan ərazisində hərbi bazasının və çoxsaylı ordu hissələrinin saxlanması, Gürcüstan ərazisində ordu hissələrinin saxlanması bizi narahat edir. Biz Qafqazda sülhün bərqərar olmasına çalışırıq.

Qafqazda olan ölkələr müstəqil dövlətlərdir. Başqa bir ölkənin Ermənistanın, ya da Gürcüstanın ərazisində ordu, hərbi baza saxlamasına heç bir əsas, ehtiyac yoxdur. Şübhəsiz ki, bunlar bizim bölgədə, Qafqazda təhlükəsizliyin təmin edilməsinə mane olan amillərdir. Sentyabrın 7-8-də Bakıda keçirilmiş, Böyük İpək yolunun bərpasına həsr olunmuş beynəlxalq konfransa çox yüksək qiymət verdiyinizə görə Sizə, NATO-nun Baş katibinə təşəkkürümü bildirirəm. Həqiqətən, biz XXI əsrə doğru gedərkən tarixin böyük bir səhifəsini açırıq. 32 dövlətin nümayəndələrinin, o cümlədən doqquz prezidentin və 13 beynəlxalq təşkilatın nümayəndələrinin belə bir beynəlxalq konfransda iştirak etməsi bunların hamısının eyni istiqamətdə düşünməsini göstərir. Bu konfrans böyük iqtisadi məsələləri müzakirə etmişdir. Eyni zamanda, qəbul olunmuş qərarlar, bəyanatlar bizim bölgədə, ümumiyyətlə, İpək yolu xəttində sülhün, əmin-amanlığın, təhlükəsizliyin təmin edilməsinə yönəlibdir. Bu gün səhər Bakıda daha bir beynəlxalq konfrans və Qafqaz müsəlmanlarının X qurultayı işə başladı. Sizə məlumat verim ki, mən orada iştirak etdim. Orada həm Qafqazda olan dövlətlərdən, islam ölkələrindən gələn nümayəndələr, həm də din xadimləri iştirak edirlər. Bu beynəlxalq konfransın da əsas məzmunu, mənası sülhün, əmin-amanlığın və təhlükəsizliyin təmin olunmasıdır. Yəni bildirmək istəyirəm ki, biz bu istiqamətdə çox müsbət addımlar atırıq. Ancaq eyni zamanda sülhün, təhlükəsizliyin təmin olunması yolunda meydana çıxan maneələr də az deyildir. Bizim arzumuz, istəyimiz ondan ibarətdir ki, həqiqətən, bütün əməkdaşlığımız hər yerdə, o cümlədən bölgəmizdə təhlükəsizliyin təmin olunmasına yönəldilə bilsin. Hesab edirəm ki, sizin bölgəmizə ziyarətiniz, bugünkü danışıqlarınız da bu məqsədə xidmət edir. Mən buna görə sizə təşəkkür edirəm.

Xavyer Solana: Mən Sizə bir daha minnətdarlığımı bildirirəm və inanıram ki, Bakıya səfərim səmərəli və uğurlu olacaqdır.

NATO-nun 50 illik yubileyinə həsr olunmuş zirvə görüşündə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin nitqi - Vaşinqton

26 aprel 1999-cu il

Hörmətli cənab sədr!

Xanımlar və cənablar!

NATO-nun 50 illik yubileyi münasibətilə üzv ölkələrin və tərəfdaşların dövlət və hökumət başçılarını, Şimali Atlantika İttifaqının rəhbərliyini ürəkdən təbrik edirəm.

Biz dünyada sülhün və sabitliyin təmin olunmasında NATO-nun böyük rolunu yüksək qiymətləndirir, onu Ümumavropa təhlükəsizliyinin olduqca mühüm vasitəsi hesab edirik.

Dünya sosialist sistemi və Varşava Müqaviləsi Təşkilatı dağıldıqdan sonra XXI yüzilliyin astanasında tamamilə yeni bir vəziyyət yaranmaqdadır. Demokratiya və azadlıq, insan hüquqlarının müdafiəsi dünyanın bir çox ölkələrinin və xalqlarının ali idealına çevrilir. Çox böyük təbii enerji ehtiyatları, Avropa ilə Asiyanın qovuşuğunda nadir coğrafi-strateji mövqeyi olan Azərbaycan Respublikası bazar iqtisadiyyatına malik demokratik dövlət quruculuğu, Dünya Birliyinə tam inteqrasiya yolu ilə gedir. Milli məqsədlərin və idealların ümumiliyi Azərbaycan ilə ABŞ və Avropa tərəfdaşları arasında geniş əməkdaşlığın inkişafı üçün möhkəm bünövrəyə çevrilmişdir.

Bununla yanaşı, totalitar rejimlərin dağılması milyonlarla adama ölüm və fəlakətlər gətirən, planetin müxtəlif regionlarında sülh və sabitlik üçün təhlükə yaradan silahlı münaqişələr, separatçılıq, etnik təmizləmələr kimi nəticələr doğurmuşdur.

Azərbaycan xalqı son on il ərzində bütün bu dəhşətli hallar ilə qarşılaşır.

Azərbaycana qarşı əsassız ərazi iddiaları irəli sürən qonşu Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində Azərbaycan torpaqlarının iyirmi faizə qədər işğal edilmiş, bir milyondan çox həmvətənimiz öz ərazisində etnik təmizləməyə məruz qalmış və qaçqın vəziyyətinə düşmüşdür.

Biz Ermənistan ilə münaqişənin sülh yolu ilə tez bir zamanda aradan qaldırılması üçün hər cür səy göstərir, ATƏT-in Minsk qrupunun və Rusiyanın, ABŞ-in və Fransanın simasında onun həmsədrlərinin fəaliyyətinə böyük ümidlər bəsləyirik. Münaqişənin tərəflərindən birinə qeyri-qanuni silah göndərilməsini, regionda sürətlə silahlanma cəhdlərini qətiyyənlə yolverilməz hesab edirik.

Biz bütün mövcud münaqişələrin, istər postsovet məkanındakı, istərsə də

Yuqoslaviyadakı münaqişələrin tezliklə sülh yolu ilə aradan qaldırılmasının, Kosovoda etnik təmizləmələrə son qoyulmasının, dinc əhalinin doğma yurd-
yuvalarına qayıtmasının tərəfdarıyıq. Dünya Birliyi təcavüzkar etnik barış-
mazlığın və separatçılığın meydan oxumasına adekvat cavab verməlidir.

Biz "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramı çərçivəsində NATO ilə əməkdaşlığa
böyük əhəmiyyət veririk və Azərbaycanın Şimali Atlantika Müqaviləsi
Təşkilatı ilə münasibətlərinin daha da dərinləşdirilməsinə öz tərəfimizdən hər
cür kömək göstərəcəyik. Biz Vaşinqton sammitində irəli sürülmüş NATO-nun
yeni strateji konsepsiyasını alqışlayırıq.

Polşanın, Macarıstanın və Çexiyanın prezidentlərini onların dövlətlərinin
NATO-ya daxil olması münasibətilə təbrik edirəm. NATO-nun tərkibinə
yeni dövlətlərin qəbul edilməsi, şübhəsiz ki, bütün Avroatlantika
məkanında, o cümlədən də Qafqaz regionunda təhlükəsizliyin və sabitliyin
möhkəmləndirilməsinə kömək edəcəkdir.

Sülhün, təhlükəsizliyin və sabitliyin təmin edilməsi, bəşəriyyətin yüksək
ideallarının gerçəkləşdirilməsi sahəsində NATO-nun nəcib missiyasının həyata
keçirilməsində ona yeni-yeni uğurlar arzulayıram.

Diqqətinizə görə minnətdaram.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun Hərbi Komitəsinin sədri, İtaliya hərbi dəniz qüvvələrinin admiralı Quido Venturoninin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən söhbətindən

Prezident sarayı, 28 aprel 2000-ci il

Heydər Əliyev: Hörmətli qonaqlar, Azərbaycanı xoş gəlmisiniz! "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramının həyata keçirilməsi ilə əlaqədar son zamanlar NATO ilə Azərbaycan arasında görüşlər və müvafiq tədbirlər intensivləşir. Mən bunu dəstəkləyir və alqışlayıram. Sizin tərəfinizdən Azərbaycana belə ziyarətlər, təbiidir ki, Azərbaycanda mövcud olan real vəziyyəti özünüzdən görməyiniz, bilməyiniz deməkdir. Təbiidir ki, bunlar da bizim əməkdaşlığımıza müsbət təsir göstərə bilər.

Düzdür, siz Azərbaycanda olmağa az zaman ayırmısınız. Ancaq bizim müdafiə naziri mənə məlumat verdi ki, bir neçə işlər görə bildiniz. Əsas odur ki, danışıqlar aparmısınız, Milli Ordumuzun hərbi məktəbləri ilə tanış olmusunuz. Güman edirəm ki, bu, birinci dəfə üçün bəsdir. Ancaq bu görüşləri, danışıqları daha da genişləndirmək lazımdır. Buyurun.

Quido Venturoni: Cənab prezident, hər şeydən əvvəl şəxsən Sizə minnətdarlığımı bildirirəm ki, bu gün məni və məni müşayiət edən nümayəndə heyətini qəbul edirsiniz. Eyni zamanda bir qədər əvvəl adını çəkdiyiniz "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramına dəstək verməyinizə görə Sizə minnətdaram.

Mən bilirəm ki, həm NATO, həm də Azərbaycan bu proqrama böyük əhəmiyyət verirlər. NATO-nun bildir Vəşinqtonda keçirilmiş sammitinin əsas məsələlərindən biri də bu proqramı mümkün qədər genişləndirmək olmuşdur.

Brüsseldə, NATO-nun baş qərargahında bizim əsas planlarımızdan, məqsədlərimizdən biri də ondan ibarətdir ki, dövlət rəhbərləri ilə, müvafiq həmkarlarımızla görüşlər keçirək, onların fikirlərini öyrənək və bu proqram çərçivəsində planlarımızı, məqsədlərimizi müəyyənləşdirək və bunları genişləndirək. Bütün bunlar bu təşəbbüsləri bir yerə cəmləşdirməyə yönəldilibdir.

Bu səfər qısa olmasına baxmayaraq, zənnimcə, bizim üçün çox maraqlı, eləcə də çox xeyirli olmuşdur. Mən bu səfərim zamanı sizin müdafiə naziri ilə, baş nazirlə görüşlər keçirdim, onlardan xeyli məlumat əldə etdim. Eyni zamanda ordu hissələrinə gedə bildim və hərbi akademiya da oldum.

Bu, yalnız məlumat əldə etmək deyildi, eyni zamanda sizin ölkədə birbaşa təcrübə keçmək idi. Tam əminəm ki, burada keçirdiyim görüşlərin gələcək işim üçün çox böyük əhəmiyyəti olacaqdır.

NATO çərçivəsində əməkdaşlığımıza dair hansısa sualınız, fikirləriniz olarsa, mən bu suallara cavab verməyə, fikirlərimi bölüşməyə hazırım.

Heydər Əliyev: Bəli, mənim bəzi suallarım, fikirlərim var. Amma onlara keçməmişdən öncə bir daha bəyan edirəm ki, "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramının daha da sürətlə həyata keçirilməsinin tərəfdarıyıq. NATO-nun keçirdiyi tədbirlərin hamısında Azərbaycanın nümayəndələri - xarici işlər naziri, müdafiə naziri, başqa nümayəndələrimiz fəal iştirak edirlər.

Mən özüm bir neçə dəfə Brüsseldə, NATO-nun baş qərargahında olmuşam. Havyer Solana Azərbaycanı iki dəfə ziyarət etmişdir və onunla çox geniş danışıqlar aparmışıq. Təbiidir ki, yeni baş katib cənab Robertsonun da qısa zamanda Azərbaycana gəlməsi lazımdır.

Mən Madriddə NATO-nun keçirdiyi böyük tədbirdə də - orada dövlət başçılarının hamısı iştirak edirdi, zirvə görüşü idi - fəal iştirak etdim və Azərbaycanın mövqelərini çox açıq-aydın bildirdim. Bir il bundan öncə, Vaşinqtonda NATO-nun 50 illik yubileyində dövlət başçılarının görüşündə mən Azərbaycanın prezidenti olaraq yenə də NATO-nun fəaliyyətinə və bizim əməkdaşlığımıza aid prinsiplial məsələlər barəsində öz fikirlərimi, mövqelərimi bildirdim.

Bir sözlə, siz özünüz də gəldiniz və gördünüz ki, burada olan əməli işlər də dediyimiz sözləri təsdiq edir. Ona görə də bu proqramın yerinə yetirilməsi bizdən də asılıdır, sizdən də. Amma hesab edirəm ki, indi daha çox sizdən asılıdır. Biz öz üzərimizə düşən vəzifələri, öhdəlikləri yerinə yetiririk. Siz bunlara diqqətlə, qayğı ilə yanaşmalısınız və sizin üzərinizə düşən vəzifələri də yerinə yetirməlisiniz.

Quido Venturoni: Cənab prezident, çox sağ olun ki, Azərbaycanın NATO ilə əməkdaşlığa başladığı gündən indiyədək atdığı bütün addımları bizim xatirimizə bir də saldınız. Əlbəttə, Azərbaycanın bu günə qədər atdığı addımları biz daim nəzərdə saxlayırıq, bunlar daim yadımızdadır. Gələcək planlarımızı qurarkən bu səylərdən istifadə edirik ki, möhkəm baza yaradaq, fəaliyyətimiz, birgə işlərimiz daha sürətlə getsin.

Bizim yaxşı, sıx əməkdaşlığımıza misal olaraq Azərbaycanın sülhyaratma qüvvələrinin Kosovodakı əməliyyatlarda iştirakını xüsusi qeyd etmək istəyirəm.

Heydər Əliyev: Bu, bizim təşəbbüsümüzdür.

Quido Venturoni: Bəli, buna görə sizə minnətdarlıq və bilirəm ki, sizin əsgərləriniz orada özlərini çox yaxşı göstərmişlər.

Cənab prezident, Sizin dediyiniz kimi, mənim öhdəliklərimə gəldikdə isə,

Sizə söz verirəm ki, Azərbaycan öz öhdəliklərini yaxşı yerinə yetirdiyi kimi, mən də çalışacağam ki, öhdəliklərimi yaxşı yerinə yetirim.

Dünən müdafiə naziri ilə görüşdən əvvəl mən bir neçə günlüyə buraya gəlmiş nümayəndə heyətinin rəhbəri ilə görüşdüm. O dedi ki, çox yaxşı iş görüldür.

Proqramlarımız var, məqsədlərimiz müəyyən olunub, davamlı fəaliyyətimiz vardır. Ona görə də gələcəkdə işimizi daha yaxşı qurmaqdan ötrü, əlaqələrimizi genişləndirmək üçün şəxsən məndən nə asılıdırsa edəcəyəm.

Cənab prezident, bundan əlavə, Sizin nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm ki, bu səfər mənə ölkəniz haqqında birbaşa məlumat əldə etməyə, hər şeyi gözlərimlə görməyə imkan verdi. Burada gördüklərim, öyrəndiklərim NATO-nun baş qərargahında məruzə olunacaq və sonra bu, bütün iştirakçılar arasında yayılacaqdır. Əlbəttə ki, mən birbaşa baş katibə də məruzə edəcəyəm.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun baş katibi Lord Corc Robertsonu və onu müşayiət edən şəxsləri qəbul edərkən söhbətindən

Prezident sarayı, 16 yanvar 2001-ci il

Heydər Əliyev: Hörmətli baş katib!

Hörmətli qonaqlar!

Azərbaycana xoş gəlmisiniz. Mən sizi səmimi qəlbdən salamlayıram. Azərbaycan 1994-cü ildən NATO ilə “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramında iştirak edir. İlk dəfə Brüsseldə NATO-nun qərargahında görüşlərim və “Sülh naminə tərəfdaşlıq” sənədinə imza atmağım mənim xatirimdədir. Ondan təxminən 6 il keçibdir və bu müddətdə, hesab edirəm, bizim əməkdaşlığımız üçün çox işlər görülmübdür. Təbiidir ki, biz bunu yüksək qiymətləndiririk. Hesab edirəm ki, biz gələcəkdə də yaxşı əməkdaşlıq etməliyik.

Hörmətli baş katib, güman edirəm ki, siz də bu məqsədlə bizim bölgəyə gəlmisiniz. Şəxsi nöqtəyi-nəzərdən sizinlə yenidən görüşməyimdən çox məmnunam. Mən Moskvadakı görüşlərimizi və xüsusən Londondakı ətraflı söhbətimizi xatırlayıram. İndi isə siz, nəhayət Cənuba, Azərbaycana gəlmisiniz.

Bilirəm ki, siz bir müddət bundan əvvəl Gürcüstanda olmuşdunuz. Ancaq Azərbaycanda, Ermənistanda, yəni üç Cənubi Qafqaz ölkəsinin ikisində olmamışdınız. İndi Ermənistanda oldunuz və nəhayət, Azərbaycana gəldiniz. Çox məmnunam. Buyurun

Corc Robertson: Cənab prezident, buraya ilk dəfə gəlmək və Sizinlə görüşmək imkanı məni sevindirir. Sizə məktubda yazdığım kimi, qəlbən təəssüflənirəm ki, qabaqcadan planlaşdırıldığı kimi, buraya sentyabrda gəlməyə imkanım olmadı. O vaxt Yuqoslaviyada böhran yarandı və bununla əlaqədar səfər planlarımı ixtisar etməli və yalnız Gürcüstana getməli oldum. Lakin onda mən, əlbəttə, çox dəqiq şəkildə bəyan etmişdim ki, bütün Qafqaz dövlətlərinə səfərsiz mənim vəzifəm mükəmməl ola bilməz. Odur ki, buraya gəlmək və Sizinlə artıq üçüncü dəfə görüşmək imkanı məni çox sevindirir.

Siz özünüz indicə dediniz ki, Azərbaycanın “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramına üzv olmasından artıq altı il keçmişdir. Biz Azərbaycanın bu proqramda mühüm rol oynamasını çox yüksək qiymətləndiririk. Azərbaycan xarici işlər nazirini burada görmək mənə xoşdur, çünki onlar mən bu vəzifəyə başladığım vaxtdan bəri, xüsusən iclaslarda, mühüm rol oynayır. Əlbəttə, Siz mənim NATO-nun baş katibi olduğum vaxtdan xeyli əvvəl bu ölkənin prezidentisi-

niz. Ancaq mənə elə gəlir ki, bizim ümumi cəhətlərimiz çoxdur, o cümlədən “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramına, yəni dünyanın bu çox önəmli regionunda sülh, təhlükəsizlik, sabitlik məsələlərinə dərin, həqiqi marağımız var. Mən gözəl Bakı şəhərinin seyrinə çıxmağı səbirsizliklə gözləyirəm, mənə Xəzər dənizini ilk dəfə görməyə imkan verəcək sübh çağını səbirsizliklə gözləyirəm.

Yeri gəlmişkən, mən Atlantik okeanının 10 metrliyində doğulmuşam, buna görə də dünyanın mühüm dənizlərindən daha birini görmək imkanı məni xüsusilə sevindirir.

Heydər Əliyev: Şotlandiya ilə Azərbaycan arasında oxşarlıq var.

Corc Robertson: Mən tam əminəm ki, olduqca çox oxşarlıqlar mövcuddur və biz burada qalacağımız bir gün ərzində onları aşkara çıxaracağıq.

Heydər Əliyev: Cənab baş katib, təşəkkür edirəm. Bir daha məmnun olduğumu bildirirəm ki, siz Azərbaycana gəlmisiniz. Ancaq bunun üçün az vaxt ayırmısınız. Təbiidir ki, mənimlə söhbət aparmaq üçün və başqa görüşlər üçün də vaxt kifayətdir. Ancaq Bakı ilə tanış olmaq, Xəzər dənizini yaxşı görmək – bu, daha da çox vaxt tələb edir. Güman edirəm, bizim məsul şəxslər çalışırlar ki, siz qısa bir zamanda çox şey görəsınız. Amma bizim üçün ən əsası odur ki, biz 1994-cü ildə “ Sülh naminə tərəfdaşlıq “ proqramına daxil olarkən dünyanın hər yerində, o cümlədən Qafqazda da sülhün bərqərar olmasını özümüz üçün məqsəd kimi qəbul etmişik. Elə proqramın adı da bunu sübut edir - “Sülh naminə tərəfdaşlıq”. Amma bilirsiniz ki, indi Qafqazda, Cənubi Qafqazda sülh yoxdur. Doğrudur, müharibə də yoxdur, amma sülh də yoxdur.

Siz Ermənistandan buraya gəlmisiniz, güman edirəm orada da söhbətlər olubdur. Ancaq, təəssüflər olsun ki, Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyinə görə biz indiyə qədər Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsini sülh yolu ilə həll edə bilməmişik.

NATO birinci növbədə hərbi təşkilatdır. Ona görə, o, daha yaxşı bilir ki, kim münaqişədə günahkardır və münaqişənin nəticəsinin günahkarı kimdir. Əgər bu məsələyə ədalətli yanaşılsa, onu demək lazımdır ki, bu münaqişəni başlayan da Ermənistandır. Hələ 1988-ci ildə o, Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Dağlıq Qarabağa iddia edərək münaqişəni başlamış, sonra bu, müharibəyə çevrilmişdir. Bir necə il gedən müharibə, doğrudur, həm o tərəfdən, həm də bu tərəfdən müharibə şəklində getməyibdir. Ancaq müharibə olubdur və müxtəlif səbəblərdən – ona görə yox ki, müharibədə Azərbaycan Ermənistandan gücsüz olubdur, - Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycan ərazisinin 20 faizini işğal edibdir. İşğal olunmuş torpaqlardan bir milyon azərbaycanlı zorla çıxarılıbdır və artıq 7-8 ildir ki, onlar ağır vəziyyətdə, əksər hissəsi isə çadırlarda yaşayırlar.

Bu ədalətsizlik bütün dünyanın gözünün qarşısındadır. O cümlədən NATO-nun. Yenə də deyirəm, NATO-nun əsas məqsədi-biz bunu belə anlayırıq, baxmayaraq, kimsə hesab edir ki, guya NATO hansısa hegemonluq məqsədi daşıyır, - heç olmasa Avropada sülh yaratmaqdan ibarətdir. Mən dedim ki, hegemonluğu biz demirik, bəziləri deyirlər. Əksinə, biz hesab edirik ki, bu sülhü təmin edən bir təşkilatdır. Siz özünüzü Yuqoslaviyada göstərdiniz, ədalətsizliyə qarşı çıxdınız. Ancaq burada ədalətsizlik hələ də mövcuddur. Güman edirəm, bu barədə biz sizinlə hələ danışıq.

Bir sözlə, Cənubi Qafqazda təhlükəsizlik biz çox məsələlərdən asılıdır. Ancaq birinci növbədə Cənubi Qafqaz ölkələrində münaqişələrə son qoymaq lazımdır. Bunların içərisində isə Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi xüsusi yer tutur. Yəni bu, hansısa ölkənin hansısa bir etnik qrupu, ya azlığı arasında olan münaqişə deyil, iki müstəqil dövlət arasında olan münaqişədir. Həm Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzvü, həm ATƏT-in üzvü olan, həm də “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramında bir yerdə fəaliyyət göstərən iki ölkənin arasında gedən münaqişədir. Ona görə biz hesab edirik ki, bütün beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən NATO da bu işə çox diqqətli yanaşmalıdır. Belə vəziyyət daim davam edə bilməz və davam etməməlidir.

Ona görə, yenə də deyirəm, biz bir çox məsələləri müzakirə edə bilirik. Ancaq bizim üçün ən əsas məsələ budur. Ona görə mən bu barədə sizə öz fikirlərimi söyləyirəm.

Corc Robertson: Cənab prezident, sağ olun. Mən sadəcə olaraq, bir məqamı şərh etmək istərdim. Bir halda ki, biz burada camaat qarşısında görüşürük, mən Kosovada vəziyyətin sabitləşdirilməsi proseslərində iştirak edən sülhməramlı qüvvələrinizə görə Sizə, hökumətinizə, xalqınıza təşəkkürümü bildirmək istərdim. Bu yəqin dünyanın indiyədək gördüyü ən böyük sülhyaratma əməliyyatıdır. Əlbəttə. Bu qoşunlara nəinki NATO ölkələrinin, habelə Rusiyanın, NATO üzvü olmayan dövlətlərin, o cümlədən də Azərbaycanın hərbi qulluqçuları daxildir. Bu yardıma görə Sizə çox minnətdarıq.

Dağlıq Qarabağ məsələsi barədə mən, sadəcə bildirmək istərdim ki, NATO bu məsələ ilə məşğul olmur, bu böhranda müxtəlif tərəflərin təqsirkarlığının dərəcəsini dəqiqləşdirmək NATO-nun işi deyildir. Siz yəqin artıq bilirsiniz ki, bu gün Azərbaycana səfərimizdən əvvəl Ermənistan prezidenti Kocaryan ilə mənim çox mühüm görüşüm olmuşdur və Sizə söyləyəcəyim sözləri ona da demişəm.

Burada çox ciddi və mühüm problem var və bu, təkcə Cənubi Qafqaza deyil, həm də bütün regiona təsir göstərir. Biz bu problemi hər vasitə ilə həll etməliyik. Əgər problem münaqişə iştirakçılarının özləri tərəfindən həll olunmamış qalsa, onda belə uzunmüddətli münaqişəni müşayiət edən iqtisadi, so-

sial və hərbi problemlərdən heç cür yaxa qurtara bilməyəcəyik. Halbuki hər şey bu münaqişənin bilavasitə iştirakçılarından asılıdır və ümidvaram ki, Siz çox tezliklə razılığa nail olacaqsınız.

Hesab edirəm ki, düzgün mövqeni və bu problemin həlli yolunu müəyyənləşdirmək üçün Ermənistan və Azərbaycan prezidentləri çox böyük təcrübəyə, siyasi cəsarətə malikdirlər və problemi geniş səpgidə görürlər. Bununla da problemin həlli nəinki cənubi Qafqaz üçün, həm də bütövlükdə Avropa üçün yaxşı nümunə olacaqdır.

Bu cür qərarın tapılmasına başqa təşkilatlar, məsələn, ATƏT, Minsk qrupu kömək edə bilər. Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin ötən həftə Azərbaycana səfər etməsi məni sevindirir. Mən onun vasitəçi kimi sizə kömək göstərmək təklifini yüksək qiymətləndirirəm. Lakin nəzərə çarpdırmaq istəyirəm ki, NATO bu münaqişənin həlli yolunu axtarmasa da, belə bir qərarın axtarışı sahəsində beynəlxalq söyləri hər vasitə ilə dəstəkləyəcək və sonra biz müqaviləyə əməl olunması üzərində monitoring keçirəcəyik. Biz bu məsələni Sizinlə yenə müzakirə edəcəyik ancaq demək istəyirəm ki, bu məsələnin nəinki Azərbaycan və Ermənistan üçün, həm də daha geniş region üçün, Avropa üçün əhəmiyyətini lazımınca qiymətləndirirəm.

(Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev NATO-nun baş katibinə bir daha təşəkkür etdi və ingilis dilində nəşr olunmuş, Azərbaycanın NATO ilə əməkdaşlığından bəhs edən "Sülh və Təhlükəsizlik naminə" adlı kitabı cənab Robertsona bağışladı).

Corc Robertson: Cənab prezident, mən buna qiymətli hədiyyə kimi tam təfərrüatı ilə baxacağam. Gərək növbəti kitab bundan sonrakı əlaqələrimizə aid olsun. NATO-nun yeni baş katibinin mənim də şəklimi oraya salmışsınız. Çox sağ olun. Çox yaxşı hədiyyədir, təşəkkür edirəm.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO Parlament Assosiasiyasının baş katibi Rafael Estrella və qurumun baş katibi Seymon Lann ilə görüşdə söhbətindən

Prezident sarayı, 18 yanvar 2002-ci il

Heydər Əliyev: Hörmətli cənab prezident!

Hörmətli cənab baş katib!

Azərbaycana xoş gəlmisiniz. Sizinlə görüşməkdən çox məmnunam. Sizi Azərbaycanda səmimi qəlbdən salamlayıram.

Mən bilirəm ki, siz burada bir çox görüşlər keçirmisiniz. Azərbaycan parlamentinin sədri hörmətli cənab Murtuz Ələsgərov sizi dəvət edib və səfərinizi təşkil edibdir. Mən ondan sizin görüşləriniz haqqında məlumat aldım. Çox şadam ki, siz, NATO Parlament Assambleyasının prezidenti Azərbaycana maraq göstərir və Azərbaycanla qısa müddət də olsa tanış olmusunuz. Buyurun, mən sizi dinləyirəm.

Rafael Estrella: Cənab prezident, ilk öncə Sizə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm ki, bu gün bizi qəbul edirsiniz. Ölkənizdə olmaq mənim üçün böyük şərəfdir. Çox şadam ki, parlamentinizin sədri cənab Ələsgərovun dəvətini qəbul edib buraya gəlmişəm. Bu səfərimiz Azərbaycanın parlamenti ilə NATO Parlament Assambleyası arasında əlaqələrin davam etməsinin nümunəsidir.

Cənab Ələsgərovun başçılıq etdiyi Azərbaycan nümayəndə heyəti NATO Parlament Assambleyasında çox fəal iştirak edir və onlar bizə Azərbaycan haqqında məlumat verdilər. Assambleyanın keçirdiyi bütün seminarlarda, görüşlərdə, fikir mübadilələrində iştirak edirlər.

Bu günlər ərzində Sizin ölkədə olarkən biz bir sıra mühüm müzakirələr keçirdik. Müzakirələr zamanı Azərbaycanın bugünkü reallıqları haqqında fikir mübadiləsi apardıq. Sizin ölkənin üzləşdiyi bir sıra problemləri də müzakirə etdik. Sizə məlum olduğu kimi, bunların arasında ən mühüm problemlər - Azərbaycanın ərazisində çoxsaylı qaçqınların, ölkə daxilində daimi yaşayış yerlərindən didərgin düşmüş adamların olması, eləcə də Dağlıq Qarabağ məsələsinin həllində bir irəliləyişin qeydə alınmamasıdır. Təəssüflər olsun ki, bu günə qədər beynəlxalq birlik, beynəlxalq təşkilatlar bu məsələdə kifayət qədər fəal olmamışlar və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının indiyədək qətnamələri yerinə yetirilməmişdir.

Azərbaycanın NATO Parlament Assambleyasındakı nümayəndə heyəti Parlament Assambleyasında təmsil olunmuş digər nümayəndə heyətlərinin diqqətini daim bu məsələyə yönəldir və Azərbaycanın səsini eşitdirməyə çalışır.

Cənab prezident, demək istəyirəm ki, assambleyada bizim çox qiymət verdikimiz məqamlardan biri açıqlıq, məlumatın yayılması məsələsidir ki, bunda da sizin nümayəndə heyəti çox fəaldır və ölkədə gedən proseslər barədə informasiyanı bizə vaxtılı-vaxtında çatdırırlar. Biz sizin nümayəndə heyətiniz vasitəsilə Cənubi Qafqazda, habelə Mərkəzi Asiyada gedən proseslərdən xəbərdar oluruq.

Sizin nümayəndə heyəti ilə əməkdaşlıq, ondan aldığımız informasiya nəticəsində biz digər ölkələrlə də əlaqələrimizi tənzimləyirik. Məsələn, deyə bilərəm ki, Rusiya ilə fikir mübadilələrimiz zamanı biz onları Cənubi Qafqazda daha konstruktiv işləməyə çağırmışıq. Biz Sizin bu günə qədər göstərdiyiniz səyləri yüksək qiymətləndiririk və parlamentdə müxtəlif siyasi partiyaları təmsil edən nümayəndələrlə görüşlər zamanı onu da bildirmişik ki, Azərbaycanın Qərb yönümlü olmasını və Azərbaycanın azadlıq, demokratiya və qanunun aliliyi tərəfində olmasını yüksək qiymətləndiririk.

Dünən və bu gün biz Azərbaycan haqqında, Azərbaycanın ətrafında yaranmış vəziyyət haqqında müzakirələr keçirmişik. Biz bilirik ki, Sizin bu günlərdə Rusiyaya səfəriniz olacaqdır və daha sonra İrana səfəriniz planlaşdırılmışdır.

Bilirik ki, hər iki ölkə Sizin region üçün, Sizin ölkə üçün çox vacib, qonşu ölkələrdir. Eyni zamanda, biz Sizin GUÖAM-da iştirakınızı də alqışlayırıq. Bilirik ki, Azərbaycan bu təşkilatda aparıcı rol oynayan ölkədir. Gördüyünüz kimi, bizim ümumi danışıqlarımızda bütün bu məsələlərə, fikir mübadiləsinə yer ayırmışıq.

Cənab prezident, qonaqpərvərliyinizə görə Sizə minnətdarlığımızı bildirmək istəyirik.

Heydər Əliyev: Sağ olun. Təşəkkür edirəm.

Mən sizin danışığınızdan belə başa düşdüm ki, Azərbaycan haqqında hər şeyi bilirsiniz. Ona görə hesab edirəm ki, mənim sizə əlavə məlumat verməyimə ehtiyac yoxdur.

Birincisi, mən məmnunam ki, sizin dediyinizə görə, bizim nümayəndə heyəti NATO-nun Parlament Assambleyasında fəal iştirak edir və Parlament Assambleyasının üzvlərinə, sizin hamınıza Azərbaycan haqqında lazım olan məlumatları verir və bizi narahat edən problemlər haqqında orada fikir mübadiləsi aparır.

İkincisi, siz burada olduğunuz qısa bir vaxtda çox səmərəli işlər görmüsünüz, Azərbaycanın bugünkü vəziyyətini öyrənmisiniz, hər şeyi də bilirsiniz. Mən qısa onu deyə bilərəm ki, Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyinin on illiyini bu yaxınlarda qeyd edibdir. Bizim üçün müstəqillik ən həlledici amildir və müstəqilliyimizin daha da möhkəmlənməsi üçün bundan sonra da çalışacağıq.

Biz müstəqil dövlət kimi Azərbaycanda hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət quruculuğu prosesi aparırıq, islahatlar həyata keçiririk və Azərbaycanı bütün sahələrdə bazar iqtisadiyyatı, demokratik prinsiplər əsasında irəliyə aparmağa çalışırıq. Biz bütün beynəlxalq təşkilatlarla səmərəli əməkdaşlıq edirik, NATO ilə əməkdaşlığımıza xüsusi əhəmiyyət veririk.

Xatirimdədir, 1994-cü ildə Brüsseldə mən NATO ilə "Sülhnaminə əməkdaşlıq" proqramını imzaladım. Ondan sonra çox işlər görülüb. Ən nəhayət, biz NATO-nun Parlament Assambleyasında müşahidəçi kimi iştirak edirik. Biz bu istiqamətdə bundan sonra da əməkdaşlıq etmək istəyirik.

Mənə belə gəlir, bizim parlamentin sədri sizinlə danışırdı ki, əgər Azərbaycan Parlament Assambleyasının assosiativ üzvü olsa, daha yaxşı olar. Hər halda, biz sizinlə öz əməkdaşlığımızı bundan sonra da bütün sahələrdə davam etdirəcəyik.

Mən çox məmnunam ki, sizin Azərbaycanı narahat edən əsas problem, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi və Dağlıq Qarabağ problemi haqqında məlumatınız vardır. Güman edirəm, onu da bilirsiniz ki, Ermənistan təcavüzkar olaraq Azərbaycanın torpaqlarının 20 faizini işğal edibdir.

Bilirəm ki, siz bu gün köçkünlərlə, qaçqınlarla görüşmüşünüz, onların vəziyyətini gözünüzlə görmüşünüz. Amma bilin, onlar ən yaxşı vəziyyətdə yaşayanlardır. Çünki birincisi, onlar Bakıdadırlar, ikincisi, heç olmasa, münaşib olmasa da binadadırlar. Amma əksəriyyəti çadırlarda çox ağır şəraitdə yaşayır. Bu da artıq 9 ildən çoxdur və bu günə qədər davam edir.

Biz müharibəni 1994-cü ildə dayandırmışıq. Məsələni sülh yolu ilə həll etmək istəyirik. Ancaq Ermənistan məsələnin həll olunmasına maneçilik törədir. Siz qeyd etdiniz ki, beynəlxalq təşkilatların, o cümlədən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının bu məsələ ilə əlaqədar qətnaməsi Ermənistan tərəfindən yerinə yetirilmir. Təbiidir ki, bu da bizdə, bütün vətəndaşlarımızda böyük təəccüb hissi doğurur. Siz də, yəni NATO-nun Parlament Assambleyası da bu məsələ ilə maraqlanırsınız.

Bizim parlamentin sədri mənə dedi ki, Buxarestdə seminarda bizim nümayəndəmiz Ziyafət Əsgərov bu barədə çıxış edib, geniş məlumat veribdir. Amma siz də bir şey edə bilmirsiniz. Ona görə biz çox arzu edirik ki, bütün beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən siz də bu bölgədə sülhün, sabitliyin təmin olunması üçün daha da təsirli tədbirlər görəsiniz.

Biz məsələni sülh yolu ilə həll etmək istəyirik. Ümumiyyətlə, biz hər yerdə sülh istəyirik, sülh arzulayırıq. Bizimlə qonşu olan dövlətlərlə mehriban dostluq əlaqələri əsasında əməkdaşlıq edirik və etmək də istəyirik. Amma bizim bölgədə, Cənubi Qafqazda həm Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, həm də Gürcüstanda olan münaqişələr, təbiidir ki, vəziyyəti çox

gərginləşdiribdir. Cənubi Qafqaz isə, siz artıq bunu yaxşı bilirsiniz, dünyanın ən mühüm regionlarından biridir.

Güman edirəm, sizin Azərbaycanla tanışlığınız, burada gördükləriniz, eşitdikləriniz bizə yardım edəcəkdir ki, NATO-nun Parlament Assambleyasında da Azərbaycanın problemlərinə daha diqqətlə yanaşsın.

Rafael Estrella: Cənab prezident, tam əmin ola bilərsiniz ki, bu, bizim hazırkı məqsədimizlə eynidir. Məqsədimiz ondan ibarətdir ki, bu regiona diqqətiniz artsın.

Bizim Assambleyanı narahat edən, çalışdığımız əsas məramlardan biri təhlükəsizlikdir. Əlbəttə, təhlükəsizlik dedikdə, biz Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiyanın təhlükəsizliyini nəzərdə tuturuq. Bu təhlükəsizliyi təmin etməkdən ötrü regiona daxil olan ölkələrlə sıx əməkdaşlıq lazımdır.

Gürcüstanda, xüsusilə Azərbaycanda təhlükəsizlik bizim üçün vacibdir.

Bizim Assambleyanın üzvləri region haqqında düzgün məlumat aldıqdan sonra bu fikirdədirlər ki, - əmin ola bilərsiniz ki, Assambleyanın üzvləri öz ölkələrində hörmətli şəxslərdir, - bu regionda təhlükəsizliyin təmin olunmaması, bu regionun təhlükəsizliyinin pozulması, ümumiyyətlə, Avrasiya məkanında təhlükəsizliyin pozulmasına gətirib çıxara bilər.

Cənab prezident, sizə bildirim ki, Rusiya parlamentinin nümayəndələri ilə bizim çoxsaylı söhbətlərimiz, müzakirələrimiz olur. Biz bir sıra məsələlərdə razılaşsaq da, artıq onlar da bu fikirdədirlər ki, Qafqazın təhlükəsizliyi məsələsi müzakirə olunmadan biz ümumi müzakirələr apara bilmərik. Rusiya nümayəndələri ilə bizim bu cür söhbət aparmağımıza imkan yaratmaq lazım idi. Yəni Rusiya nümayəndələrini bu fikrə sövq etməkdən ötrü təbiidir ki, sizin regiondan olan nümayəndələr lazım idi. Sizin regionun, ölkənin nümayəndələri bu vəzifəni layiqincə yerinə yetirdilər. Ona görə də biz Rusiya nümayəndələri ilə söhbətlər, müzakirələr zamanı onları bu fikrə sövq edə bildik ki, bizim müzakirələrimiz zamanı Cənubi Qafqaz məsələləri mütləq müzakirə olunmalıdır.

Qeyd etməliyəm ki, 2003-cü ildə Bakıda NATO-nun seminarı keçiriləcəkdir. Cənab prezident, mən Sizdən xahiş etmək istərdim ki, özünüz bu seminara himayədarlıq edəsiniz. Elə bilirəm ki, bu seminar keçirilən zaman Sizin parlament üzvləri ümumiyyətlə təhlükəsizlik, müdafiə məsələləri ilə daha yaxından tanış ola biləcəklər. Biz istərdik ki, sizin parlamentlə münasibətlərimizi təsisatlar səviyyəsinə qaldıraq. Yəni bizim birbaşa münasibətlərimiz olsun.

Heydər Əliyev: Çox yaxşı, mən bunlarla razıyam. Ancaq bütün bu seminarlar, görüşlər, müzakirələr bizim üçün onda çox əhəmiyyətli olardı ki, bölgəmizdə sülh əldə edilsin, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə son qoyulsun. Biz bundan sonra da bütün söhbətləri, bütün seminarları keçirməyə hazırıq. Ancaq biz istəyirik ki, real nəticələr olsun.

NATO Avroatlantika Tərəfdaşlıq Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının Zirvə görüşündə Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin çıxışı - Praqa

22 noyabr 2002-ci il

Hörmətli cənab Sədr!

Hörmətli həmkarlar!

Dünya son dərəcə mürəkkəb bir dövr yaşayır. Beynəlxalq terrorizm bəzi dövlətlərin dəstəyindən istifadə edərək, dünya nizamına qarşı həmlələr edir, ekstremizm, təcavüzkar millətçilik və davakar separatizm ideologiyası əsasında yeni qarşıdurma xətləri yaratmağa çalışır, sərhədləri yenidən bölməyə və dəyişməyə cəhd göstərir.

Beynəlxalq sistemin ümumi təhlükəyə qarşı səmərəli mübarizə aparmaq qabiliyyəti ciddi sınağa çəkilir. 11 sentyabr faciəsindən dərhal sonra Avroatlantika birliyi antiterror kolasiyası yaratdı və Azərbaycan ilk gündən bu koalisiyaya qoşuldu. Biz bu gün də başqa ölkələr və beynəlxalq təşkilatlar ilə birlikdə bu təhlükələrə qarşı əlimizdən gələni edirik. Təhlükələrin xarakteri və miqyasları NATO/Avroatlantika Tərəfdaşlıq Şurası çərçivəsində birgə və hərtərəfli mübarizə üçün hər cür məhdudiyətləri, o cümlədən də coğrafi məhdudiyətləri aradan qaldırır.

Lakin bu təhlükə 11 sentyabrdan əvvəl də mövcud idi. Terrorizm və onunla bağlı beynəlxalq cinayətkarlıq ocaqları münaqişə zonalarında və qanuni hakimiyyətlər tərəfindən nəzarət olunmayan ərazilərdə formalaşır. Bu ərazilər isə təcavüzkar millətçilik və zorakı separatizm siyasətindən doğan müharibələr nəticəsində meydana çıxır. Bu mənada Cənubi Qafqaz ən çox narahatlıq doğuran regiondur.

Azərbaycan beynəlxalq terrorizmə və ekstremizmə qarşı barışmaz mübarizə apararaq, əsas səylərini öz ərazilərini Ermənistanın işğalından azad etməyə və orada qanun-qaydanı və nəzarəti bərpa etməyə yönəltdir. Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli Avroatlantika Tərəfdaşlığının bütün dövlətlərinin mənafeələrinə uyğundur. Nə qədər ki, gec deyil, dünya birliyi beynəlxalq norma və prinsiplərinə uyğun olaraq, Azərbaycanın suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün tam bərpa olunması əsasında münaqişənin sülh yolu ilə tənzimlənməsi üçün əlindən gələni etməlidir.

Azərbaycan NATO ilə tərəfdaşlığı gələcək Avroatlantika təhlükəsizlik sisteminin əsası kimi qiymətləndirərək, Alyans ilə inteqrasiya tərəfdaşlığına və intensiv ikitərəfli dialoqa səy göstərir. Bununla yanaşı, Alyans və Tərəfdaşlıq

üzvlərinin artmaqda olan qarşılıqlı asılılığını, tərəfdaşların mənafə və tələbatının daha çox nəzərə alınması zəruriliyini qeyd etmək istəyirəm.

Biz NATO tərəfindən Cənubi Qafqaza diqqətin artdığını görürük. Lakin hər cür regional təşəbbüslər və təkliflər ilk növbədə müharibələrin nəticələrinin aradan qaldırılmasına və dövlətlər arasında beynəlxalq miqyasda tanınmış sərhədlərin bərpə olunmasına yönəldilməlidir.

Biz məmnunluqla qeyd edirik ki, NATO ilə Rusiya arasında yeni qarşılıqlı münasibətlər inkişaf etməkdədir, bu isə Avropanın müxtəlif regionlarında böhranların aradan qaldırılması üçün böyük əhəmiyyət kəsb edə bilər.

Mən Alyansa daxil olmaq barədə dəvət almış dövlətləri təbrik edirəm. NATO-nun yeritdiyi açıq qapı siyasətini qiymətləndirirəm.

Cənab Sədr!

Qarşımızda duran məqsədlər böyük səylər tələb edir. Lakin bizim geri çəkilməyə ixtiyarımız yoxdur. Bizim müqəddəs vəzifəmiz gələcək nəsillərə təhlükəsiz və sabit dünya bəxş etməkdir.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

İstanbulda “Avratlantik İttifaqı yol ayrıcında” mövzusunda Beynəlxalq konfransda Prezident İlham Əliyevin nitqi

“Çırağan” sarayı, 26 iyun 2004-cü il

Bryus Cekson: Mən istərdim ki, hamınızı Avratlantikanın Qara dəniz hövzəsi ətrafındakı perspektivləri ilə bağlı müzakirələrdə salamlayım. Zənnimcə, elə mövzunun adı kifayət qədər məlumat verir. Burada çıxış edənlər Qərbin münasibətini, məsələyə öz baxışlarını ifadə edəcəklər.

İcazə verin, natiqləri sizə təqdim edim. Gürcüstan Prezidenti Mixail Saaqaşvili. Onun liderliyi və məşhur “qızılgül inqilabı” Vatslav Havelin “inkışaf inqilabı” ilə müqayisə olunur. Çoxları bu fikirdədir ki, bu onillikdə Tbilisidə baş verənlər, keçən əsrin son onilliyində Praqada baş verən hadisələrə çox bənzəyir.

Azərbaycanın Prezidenti İlham Əliyev. Onun ölkəsi Avropadan Mərkəzi Asiyaya pəncərə rolunu oynayır, eynilə Türkiyə Avropa ilə Yaxın Şərq arasında pəncərə olduğu kimi. Onun ölkəsi Avropanın enerji təhlükəsizliyi mövzusunun əsasını təşkil edir. Eyni zamanda, ölkədə dondurulmuş münaqişə də mövcuddur. Prezident Əliyevin liderliyi ilə Bakıda böyük dəyişikliklər müşahidə olunur.

Mirca Coane Avropada tanınmış xarici işlər nazirlərindən biridir. Yorulmadan öz ölkəsinin xarici siyasəti üçün işləyir. Onun nazirliyi dövründə ölkə bir sıra nailiyyətlər əldə etmişdir. Ölkəsi bu sammitdə yeni NATO-nun yeni üzvü kimi təmsil olunur. NATO-nun yeni üzvlərinin əhalisinin 50 faizdən çoxu Rumıniya vətəndaşlarıdır. Nazir NATO-ya daxil olmaq kampaniyasının aparıcısı, NATO-nun cənub strategiyasının təşəbbüskarı olmuşdur. Polşa NATO-ya üzv kimi daxil olduğu dövrdən sonra Rumıniya bu sahədə ən çox fəallıq göstərən ölkə kimi tanınmışdır.

Əhməd Davudoğlu, sadəcə, Ankaranın Kondoliza Raysıdır. Adətən, əldə olunan nailiyyətlər Baş nazirin adına yazılır və müşavirlərin adına tərif söylənilmir. Lakin son 18 ay müddətində Türkiyədə demokratik islahatlar sahəsində onun böyük rolu olmuşdur. Düşünürəm ki, bu, təsadüfdür. Ümid edirəm ki, dekabr ayında Avropa Birliyində Türkiyənin məsələsi müzakirə olarkən bu uğur nəzərdən qaçmayacaq və Avropa Birliyi Türkiyə ilə danışıqlara başlamaqdan ötrü vaxt təyin edəcəkdir. Bu, qısaca bizim natiqlər haqqında.

Yaxın Şərqdə və ətraf regionlarda demokratiya haqqında danışarkən həmişə düşünmək lazımdır ki, nəyə görə bizdə inam vardır ki, ixrac olunan digər məhsullar kimi, demokratiyanı başqa ölkələrdə yaymaq mümkündür? Nəyə

görə biz düşünürük ki, tarixi bir an çatacaq ki, siyasi azadlıqlar və demokratiyanın qüvvəyə minməsi labüd olsun? Ötən əsr müddətində, xüsusilə də, əsrin ikinci yarısında Avropada baş verən transformasiya bunun labüdlüyünə əsas verir. Lap yaxınlarda isə bu transformasiya Mərkəzi və Orta Asiyada baş verdi. Demokratik islahatlar və inqilabi dəyişikliklər qüvvəyə minəcəkdir.

Bugünkü gündə həmin islahatların və dəyişikliklərin baş verə biləcəyi ən ilk region Qara dəniz hövzəsidir. Aşağıdakı səbəblərə görə bunu qətiyyətlə demək olar. Regiondakı 8 ölkədən 3-ü NATO-nun və Avropa Birliyinin üzvüdür. Yalnız Ukrayna və Rusiya ilə 26+1 formatı üzrə iş aparılır. Qara dəniz hövzəsindəki bütün ölkələr Avropanın qonşuluq siyasətinə daxil edilmişdir. Yalnız Aralıq dənizi hövzəsində proseslər eyni sürətlə gedir. Sizə məlum olduğu kimi, Cənubi Qafqaz ölkələri bir neçə gün əvvəl Avropanın qonşuluq siyasətinə daxil edilmişdir. Məlum olduğu kimi, müasir dövrdə biz bütün demokratiyalara Avropanın müəyyən etdiyi, Avropadakı dostlar və həmkarlarımızın tətbiq etdiyi demokratiya baxımından yanaşırıq. Qara dəniz hövzəsi ölkələrinin həmin standartlara yaxınlaşmasını uzunmüddətli bir proses kimi nəzərdən keçirsək, ölkələrin liderlərinin bu barədəki fikirlərini öyrənmək çox yaxşı olar. Bugünkü çıxışlara başlamazdan əvvəl xahiş etmək istəyirəm ki, uzun çıxış etməyəsiniz. Kopenhagen meyarlarına, Avropa standartlarına riayət edəsiniz. Çıxışlarınızı, sözünüzü qəti, lakin qısa ifadə etməyinizi xahiş edirəm. Bir qədər də çərçivədən kənara çıxacağıq.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin çıxışı

- Əziz cənab sədr!

Xanımlar və cənablar!

İlk əvvəl mən istərdim ki, vacib beynəlxalq tədbiri hazırladığına görə Marşall Fonduna minnətdarlığımı bildirim. Bu gün mən burada dostlarımla olmağıma sevinirəm. Rumıniyanın xarici işlər naziri cənab Coane. Dostum Mixail Saakaşvili ilə, lap bu yaxınlarda Gürcüstanda onunla görüşlərimiz oldu. Cənab Bryus Cekson, o, Bakıya bir neçə dəfə səfər edib, bizim çox maraqlı müzakirələrimiz olubdur. Bizim ümumi strateji seçimimizə onun töhfəsini də yüksək qiymətləndirirəm. Əlbəttə ki, ev yiyəsinin nümayəndəsi, Azərbaycanın ən yaxın münasibətləri olan, ən yaxın bağlantıları olan, bu münasibətlərin günü-gündən möhkəmləndiyi Türkiyənin nümayəndəsi cənab Davudoğlu.

Burada, Türkiyədə olmağımdan çox məmnunam. Bu konfransda iştirakımdan çox məmnunam. Azərbaycan Avratlantik strukturlara inteqrasiyasında nəzərəcarpacaq irəliləyiş əldə edibdir. 1993-cü ildə Prezidentimiz Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi seçim indi də ölkə üçün dəyişməz olaraq qalır.

Azərbaycanın strateji xətti beynəlxalq birliyə inteqrasiyadır.

Avropa və Avratlantik strukturlarına inteqrasiya xətti olan bu seçim ölkəmizin o zaman qəbul etdiyi uğurlu qərar idi. Ölkə müstəqilliyini yenidən qazanarkən onun çox ciddi problemləri vardı. Daxildə narahatlıq, toqquşmalar, Ermənistanla müharibə, Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü, iqtisadi böhran, iqtisadi tənəzzül Azərbaycanı dağılmaq ərəfəsinə çıxaran amillər idi. Azərbaycanın gələcək taleyi şübhə altında idi. Son on ildə Prezidentimiz Heydər Əliyevin apardığı siyasət ölkəmizə imkan verdi ki, bütün sahələrdə inkişaf etsin. Biz beynəlxalq birliyin mühüm iştirakçılarından olduq. Azərbaycan Avropa Şurasının üzvü oldu və həmin təşkilatda uğurla fəaliyyət göstərir. Rəsmi qəbul olunma vaxtı üzərinə götürdüyü bütün öhdəlikləri yerinə yetirir. Azərbaycanın Avropa Birliyi ilə çox gözəl münasibətləri var. Biz çox şadıq ki, Avropa Birliyi Cənubi Qafqaza öz xüsusi nümayəndəsini təyin etmişdir. Bu, Avropa Birliyinin bizim regiona artan marağından irəli gəlir. Artıq 10 ildir ki, Azərbaycan NATO-nun “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramının fəal iştirakçısıdır.

Bu gün biz artıq NATO ilə əməkdaşlığın ikinci mərhələsindəyik. Fərdi əməkdaşlıq planını təqdim etmişik və yalnız iki ölkə bunu etməyə nail olmuşdur - Gürcüstan və Azərbaycan. NATO-nun baş qərargahında olarkən soruşdum ki, nəyə görə Gürcüstan bu məsələdə birinci, Azərbaycan isə ikincidir? Mənə cavab verdilər ki, dostunuz Mixail Saakaşvili sizdən bir ay əvvəl NATO baş qərargahına səfər etmişdi. Ona görə də gələndə dəfə yəqin ki, birlikdə gedərik.

Əslində, qonşularımızla olan münasibətlər, xüsusilə də, Gürcüstanla, Türkiyə ilə olan münasibətlər, yalnız daxili siyasət üçün deyil, regional əməkdaşlıq baxımından da böyük əhəmiyyət kəsb edən amillərdir. Regionun inkişafı üçün vacibdir. Regionun inkişaf istiqamətlərinin müəyyən olunması üçün əhəmiyyət kəsb edir. Bu istiqamətdə Azərbaycan qonşuları ilə fəal əməkdaşlıq edir. Bu gün ölkənin iqtisadi inkişafı uğurludur. Biz iqtisadi problemləri həll etməkdə qərarlıyıq. Son 7 ildə iqtisadiyyat ildə ən azı 10 faiz artımla irəliləyir. Yeri gəlmişkən, son 7 il müddətində ümumi daxili məhsulun həcmi 90 faiz artmışdır. Təkcə keçmiş SSRİ respublikaları arasında deyil, Şərqi Avropa ölkələri də daxil olmaqla, Azərbaycan adambaşına düşən xarici sərmayənin həcminə görə aparıcı mövqedədir. Azərbaycan əla sərmayə mühiti yaradıbdır. Sərmayəçilər özlərini və sərmayələrini burada tamamilə müdafiə olunmuş hesab edirlər. Bu da bizim ölkəyə milyardlarla dollar vəsait yatırılmasının əsas səbəbləridir. Həmin vəsait təkcə neft və qaz sektoruna deyil, iqtisadiyyatımızın digər sahələrinə də yatırılmışdır. Azərbaycanda mövcud olan ictimai-siyasi

sabitlik davamlı və uğurlu iqtisadi inkişafın əsas amilidir.

Qonşularımız və dostlarımızla - Türkiyə və Gürcüstanla dünyanın ən iri enerji layihələrini həyata keçiririk. Bu, təkcə Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum kəmərləri deyildir. Həm də bizim nəhəng neft və qaz yataqlarının işlənilməsi layihələridir. Biz artıq lazımi proqnozları aparmışıq. Azərbaycanın neftdən nə qədər fayda götürəcəyini bilirik. Bunun nəzərə alınması ilə bir neçə il əvvəl Neft Fondu yaratmışıq. Bu struktur, tam şəffaflığı ilə seçilir. Beynəlxalq auditorlar ona nəzarət edir. Neft Fondu Beynəlxalq Valyuta Fondunun tövsiyə və məsləhətləri ilə idarə olunur. Azərbaycan Britaniya Baş nazirinin hasilat sənayelərində şəffaflıq təşəbbüsünə qoşulan ilk ölkələrdən olmuşdur. Ölkədə neft və qaz gəlirlərinin tam şəffaflığına nail olmaq üçün lazımi tədbirlər həyata keçirilir. Bir sözlə, ölkəmizin qarşısında çox problem görmürük. Regional əməkdaşlığı artırmaq lazımdır. Əminəm ki, enerji və nəqliyyat layihələri başa çatdırıldıqdan sonra dünyanın özü də daha təhlükəsiz olacaqdır. Regionda da təhlükəsizlik artacaq, əməkdaşlıq genişlənəcəkdir.

Regiona isə təhlükəsizlik lazımdır. Təəssüf ki, Cənubi Qafqazda baş verən proseslər, xüsusilə də, təcavüzkar separatçılıq, ölkələrimizdə - Gürcüstan və Azərbaycanda baş verən hadisələr bütün regional əməkdaşlığı və təhlükəsizliyin özünü təhlükə altına alır. Azərbaycan separatçılıqdan əziyyət çəkmiş ölkədir. Azərbaycan erməni işğalından əziyyət çəkmiş ölkədir. Bu təcavüzün nəticəsi kimi, Azərbaycan ərazisinin 20 faizi Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən zəbt edilib, 1 milyon qaçqın-köçkünümüz var.

Bu, dünyada ölkənin əhalisinin sayına nisbətdə qaçqın-köçkünlərin ən yüksək göstəricisidir. 8 milyon əhalinin 1 milyonu qaçqınlar və məcburi köçkünlərdir.

Təəssüf ki, beynəlxalq ictimaiyyət bu məsələlərə kifayət qədər diqqət yetirmir. Təcavüzkar separatçılıq, beynəlxalq hüquq normalarının pozulması, ərazi bütövlüyünün pozulması beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən pislənməli, lənətlənməli hərəkətlərdir. Həm də bunları yalnız pisləməklə kifayətlənmək olmaz. Sanksiyalar tətbiq olunmalı, təcavüzə son qoymaq üçün praktiki addımlar atılmalıdır.

Bu gün Cənubi Qafqazda, bizdə, qanunsuz ərazilər mövcuddur. Dağlıq Qarabağ onlardan biridir. Gürcüstan ərazisində də qanunsuz ərazilər mövcuddur. Burada beynəlxalq nəzarət, beynəlxalq monitoring yoxdur və həmin zonalarda qanunun aliliyi qorunmur. Bu cür təhlükə ilə yanaşı necə yaşamalısınız? Nəzarətsiz ərazilərin törədə biləcəyi təhlükə potensialı hamıya məlumdur. Bu, bütün kriminal elementlər üçün rahat ərazidir və beynəlxalq ictimaiyyətin terrora qarşı mübarizədə birləşdiyi bir şəraitdə, düşünürəm ki, bu qanunsuz ərazilərə də diqqət artırılmalıdır. Çünki bu ərazilərdə terrorizmin çox böyük dayaqları

ola bilər. Azərbaycan ərazilərinin itirilməsi ilə heç vaxt razılaşmayacaq, biz bu əraziləri geri alacağıq. Biz bunu sülh yolu ilə etmək istəyirik, amma təəssüf ki, sülh yolu ilə ciddi uğur əldə etməmişik.

Bu gün Azərbaycandakı iqtisadi vəziyyət Ermənistanın iqtisadi vəziyyəti ilə müqayisə oluna bilməz. Bizim iqtisadiyyatın bugünkü gücü Ermənistanınkindən 3-4 dəfə böyükdür. Bir neçə ilə fərq 10 dəfəyə çatacaqdır. Əlbəttə ki, bütün imkanların, ehtiyatların istifadə olunması ilə biz sonda ərazimizi azad edəcəyik. Biz digər ərazilərə can atmırıq. Amma Dağlıq Qarabağ və onun ətrafındakı 7 rayon Azərbaycanın torpaqlarıdır. Azərbaycanın ayrılmaz hissəsidir və Azərbaycana qaytarılmalıdır.

Mən əminəm ki, məsələ ilə birbaşa məşğul olan beynəlxalq təşkilatlar bunu həll etməkdən ötrü səylərini ikiqat gücləndirəcəklər. Biz istərdik ki, yalnız ATƏT deyil, Avropa Birliyi, Avropa Şurası, digər beynəlxalq təşkilatlar da məsələnin həllində fəal rol oynasınlar. Əlbəttə ki, ATƏT-in Minsk qrupunun məsələni həll etmək üçün mandatı vardır və biz bu mandata hörmətlə yanaşırıq. Amma düşünürəm ki, daha geniş beynəlxalq ictimaiyyətin bu yönündə fəal rol oynamasının vaxtı çatmışdır.

Əminəm ki, Azərbaycanı gözəl gələcək gözləyir. Qeyd etdiyim kimi, regional əməkdaşlıq çox yaxşı səviyyədədir. Bütün qonşularla çox yaxşı münasibətlərimiz var. İqtisadi artım üçün gözəl iqtisadi potensial var. Biz sosial problemlərimizi həll edirik. Yalnız bizə deyil, bütün regiona, bütün dünyaya lazım olan ancaq sülhdür. Azərbaycan bütün dünyada sülhün bərqərar olmasına öz töhfəsini vermişdir. Biz regiona sülh gətirilməsi yolunda səylərimizi əsirgəməmişik və bu siyasətimiz dəyişməz qalacaqdır. Mən sizi əmin etmək istəyirəm ki, həyata keçirdiyimiz siyasət, xüsusilə də Avropa strukturlarına, Avratalantik qurumlarına inteqrasiya siyasətimiz davam edəcəkdir. Ölkəmiz ümumavropa işinə öz töhfəsini verməkdə davam edəcəkdir. Çox sağ olun.

Bryus Cekson: Sağ olun, cənab Prezident. Gördüyünüz kimi, qarşınızda nəzəriyyə də var, nəzəriyyəni həyata keçirən lider də. Sonuncu natiqimiz yekun sözü ilə buyursun.

Bryus Cekson: Natiqlərin çıxışından sonra bizim sual-cavab üçün təxminən 22-23 dəqiqəmiz var. Sual verərkən özünüzü təqdim edin. Buyurun.

Sual (Stənford Universitetindən Mayk Makfol): Sualım Prezident Əliyevədir. Mən Stənford Universitetində demokratikləşmədən dərs deyirəm. Tələbələrimə izah etməyə çalışıram ki, demokratiyaya keçid səhv ifadədir. Demokratiya bütün ölkələrdə daim tərəqqi edən iş tələb edir. Mən özüm Amerika haqqında danışmağa başlasam, bir neçə mövzunun adını çəkərdim ki, onların düzəlməsi ilə Amerikada demokratiyanın səviyyəsi artar. Bəlkə, Siz ölkənizə aidiyyəti olan bu məsələlərin adını çəkərdiniz?

İlham Əliyev: Hər bir cəmiyyətin demokratikləşməsi prosesdir. Sonu olmayan proses. Hər bir ölkə müəyyən şəraitdə yaşayır. Bəzən həmin şərait və mühit ölkənin istəkləri və strategiyasından asılı olmur. Azərbaycan və eləcə də keçmiş SSRİ-nin digər respublikaları 70 il tamam başqa sistemdə yaşamışlar. Siz həmin sistem haqqında universitetdə təhsil zamanı məlumat almısınız. Amma onu şəxsi həyatınızda hiss etməmişiniz. Onu hiss etməkdən ötrü gərək sistemin içərisində yaşayasan. Biz Mixail və mənim özüm bu sistemdə yaşamışıq. Xoşbəxtlikdən, həmin sistem dağılarkən biz kifayət qədər gənc idik. Biz sistemin dağılması ilə yaranan azadlıqdan və müstəqillikdən yaşlı nəsildən daha çox bəhrələnmə bildik. Bu gün Azərbaycanın nailiyyətlərindən biri, müstəqillikdən sonrakı bütün çətinliklərə, ərazimizin işğal olunmasına baxmayaraq, daxili çətinliklərə, vətəndaş müharibəsinə və digər təhlükəli proseslərə baxmayaraq, ölkənin həqiqi müstəqilliyini qoruyub saxlaya bilməsidir. Ərazimizdə xarici qoşunlar yoxdur. Siyasətimizi digər qurumların və strukturların maraqlarına uyğun yox, tamamilə milli maraqlarımıza uyğun aparırıq.

Əlbəttə ki, bölgəmizdə demokratikləşmə prosesi davam etməkdədir. Azərbaycanı 10 il əvvəlki şəraiti ilə müqayisə etsəniz, görürsünüz ki, o vaxt ölkə demokratik cəmiyyətin standartları və normalarından çox uzaqda idi. Bu gün məndən soruşsanız ki, Azərbaycan bütün meyarlara cavab verir, yoxsa yox, əlbəttə, Azərbaycan azad dünyanın bir əsrdən çox yaşadığı standartlara cavab vermir. Keçmiş SSRİ respublikalarından Avropa Birliyində olan demokratiya səviyyəsini gözləmək hələ çox tezdir. Amma bu istiqamətdə siyasət aparılır. Strategiya, strateji seçim müəyyən olunubdur. 1993-cü ildən ölkəmiz beynəlxalq birliyə çox uğurla inteqrasiya edir. Demokratikləşmə prosesi də uğurla aparılır.

Sual: Mən Estoniyadanam. Sualım cənab Saakaşviliyədir. Rusiyanın Gürcüstandakı inqilabda rolu və maraqları nədən ibarət idi?

Mixail Saakaşvili: Düşünürəm ki, Rusiya ilə Gürcüstan arasında olan münasibətlər çox pis, çox gərgin idi. Münasibətləri bundan da pis təsəvvür etmək mümkün deyildi. Son 10 il müddətində Rusiya Gürcüstanın daxilində 2 müharibədə iştirak etdi və yaxşı tərəfdən iştirak etmədi. “Qızılqül inqilabı”na ilk reaksiya çox mənfi idi. Ruslar dedilər ki, bu, MDB ölkələri üçün Latın Amerikasına təcrübəsindən istifadə olunmasıdır. MDB-nin lideri kimi Rusiya özü də digər MDB liderləri tərəfindən təsir altında idi. Çünki həmin liderlər belə bir inqilabı özləri üçün də təhlükə hesab edirdilər. Amma bir neçə aydır ki, Rusiya ilə intensiv və yaxşı dialoq yaranmışdır. Müəyyən tədbirlər həyata keçirilmişdir. Siyasətimiz daha pragmatik şəkildə qurulubdur. Rusiyanın regionla bağlı qanuni narahatlıqları vardır. Məsələn, sərhədlərinin təhlükəsizliyi, ərazisinə bu sərhədlər vasitəsilə yaraqlıların soxula bilməsi ehtimalı. Rusiyanın regi-

onda həm də iqtisadi maraqları mövcuddur. Amma sərmayələrin, iqtisadi fəaliyyətin olduğu bir şəraitdə pragmatik siyasətə üstünlük verilməlidir. Daha rəşional siyasət aparmaq lazımdır. Rusiyanın motivləri haqqında sizə deyim ki, Rusiya siyasətinin əsasında qeyri-rəşionallıq dururdu.

Sual: Karen Qazaryan, Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyi. Natiqlərə gözəl çıxışlarına görə minnətdaram. Cənab Əliyev, çıxışınızda Dağlıq Qarabağı nəzarətsiz və qanunsuz ərazi adlandırdınız. Amma Sizə xatırladım ki, Dağlıq Qarabağ öz qurumlarını yaratmışdır. Təsisatları işləyir və regionda sülh və təhlükəsizliyə töhfə verməyə hazırdır. Keçən ay Dağlıq Qarabağda atəşkəsin on illiyi qeyd olundu. Tərəflər özləri buna nəzarət edirlər. Bu, dünyada ən uzun sürən atəşkəsdır, məqsəd də atəşkəsin sülhə transformasiyasından ibarətdir. Mənim sualım belədir: Sizin hökumətiniz nəyə görə ATƏT-in Minsk qrupunun fəaliyyətindən narazıdır? Sizin rəşmilər Bakıda bununla bağlı bir sıra bəyanatlar veriblər.

İlham Əliyev: Mən də xronologiyaya riayət edərək, əvvəlcə sizin şərhinizə münasibətimi bildirim, sonra isə sualınıza cavab verim. Dağlıq Qarabağ dünyada heç kimin tanımadığı bir qurumdur. Bu, tanınmayan, qanunsuz, özü-özünü müstəqil elan etmiş dırnaqarası qurumdur. Dağlıq Qarabağ region üçün ciddi təhlükə mənbəyidir. Səbəblərini mən sadalamışam. Beynəlxalq monitorinq keçirilmir. Narkotik daşınması ehtimalı böyükdür. Bununla bağlı sübut da vardır. Terrorist düşərgələri mövcuddur. Terrorçuların burada himayə olunması məlumdur. Çünki terrorçular harada gizlənməlidirlər? Əlbəttə ki, nəzarətsiz zonalarda. Dağlıq Qarabağ bu ərazilərdən biridir və əlbəttə ki, yalnız Azərbaycan üçün deyil, bütün region üçün təhlükədir.

Vasitəçilərin missiyasının qənaətbəxş olmamasının səbəbi sadədir. Onlar nəticə əldə edə bilməyiblər. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü pozulub. Ermənistan, Dağlıq Qarabağ da daxil olmaqla, Azərbaycanın ərazisinin 20 faizini işğal edibdir. Dağlıq Qarabağın inzibati ərazisindən əlavə, Azərbaycanın digər 7 rayonu da işğal altındadır. Sizə məlum olduğu kimi bu 7 rayonda heç vaxt ermənilər yaşamayıbdır. Bu 7 rayonda 700 min azərbaycanlı yaşayırdı ki, onlar da ölkə daxilində köçkünə çevriliblər. Üstəgəl, Ermənistan ərazisində yaşayan 250 min azərbaycanlı da etnik təmizləmə nəticəsində oradan çıxarılmışdır. Üstəgəl, hansılar ki, Dağlıq Qarabağın öz ərazisində yaşayan 50 minədək azərbaycanlı da etnik təmizləmə nəticəsində hazırda çadır şəhərciklərində, şəraiti olmayan vəziyyətdə yaşayır. Ermənistanın Azərbaycana qarşı müharibəsinin nəticəsi budur. Uzun illərdir ki, Ermənistan təbliğatı həqiqəti gizlədir. Erməni təbliğatı ona yönəlib ki, səbəb unudulsun və problem həll olunsun. Bu, alınmayaacaq. Bütün dünya bilməlidir və artıq hamı bilir ki, Azərbaycanda nə baş verir. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü pozulubdur. Beynəlxalq hüquq normaları

kəskin şəkildə pozulubdur. Biz XXI əsrdə yaşayırıq. Ermənistan və Azərbaycan beynəlxalq təşkilatların, o cümlədən Avropa Şurasının üzvləridir. Beynəlxalq birlik bir ölkənin digər ölkənin ərazisini işğal etməsi və işğal olunmuş əraziləri tərk etməməsi faktı ilə razılaşmamalıdır. Bratislavadakı sammiti xatırlayıram. Orada Ermənistanın xarici işlər naziri iştirak edirdi və o dedi ki, Ermənistan özünə məxsus olmayan torpaqları özündə saxlayır. Bu, həqiqətən belədir. Erməni rəsmilərinin ən ciddi və ən doğru bəyanatlarından biri idi. Əgər özünə məxsus olmayan nəyisə özündə saxlayırsansa, onu geri qaytarmalısan. Bu da münaqişənin həll olunmasının yeganə yoludur.

Bryus Cekson: Hamımız razılaşıraq ki, dondurulmuş münaqişələr regionun sabitliyi üçün təhlükədir. Hər iki prezident qeyd etdi ki, sonrakı strategiyanın müəyyən olunmasında münaqişələrin həllinin böyük əhəmiyyəti var.

Sual: Bilkənd Universitetindən Sezer Dilbazov, beynəlxalq münasibətlər üzrə professor. Gözəl, aydın və məlumatlı çıxışlara görə sizə minnətdaram. Qara dəniz regionunun NATO-nun strateji maraq dairəsinə daxil edilməsi ilə bağlı Rusiyadan nə gözləyirsiniz? Çünki biz hələ 1990-cı illərdə elmi tədqiqat aparmışıq və o zaman Rusiya bərk narahat idi ki, Qara dəniz, bir növ, “NATO gölünə” çevrilə bilər. NATO-nun Cənubi Qafqaz ölkələrinə - Gürcüstana və Azərbaycana təsiri də Rusiyanı narahat edirdi.

Ermənistan bir qədər başqa vəziyyətdədir. Bu gün Rusiyadan nə gözləyirsiniz?

İkinci sualın isə regional münaqişələrlə bağlıdır. Münaqişələr davam edir və onları necə həll etmək fikrindəsiniz? İndiyə qədər beynəlxalq ictimaiyyətin fəaliyyəti səmərəli olmayıb. Rusiya çoxtərəfli sülhməramlıların regionda olmasına razılıq verərdimi? Sonda şərhim də var ki, təəssüflər olsun, Qərbi Qara dəniz regionunun önəmini dərk etməkdə çox gec oyanıb.

Mixail Saakaşvili: İlk əvvəl Türkiyənin oynadığı rolu qeyd edirəm. Türkiyə heç zaman regiondakı münaqişələrdən bəhrələnməyə çalışmayıb. Əksinə, çalışıb ki, münaqişələrin həll olunmasında rol oynasın. Məsələn, Acarıstandakı vəziyyət türklər üçün çox həssas bir məsələdir. Acarıstandakı separatçılar həmişə deyirdilər ki, Qars razılığı var və ona əsasən, əgər Gürcüstan hökuməti bizə qarşı qüvvə tətbiq edərsə, türklər əraziyə daxil olacaqlar. Türklər çox birmənalı və aydın dedilər ki, bu, Gürcüstanın daxili problemidir və biz Gürcüstanın ərazi bütövlüyünü istəyirik, Gürcüstana sülh, sabitlik arzu edirik və məsələ Gürcüstanın paytaxtında həll olunmalıdır. Bu, bizə çox yardım etdi. Beləliklə, Türkiyə ədalətli hərəkət edərək, əvvəllərdə bəzi digər ölkələrin etdiyi kimi, daxili gərginlikdən öz xeyrinə necə istifadə etmək yollarını axtarmırdı. Sualın Rusiya ilə bağlı hissəsinə gəldikdə isə, biz, əlbəttə, istəyirik ki, Avratlantik təsisatlara inteqrasiya edək. Amma Rusiyanı da kənarda qoymaq istəmirik.

İstəyirik ki, bu inteqrasiya paralel olsun. Rusiyanın özü də demokratikləşmə prosesinə keçməlidir. Mən buraya gəlməzdən əvvəl cənab Putinlə konkret məsələləri müzakirə etmişəm. Ondən soruşmuşam ki, iştirakçılara konkret bir mesajı var, yoxsa yox? Bilirəm ki, o, dəvəti qəbul etməyibdir. O dedi yox, hamıya salam söylə. Məmnuniyyətlə onun salamını sizə yetirirəm və əlbəttə ki, Rusiya siyasətini müəyyən etməlidir. Bu, Rusiyanın daxili siyasəti üçün çox çətin bir qərarıdır və Rusiyaya istehza ilə yanaşmaq çox təhlükəlidir. Lakin Rusiyaya anlatmaq da gərəkdir ki, müstəqil ölkələrlə münasibətlər qurur. Onların öz maraqları, daxili siyasətləri, demokratiyaları, əhalisi, öz gələcəkləri var və Rusiya bu fikrə alışımalıdır. Bu, ağıllı bir prosesdir. Burada anlaşma, əməkdaşlıq olmalıdır. Yeni inteqrasiya növləri tapılmalıdır. Elə bilirəm ki, bir sıra məsələlər üzrə Qərb də Rusiya ilə inteqrasiyaya maraqlıdır. Elə bilirəm ki, Türkiyə Rusiya ilə münasibətlərlə Qərblə əməkdaşlıq arasında gözəl tarazlıq yarada bilmişdir. Bu modeldən biz də istifadə edə bilərik və çoxmillətli sülhməramlıların istifadə olunmasında maraqlıyıq. Biz uzun müddətdir ki, xahiş edirik, amma indiyədək Qərb ölkələri bu məsələdə kifayət qədər təsir göstərə bilməmişdir. Rusiya isə özü hər şeyi öhdəsindən gələ biləcəyini düşünmüşdür. Amma artıq belə deyildir. Məsələn, bizə məlumdur ki, qaçaqmalçılıqda Gürcüstan ərazisində xidmət edən rus generallarının əli vardı. Yerli polisi cəlb etdik. Rus generalı dedi ki, sizə 6 saat vaxt veririk, ya yerli polis postunu yığışdırın, ya da o postu əzib keçəcəyik. Onda biz də iki hərbi vertolyotla əraziyə hərbcilərimizi göndərdik və dedik ki, əzə bilirsənsə, əz, biz artıq sizin fikirləşdiyiniz balaca uşaqlardan deyilik. Onda Kremlin reaksiyası belə oldu ki, general heç bir qərar qəbul etməsin və tabe olsun. Beləliklə, hər şey dəyişir və heç kim üçün əvvəlki oyunun qaydaları ilə oynamaq asan başa gəlmir. Bizə ciddi siyasi qərarlar qəbul etmək və yeni oyunun qaydalarını öyrənmək lazımdır.

Sual: Kiyevdə Avropa və Beynəlxalq Tədris Mərkəzinin direktoru. İki sualım var: birinci sualım prezidentləredir. Nəyə görə çıxışlarınızda GUÖAM haqqında heç bir söz demədiniz? İkinci sualım isə cənab Saakaşviliyə və nazir Coanneyədir. Qarşıdakı 5-10 il müddətində yeni qonşuluq siyasətində və Qara dəniz regionunda Ukraynanın oynayacağı rolu necə görürsünüz?

Bryus Cekson: Qalan sualları da eşidək, sonra cavablandırırıq.

Sual: Birinci sualım prezident Saakaşviliyə və prezident Əliyevədir. Belə bir fikir aşılalıdır ki, Gürcüstan və Azərbaycan təhlükəsizliyin əsas istehlakçıları olacaqlar. Hazırda isə Gürcüstan və Azərbaycana daha çox təhlükəsizliyi təmin edən tərəf kimi baxırlar. Bununla bağlı fikriniz? Ölkələrinizin NATO üzvü olması həmin təhlükəsizliyə töhfə verəcəkmiz?

İkinci sualım Moldova ilə bağlıdır. Qara dəniz hövzəsi ölkəsi, Cənub-Şərqi Avropa ölkəsi 10 ildir ki, münaqişədən əziyyət çəkir. Məlumdur ki, Moldovanın

kommunist prezidenti Moldovadakı Avropa meyli sivilizasiyalı cəmiyyətin arzusunu ifadə etmir və Dnestryanı münaqişədə də demokratiya və təhlükəsizlik prinsipləri əsasında həll variantına üstünlük verilir. Tələskənliyə yol verilir. Bu da ki, gələcəkdə Cənubi Qafqazdakı münaqişələrin həll olunmasına pis nümunə yaradır. Nə etmək lazımdır ki, bu tələskənliyə yol verilməsin?

Sual: Sofiya, Regional və Beynəlxalq Araşdırmalar İnstitutu. Sualım professor Davudoğlundadır. 10 ildən artıqdır ki, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı fəaliyyət göstərir. Amma əldə etdiyi nailiyyətlər də çox deyildir. Təşkilatın daha səmərəli işləməsi üçün imkan görürsünüzmü?

Sual: Boris Tarasyuk, Ukraynadan. Çıxışların hamısı tərifləyicidir. İkincisi, kaş ki, yeni müstəqillik qazanmış ölkələrin prezidentləri hamısı bu gün çıxış edən prezidentlər kimi ingiliscə sərbəst danışaydılar. GUÖAM-la bağlı sualım var və bu, hər iki prezidentdir. GUÖAM-ın gələcəyini görürsünüzmü? Yaxın gələcəkdə hansı addımlar atılmalıdır? Növbəti sualım cənab Əliyevədir. Xəzər neftindən ötrü Odessa-Brodı kəmərinə alternativ görürsünüzmü?

Əhməd Davudoğlu: Rusiyanın rolu və Qara dəniz iqtisadi zonası ilə bağlı şərh verim. Elə bilirəm ki, Qara dəniz iqtisadi zonasına və ümumiyyətlə, Qara dəniz regionuna yeni yanaşmanın əsasında Rusiyanın rolu duracaqdır. Çünki Avropa Birliyi və NATO təsisat kimi fəaliyyət göstərirlər və Qara dəniz bölgəsində də Rusiya kimi vacib tərəf var. Rusiyanın Qafqazdakı təsirini müzakirə etmək istəmirəm. Amma Avratlantik qurumu Qara dəniz siyasətində uğur qazanmaq istəyirsə, Rusiya ilə münasibətləri tənzimləməlidir. NATO-Rusiya Şurası fəaliyyət göstərir. Amma eyni zamanda, strateji çərçivə də yoxdur. 20 il əvvəl Türkiyə Qara dənizdə yeganə NATO ölkəsi idi, bütün digərləri Varşava müqaviləsinə daxil olan ölkələr idi. Ona görə də indi elə etməyə ki, bütün digər ölkələr NATO üzvü olsunlar, Rusiya isə təcrid edilsin. Rusiya bu prosesə cəlb olunmalıdır, kənarda qalmamalıdır.

Ona görə də Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının və Qara Dəniz İqtisadi Forumunun işini canlandırmaq lazımdır. Çünki Qara dənizdə həm iqtisadi əməkdaşlıqda, həm də təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıqda Rusiya prosesin bir hissəsidir. Avratlantika qurumu yeni mexanizmlər, yeni strategiyalar işləməlidir ki, bunların vasitəsilə Rusiya prosesin bir hissəsi olsun. Doğrudur, deyə bilmərik ki, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı uğurlu qurumdur. Amma iki aspekt vardır ki, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının işini çox vacib edir. Çünki nəqliyyat, kommunikasiya, yeni tənzimləmələr və sair məsələlərdə birgə iş görmək zərurəti vardır. Digər aspekt isə təsisat aspektidir. Məsələn, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Parlamentlərarası Assambleyası vardır. Bildiyiniz kimi, ölkələrin qarşısında demokratikləşmə

məsələsi durur. Ölkələrin parlamentləri də bu təşkilatın çərçivəsində görüşüb fikir mübadiləsi aparırlar və bundan gələcəkdə cəmiyyətlərin transformasiyası üçün mühüm vasitə kimi istifadə oluna bilər. Amma Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının son illərdəki fəaliyyətinə bir daha nəzər yetirməliyik, onu yenidən qiymətləndirməliyik. Gələcəkdə Qara dənizlə bağlı yeni strategiyamız varsa, onu yenidən təşkil etməliyik. Beləliklə, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı ümumi işə xidmət edə bilər. Eləcə də Qara Dəniz İqtisadi Forumu.

İlham Əliyev: GUÖAM-ın adı ona görə çəkilmədi ki, GUÖAM-ı təmsil edən yalnız iki prezident buradadır və biz azlıq təşkil edirik. Əlbəttə, istərdik ki, GUÖAM daha fəal olsun. GUÖAM-ın Parlamentlərarası Assambleyası yaradılacaqdır. Təşkilat çərçivəsində həyata keçiriləsi konkret layihələr varsa, bu GUÖAM-ın işinə daha çox dinamizm gətirər. O fikirlə tamamilə razıyam ki, Gürcüstan və Azərbaycan regionda artıq təhlükəsizliyi təmin etməyə başlayıblar. Bizim enerji layihələrimizin, əlbəttə ki, böyük iqtisadi mənası var. Amma regiona təhlükəsizlik gətirməyə də xidmət edəcəkdir. Xəzər dənizindən alternativ marşrutlara gəldikdə isə, bütün mümkün variantları nəzərdən keçirmişik. Məqsədimiz gündə 1 milyon barel neft hasil etməkdir. Bu həcmi də ki, Bakı-Tbilisi-Ceyhan kəməri daşıyacaqdır. Amma, əlbəttə, əlavə neft olacaqdır ki, gələcəkdə digər marşrutlardan da istifadə etmək olar.

Bilkənd Universitetindən olan xanımın davam edən münaqişə ilə bağlı sualı. Bir məsələni nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm. Bu müzakirələrdə Ermənistanın nümayəndəsi yoxdur. Olsaydı, bəlkə də, belə deyərdi: Dağlıq Qarabağ erməniləri öz müqəddəratını təyin etmək istəyirlər. Cavab verim ki, erməni xalqı artıq Ermənistan dövləti çərçivəsində öz müqəddəratını təyin edibdir. Bir çox ölkələrdə erməni azlıqları yaşayır və bu da o demək deyil ki, yaşadıqları ərazilərdə müstəqil dövlət yaratsınlar.

Mixail Saakaşvili: Ukraynanın rolu barədə. Ukraynanın Avropada həm rolu, həm də çəkisi artmaqdadır. Ukraynanın təbii sərvətləri azdır. Amma onun digər sərvətləri var. Möhkəm işləmək qabiliyyəti olan əhalisi var, iqtisadiyyatı dinamikdir hərbi qüvvəsi nəzərə çarpandır. Mən elə bilirəm ki, gələcəkdə Ukrayna, Polşa kimi, Avropa üçün mühüm rol oynayacaqdır.

Düşünürəm ki, Qara Dəniz kontekstində də mühüm - rol oynaya bilər.

Hesab edirəm ki, GUÖAM-ın və Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının fəaliyyətini əlaqələndirməliyik. Onların işinə yeni elementlər əlavə olunmalıdır və Avropa Birliyinə inteqrasiya üçün onların fəaliyyətində müəyyən əlaqələndirməyə nail olmaq lazımdır. Bununla, bizim kimi, Avropa Birliyi də maraqlanmalıdır. Bu halda regional əməkdaşlığın böyük perspektivi ola bilər.

Mirça Coane: Həm yaxşı xəbər, həm də pis xəbər. Yaxşı xəbər odur ki, başla-

dığımız Qara dəniz təşəbbüsü dayanmaz bir prosesdir. Onu saxlamaq mümkün deyildir. Pis xəbər isə odur ki, bu dəfə NATO-nun genişləndirilməsinin birinci və ikinci raundundan daha çətin olacaqdır. Amma bizim mənəvi strateji və siyasi məsuliyyətimiz və borcumuz var. Bunu həyata keçirməliyik. Bu təşəbbüsü dostlarımızla başlamışıq. Dostlarımızın hamısının adını çəkmək mümkün olmadı. Onların adları bu kitabçada çəkilibdir, hamısına minnətdarlığımı bildirirəm. Daha geniş Qara dəniz regionu haqqında danışarkən, söhbət iki tərəfli yoldan gedir. Bu, Avropanın birləşməsinin növbəti addımıdır və bundan sonra gələn, lakin hələ tamamlanmayan məsələ də Rusiyanın cəlb olunmasıdır və Qərblə inteqrasiyasıdır. Rusiya bu məsələyə cəlb olunmayana qədər, Rusiya Qərbə inteqrasiyada bizimlə birlikdə olacağını dərk etməyə qədər işimizi tamamlanmış hesab edə bilmərik. Sonrakı addım daha geniş Yaxın Şərqdədir. Bu regionda uğurlu olsaq, sabitliyə nail olsaq, bu sabitliyi daha geniş əraziyə yayı bilərik. Türkiyənin fundamental əhəmiyyəti var. Əminəm ki, Avropa Birliyi Türkiyəyə yaşıl işıq yandıracaqdır. Türkiyənin Avropa Birliyinə cəlb olunması ilə bizim də işimiz asanlaşacaqdır. Üçüncüsü, Ukraynanın böyük əhəmiyyəti var. Zənnimcə, gələcək illərdə Ukrayna Avropa Birliyinə və NATO-ya bu gün düşünüldüyündən daha çox yaxınlaşacaqdır. GUÖAM, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı və Cənubi Qafqaz əməkdaşlığı arasında əlaqələr intensivləşməlidir. Düşünürəm ki, mövcud strukturlardan istifadə etmək, əlaqələri genişləndirmək lazımdır. Moldovadakı qardaşlarımız isə bizə arxayın ola bilərlər. Biz Moldovanı Cənubi Avropa əməkdaşlığına cəlb etmək üçün əlimizdən gələni edəcəyik. Azərbaycan öz sərvətləri ilə və strateji əhəmiyyəti ilə məlumdur. Bizim Gürcüstana yardım etmək kimi mənəvi borcumuz var. Çünki Gürcüstanın dondurulmuş münaqişələrinin həll olunması ümumi marağa xidmət edir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin mətbuat konfransı – İstanbul

26 iyun 2004-cü il

Mətbuat konfransının aparıcısı:

- Xanımlar və cənablar!

Hər vaxtınız xeyir. Marşall Fondunun təşkil etdiyi bu görüşdə Prezident Əliyevin mətbuat konfransına xoş gəlmisiniz. Bizi gözlədiyinizə görə minnətdaram. Məlum olduğu kimi, Prezidentin ölkəsi Azərbaycanda və ümumiyyətlə, regionda canlanma hiss olunur. Azərbaycan sürətlə inkişaf edən dinamik dövlətə çevrilmişdir. İndi dünyada Azərbaycana böyük maraq var. Ona görə də sualların müxtəlifliyi məndə təəccüb doğurmaz. Buyurun, suallarınızı verin.

Sual: Cənab Prezident, Türkiyəyə səfəriniz zamanı demişdiniz ki, ölkəniz Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətini tanıyacaqdır. Amma hələ ki, bu yönümdə addım atılmayıbdır. İkinci sualım, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinə bu yaxınlarda səfər etmək planınız varmı?

Cavab: Mənim mövqeyim və Azərbaycanın bu mövzu ilə bağlı mövqeyi dəfələrlə rəsmi qaydada elan olunubdur. Qəzetlərdə dərc edilib, televiziya yayımlanıbdır. Amma mövzuya maraq o qədər böyükdür ki, jurnalistlər eyni sualı dönə-dönə təkrarlayır və həmişə də eyni cavabı alırlar. Azərbaycanın rəsmi mövqeyi mənim Türkiyəyə səfərim zamanı Türkiyə mətbuat nümayəndələri ilə söhbətimdə bildirilibdir. Ondan sonra mənim bəyanatım və Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi bəyanatı olubdur. Rəsmi mövqe belə idi və belə olaraq qalır. Məlum olduğu kimi, mövqe referendumdan əvvəl bildirilibdir və deyilirdi ki, əgər referendumdan sonra bir tərəf “hə”, digər tərəf “yox” deyərsə, dünyada yeni şərait yaranacaqdır. Bu yeni şəraitdə BMT, beynəlxalq ictimaiyyət problemə münasibətlərində dəyişiklik etməli olacaqdır. Mövzu ilə bağlı mövqələrində dəyişiklik etməli olacaqlar və bu dəyişikliklər edilərkən, Azərbaycan bu beynəlxalq səylərə qoşulan ilk ölkələr sırasında olacaqdır. Elə bilirəm ki, bunu başa düşmək bir o qədər də çətin deyildir. Xüsusilə də nəzərə alsaq ki, bu mövqe bir neçə dəfə təkrar olunubdur.

Sual: Cənab Prezident, bu gün konfransda çıxışınız zamanı dediniz ki, Avropa Birliyinin Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı daha fəal olmasını istərdiniz. ATƏT-in ata bilmədiyi hansı addımları Avropa Birliyindən gözləyirsiniz?

Cavab: Mən çıxışında dedim ki, biz mandatla bağlı dəyişiklik etmək istəmirik. ATƏT-in Minsk qrupunun məsələnin həlli ilə bağlı mandatı var və münaqişənin sülh yolu ilə həll olunmasında səylərini davam etdirir. Mən

dedim ki, beynəlxalq birliyin prosesə daha geniş cəlb olunmasını istərdik. Burada Avropa Birliyi də, Avropa Şurası da, digər beynəlxalq təşkilatlar da nəzərdə tutulur. Artıq bu yönümdə atılan addımları görürük. Avropa Şurası Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsini müzakirə edir, mövzu ilə bağlı məruzə hazırlanıbdır. Avropa Birliyi Cənubi Qafqaza xüsusi nümayəndəsini təyin edibdir. Onun regiona səfərləri zamanı Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi müzakirə olunur. Biz beynəlxalq birliyin daha geniş iştirakını istəyirik. Biz istəyirik ki, beynəlxalq ictimaiyyət həqiqətlə, reallıqla tanış olsun.

Erməni təbliğatı uzun illər boyu şəraiti onlara sərf edən tərzdə qələmə verirdi. Beynəlxalq ictimaiyyətə yalançı faktlar verilir. Bu gün şərait dəyişibdir. Bu gün dünya bilir ki, Ermənistan təcavüzkardır, işğalçıdır. Azərbaycan əraziləri işğal altındadır. Mən elə bilirəm ki, Avropa Birliyinin və digər beynəlxalq təşkilatların rolu çox güclü ola bilər. Onlar prosesə təsir də edə bilərlər, sülh əldə olunduqdan sonra proqramlar da təklif oluna bilər və gələcək müzakirələr də yer ala bilər.

Sual: Siz Avropa Birliyinin daha fəal iştirakını görmək istədiyinizi bildirdiniz. Qarabağ mövzusunun NATO-nun gündəliyinə çıxarmağı planlaşdırırsınız mı?

Cavab: Mənim Brüsselə - həm Avropa Birliyinə, həm də NATO-ya səfərim zamanı məsələ müzakirə olunubdur. Bu məsələ bütün səviyyələrdə müzakirə edilibdir. Elə bilirəm ki, bu cür müzakirələrin olması problemi bütün tərəflərin anlaması üçün vacibdir. Amma, əlbəttə ki, ATƏT-in Minsk qrupu sülh danışıqları çərçivəsində bu məsələ ilə məşğuldur. Biz hələ də ümidliyik ki, bu danışıqlar nəticə verəcəkdir.

Bəzən belə görüntü yaradılır ki, güzəştlər olmalıdır. Güzəştlər, əlbəttə ki, danışıqların əsas elementlərindəndir. Bu da o halda mümkün olur ki, hər iki tərəf güzəşt etsin. Azərbaycan Ermənistana məxsus olan heç bir şeyi özündə saxlamır ki, güzəştə də getsin. Bizim ərazi bütövlüyümüz isə güzəşt mövzusu ola bilməz. Ona görə də bizim tərəfdən güzəşt haqqında söhbət gədirsə, güzəştimiz yalnız təhlükəsizlik təminatı ola bilər. Biz heç zaman Dağlıq Qarabağın müstəqil olmasına, yaxud da Ermənistanın bir hissəsi olmasına razılıq verə bilmərik və bu mövqeyimiz dəyişməzdir.

Sual: Cənab Əliyev, Siz Azərbaycanın Avratalantik strukturlarına inteqrasiya imkanlarını real surətdə necə qiymətləndirirsiniz?

İkinci sual, bu, Sizə Rusiya ilə qarşılıqlı münasibətlərdə mane olmur mu?

Cavab: Azərbaycan Avratalantik strukturlarına fəal inteqrasiya edir. Biz "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramının iştirakçısıyıq. "Sülh naminə

tərəfdaşlıq” proqramından sonra Azərbaycanla fərdi fəaliyyət proqramı çərçivəsində işbirliyi nəzərdə tutulur. Daha dərin inteqrasiya siyasətimiz davam etdiriləcəkdir. Əlbəttə ki, həll olunmamış münaqişə, Ermənistanla Azərbaycan arasında problemin mövcudluğu ciddi problemdir. Bizim beynəlxalq təşkilatlarla münasibətlərimizdə çətinliklər doğurur. Ümid edirəm ki, münaqişə həllini tapacaq, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunacaqdır.

Rusiya ilə münasibətlərdə Azərbaycanın heç bir problemi yoxdur. Bizim bütün istiqamətlərdə - siyasi, iqtisadi və mədəni sahələrdə çox yaxşı əməkdaşlığımız vardır. Bizim aramızda həll edilməmiş problemlər yoxdur. Siyasi dialoqumuzun səviyyəsi çox yüksəkdir və hər iki ölkənin mənafeələrinə uyğundur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin NATO-nun İstanbul sammitində çıxışı

29 iyun 2004-cü il

Cənab baş katib! Hörmətli həmkarlar!

Xanımlar və cənablar!

Mən bu sammitdə iştirak etməyimdən məmnunam və inanıram ki, sammitin işi Alyansın inkişaf etməsinə güclü təkan verəcəkdir.

Mən yeni NATO üzvlərini təbrik edirəm. Onların NATO üzvlüyü meyarlarına uyğun gəlmək üzrə söyləri məntiqi nəticəyə çatmışdır. Mən əminəm ki, NATO-nun ən böyük genişlənməsi ümumilikdə Avratlantik məkanının sülh, təhlükəsizlik və azadlıq sərhədlərinin daha da genişlənməsinə töhfə verəcəkdir.

1994-cü ildən Azərbaycan "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramında fəal iştirak edir. NATO ilə bizim ikitərəfli əlaqələrimiz çox uğurla inkişaf edir.

"Fərdi tərəfdaşlıq fəaliyyəti" planında iştirakımız Azərbaycanın NATO ilə işbirliyində vacib dönüş nöqtəsidir və bizim təhlükəsizlik siyasətimizin inkişafına nəzərəcarpacaq töhfə verəcəkdir. Azərbaycanın on ildən bəri həyata keçirdiyi Avropaya və Avratlantik strukturlarına inteqrasiya siyasəti bundan sonra da davam etdiriləcəkdir. Biz əminik ki, bu inteqrasiya regionumuza daha çox təhlükəsizlik, insanlarımızı firavanlıq gətirəcəkdir.

Azərbaycan etibarlı tərəfdaş olduğunu artıq yalnız bəyanatlarla deyil, praktiki addımlarla sübuta yetirmişdir. Biz siyasi iradəmizi ifadə edərək, həm də ümumi məqsədimiz olan NATO-nun sülhü dəstəkləyən əməliyyatlarına qoşulmağa hazır olduğumuzu bildirdik. Bu gün bizim sülhməramlılar NATO və tərəfdaş dövlətlərin hərbiçiləri ilə birlikdə dünyanın müxtəlif bölgələrində sülh və təhlükəsizliyə töhfələrini əsirgəmirlər.

Birləşmiş Ştatlara 11 sentyabr hücumlarından sonra Azərbaycan antiterror koalisiyasına qoşulan ölkələrin ilk cərgəsində durdu. Bu gün bizim ölkəmiz terrora qarşı global savaşa öz əməli töhfəsini verməkdədir.

Erməni terroruna məruz qalmış bir ölkə kimi (32 terror aktı nəticəsində 2 mindən çox adam həlak olmuşdur), biz yaxşı anlayırıq ki, yalnız beynəlxalq ictimaiyyətin ümumi söyləri ilə bu bəlaya qarşı səmərəli mübarizə aparmaq mümkündür.

Ermənistanın on ildən artıq davam edən təcavüzü nəticəsində Azərbaycan ərazilərinin 20 faizi işğal olunmuşdur ki, bu da bizim regionun sülh və sabitliyinə ən böyük təhlükələrdən biridir. Ermənistanın təcavüzü və apardığı etnik təmizləmə nəticəsində 1 milyondan artıq azərbaycanlı qaçqın və

köçkünə çevrilmiş, Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsi və 7 digər rayonu işğal altındadır. Ölkəmizin ərazi bütövlüyü pozulubdur. Ermənistan hərbi birləşmələrinin işğal olunmuş ərazilərdən qeyd-şərtsiz çıxmasını tələb edən BMT-nin dörd qətnaməsinə Ermənistan hələ də məhəl qoymur. Ermənistan və Azərbaycan arasında on ildən artıq davam edən sülh danışıqları indiyədək heç bir nəticə verməyibdir. Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini güzəştə getməyəcəkdir.

Dağlıq Qarabağ Cənubi Qafqazda sülhə və sabitliyə daimi təhlükə yaradan qanunsuz və nəzarətsiz ərazidir.

Biz ümid edirik ki, sammitin nəticələri Avratlantik məkanına və onun qonşuluğunda olan ərazilərə daha çox təhlükəsizlik və sabitlik gətirə bilmək imkanlarımızı artıracaqdır.

Sağ olun.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin NATO Parlament Assambleyasının yaz sessiyasında çıxışı – Paris

30 may 2006-cı il

İlk növbədə, mən Parlament Assambleyasının işində iştirak üçün göndərdiyiniz dəvətə görə Sizə minnətdarlığımı bildirirəm. Hesab edirəm ki, hazırda Assambleyada müzakirə olunan məsələlər Cənubi Qafqaz regionunda təhlükəsizlik, davamlı inkişaf və regional əməkdaşlıq üçün olduqca vacibdir. Bütün bunlar bir-birilə bağlı olan məsələlərdir.

Cənubi Qafqaz ölkəsi olan Azərbaycan regionda təhlükəsizlik tədbirlərinə, sülh və sabitliyin möhkəmlənməsinə öz töhfəsini verir. Avropa İttifaqının sərhədlərinin Cənubi Qafqaz regionuna yaxınlaşması ilə yanaşı, əlbəttə ki, təmasların qurulması, əməkdaşlığın aparılması və yaxşı qonşuluğun saxlanması ilə bağlı yeni yanaşmalar, çağdaş fikirlər gündəliyimizdə çox mühüm yer tutur.

Avratlantik inteqrasiyaya dair siyasətə gəldikdə, Azərbaycan böyük irəliləyişə nail olmuşdur. Bizim NATO ilə tərəfdaşlığımız sürətlə irəliləyir. Azərbaycan "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramının ən fəal üzvüdür. İki il əvvəl mən NATO-nun baş katibinə "Fərdi tərəfdaşlığın fəaliyyət planını" təqdim etmişəm. Biz əməkdaşlığın səviyyəsindən çox razıyıq və ümid edirik ki, birgə işlərimiz gələcəkdə uğurla davam edəcəkdir.

Cənubi Qafqazda siyasi və iqtisadi inkişaf, eləcə də enerji təhlükəsizliyi kimi məsələlər bir-birilə sıx bağlıdır. Bu gün Xəzərin böyük enerji ehtiyatları və artıq mövcud olan nəqliyyat marşrutları ilə regionun oynadığı rol, təbii ki, artacaqdır. Burada söhbət nəinki regional, o cümlədən global miqyaslı məsələlərdən gedir.

Son on il ərzində Azərbaycanın siyasi və iqtisadi inkişafı onu göstərir ki, ölkə uğurla irəliləyir. Siyasi islahatların həyata keçirilməsi möhkəm iqtisadi əsaslara söykənir. Çünki biz ölkə inkişafının həmin iki əsas elementini bir-birindən ayıra bilmərik. Belə olmasa, biz davamlı inkişafa nail ola bilməyəcəyik.

Azərbaycanda cəmiyyətin demokratikləşməsi prosesi, siyasi islahatlar, siyasi təsisatların möhkəmləndirilməsi və eyni zamanda, liberal islahatlar, bazar iqtisadiyyatı prinsipləri və iqtisadi nailiyyətlər kimi vəzifələr bizim daim diqqət mərkəzimizdədir. Biz bütün istiqamətlərdə müsbət nəticələri müşahidə edirik. İqtisadiyyatımız sürətlə inkişaf edir. Ötən il ərzində ÜDM-in artımı 26 faiz olmuşdur. Cari ilin dörd ayı ərzində bu rəqəm təxminən 40 faiz, sənaye istehsalının artımı isə təqribən 50 faiz təşkil etmişdir. Son iki il yarım ərzində

Azərbaycanda 400 minə yaxın yeni iş yeri açılmış və onların əksəriyyəti qeyri-neft sektorunda yaradılmışdır. Bizim hazırkı əsas məqsədimiz iqtisadiyyatı şaxələndirməkdir. Əlbəttə ki, neft və qaz layihələri Azərbaycanda uzun müddət ərzində iqtisadiyyatımızın əsas hissəsini təşkil edəcəkdir. Lakin qeyri-neft sektorunun inkişafı da vacibdir.

Bütün bu amillər ölkənin uzunmüddətli, davamlı və uğurlu inkişafının təməlini təşkil edir. Biz digər keçmiş sovet respublikaları ilə birgə 15 il öncə müstəqilliyimizi qazanmışıq. Lakin sözün əsil mənasında güclü və müstəqil siyasət aparmaq üçün biz güclü iqtisadiyyata malik olmalıyıq. Bu, ən zəruri şərtidir. Bu baxımdan, Azərbaycan özünün resurslarına arxalanır. İqtisadi nöqtəyi-nəzərdən güclü olmaq, təbii ki, siyasi islahatların təşviqi və regional səviyyədə əməkdaşlıq baxımından bizim üçün yeni imkanlar açır.

İndiki vaxtda sülh, təhlükəsizlik və sabitlik məsələləri enerji təhlükəsizliyi ilə sıx bağlıdır. Azərbaycan bu sahədə öz rolunu oynaya bilər. Neft layihələrimiz çox uğurla davam etdirilir. İki gün öncə, Azərbaycanın qeyd etdiyi 28 May - Respublika günü zamanı Azərbaycan nefti Aralıq dənizindəki Ceyhan limanına çatmışdır və o deməkdir ki, Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri artıq işləyir. Bu, nəinki Azərbaycan, o cümlədən qonşularımız və tərəfdaşlarımız üçün tarixi hadisədir və beynəlxalq bazarlara enerji nəqli yollarının müxtəlifləşdirilməsinə imkan yaradır.

İki ildən sonra Azərbaycanda neft hasilatı gündə bir milyon barreldən çox olacaqdır. Böyük qaz kəmərinin çəkilməsindən sonra isə Azərbaycan qonşu ölkələr üçün qaz təchizatçısına çevriləcəkdir. Dünyada, o cümlədən Avropada enerji təhlükəsizliyi məsələsinin əhəmiyyəti tədricən artır. Azərbaycan dost və tərəfdaş kimi ümumi işə töhfə verməyə hazırdır. Siz yəqin ki, bilirsiniz, Azərbaycanın NATO ilə nəinki adi tərəfdaşlıq münasibətləri var, biz həm də konkret işlər görürük. Bizim hərbiçilərimiz NATO-nun üzvü olan ölkələrin əsgərləri ilə dünyanın müxtəlif yerlərində - Kosovo, Əfqanıstan və İraqda sülhyaratma əməliyyatlarında çiyin-çiyinə dayanır. Azərbaycan lap ilk günlərdən etibarən koalisiyanın üzvü olmuş və belə olaraq qalır. NATO-nun üzvü olan ölkələrlə dostluq əlaqələri saxlayan Azərbaycan regional çərçivədə vacib rolunu davam etdirəcəkdir.

Bir sözlə, siyasi inkişafımız uğurludur, iqtisadi göstəricilər davamlı inkişaf üçün möhkəm zəmin yaradır. Lakin regional əməkdaşlığa olan yeganə maneə, yeganə potensial təhlükə Ermənistan ilə Azərbaycan arasındakı həll olunmamış münaqişədir. Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını davamlı işğal altında saxlamaqla, özünü ən böyük təhlükə mənbəyinə çevirir. Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü, eləcə də həmvətənlərimizə qarşı etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində ərazimizin təqribən 20 faizi işğal edilmiş, bir milyona

yaxın soydaşımız qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətində yaşamağa məcbur olmuşdur. Bu, böyük bir humanitar fəlakətdir. 8 milyonluq əhalinin 1 milyonun qaçqın və məcburi köçkün olması ölkə üçün ağır bir problemdir.

Ümid edirik ki, hazırda aparılan danışıqlar münaqişənin sülh yoluyla həlli ilə nəticələnəcəkdir. Lakin məsələnin həlli beynəlxalq hüququn mövcud olan prinsiplərinə əsaslanmalıdır. Yəni beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsaslanmayan həll variantı mümkün deyildir. Dağlıq Qarabağ hüquqi, tarixi baxımdan Azərbaycan torpağıdır və Dağlıq Qarabağ ərazimizin ayrılmaz hissəsi kimi bütün beynəlxalq birlik, bütün ölkələr, o cümlədən Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən tanınmışdır. İstisna yalnız Ermənistandır. Bu səbəbə görə məsələnin həlli yalnız Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü çərçivəsində tapıla bilər. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü pozulubdur. Hər bir ölkənin ərazi bütövlüyü beynəlxalq hüququn başlıca prinsipidir. Ona görə, Azərbaycan bütün erməni qoşunlarının ərazimizdən çıxarılmasını tələb edir. Azərbaycana qarşı təcavüz edilmiş, etnik təmizləmə siyasəti aparılmış, işğal olunmuş bütün ərazilər dağıdılmışdır.

Bir müddət əvvəl ATƏT işğal olunmuş ərazilərə faktaraşdırıcı missiyasını göndərmişdir. Onların hazırladığı hesabat dəhşətli idi. Hər bir şey məhv edilib, evlər, orta məktəblər, tibb ocaqları, tarixi abidələrimiz, ata-babalarımızın məzarları yerlə-yeksan olunubdur. Bu, böyük humanitar fəlakətdir, region üçün böyük siyasi problemdir.

Hesab edirəm ki, birgə səylərlə və potensial təhdidləri ümumi qaydada anlamaqla, Ermənistan rəhbərliyi başa düşəcək ki, onların yürütdüyü siyasət uğursuzluğa düşəcəkdir. Azərbaycan öz torpaqlarının işğalı ilə heç vaxt barışmayacaqdır! Azərbaycan öz ərazisində ikinci erməni dövlətinin yaranmasına heç vaxt imkan verməyəcəkdir! Azərbaycan Dağlıq Qarabağın ondan qoparılmasını heç vaxt qəbul etməyəcəkdir!

Dünyada muxtariyyətin çox gözəl nümunələri var. Onlar Avropada da var. Azərbaycanda milli azlıqların hüquqları qorunur. Monoetnik ölkə olan Ermənistandan fərqli olaraq, Azərbaycan çoxmillətli ölkədir. Bir çox milli azlıqlar, müxtəlif millətlərdən olan və fərqli dini baxışlara malik vətəndaşlar ölkəmizdə bir ailə kimi əmin-amanlıq şəraitində yaşayırlar. Etnik azlıq olmaq o demək deyil ki, həmin insanlar yaşadıkları torpağı ölkədən qoparıb, müstəqil dövlət yarada bilərlər. Ermənilər dünyanın bir çox ölkələrində yaşayırlar. Gəlin təsəvvür edək ki, əgər onlar yaşadıkları müxtəlif yerlərdə öz müqəddəratını tələb etməyə başlasalar, nələr baş verər?! Görün, dünyada nə qədər erməni dövləti yaranar? Ona görə bu cür yanaşma əks-nəticə verir. Bizim yanaşmamız beynəlxalq hüquqa, müvafiq prinsiplərə və yaxşı qonşuluq ruhuna əsaslanır. Ümid edirik ki, sülh danışıqları lazımi nəticələri verəcək və bu münaqişəyə son qoyulacaqdır.

Regionda böyük potensial var. Biz artıq dostlarımızla çox yüksək səviyyəli regional əməkdaşlığa nail olmuşuq. Regionda çoxmilyardlıq enerji layihələrində iştirak edirik. Regionun üç ölkəsi - Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə sübut etdilər ki, çox mürəkkəb siyasi və iqtisadi mühitdə, texniki çətinliklərə baxmayaraq, onlar regionumuzda dünyanın ən iri enerji layihəsini həyata keçirməyə qadirdirlər. Beləliklə, biz həmin istiqamətdə irəliləyirik. Biz Azərbaycanı bütün hüquq və azadlıqları qoruyan, yüksək səviyyəli siyasi təsisatlara, demokratikləşmə prosesinə, şəffaflığa və iqtisadi imkanlara malik, qonşularla və beynəlxalq təşkilatlarla yaxşı münasibətləri saxlayan müasir, dünyəvi ölkə kimi görürük. Biz bu məqsədə doğru gedirik.

Cənubi Qafqazda mövcud olan münaqişələr genişmiqyaslı regional əməkdaşlığa olan əsas maneədir və bizim planlarımız, fikirlərimiz və proqramlarımıza qarşı ciddi təhlükədir. Ona görə həmin münaqişələrin həlli nəinki bizim üçün, həm də bütün region üçün vacibdir. Ümidvaram ki, biz öz məqsədlərimizə nail olacağıq.

Mən qarşınızda çıxış etmək üçün yaradılmış imkana görə sizə bir daha öz minnətdarlığımı bildirirəm və sizi maraqlandıran suallara cavab verməyə hazırım. Çox sağ olun.

Pyer Leluş: Cənab Prezident, çox sağ olun. Hesab edirəm ki, söylədiyiniz olduqca səlis analitik fikirləriniz hamının marağına səbəb oldu. Sessiyamızın rəsmi hissəsinin başa çatmasına 20 dəqiqə qalır. Təbii ki, bizim bir neçə sual üçün vaxtımız var.

Beləliklə, mən Hollandiyadan deputat Yars van Qininin sualı ilə başlamaq istəyirəm. Buyurun, söz sizindir.

Yars Van Qini: (Hollandiyadan deputat):Cənab sədr, sağ olun. Zənnimcə, biz hamımız Azərbaycan cəmiyyətinin və hökumətinin gözəl iqtisadi göstəricilərindən çox razıyıq.

Cənab Prezident, mən ölkənizin BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasına üzv seçilməsi münasibətilə Sizi təbrik etmək istəyirəm. Biz insan hüquqları ilə bağlı bəzi sahələrdə hər hansı çətinliyi müşahidə etməmişik. Digər tərəfdən isə, demokratik proses və insan hüquqlarının qorunması sahəsində pozuntuları təsvir edən bir çox hesabatlar mövcuddur. Mən burada fərdi şikayətləri nəzərdə tutmuram və özümü hakim saymıram. Lakin "Beynəlxalq Amnistiya" təşkilatının hərtərəfli hesabatında, həmin qurumun mayın 25-də verdiyi bəyanatda və Sizin yerli təşkilatlarınızın müxtəlif hesabatlarında düzgün və ədalətli seçki prosesinin olmaması, siyasi səbəblərə görə günahsız vətəndaşların həbsi və saxlama zamanı bəzi işgəncə hallarının baş verməsi və mətbuat azadlığının məhdudlaşdırılması bildirilir.

Cənab Prezident, bütün bu məlumatlar həmin halların ölkənizdəki

demokratikləşmə arzuları ilə nə dərəcədə uzlaşması barədə sual doğurur. Onların aradan qaldırılması üçün hansı tədbirləri görməyi planlaşdırırsınız? Sağ olun.

Pyer Leluş: Sağ olun. İndi isə, mən ikinci suala keçərək, sözü Ermənistan nümayəndə heyətinin rəhbəri Şahgəldiyana verirəm.

Şahgəldiyana: (Ermənistan nümayəndə heyətinin başçısı): İlk növbədə, mən nümayəndə heyətimizə göstərilmiş qonaqpərvərliyə və bu sessiyanın Parisdə təşkilinə görə öz minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Çox sağ olun.

Cənab Prezident, Siz burada yeni yanaşmanın zəruri olmasından danışdınız və qeyd etdiniz ki, Dağlıq Qarabağ problemi sülhə əsaslanan yanaşma, danışıqlar yolu ilə həll olunmalıdır. Ermənistanın mövqeyi ondan ibarətdir ki, məsələ danışıqlar və qarşılıqlı güzəştlər yolu ilə nizamlanmalıdır. Bu, Ermənistanın rəsmi mövqeyidir. Biz həmin mövqeyi bu günə qədər aparılmış danışıqlar zamanı, o cümlədən beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində və Ermənistan daxilində açıqlamışıq. Problem ondan ibarətdir ki, danışıqlar hər hansı ilkin şərt olmadan aparılmalı və başa çatdırılmalıdır. Çevik mövqeyə əsaslanaraq, danışmaq lazımdır. Bəyanat verəndə gələcəyi nəzərə almaq zəruridir. Bizim yanaşmamız belədir.

Sualım belədir: birincisi, Dağlıq Qarabağ problemi ərazi problemi deyildir. Bu, millətlərin hüququ ilə bağlı olan məsələdir. Yəni söhbət Dağlıq Qarabağda yaşayan insanlardan gedir. Bu, çox vacibdir. Bu baxımdan, həmin insanların hüquqları, onların hüquqlarına aid beynəlxalq normalar nəzərə alınır mı? Bu halda, ilkin şərtlərdən söhbət gedə bilər mi? Burada yalnız bir prinsipdən, yəni ərazi bütövlüyü prinsipindən danışmaq nə dərəcədə münasibdir?

Digər qısa bir məsələ. Əgər söhbət yalnız ərazi bütövlüyü prinsipindən gedirsə, milli azlıqların hüquqları bu baxımdan nə dərəcədə nəzərə alınır? Sağ olun.

Pyer Leluş: Mən bütün Assambleya qarşısında dəqiqləşdirmək istəyirəm. Mən bu sözləri Prezident Əliyevə yenidən demək arzusundayam. Mən Parisdə sessiyanın təşkili ilə məşğul olduğum zaman Cənubi Qafqazdakı üç ölkənin başçısını, o cümlədən cənab Koçaryanı da dəvət etmək istəyirdim. Əfsuslar olsun ki, Prezident Koçaryan gəlməmək qərarını verdi. Əgər o, gəlmiş olsaydı, onda Prezident Əliyev qarşısında öz mövqeyini bildirə bilərdi. Biz hətta iki ölkə başçısının Parisdə görüşünü də təşkil edə bilərdik. Mən təəssüf edirəm ki, o, bu fürsətdən istifadə etmədi. Beləliklə, mən Prezident Əliyevə yenidən söz verirəm.

İlham Əliyev: Verilmiş birinci suala gəldikdə, demək istəyirəm ki, Azərbaycanda siyasi proseslər çox uğurla gedir. Bəzən məlumatın olmaması, səhv məlumatın verilməsi və ya müəyyən maraqlara xidmət edən məlumatın

ötürülməsi ümumi işə fayda vermir. Ona görə də hər hansı subyektiv yanaşmaya əsaslanan nəticələri çıxarmaqdansa, həmin məlumatı yoxlamaq və ya onu bilmədikdə, soruşmaq daha yaxşıdır. Mən hesab edirəm ki, Azərbaycan rəsmilərinin müxtəlif beynəlxalq tədbirlərdə tez-tez iştirakı çox vacibdir. Bununla biz özümüzü təqdim edə bilərik və əslində, yalan məlumatlara əsaslanan suallara cavab vermək iqtidarında ola bilərik.

Azərbaycandakı seçkilər Seçki Məcəlləsinə uyğun keçirilmişdir. Noyabr ayındakı seçkilərin rəsmi nəticələri ABŞ hökuməti tərəfindən seçilmiş şirkətin keçirdiyi "exit-poll"un nəticələri ilə 90 faiz üst-üstə düşdü. Seçki pozuntuları baş vermişdir, lakin bizim hökumətimiz ciddi tədbirlər gördü, bir çox rəsmilər cəzalandırıldı, bir neçəsi həbs edildi, bir sıra yerli icra hakimiyyəti başçıları tutduqları vəzifədən azad edildi və biz 10 seçki dairəsində təkrar seçkilərin keçirilməsini bəyan etdik.

Təkrar seçkilər mayın 13-də keçirilmişdir. Bütün monitoring qurumlarının və müşahidəçilərin rəyinə görə, həmin seçkilər azad və ədalətli olmuşdur. Bu dəfə ABŞ hökuməti yenidən bir şirkət seçdi. Bu qurum Beynəlxalq Respublikaçılar İnstitutu olmuşdur. Nəticədə, 10 seçki dairəsindəki bütün rəsmi nəticələr "exit-poll"un nəticələri ilə uyğun gəldi. Yəni, 100 faiz üst-üstə düşdü. Burada söhbət nəinki həmin dairələrdə qalib gəlmiş namizədlər, o cümlədən ikinci, üçüncü, dördüncü və hətta beşinci yeri tutmuş namizədlərdən söhbət gedir. Bu, sizin sualınıza ən yaxşı cavabdır və Azərbaycanın bugünkü reallığının ən münasib göstəricisidir.

Eyni zamanda, bəlkə də, bilmirsiniz, amma mən sizə məlumat verərəm. Azərbaycanda heç bir siyasi məhbus yoxdur. Avropa Şurası tərəfindən siyasi məhbus kimi hesab olunan bütün şəxslər mənim tərəfimdən əfv edilmişdir. Bu gün, Azərbaycan Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin üzvü olduğu halda, prinsip etibarilə, ölkədə heç bir siyasi məhbus ola bilməz. Axı, bu, mümkün deyildir. Biz bu Məhkəmənin üzvüyük. Hər kəs məhkəməyə müraciət etmək hüququna malikdir.

Azərbaycandakı siyasi proseslər müsbət istiqamətdə cərəyan edir. Təbii ki, mən bunlardan istədiyim qədər razı deyiləm, çünki bizim opponentlər bizə düşmən gözü ilə baxırlar. Onlar bizə hücum etməyə, beynəlxalq təşkilatlarda yanlış yanaşmanın yaradılmasına üstünlük verirlər. Onlar müxtəlif ölkələrdə bəzi qrupları tapır və Azərbaycan haqqında tam təhrif olunmuş təsəvvür yaratmaq imkanını əldən buraxmırlar. Bu gün Azərbaycan müasir, dünyəvi və bütün demokratik təsisatlara malik olan ölkədir. Azərbaycan Avratalantik inteqrasiya siyasətini həyata keçirir. Biz dostlarımız üçün açıq ölkəyik. Azərbaycan böyük siyasi proqramlar və iqtisadi layihələri həyata keçirmək iqtidarındadır.

Mən həmçinin Sizin nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm. Azərbaycanın hazırkı si-

yasi vəziyyətini təsvir edərək bildirirəm: Mən artıq iki il yarım ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidentiyəm. Bu vaxt ərzində, mən BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvü olan bütün beş ölkəyə rəsmi səfərlər etmişəm. Mən Avropanın bütün aparıcı dövlətlərində olmuşam və bizim həmin ölkələrlə çox yaxşı əlaqələrimiz var. Siyasi münasibətlər və ya gərginlik məsələləri bizim üçün keçmişdə qalmış məsələlərdir. Azərbaycanın uğurlu inkişafı və siyasi təsisatlarının formalaşması prosesi olduqca müsbətdir. Ona görə də, mən sizin şərhələrinizi qəbul etmirəm. Mən sizin baxışlarınızı rədd edirəm, bununla razı deyiləm və hesab edirəm ki, sizin dediyiniz düz deyildir.

O ki qaldı, Ermənistan nümayəndəsinin verdiyi suala, mən demək istəyirəm ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı tutduğumuz mövqe birmənalı olaraq tamamilə aydındır və beynəlxalq hüquqa əsaslanır. Mövqeyimiz arzular və xülyalardan ibarət deyil, Ermənistanın yanaşmasından fərqli olaraq, arzu olunan nəticələrə söykənmir. Beynəlxalq hüquq nə deyir: Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın bir hissəsidir.

Hamıya məlumdur ki, ermənilər Qarabağa ilk dəfə nə vaxt gəlirlər. Bu, XIX əsrin əvvəllərində baş vermişdir. Yaxşı, indi onlar orada təqribən 200 il yaşayıblarsa, qoy yaşasınlar. Bizim orada yaşayan insanlarla heç bir problemimiz yoxdur. Bizim separatçı rejimlə problemimiz var. Bu gün qeyri-qanuni zona sayılan Dağlıq Qarabağın beynəlxalq nəzarətdən qaçan və beynəlxalq monitorinqdən canını qurtarmağa çalışan qondarma rejimin özü problemdir. Orada terrorçu qrupların cəmləşməsi, narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı bizdə kifayət qədər məlumat var. Heç kim bu zonaya nəzarət etmir. Bu, Avropanın qara ləkəsidir. Biz buna son qoymalıyıq.

Azərbaycanın heç bir qeyri-adi tələbi yoxdur. Əgər söhbət güzəştəndən gedirsə, hesab edirəm ki, Azərbaycan son on il ərzində sadıq olduğu atəşkəsi saxlamış, torpaqlarının on ildən çoxdur ki, işğal altında olmasına dözmüşdür və bu günədək yenə də sülh prosesinə sadıq olaraq qalır. Biz bu fürsəti əldən buraxmaq istəmirik. Azərbaycan Ermənistanə məxsus hər hansı əraziyə malikdirmi? Təbii ki, yox! Biz heç nəyi qaytarmalı deyilik. Biz Ermənistan torpaqlarını işğal etməmişik. Biz etnik təmizləmə siyasəti aparmamışıq və özümüzü təcavüzkar kimi aparmırıq. Beləliklə, əgər güzəşt haqqında danışırınsınızsa, siz anlamalısınız ki, Azərbaycan sizə məxsus olan heç bir şeyi öz əlində saxlamır. Əksinə, Ermənistan bizim əraziləri öz işğalı altında saxlayır. Həmin zonalar tam dağıdılıbdır. Erməni xalqı bundan nə uda bilər axı? Onlar özlərinə məxsus olmayan torpaqda oturmaqla, Azərbaycanın daim artan inkişaf tempindən qorxu içərisində yaşayaraq, həyatlarını yaxşılaşdırdırlarmı? Bu, yaxşı mühitin yaradılmasına xidmət edirmi? Fikrimcə, yox! Nəyin baş verdiyini qiymətləndirmək, gələcəyə baxmaq və üç, beş ildən sonra nəyin baş

verəcəyini anlamaq vaxtı çoxdan yetişibdir: Azərbaycan hansı səviyyəyə qalxacaq? Ermənistan hansı səviyyədə qalacaq? Enerji layihələrini həyata keçirən və güclü nəqliyyat infrastrukturuna malik olan Azərbaycanın iqtisadi potensialı necə olacaq? Gəlin, Ermənistanın perspektivinə nəzər salaq. Həmin ölkə bütün regional layihələrdən kənar qalır. Ermənistan hökuməti bunu anlamalı və düzgün qərar qəbul etməlidir.

Pyer Leluş: Cənab Prezident, sağ olun. Biz artıq reqlamentin sonuna çatdıq. Lakin buna baxmayaraq, son iki suala qısa vaxt qalır. Xahiş edirəm, suallarınızda qısa olun. Əvvəlcə söz Türkiyə nümayəndə heyətinin üzvü cənab Əziz Ağgülə verilir. Buyurun, cənab Ağgül.

Əziz Ağgül: (Türkiyə nümayəndə heyətinin üzvü): Cənab sədr, çox sağ olun.

Cənab Prezident, ilk növbədə, NATO Parlament Assambleyasının sessiyasına gəldiyinizə görə Sizə minnətdarlığımı bildirirəm. Siz öz çıxışınızda çox aydın şəkildə qeyd etdiniz ki, ərazinizin 20 faizi işğal altındadır və əhəlinizin 1 milyonu öz vətəmində məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdür və son 15 il ərzində çətin şəraitdə yaşamışdır.

Cənab Prezident, Siz bu humanitar fəlakətə son qoymaq məqsədi ilə verilən beynəlxalq dəstəkdən razısınız mı?

Pyer Leluş: Sağ olun, cənab Ağgül. Sonuncu sualı Litva nümayəndə heyətinin başçısı Oli Kaas verəcəkdir. Cənab Kaas, söz sizindir.

Oli Kaas: (Litva nümayəndə heyətinin başçısı): Cənab sədr, sağ olun.

İlk növbədə, mən çox maraqlı çıxışına görə cənab Prezidentə öz minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Mən ona və ölkəsinə gələcəkdə uğurlar arzulayıram.

NATO-nun Parlament Assambleyası enerji təchizatı və təhlükəsizlik məsələlərini çox müzakirə edir. Hörmətli cənab Prezident, Siz öz çıxışınızda bu məsələyə toxundunuz. Siz NATO ilə əməkdaşlığınız və uğurlu iqtisadi inkişaf haqqında danışdınız. Əminik ki, ölkənizdəki demokratikləşmə prosesi davam edəcəkdir. Enerji təchizatı və təhlükəsizlik məsələlərinə gəldikdə, mən bilmək istəyirəm, Gürcüstan və qonşu ölkələri qazla təchiz edəcək yeni boru kəmərinin çəkilməsinə nə qədər vaxt tələb olunacaq?

Cavabınıza görə çox sağ olun.

Pyer Leluş: Cənab Prezident, söz Sizindir.

İlham Əliyev: Sağ olun. Dağlıq Qarabağ məsələsi ilə bağlı beynəlxalq ictimaiyyətin tutduğu mövqeyə gəldikdə, biz məmnunuq ki, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü bütün beynəlxalq ictimaiyyət, o cümlədən Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən tanınıbdır. Eyni zamanda, siz bilirsiniz ki, hazırda ATƏT-in Minsk qrupunun üç həmsədri - Fransa, Birləşmiş Ştatlar və Rusiyanın vasitəçiliyi ilə danışıqlar formatı saxlanılır. Onlar məsələnin sülh

yolu ilə həll olunmasında bizə yardım göstərməyə çalışırlar.

Mən Minsk qrupunun son illər ərzindəki fəaliyyətinə, məsələyə çox faydalı yanaşmasına və real yardımına görə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Ona görə də, bugünkü format məsələnin sülh yolu ilə həlli üçün imkanlar yaradır.

Eyni zamanda, mən bildirmək istəyirəm ki, ötən il Avropa Şurası münaqişə ilə bağlı xüsusi qətnamə qəbul etmişdir. Həmin qətnamədə Ermənistan Azərbaycan ərazisini işğal etmiş ölkə kimi tanındı. Bu, çox vacibdir, çünki hadisələrin qeyri-düzgün təfsir olunması səbəbindən, ermənilər uzun illər ərzində real vəziyyəti beynəlxalq ictimaiyyətdən gizlətməyə nail olmuşlar. Adətən, deyilirdi ki, erməni hərbi birləşmələri torpaqları işğal etmişdir. Lakin heç kim bilmirdi, məhz hansı erməni qoşunlarından söhbət gedir və onlar haradan gəliblər? Avropa Şurasının qətnaməsində isə, aydın şəkildə bildirilir ki, Ermənistan bizim torpaqlarımızı işğal etmişdir. Biz Azərbaycanın üzv olduğu digər beynəlxalq təşkilatların dəstəyini də artıq aldıq.

Bu yaxınlarda, biz GUAM-ın üzvü olan dövlətlərin zirvə görüşünü keçirdik və həmin görüş zamanı GUAM ölkələrində mövcud olan münaqişələrlə bağlı qətnamə qəbul edildi və orada bütün ölkələrin ərazi bütövlüyü dəstəkləndi. Qalan beynəlxalq təşkilatların qətnamələrində və tutduqları mövqedə nəyin baş verdiyi, hansı tərəfin təcavüzkar və hansı tərəfin təcavüzün qurbanı olduğu aydın şəkildə təsvir olunubdur. Bununla belə, bütün nailiyyətlərlə yanaşı, BMT TŞ erməni qoşunlarının Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən qeyd-şərtsiz çıxarılması ilə bağlı dörd qətnamə qəbul edibdir. Lakin problem ondan ibarətdir ki, həmin sənədlər və qətnamələr yerinə yetirilmir. Çünki Ermənistanın mövqeyi buna imkan vermir. Onlar beynəlxalq hüquqa heç bir məhəl qoymur, normal beynəlxalq davranışa heç bir hörmət göstərmirlər. Onlar hesab edirlər ki, XXI əsrdə özlərinə məxsus olmayan torpaqda otura bilərlər və heç nə baş verməyəcəkdir. Bu, yolverilməzdir.

Lakin bizi narahat edən digər məsələ ondan ibarətdir ki, bu ay ermənilər Şuşanın guya azad olunmasını qeyd etdilər. Soruşulur: onlar Şuşanı kimdən azad etdilər? Azərbaycanlılardanmı? Şuşada yaşayan insanların 90 faizdən çoxu azərbaycanlılar idi. Ermənilər isə, bunu bayram kimi qeyd edirlər. Beynəlxalq ictimaiyyət buna göz yumur. Problemimiz budur. Problem ondan ibarətdir ki, təşkilatların qətnamələri işləmir. Biz elə bir şərait yaratmalıyıq ki, qəbul olunmuş qərarlar yerinə yetirilsin.

Bu gün əhəmiyyəti get-gedə artan enerji problemlərinə gəldikdə isə, mən demək istəyirəm ki, Azərbaycan qazını Gürcüstan və Türkiyəyə çatdıracaq boru kəməri sentyabr ayında istismara veriləcəkdir. Bunun nəticəsində Azərbaycan nəinki neft, həm də qazı ixrac edən ölkəyə çevriləcəkdir. Azərbaycan öz tərəfdaşları və qonşuları ilə vahid bir heyətdə işləyir.

Hazırda Xəzər enerji layihələrinin qlobal enerji təhlükəsizliyi üçün əhəmiyyəti artır. Azərbaycan dünya və Avropa bazarlarına enerji daşıyıcıları ixrac edən ölkəyə çevriləcəkdir. Biz yeni potensial istehlakçılarla danışıqlar aparmaqdayıq. Fikrimcə, regionda alternativ qaz təchizatı xəttinin olması və Avropaya çıxması qazı hasil və istehlak edənlərin tələbatlarını ödəyəcəkdir. Biz bu sahədə əməkdaşlıq etməyə hazırıq. Uzun illər ərzində apardığımız neft siyasəti özünü doğrultmuşdur. Biz dünyada təkrarolunmaz nəqliyyat infrastrukturunun yaradılmasına nail olduq və onun nəticəsində Xəzər regionundan qonşu ölkələr, Avropa və dünya bazarları üçün neft və qaz təchizatı çoxşaxəli olacaqdır.

Pyer Leluş: Cənab Prezident, sağ olun. Parisə səfər etdiyinizə və fikirlərinizi bizimlə bölüşdüyünüzə görə bütün Assambleyamız adından Sizə minnətdarlığımı bildirirəm.

Çox sağ olun.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və NATO-nun Baş Katibi Yaap de Hoop Sxefferin birgə mətbuat konfransında bəyanatları – Brüssel, NATO-nun qərargahı

8 noyabr 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 8-də Brüsseldə, NATO-nun qərargahında təşkilatın Baş katibi Yaap de Hoop Sxeffer ilə görüşmüşdür.

Görüşdən sonra Prezident İlham Əliyev Şimali Atlantika Şurasında çıxış etdi. NATO-nun üzvü olan dövlətlərin Şuradakı daimi nümayəndələri, səfirləri ilə müzakirələr aparıldı.

Müzakirələrdən sonra Prezident İlham Əliyev və NATO-nun baş katibi Yaap de Hoop Sxeffer birgə mətbuat konfransı keçirdilər. Azərbaycan Prezidenti və NATO-nun baş katibi bəyanatlarla çıxış etdilər.

NATO-nun Baş katibi Yaap de Hoop Sxefferin bəyanatı

- Sabahınız xeyir!

Mən, səfirlər və Şimali Atlantika Şurası Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevi burada bir daha salamlamaqdan olduqca məmnunuq. Fikrimcə, onun səfəri bir sıra səbəblərə görə böyük əhəmiyyət kəsb edir.

İlk növbədə, onu deməliyəm ki, NATO üzrə müttəfiqlər Azərbaycan ilə müxtəlif aspektlərdə əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirirlər. Bildiyiniz kimi, "Fərdi tərəfdaşlığın fəaliyyət planı" mövcuddur. Biz müdafiə islahatları, təsisat dəyişiklikləri kimi məsələlər üzərində birgə işləyirik. Həmin məsələlər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparıldı. Azərbaycanda iqtisadi inkişaf, güclü siyasi sistemin qurulması, demokratikləşmə, mətbuat azadlığı və sair sahələrə aid Prezidentin verdiyi məlumatlar nəzərə alındı. Burada aydınlıq var.

Prezident Əliyevin bu gün səhər buraya gəlməsinin ikinci səbəbi də var. Bu, Azərbaycanın regiondakı mühüm mövqeyi və rolu ilə bağlıdır. Region həssasdır, orada qeyri-sabitlik riskləri var. Onu da qeyd edirəm ki, qonağımız böyük həcmdə karbohidrogenlər ixrac edən ölkənin başçısıdır. Bu amil təkə iqtisadiyyatla yox, həm də strategiya və geosiyasətlə bağlıdır. Prezident olduqca maraqlı çıxış etdi. Həmin məsələlər ətrafında maraqlı müzakirələrimiz oldu.

Bir sözlə, vaxtınızı çox almaq istəmirəm. Cənab Prezident, Sizin səfəriniz, danışıqlarda səmimiliyiniz yüksək qiymətləndirilir. Artıq dediyim kimi, biz çox geniş məsələləri müzakirə etdik. Hesab edirəm ki, Prezident Əliyevin

səfəri Azərbaycan-NATO münasibətlərinin daha da intensivləşdirilməsinə xidmət edəcəkdir. Biz "Fərdi tərəfdaşlığın fəaliyyət planı" üzərində işləyirik. Azərbaycan fəal çalışır. Beləliklə, cənab Prezident, Sizi burada görməyimizdən çox məmnunuq.

Üzr istəyirəm, icazənizlə, mən əlavə edim. Bu məsələni yaddan çıxarmaq istəmirəm, yoxsa, səhv buraxmış olaram. Azərbaycanın Əfqanıstan və Kosovodakı kimi vacib əməliyyatlarda iştirakı NATO və onun tərəfdaşları üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Mən bunu yaddan çıxara bilmərəm, çünki bu addım Azərbaycanı təhlükəsizliyin vacib təminatçısına çevirir. Bir halda ki, təşkilatımız bu gün bir çox yerlərdə əməliyyatlar aparır, bu məsələ NATO çərçivəsində çox mühümdür. Üzr istəyirəm, cənab Prezident, mən bunu yaddan çıxara bilməzdim.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bəyanatı

- Çox sağ olun, cənab baş katib. Qonaqpərvərliyinizə görə minnətdaram.

Bu gün NATO-Azərbaycan münasibətlərinin gələcək inkişafında olduqca vacib gündür. Əlaqələrimizin tarixi uzundur. On ildən artıqdır ki, biz sıx əməkdaşlıq layihələri üzərində çalışmışıq. Biz "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramından başladıq, indi isə, "Fərdi tərəfdaşlığın fəaliyyət planı" ilə məşğuluq. Həmin plan siyasi sistemimizin bütün sahələrini əhatə edir. Müdafiə, iqtisadi və siyasi sahələrdə aparılan islahatların hamısı bir-biri ilə bağlıdır. Xəzərin neft və qaz yataqlarının əhəmiyyətini, onların enerji təhlükəsizliyi və ümumiyyətlə, regional təhlükəsizlik üçün vacibliyini nəzərə alsaq, təbii ki, bütün bunlar əlaqələrimizə yenilik gətirir.

Əlaqələrimizin müsbət və çox yaxşı tarixi var. Bu gün isə, həmin münasibətlərin, demək olar ki, yeni mərhələsi başlayır. Baş katiblə bizim ikitərəfli münasibətlər, regional təhlükəsizlik və inkişaf məsələləri haqqında çox əhatəli və geniş müzakirələrimiz oldu. Eyni zamanda, Şimali Atlantika Şurasında ideyalarımız, planlarımız barədə uzun və çox açıq, səmimi söhbətimiz oldu. Əvvəlki nailiyyətlərimizi nəzərdən keçirdik və gələcək əməkdaşlıq üçün çox möhkəm əsaslar qoyuldu. Azərbaycan qonşuluqda daha təhlükəsiz mühiyyətin yaradılmasında oynadığı mühüm rolunu davam etdirəcəkdir. Biz Kosovo ilə Əfqanıstanda sülhməramlı əməliyyatlarda iştirakımızı davam etdirəcəyik. Hesab edirəm ki, bu, bizim gənc, lakin NATO-nun əsil və etibarlı tərəfdaşı olmaq üçün öz potensialını artıran ölkəmiz üçün çox vacibdir.

İqtisadi və siyasi islahatlar, cəmiyyətin demokratikləşməsi, sosial və müdafiə islahatları hamısı bir-biri ilə bağlıdır. Bütün bunlar güclü iqtisadi və siyasi sistemə malik olan ölkənin formalaşmasına, eləcə də dostlarımız və müttəfiqlərimizlə möhkəm əlaqələrin inkişafına imkan yaradacaqdır.

Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin NATO rəhbərliyi ilə görüşləri

1. 8 iyun 1995-ci il. Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev NATO Silahlı Qüvvələrinin Avropa komandanının müavini general Ç. Makkenzini qəbul edib.

2. 13 fevral 1997-ci il. Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev NATO-nun Baş katibi Xavyer Solana ilə görüşüb.

3. 27 iyul 1997-ci il. Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun Baş katibi Xavyer Solana ilə Nyu-Yorkda görüşüb.

4. 30 sentyabr 1998-ci il. Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin Bakıda NATO-nun Baş katibi Xavyer Solana ilə görüşüb.

5. 25 aprel 2000-ci il. Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin Türkiyənin NATO-dakı nümayəndəsi Onur Öymənlə görüşüb.

6. 28 aprel 2000-ci il. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun Hərbi Komitəsinin sədri, İtaliya hərbi dəniz qüvvələrinin admiralı Quido Venturoninin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

7. 16 yanvar 2001-ci il. Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun Baş katibi Lord Corc Robertsonla görüşüb.

8. 13 noyabr 2001-ci il. Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun Cənub-Şərqi Avropadakı Birləşmiş Qüvvələrinin Komandanı, ordu generalı Oktar Atamanla görüşüb.

9. 18 yanvar 2002-ci il. Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin NATO Parlament Assambleyasının prezidenti Rafael Estrella və qurumun baş katibi Seymon Lann ilə görüşüb.

10. 18 aprel 2003-cü il. Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin Keçid dövrü demokratiyaları layihəsinin rəhbəri, ABŞ-ın NATO Komitəsinin həmsədri Brüs Ceksonla görüşüb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin NATO rəhbərliyi ilə keçirdiyi görüşlər

1. 23 iyun 2006-cı il. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev NATO Baş katibinin müavini Con Kolstonla görüşüb.
2. 18 noyabr 2005-ci il. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev NATO Baş katibinin Cənubi Qafqaz və Orta Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Robert Simmonsla görüşüb.
3. 10 aprel 2006-cı il. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev NATO Baş katibinin Cənubi Qafqaz və Orta Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Robert Simmonsla görüşüb.
4. 9 sentyabr 2006-cı il. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev NATO Baş katibinin Cənubi Qafqaz və Orta Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Robert Simmonsla görüşüb.
5. 14 mart 2007-ci il. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev NATO Baş katibinin Cənubi Qafqaz və Orta Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Robert Simmonsla görüşüb.
6. 17 mart 2007-ci il. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Mihail Lupoi NATO Parlament Assambleyası sədrinin müavini Mihail Lupoi ilə görüşüb.
7. 28 sentyabr 2007-ci il. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev NATO Baş katibinin Cənubi Qafqaz və Orta Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Robert Simmonsla görüşüb.
8. 7 mart 2008-ci il. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev NATO Baş katibinin Cənubi Qafqaz və Orta Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Robert Simmonsla görüşüb.
9. 16 aprel 2008-ci il. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ABŞ müdafiə nazirinin Avropa və NATO siyasəti üzrə müşaviri Daniel Feytanla görüşüb.
10. 27 iyun 2008-ci il. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev NATO Baş katibinin Cənubi Qafqaz və Orta Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Robert Simmonsla görüşüb.
11. 24 oktyabr 2008-ci il. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev NATO Baş katibinin Cənubi Qafqaz və Orta Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Robert Simmonsla görüşüb.

TARİXİ ARAYIŞLAR

NATO haqqında məlumat

Hərbi - siyasi blok olan Şimali Atlantika Müqaviləsi Təşkilatı (NATO) BMT Nizamnaməsinin prinsiplərinə uyğun olaraq siyasi və hərbi yollarla bütün üzvlərinin azadlığını və təhlükəsizliyini müdafiə edir. Alyansın fəaliyyətinin əsas prinsipi üzvlərinin bölünməzliyi əsasında ümumi öhdəliklərin yerinə yetirilməsi və suveren dövlətlər tərəfindən əməkdaşlığın qurulmasıdır. NATO 1949-cu il aprelin 4-də ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, İtaliya, Kanada, Belçika, Niderland, Lüksemburq, Portuqaliya, Norveç, Danimarka və İslandiya arasında bağlanan müqavilə əsasında yaradılıb. 1952-ci ildə Türkiyə və Yunanıstan, 1955-ci ildə AFR, 1982-ci ildə isə İspaniya bu bloka qoşulub. 1997-ci ildə NATO keçmiş sosialist düşərgəsinin üzvü olan Macarıstan, Çexiya və Polşanın da onun sıralarına daxil olması haqqında qərar qəbul edib və bu qərar 1999-cu ildə həyata keçirilib. Bir neçə il sonra isə - 2004-cü ildə Rumıniya, Bolqarıstan, Slovakiya, Sloveniya və keçmiş sovet respublikaları - Litva, Latviya və Estoniya da bloka qoşulub. Bununla da alyans üzvlərinin sayı 26-ya çatıb.

NATO-nun ali rəhbər orqanları NATO Şurasının Sessiyası, Hərbi Planlaşdırma Komitəsi və Hərbi Komitədən ibarətdir. Təşkilatın mühüm orqanlarından biri Nüvə Müqaviləsi Komitəsidir. Blok çərçivəsində Avropa ölkələri ilə münasibətləri əlaqələndirən "Avropa Qrupu" da fəaliyyət göstərir. NATO-nun əməli orqanı baş katibin başçılıq etdiyi Beynəlxalq Katiblikdir. Hərbi-siyasi təşkilat olaraq əsas məqsədi beynəlxalq aləmdə, o cümlədən Avropada sülhün, əmin-amanlığın təmin edilməsidir.

NATO-nun üzv-dövlətləri

Sıra sayı	Ölkə	Daxil olduğu il
1	ABŞ	1949
2	Böyük Britaniya	1949
3	Fransa	1949
4	İtaliya	1949
5	Kanada	1949
6	Belçika	1949
7	Niderland	1949
8	Lüksemburq	1949
9	Portuqaliya	1949
10	Norveç	1949

11	Danimarka	1949
12	İslandiya	1949
13	Türkiyə	1952
14	Yunanıstan	1952
15	Almaniya	1955
16	İspaniya	1982
17	Macarıstan	1999
18	Çexiya	1999
19	Polşa	1999
20	Rumıniya	2004
21	Bolqarıstan	2004
22	Slovakiya	2004
23	Sloveniya	2004
24	Litva	2004
25	Latviya	2004
26	Estoniya	2004
27	Albaniya	2009
28	Xorvatiya	2009

NATO-nun baş katıbları

Sıra sayı	Baş katib	Təmsil etdiyi ölkə	Rəhbərlik etdiyi illər
1	Lord İsmay	Böyük Britaniya	1952 - 1957
2	Pol Anri Spak	Belçika	1957 - 1961
3	Dark U. Stikker	Niderland	1961 - 1964
4	Manlio Brosio	İtaliya	1964 - 1971
5	Cozef Lans	Niderland	1971 - 1984
6	Lord Karrington	Böyük Britaniya	1984 - 1988
7	Manfred Verner	Almaniya	1988 - 1994
8	Villi Klas	Belçika	1994 - 1995
9	Xavyer Solana	İspaniya	1995 - 1999
10	Lord Corc Robertson	Böyük Britaniya	1999 - 2003
11	Yaap de Xoop Sxeffer	Hollandiya	2004 - 2009
12	Anders Foq Rasmussen	Danimarka	2009

Azərbaycan - NATO əlaqələri

Ölkə ərazisinin və onun vətəndaşlarının tam müdafiəsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının əsas tələblərindəndir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən 2007-ci ilin may ayında təsdiq edilən Azərbaycan Respublikası Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyasında qeyd olunur: "Ölkənin müdafiə qabiliyyətinin möhkəmləndirilməsi yolunda hərbi-siyasi və hərbi-texniki sahədə beynəlxalq əlaqələrin və əməkdaşlığın hər cür inkişafı müstəsna əhəmiyyət kəsb edir. Avro-atlantik məkanın təhlükəsizlik sisteminə inteqrasiya, NATO dövlətlərinin qüvvələri ilə qarşılıqlı uzlaşan hərbi əməliyyat qüvvələrinin yaradılması, böhranların aradan qaldırılması məqsədilə müvafiq beynəlxalq təşkilatların mandatı əsasında aparılan sülhməramlı cavab əməliyyatlarında iştirak etmək Azərbaycan Respublikasının müdafiə siyasətinin əsas istiqamətlərindən hesab olunur."

Azərbaycan - NATO münasibətləri 1992-ci ilin martında Azərbaycanın bu təşkilatın Şimali Atlantika Əməkdaşlıq Şurası qurumuna üzv qəbul edilməsi ilə formalaşmağa başlayıb. Azərbaycan nümayəndə heyəti ilk dəfə olaraq 1992-ci ilin oktyabrında Türkiyədə NATO üzvü olan ölkələrin seminarında iştirak edib və NATO-nun Baş katibi Manfred Vernerlə görüşüb.

1993-cü ilin fevralında Azərbaycan nümayəndə heyəti Brüsseldə NATO-nun Avropa təhlükəsizliyi problemləri üzrə keçirdiyi konfransda iştirak edib.

Şimali Atlantika İttifaqı ilə Azərbaycanın yüksək səviyyədə əməkdaşlığının əsası isə 1994-cü ildə qoyulub. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev 4 may 1994-cü ildə Brüsselə səfəri zamanı NATO-nun keçmiş sovet respublikaları ilə əməkdaşlığını nəzərdə tutan "Sülh naminə tərəfdaşlıq" (SNT) sazişini imzalayıb.

İmzalanma mərasimində çıxış edən Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev bildirib: "Biz NATO-nun Şərqi Avropa ölkələrini və keçmiş Sovet İttifaqına daxil olan yeni müstəqil dövlətləri "Sülh naminə tərəfdaşlıq" sənədinə qoşulmağa çağıran dəvətini böyük razılıqla qarşılamışıq və buraya da bu fikirlər və ümidlərlə gəlmişik və bu gün "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramını imzalamağa hazırıq."

Həmin dövrdən başlayaraq NATO-Azərbaycan əlaqələrinin inkişafı sürətləndirilməsi üçün şərait yaranıb. 1996-cı il aprel ayının 23-də yenidən Brüsselə səfər edən Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev "Sülh naminə tərəfdaşlıq" sənədinə qoşulmaq barəsində təqdimat sənədini NATO-nun Baş katibi Xavyer Solanaya təqdim edib.

Sonrakı illərdə də Azərbaycan Prezidenti NATO-nun Baş katibi Xavyer Solana ilə görüşüb. 1997-ci ilin fevralında və 1998-ci ilin sentyabrında NATO Baş katibinin Bakıya, 1997-ci ilin iyulunda Azərbaycan Prezidentinin ABŞ-a səfəri dövründə Xavyer Solana və Heydər Əliyev görüşüblər. Bu görüşlərin əsas müzakirə mövzusu Azərbaycan və NATO arasında əməkdaşlığı dərinləşdirmək məsələsi olub.

Azərbaycan Respublikası 1997-ci ilin iyulunda NATO-nun Avro-atlantika Əməkdaşlıq Şurası adlı qurumuna da qoşulub. Şimali Atlantika Əməkdaşlıq Şurasından fərqli olaraq təşkilatın bu strukturu SNT çərçivəsində məsləhətləşmələr və müzakirələrdən praktiki addımlara keçməyin təminini nəzərdə tutur. Elə həmin il Azərbaycan NATO ilə əməkdaşlığında yeni mərhələ olaraq Planlaşdırma və Analiz Prosesinə qoşulub. Bu proses müdafiə planlaşdırılmasını, yəni əldə olan resurslardan düzgün istifadə olunmasını nəzərdə tutur. 1997-ci il noyabrın 14-də Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin sərəncamı ilə ölkə prezidenti yanında NATO ilə əməkdaşlıq üzrə dövlət komissiyası yaradılıb.

1997-ci ildə həmçinin, Azərbaycan NATO-nun Brüsseldəki mənzil-qərargahında öz diplomatik nümayəndəliyini açıb.

1999-cu il aprel ayının 26-da Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev NATO-nun 50 illik yubileyinə həsr olunmuş zirvə görüşündə iştirak edib. Bu mötəbər məclisdəki çıxışında Azərbaycan Prezidenti NATO-nun dünyadakı rolunu belə xarakterizə edib: "Biz dünyada sülhün və sabitliyin təmin olunmasında NATO-nun böyük rolunu yüksək qiymətləndirir, onu Ümumavropa təhlükəsizliyinin olduqca mühüm vasitəsi hesab edirik."

1999-cu ildə Azərbaycan NATO-nun rəhbərliyi altında Kosovada aparılan sülhməramlı əməliyyatlara yardımçı olmaq məqsədilə hərbi bölmə göndərib.

2001-ci ilin yanvarında NATO-nun növbəti Baş katibi Corc Robertson Bakıya səfər edib. Baş katiblə görüşündə Azərbaycan Prezidenti ölkəsinin NATO ilə münasibətlərin inkişaf etdirilməsində maraqlı olduğunu bir daha xatırladı. Corc Robertson Azərbaycan hərbi bölməsinin Kosovadakı sülhməramlı əməliyyatlarda iştirakına görə Heydər Əliyevə minnətdarlığını bildirib.

2002-ci ildə NATO Avro-atlantika Tərəfdaşlıq Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının Zirvə görüşündə Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev çıxış edib. Zirvə görüşü iştirakçılarının diqqətini Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə yönəldən prezident, onun həllinin bütün dövlətlərin maraqlarına cavab verdiyini bildirib. Elə həmin il Azərbaycan NATO-nun rəhbərliyi altında Əfqanıstanda olan silahlı qüvvələri dəstəkləmək üçün hərbi bölmə göndərib.

Bu gün Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin müdrik

və məqsədyönlü siyasətinin layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev də respublikamızın NATO ilə əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsinə böyük önəm verir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin NATO rəhbərliyi ilə keçirdiyi müxtəlif səviyyəli görüşlər də bunu sübut edir.

2004-cü ildə Azərbaycan Prezidenti Brüsseldə Azərbaycanın ilk Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planını (FTƏP) NATO rəhbərliyinə təqdim edib. Əməkdaşlıq fəaliyyətləri, islahat planları və siyasi dialoq prosesləri FTƏP-də öz əksini tapıb. Silahlı qüvvələr üzərində tam demokratik nəzarətin yaradılması, müdafiə tədbirlərinin formalaşdırılması, o cümlədən, NATO-nun norma və standartlarına uyğun olaraq bütün silahlı qüvvələrin təşkilati strukturunun yaradılması əməkdaşlığın əsas sahələridir.

2004-cü ilin iyununda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev NATO-nun İstanbul sammitində çıxış edib. Prezident İlham Əliyevin NATO-nun İstanbul zirvə toplantısında iştirakı, sammit çərçivəsində aparılan müzakirə və danışıqlar ölkəmizin Şimali Atlantika İttifaqı ilə tərəfdaşlıq münasibətlərində keyfiyyətə yeni mərhələnin başladığını göstərib. Azərbaycan Prezidenti Avropaya və Avro-atlantik strukturlara inteqrasiya siyasətinin davam edəcəyini qeyd etməklə yanaşı, ölkəsinin üzləşdiyi aqressiv separatizmlə mübarizədə Avro-atlantika alyansından dəstək gözlədiyini də nəzərə çatdırıb.

"Kooperativ Best Effort-2004" səhra təlimlərinin, 23 iyun 2005-ci il tarixdə NATO ilə "Fərdi əməkdaşlıq üzrə əməliyyat planı"na uyğun "İnteqrasiya edilmiş sərhəd idarəçiliyinin islahatı: Avro-atlantik Tərəfdaşlıq Şurası çərçivəsində birgə sərhəd təhlükəsizliyi standartlarının yaradılması" mövzusunda seminarın Bakıda keçirilməsi təşkilatın Azərbaycanla əməkdaşlığa necə böyük əhəmiyyət verilməsinin sübutudur.

2006-cı ilin mayında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Parisdə, NATO Parlament Assambleyasının yaz sessiyasında iştirak edib. Sessiyadakı çıxışında prezident Azərbaycanın NATO ilə əlaqələrinin əhəmiyyətindən danışdı və Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi barədə iştirakçılara məlumat verdi.

2006-cı ilin noyabrında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Brüsseldə, NATO-nun mənzil-qərargahında təşkilatın Baş katibi Yaap de Hoop Sxefferlə görüşüb. Görüşdən sonra birgə mətbuat konfransında NATO Baş katibi bildirdi: "Azərbaycanın Əfqanıstan və Kosovadakı vacib əməliyyatlarda iştirakı NATO və onun tərəfdaşları üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Mən bunu yaddan çıxara bilmərəm, çünki bu addım Azərbaycanı təhlükəsizliyin vacib təminatçısına çevirir".

2006-cı ildə Bakıda NATO-nun məlumat mərkəzi fəaliyyətə başlayıb.

Ümumiyyətlə, Azərbaycan-NATO münasibətlərini qısa olaraq belə xarakterizə

etmək olar: Azərbaycan Respublikası Avropa və Avroatlantik məkanda qeyri-sabitliyin, münaqişələrin və təhdidlərin aradan qaldırılmasında NATO ilə birgə işləyir və təhlükəsizliyin bölünməzliyi prinsipinə zidd coğrafi və siyasi ayrışkilik olmadan Avropa və yerləşdiyi regionda vahid təhlükəsizlik sisteminin qurulması yükünü bölüşmək əzmindədir. Azərbaycan Respublikası Avroatlantik Tərəfdaşlıq Şurası və NATO-nun "Sülh naminə tərəfdaşlıq" Proqramı çərçivəsində NATO ilə mümkün olan tərəfdaşlıq vasitələrindən tam gücü ilə istifadə edir. FTƏP bu baxımdan NATO ilə əməkdaşlığın yaxın və orta perspektivdə daha da gücləndirilməsi yolunda mühüm bir vasitədir.

Azərbaycanın NATO ilə əməkdaşlıq istiqamətləri

Azərbaycanın NATO ilə ən vacib əməkdaşlıq sahəsi "Sülh Naminə Tərəfdaşlıq" proqramı çərçivəsindədir. Hər il sözügedən proqram çərçivəsində Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin zabitləri 500-ə qədər təlim və seminarlarda iştirak edirlər.

"Sülh Naminə Tərəfdaşlıq" ("PARTNERSHIP FOR PEACE") proqramı Şimali Atlantika İttifaqının 1994-cü il yanvarın 10-11-də keçirilən Brüssel görüşündə irəli sürülmüş mühüm təşəbbüsüdür.

Azərbaycan "Sülh Naminə Tərəfdaşlıq" proqramına 1994-cü ildə qoşulub. Belə ki, həmin il mayın 4-də prezident Heydər Əliyev "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramının çərçivə sənədini imzalayıb.

SNT proqramında müxtəlif dövlətlərin hərbi planlaşdırma prosesinin və müdafiə büdcələrinin formalaşdırılmasının açıqlığına nail olunması əsas məqsədlərdəndir. Mütəmadi olaraq Azərbaycana səfər edən NATO ekspertləri rəsmi Bakıya sözügedən istiqamətdə texniki yardım göstərəcəklərini bəyan ediblər.

SNT proqramının ən vacib məqsədlərindən biri Silahlı Qüvvələr üzərində demokratik nəzarətin tətbiq edilməsidir. Bir müddət öncə Bakıda səfərdə olmuş NATO baş katibinin Cənubi Qafqaz və Orta Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Robert Simmons Azərbaycanda ordu üzərində demokratik nəzarət mexanizminin yaradılmasının ən vacib addımlardan biri olacağını vurğulayaraq, bu çərçivədə Azərbaycana istənilən yardımın göstəriləcəyini bəyan edib.

"Sülh Naminə Tərəfdaşlıq" proqramı çərçivəsində əsas məqsədlərdən biri də beynəlxalq əməliyyatların aparılmasını təmin etməkdir. Belə ki, BMT-nin himayəsi və ya ATƏT-in sanksiyası ilə aparılan əməliyyatların keçirilməsinə kömək üçün vacib qüvvə, vasitə və hazırlıq səviyyəsinin saxlanması da SNT-nin məqsədlərinə daxildir.

SNT təlim və məşğələlərində mütəmadi iştirak nəticəsində Azərbaycan NATO-nun rəhbərliyi altında aparılan sülhməramlı əməliyyatlara qoşularaq Avro-atlantik təhlükəsizliyin təmin olunmasına fəal töhvə verməyə qadir olmuşdur. Azərbaycan silahlı qüvvələrinin hərbi bölmələri (taqım şəklində) Türkiyə hərbi kontingenti tərkibində Kosovo Qüvvələri və Əfqanıstandakı Beynəlxalq Təhlükəsizliyə Yardım Qüvvələrində NATO Silahlı Qüvvələri ilə birgə xidmət ediblər.

Eyni zamanda, sülhməramlı, xilasetmə və humanitar əməliyyatların, o cümlədən digər sahələrdə əməliyyatların keçirilməsindən ötrü iştirakçı dövlətlərin müvafiq bilik və bacarıqlarının artırılması diqqətdə saxlanılır. Bunun üçün birgə planlaşdırma, hazırlıq və təlimlərin keçirilməsi məqsədi ilə NATO

ilə hərbi əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafı, Şimali Atlantika İttifaqına üzv olan dövlətlərin qüvvələri ilə daha optimal qarşılıqlı təsirdə olacaq uzunmüddətli qüvvələrin yaradılması da proqrama daxildir.

SNT proqramı qarşısında duran əsas məsələ Avropa miqyasında siyasi və hərbi əməkdaşlığın genişləndirilməsi və fəallaşdırılması, sabitliyin artırılması, sülhə təhlükənin azaldılması, həmçinin praktiki əməkdaşlıq və Şimali Atlantika İttifaqının demokratik prinsiplərinə tərəfdarlıq ruhunun yaradılması yolu ilə münasibətlərin möhkəmləndirilməsidir.

SNT proqramında irəli sürülmüş bir sıra məqsədlərin praktik şəkildə həyata keçirilməsinin əzərdə tutan bu prosesdə MDB ölkələrindən yalnız Azərbaycan, Ukrayna və Moldova iştirak edir. Hər il Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin nümayəndələri SNT çərçivəsində keçirilən 500-ə yaxın təlim və seminarla iştirak edirlər. Ekspertlərin fikrincə, SNT çərçivəsində keçirilən təlimlərdə iştirak Azərbaycan Silahlı Qüvvələri zabitlərinin bilik və vərdişlərinin artırılmasına yardım edir, ümumilikdə isə ölkənin NATO standartlarına inteqrasiyası üçün zəmin yaradır.

Hazırda Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin Təlim - Tədris Mərkəzinin nəzdində "Sülh Naminə Tərəfdaşlıq" mərkəzi fəaliyyət göstərir. Zabitlərimiz burada keçirilən təlim və seminarlarda NATO standartlarına uyğun hazırlanırlar.

Sülh Naminə Tərəfdaşlığın özünəməxsus alət və mexanizmləri mövcuddur ki, bunlara Avro-Atlantik Tərəfdaşlığın İşçi Planı (WP), Fərdi Tərəfdaşlıq Planı (IPP), Planlaşdırma və Təhlil Prosesi (PARP), Üzvlüyün Fəaliyyət Planı (MAP) və Fərdi Tərəfdaşlığın Fəaliyyət Planı (IPAP) daxildir.

Avro-Atlantik Tərəfdaşlığın İşçi Planı tədbirlərinin təfəsilatı, Beynəlxalq Qərargah və Hərbi Komandanlıq tərəfindən irəli sürülmüş tədbirlərdən ibarətdir. Bura müxtəlif təlimlər, kurslar, seminarlar, işçi görüşləri və s. tədbirlər aiddir. Fərdi Tərəfdaşlıqlıq Planı isə AATİP-in tədbirlər siyahısından seçilərək hər bir tərəfdaş ilə birgə hazırlanmış iki illik Tərəfdaş Proqramıdır. SNT çərçivəsində fərdi fəaliyyət seçimi hər bir dövlətin şəxsi istək və bacarıqlarına əsaslanır. Seçilmiş sahələr İttifaqa NATO və hər bir tərəfdaş dövlət arasında birgə razılaşdırılan Fərdi Tərəfdaşlıq Proqramı üçün əsas mənbə rolunu oynayan Təqdimat Sənədinə daxil edilir.

Planlaşdırma və Təhlil Prosesi NATO-nun Müdafiəni Planlaşdırma Prosesini əks etdirməyə yönəlmiş könüllü mexanizmdir ki, burada Azərbaycan da daxil olmaqla 16 dövlət iştirak edir. Bu prosesə Silahlı Qüvvələrin NATO standartlarına uyğunlaşdırılmasına dair hər ölkənin öz üzərinə götürdüyü müxtəlif növ öhdəliklər daxildir.

Üzvlüyün Fəaliyyət Planı isə NATO-ya üzv olmaq istəyən ölkələr üçün üzvlüyə hazırlaşmağa yardım proqramıdır. Bu plan beş hissədən- siyasi, iqtisadi məsələlər, hərbi məsələlər resurslar, təhlükəsizlik məsələləri və hüquqi məsələlərdən ibarətdir.

Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Fəaliyyət Planı (IPAP) dövlətlərin islahat ehtiyaclarını qaldırmaq məqsədilə yaradılan yeni ikitərəfli mexanizmdir. İttifaq müdafiə, siyasət və qurum islahatları sahəsində mühüm islahatlar keçirmək istəyən tərəfdaş dövlətlərə öz məsləhət və yardımını təklif edir.

Avroatlantik tərəfdaşlıq bir çox tərəfdaş dövlətlərdə müdafiə islahatlarını dəstəkləmək və onlara stimül verməklə həmçinin demokratik dəyişikliklərə yardım edir. O, müasir, effektiv və demokratik cəhətdən etibarlı Silahlı Qüvvələr və digər müdafiə institutları yaratmağa kömək edir və tərəfdaş dövlətlərə islahatların sosial və maddi nəticələrinə nəzarət etməyə yardım edir.

Ümumiyyətlə Azərbaycan SNT və Avro-atlantik Şurası çərçivəsində bir çox digər sahələrdə də əməkdaşlıq edir:

Təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq. Terrorçuluğa qarşı Tərəfdaşlıq Əməliyyat Planında iştirak edərək Azərbaycan terrorçuluğa qarşı mübarizəyə töhfə verir. Buraya NATO ilə kəşfiyyat və anaitik məlumatların bölüşməsi və terrorçuluğa qarşı milli təlim imkanları və sərhədlərin və infra strukturun təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi sahəsində müttəfiq ölkələrlə əməkdaşlıq daxildir.

Müdafiə və təhlükəsizlik sektorunda islahatlar sahəsində əməkdaşlıq. Müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində islahatların aparılması Azərbaycanın inkişafı, o cümlədən, onun avro-atlantik standartlara çatmaq və avro-atlantik əməkdaşlığı genişləndirmək məqsədi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu sahədə NATO və onun fərdi müttəfiq ölkələri kifayət qədər təcrübəyə malikdirlər ki, bundan da Azərbaycan yararlana bilər.

Mülki Fövqəladə Planlaşdırma sahəsində əməkdaşlıq. NATO ilə əməkdaşlıq fəaliyyəti çərçivəsində tədbirlərdə iştirak edərək Azərbaycan öz milli müdafiə və fəlakət hallarının idarə olunması imkanlarını inkişaf etdirir. Azərbaycanın xüsusi axtarış - xilasetmə təqimi bir sıra təlimlərdə iştirak etmişdir.

Elm və ətraf mühit sahəsində əməkdaşlıq. Sülh və Təhlükəsizlik üçün Elm (STE) proqramı çərçivəsində Azərbaycan 30 əməkdaşlıq layihəsinin həyata keçirilməsi üçün qrant almışdır. Göstərilən layihələrin sırasına sərhədyanı rayonlarda suyun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və içməli su təchizatının terror əməllərindən mühafizə olunması üzrə əməkdaşlıq daxildir. STE proqramı çərçivəsində həmçinin, ətraf mühitin mühafizəsinə həsr edilmiş layihələr əhatə edilir.

İctimai məlumatlandırma sahəsində əməkdaşlıq. Digər əsas əməkdaşlıq sahəsi NATO və Azərbaycanla bu təşkilatın əməkdaşlığının faydası barədə məlumatı çıxışın təmin olunması və ictimai məlumatlandırma səviyyəsinin artırılmasından ibarətdir. 2003-cü ildən etibarən NATO Bakıdakı yay məktəbinin maliyyələşdirilməsində iştirak edir. İldən-ildə proqramların əhatə dairəsi genişlənir və nəticədə 2005-ci ildə Azərbaycanda NATO-nun Beynəlxalq məktəbi yaradılıb.

SNT Proqramına daxil olan dövlətlər

Sıra sayı	Ölkə	Daxil olduğu tarix
1	Ukrayna	8 fevral 1994
2	Moldova	16 mart 1994
3	Gürcüstan	23 mart 1994
4	Azərbaycan	4 may 1994
5	Finlandiya	9 may 1994
6	İsveç	9 may 1994
7	Türkmənistan	10 may 1994
8	Qazaxıstan	27 may 1994
9	Qırğızıstan	1 iyun 1994
10	Rusiya	22 iyun 1994
11	Özbəkistan	13 iyul 1994
12	Ermənistan	5 oktyabr 1994
13	Belarus	11 yanvar 1995
14	Avstriya	10 fevral 1995
15	Malta	26 aprel 1995
16	Makedoniya	15 noyabr 1995
17	İsveçrə	11 dekabr 1996
18	İrlandiya	1 dekabr 1999
19	Tacikistan	20 fevral 2002
20	Serbiya	14 dekabr 2006
21	Çernoqoriya	14 dekabr 2006
22	Bosniya və Hersoqovina	14 dekabr 2006

Azərbaycan - NATO əlaqələrində əsas hadisələr

1992-ci il. Azərbaycan yenidən yaradılan Şimali Atlantika Əməkdaşlıq Şurasına qoşulub;

1994-cü il. Azərbaycan NATO-nun Sülh Naminə Tərəfdaşlıq (SNT) proqramına qoşulub;

1997-ci il. Azərbaycan SNT-nin Planlaşdırma və Analiz Prosesinə qoşulub;

1999-cu il. Azərbaycan NATO-nun rəhbərliyi altında Kosovoda aparılan sülhməramlı əməliyyatlara qoşulub;

2001-ci il. Azərbaycan öz ərazisində "Cooperative Determination 2001" adlı çoxmillətli SNT hərbi təlim məşğələlərinin keçirilməsini təşkil edib;

2002-ci il. Azərbaycan NATO-nun rəhbərliyi altında Əfqanıstanda olan silahlı qüvvələri dəstəkləmək üçün hərbi bölmə göndərib;

Xüsusişədirilmiş Azərbaycan taqımı müttəfiq və tərəfdaş ölkələrlə birgə Rusiyada keçirilən mülki müdafiə qüvvələrinin fəvqəladə xilasetmə təlim məşğələlərində iştirak edib;

2003-cü il. Azərbaycan "Virtual İpək Yolu" na qoşulub (Bu layihənin məqsədi peyk şəbəkəsi vasitəsilə Qafqaz və Mərkəzi Asiya ölkələrinin ali təhsil ocaqları və elm işçilərinin İnternetə çıxış imkanlarının təkmillədirilməsindən ibarətdir);

2004-cü il. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Brüsseldə NATO-ya Azərbaycanın ilk Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planını (FTƏP) təqdim edib;

Azərbaycanın axtarış-xilasetmə taqımı Rumıniyada keçirilən mülki müdafiə qüvvələrinin fəvqəladə xilasetmə təlim məşğələsində iştirak edib;

2005-ci il. Azərbaycan NATO ilə ilk FTƏP proqramına başlayıb;

2006-cı il. Bakıda Avro-atlantik Mərkəzinin (NATO-nun məlumat mərkəzinin) rəsmi təntənəli açılışı olub.

Məlumat-soraq materialları

Anlayışlar:

NATO — (North Atlantic Treaty Organization) Şimali Atlantika Müqaviləsi Təşkilatı - 1949-cu ildə 12 ölkə tərəfindən (Belçika, Kanada, Danimarka, Fransa, İspaniya, İtaliya, Lüksemburq, Niderland, Norveç, Portuqaliya, Böyük Britaniya və ABŞ) yaradılan hərbi siyasi blok.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı — 1945-ci ildə sülh, təhlükəsizlik və beynəlxalq əməkdaşlığın qorunması və gücləndirilməsi məqsədilə yaradılan beynəlxalq təşkilat. Azərbaycan Respublikası 1992-ci ildən bu təşkilatın üzvüdür.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasının (BMT TŞ) qətnamələri — BMT TŞ Ermənistan silahlı qüvvələrinin qeyri-qanuni zəbt etdikləri Azərbaycana məxsus ərazilərdən qeyd-şərtsiz çıxmasını tələb edən dörd qətnamə (822-ci, 853-cü, 874-cü və 884-cü qətnamələri) qəbul etmişdir. Ermənistan bu qətnamələrə bu günə qədər əməl etməməklə müasir dünyada ən nüfuzlu beynəlxalq təşkilatın və onun timsalında beynəlxalq hüququn prinsiplərinə hörmətsizlik etməkdə davam edir.

ATƏM — ABŞ, Kanada və 54 Avropa ölkəsini (cəmi 56) birləşdirən və Avropa regionunda demokratik idarəçilik əsasında təhlükəsizliyi təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuş beynəlxalq təşkilat. Üzv dövlətlərin dövlət və hökumət başçılarının 5-6 dekabr 1994-cü il Budapeşt Zirvə görüşündən sonra elan olunub. Budapeşt sammitinə qədər 1 avqust 1975-ci ildən ATƏM (Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müşavirəsi) adlanıb. Daimi təşkilati orqanlarının formalaşdırılması ilə 1 yanvar 1995-ci ildən ATƏT adlanır. Azərbaycan 30 yanvar 1992-ci ildə bu təşkilata üzv qəbul olunub. Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə tənzimlənməsi üçün ATƏT-in Minsk qrupu vasitəçilik edir.

Sovet İttifaqı — 1922-1991-ci illərdə Avropa və Asiyada 15 respublikanın ittifaqı nəticəsində mövcud olmuş dövlət. 29 dekabr 1922-ci ildə Rusiya, Ukrayna, Belarus və Zaqafqaziya (Azərbaycan, Gürcüstan, Ermənistan) sovet respublikaları arasında SSRİ-nin (Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı) yaradılması haqqında müqavilə imzalanıb. 30 dekabr 1922-ci il I sovetlər qurultayında müqavilə təsdiq edilib. Daha sonra ittifaqa 9 respublika qoşulub və iştirakçıların sayı 15-ə çatıb. 26 dekabr 1991-ci ildə Sovet İttifaqının mövcudluğuna son qoyulub və tərkibindəki 15 respublika yenidən müstəqil dövlətlərə çevrilib.

Sülh Naminə Tərəfdaşlıq proqramı — "Sülh Naminə Tərəfdaşlıq" ("PARTNERSHIP FOR PEACE") proqramı Şimali Atlantika İttifaqının 1994-cü il yanvarın

10-11-də keçirilən Brüssel görüşündə irəli sürülmüş mühüm təşəbbüsüdür. İlk vaxtlar bu proqramda ATƏT üzvü olan 27 dövlət iştirak edirdisə, indi onların sayı 50-yə yaxındır.

Dağlıq Qarabağ — Azərbaycanın cənub-qərbində region. 7 iyul 1923-cü ildə Azərbaycan SSR-in tərkibində yaradılmış muxtar vilayətin ərazisi (Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti) nəzərdə tutulur. Tərkibinə Ağdərə, Əsgəran, Şuşa, Xocavənd, Hadrut rayonları daxil idi. Erməni separatçılarının terror və təcavüzkarlıq fəaliyyətinə görə 26 noyabr 1991-ci ildə Dağlıq Qarabağın muxtariyyət statusu ləğv olunub. Hazırda ətrafındakı 7 əlavə rayon da daxil olmaqla Ermənistanın işğalı altındadır. Ermənistan Dağlıq Qarabağda əslində özünün yaratdığı separatçı erməni rejiminin idarəçiliyini bəhanə gətirərək Dağlıq Qarabağı işğal etməsi faktından boyun qaçırmağa çalışır. Azərbaycan tərəfi işğal olunmuş torpaqların azad edilməsi, ərazi bütövlüyünün bərpa olunması şərtlərilə Dağlıq Qarabağa Azərbaycanın tərkibində yüksək muxtariyyət statusu verməyi təklif edir.

Qafqaz — Qara dəniz, Azov dənizi və Xəzər dənizinin qərbində və Kuma-Manıç düzənliyinin şimalında, Türkiyənin şimal-şərqi və İranın şimal sərhədləri ilə həmsərhəd olan ərazi. Sahəsi 440 min kvadrat km-dir.

Zaqafqaziya — Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistan respublikalarının yerləşdiyi Qafqaz dağ silsiləsinin cənub ərazisi.

Müstəqil Dövlətlər Birliyi — Sovet İttifaqının süqutundan sonra ittifaqa daxil olmuş 12 dövlətin (Rusiya, Azərbaycan, Ukrayna, Belarus, Qazaxstan, Özbəkistan, Qırğızstan, Türkmənistan, Tacikistan, Ermənistan, Gürcüstan, Moldova) yaratdığı birlik (1991).

ATƏT-in Minsk qrupu — ATƏT-in Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli üçün vasitəçilik fəaliyyəti göstərən orqanı. 24 mart 1992-ci il ATƏM xarici işlər nazirlərinin birinci Helsinki əlavə görüşündə münaqişənin həlli məqsədilə Minskə konfrans çağırılması nəzərdə tutulub. İştirakçıları Azərbaycan, Ermənistan, Belarus, Çexoslovakiya, Fransa, Almaniya, İtaliya, Rusiya, İsveç, Türkiyə və ABŞ olmalı idi. Ermənistanın təcavüzkarlığı nəticəsində Minsk konfransı baş tutmadı və həmin dövlətlərin vasitəçilik cəhdlərini davam etdirməsi ilə formalaşan qurum Minsk qrupu adlandırılmağa başladı. ATƏM-in 5-6 dekabr 1994-cü il Budapeşt zirvə görüşünün qərarı ilə Minsk qrupunun həmsədrlik institutu yaradılıb. Bu, qrupa bir ölkənin deyil, bir neçəsinin rəhbərlik etməsini nəzərdə tutur. İlk həmsədr ölkələr Rusiya və İsveç, daha sonra Rusiya və Finlandiya olub. 1997-ci ildən Minsk qrupuna ABŞ, Rusiya və Fransa sədrlik edir. Minsk qrupunun tərəflərə təqdim etdiyi və mətbuatda rəsmi dərc olunmuş münaqişəni tənzimləmə variantlarından iki-paket və mərhələli üsullar Ermənistan, biri isə Azərbaycan tərəfindən rədd

edilib. Azərbaycana təqdim olunan üçüncü, şərti adı "ümumi dövlət" prinsipinə əsaslanan həll variantı ölkənin suverenliyi və ərazi bütövlüyünə zidd olduğu üçün qəbul olunmayıb. Minsk qrupunun vasitəçilik cəhdləri həmsədrlərin tərəflərlə görüşlər, müzakirələr keçirməsi və Azərbaycan və Ermənistanın dövlət rəhbərlərinin görüşlərini təşkil etmək formasında davam edir.

Varşava müqaviləsi təşkilatı — 1955-ci ildə Albaniya, Bolqarıstan, Macarıstan, Almaniya Demokratik Respublikası, Polşa, Rumıniya, SSRİ və Çexoslovakiyanın Varşava Müqaviləsini imzalamaları ilə NATO-ya qarşı yaratdıqları hərbi siyasi ittifaq.

ATƏM-in Budapeşt Zirvə görüşü — Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müşavirəsinin 6-7 dekabr 1994-cü ildə Macarıstanın paytaxtı Budapeşt şəhərində keçirilən 4-cü zirvə görüşü (sammiti). ABŞ və Kanada da daxil olmaqla 50 Avropa ölkəsinin (cəmi 52 ölkə) dövlət və hökumət başçılarından iştirakı ilə keçirilib. Budapeşt sammitində ATƏM-in təşkilata çevrilməsi istiqamətində əhəmiyyətli addımlar atılıb və onun müvafiq strukturları yaradılaraq ATƏT adlandırılıb. Zirvə görüşünün "Yeni Dövrə Həqiqi Əməkdaşlığa Doğru" adlı yekun bəyannaməsinin "Regional məsələlər" fəslində Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı qərarlar əks olunub. Bu qərarlarda Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin aradan qaldırılması üçün fəaliyyət göstərən Minsk qrupunun həmsədrlərinin təyin olunması (əvvəllər quruma bir sədr rəhbərlik edirdi) münaqişədə sülh sazişinə nail olunacağı təqdirdə sülhün təminatı üçün ATƏM-in sülhməramlı qüvvələrinin yaradılacağı qeyd olunub.

ATƏT-in Lissabon zirvə toplantısı — 2-3 dekabr 1996-cı ildə Lissabonda Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatının 5-ci Zirvə görüşü. Lissabon toplantısında ATƏT sədri adından təşkilatın 53 üzv ölkəsinin müdafiə etdiyi Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli prinsiplərini əks etdirən bəyanat qəbul olunub. Həmin prinsiplərə görə Azərbaycan və Ermənistanın ərazi bütövlüyü tanınır, Dağlıq Qarabağa Azərbaycanın tərkibində ən yüksək özünüidarə statusu və Dağlıq Qarabağ əhalisinin təhlükəsizliyinə təminat verilməlidir. Ermənistan sammitdə həmin prinsiplərə qarşı çıxıb və sonralar ATƏT-in Minsk qrupunun bu prinsiplər əsasında hazırladığı münaqişənin həlli təkliflərini rədd edib.

Madrid zirvə görüşü — 8-9 iyul 1997-ci ildə NATO-nun üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarından Madriddə keçirilən sammiti.

İstanbul sammiti — 29 iyun 2004-cü ildə NATO-nun İstanbulda keçirilən sammiti.

Ağ Ev — Amerika Birləşmiş Ştatları prezidentinin daimi iş və yaşayış yeridir, Vaşinqtonun mərkəzində yerləşir.

GUAM — Gürcüstan, Ukrayna, Azərbaycan və Moldovanı birləşdirən

beynəlxalq regional təşkilat. 1997-ci ildə məşvərətçi forum kimi əsası qoyulub. Üzv ölkələrin 6-7 iyun 2001-ci il Yalta samiti zamanı təşkilatın nizamnaməsi qəbul olunub. 1999-cu ildə GUAMA üzv olan Özbəkistan 2005-ci ildə qurumdan çıxdığını bəyan edib. 2006-cı ilin mayında GUAM-ın növbəti Kiyev samiti zamanı təşkilat GUAM - Demokratiya və İqtisadi İnkişaf Təşkilatı adını alıb. Son dövrlərdə təşkilatın üzv dövlətlərinin üzləşdikləri əsas problemlər - təcavüzkar separatizm və terrorizmlə bağlı müzakirələri aparılıb.

Bakı-Tbilisi-Ceyhan — Azərbaycan neftinin Avropa bazarlarına nəqli kəməri. Uzunluğu 1773 kilometrdir. Azərbaycandan (449 km), Gürcüstandan (235 km) və Türkiyədən (1059 km) keçir. Layihənin dəyəri 4 milyard dollara yaxındır.

Ermənistan — 1991-1993-cü illərdə Azərbaycan ərazisinin 20 faizini işğal etmiş həmsərhəd dövlət.

Brüssel — Belçikanın paytaxtı, NATO-nun iqamətgahının yerləşdiyi şəhər.

Denver bəyanatı — 23 iyun 1997-ci ildə ATƏT-in Minsk qrupuna həmsədrlik edən üç böyük dövlətin - ABŞ-ın, Rusiyanın, Fransanın prezidentləri Bill Klintonun, Boris Yeltsinin və Jak Şirakin Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsini sülh yolu ilə həll olunması barədə Denverdə imzaladıqları bəyanat.

Lüksemburq — Avropada dövlət. Rəsmi adı Böyük Lüksemburq hersoqluğudur.

Kosovo — Şərqi Avropada bölgə və eyni zamanda yarıtanınmış ölkə. Bir sıra dövlət, o cümlədən Azərbaycan, Kosovonun müstəqilliyini tanımamışdırlar. Müstəqilliyə iddia edən alban çoxluğu Kosovo Respublikası adında bir dövlətin tanınmasına cəhd edir. Serbiya hökuməti isə bölgənin Serbiyanın daxilində olan Kosovo və Metoxiya muxtar vilayəti sayır. Hal-hazırda 192 ölkədən yalnız 53-ü Kosovonun müstəqilliyini tanıyıb.

Şəxsiyyətlər:

Boris Yeltsin — Rusiya Federasiyasının ilk prezidenti (1991-1999).

Jak Şirak — Fransanın görkəmli siyasi və dövlət xadimi. 1974-1976 və 1977-1986-cı illərdə Fransanın Baş naziri, 1988-1995-ci illərdə Paris şəhərinin meri olub. 1995-2007-ci illərdə Fransa Respublikasının Prezidenti olub.

Bill Klinton — ABŞ-ın 41-ci prezidenti (1993-2001).

Manfred Vörner — NATO- nun 1988-1994-cü illərdə Almaniyadan olan baş katibi.

Xavyer Solana — NATO- nun 1995-1999-cu illərdə İspaniyadan olan baş katibi.

Corc Robertson — NATO-nun 1999-2003-cü illərdə Böyük Britaniyadan olan

baş katibi.

Yaap de Xoop Sxeffer — NATO- nun 2004-cü ildən Hollandiyadan olan baş katibi.

Levon Ter-Petrosyan — Ermənistan Respublikasının 1991-1998-ci illərdə prezidenti.

Robert Koçaryan — Ermənistan Respublikasının 1998-2008-ci illərdə prezidenti.

Vladimir Putin — Rusiya Federasiyasının 2000-2008-ci illərdə prezidenti, hazırda isə baş naziridir.

ƏLAVƏ SƏNƏDLƏR

Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müşavirəsi Budapeşt Zirvə görüşünün yekun Bəyannaməsi

6 dekabr 1994-cü il

II. REGIONAL MƏSƏLƏLƏR

Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı ATƏM fəaliyyətinin fəallaşması

1. Münaqişənin davam etməsi və bunun nəticəsində baş verən insan faciəsindən təəssüfləndiklərini ifadə edərək, iştirakçı dövlətlər ATƏM-in Minsk qrupu ilə əməkdaşlıqda Rusiya Federasiyasının vasitəçilik səyləri nəticəsində 1994-cü il mayın 12-də razılaşdırılmış atəşkəsi münaqişə tərəflərinin təsdiqlədiklərini alqışladılar. Onlar Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinə sadıq qaldıqlarını təsdiqlədilər və ATƏM-in münaqişənin sülh yolu ilə nizamlanmasına yönəlmiş səylərinə Təhlükəsizlik Şurasının göstərdiyi siyasi dəstəyi alqışladılar. Bu məqsədlə onlar münaqişə tərəflərini birbaşa əlaqələr daxil olmaqla məsələnin mətləbinə dair daha intensiv danışıqlara çağırdılar. Bu mənada onlar ATƏM-in səyləri və köməyini ikiqat gücləndirəcəklərinə söz verdilər. Onlar ATƏM-in Minsk qrupunun vasitəçilik səylərini qəti şəkildə bəyəndilər və Rusiya Federasiyasının həlledici yardımını və Minsk qrupunun digər fərdi üzvlərinin səylərini yüksək qiymətləndirdilər. Onlar bu səyləri ATƏM çərçivəsində əlaqələndirərək bir araya gətirmək qərarına gəldilər.

2. Bu məqsədlə onlar danışıqlar üçün vahid və razılaşdırılmış baza yaratmaq, həmçinin bütün vasitəçilik və danışıqlar fəaliyyətinin tam şəkildə əlaqələndirilməsini təmin etmək məqsədilə, Fəaliyyətdə olan Sədrə, iştirakçı dövlətlərlə məsləhətləşmələr əsasında və mümkün qədər tez hərəkət etməklə, Minsk qrupunun həmsədrələrini təyin etməyi tapşırıdılar. Həmsədrələr bütün danışıqlar səylərində ATƏM prinsiplərini və razılaşdırılmış mandatı əsas tutaraq, Minsk qrupunun görüşlərində birlikdə həmsədrlik və Fəaliyyətdə olan Sədrə birlikdə məruzə edəcəklər. Onlar işlərinin gedişi barəsində Daimi Şuraya müntəzəm olaraq məlumat verəcəklər.

3. Bu səylər çərçivəsində ilk addım kimi, onlar mövcud atəşkəsin davam etdirilməsinə kömək etmə məqsədilə Rusiya Federasiyasının və Minsk qrupunun digər fərdi üzvlərinin dəstəyi ilə və onlarla əməkdaşlıq şəraitində təcili tədbirlərin görülməsini, və əvvəllər vasitəçilik fəaliyyəti zamanı əldə olunmuş irəliləyişə əsaslanaraq, həyata keçirilməsi büt-

ün tərəflər üçün münaqişənin əsas nəticələrini aradan qaldırmağa və Minsk konfransını çağırmağa imkan verəcək silahlı münaqişənin dayandırılması haqqında siyasi sazişin imzalanması məqsədilə tezliklə danışıqlar aparmağı Minsk qrupunun həmsədrlərinə tapşırıdılar. Daha sonra onlar Minsk konfransının həmsədrlərindən, xüsusilə humanitar sahədə, inamın möhkəmləndirilməsi tədbirlərinin həyata keçirilməsi istiqamətində münaqişə tərəfləri ilə birgə işi davam etdirməyi xahiş etdilər. Onlar iştirakçı dövlətlər tərəfindən həm fərdi əsasda, həm də müvafiq beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində qaçqınların acınacaqlı vəziyyətini yüngülləşdirməyə xüsusi diqqət yetirmək şərtilə regionun əhalisinə humanitar yardımın göstərilməsi üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsi vacibliyini qeyd etdilər.

4. Onlar razılaşıdılar ki, münaqişə tərəflərinin fikirlərinə uyğun olaraq yuxarıda qeyd olunan sazişin əldə edilməsi həmin sazişin həyata keçirilməsinin vacib elementi kimi çoxmillətli sülhməramlı qüvvələrin yerləşdirilməsinə imkan verə bilərdi. Onlar silahlı münaqişənin dayandırılması haqqında tərəflər arasında sazişin əldə edilməsindən sonra, BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnaməsinin qəbul edilməsi şərtilə, ATƏM-i çoxmillətli sülhməramlı qüvvələrlə təmin etmək üçün siyasi hazırlıqlarını bəyan etdilər. Onlar Fəaliyyətdə olan Sədrdən 1992-ci il Helsinki Sənədinin III fəslə əsasında və Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Nizamnaməsinə tam uyğun olaraq təşkil ediləcək belə qüvvələrin yaradılması, tərkibi və fəaliyyəti barəsində qısa zaman ərzində plan işləyib hazırlamağı xahiş etdilər. Bu məqsədlə Fəaliyyətdə olan Sədrə Minsk konfransı həmsədrləri və Minsk qrupu, həmçinin Baş Katib tərəfindən kömək ediləcək; müvafiq məsləhətləşmələrdən sonra o, həmçinin bu qüvvələrin, başqa məsələlərlə yanaşı, ölçüsü və xarakteri, onlara rəhbərliyi və onların idarəsi, maddi-texniki təchizatı, müvafiq altbölmələrin və resursların bölünməsi, güc tətbiq etmək qaydası və qüvvə verən dövlətlərlə razılaşmalar haqqında tövsiyələrin hazırlanması üçün Vyanada yüksək səviyyəli planlaşdırma qrupu yaradacaq. O, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının texniki məsləhət və ekspertiza yardımının göstərilməsinə hazır olması haqqında etdiyi bəyanatına əsaslanaraq, Birləşmiş Millətlər Təşkilatına kömək üçün müraciət edəcək. O, həmçinin, ATƏM-in sülhməramlı qüvvələrinin mümkün yerləşdirilməsi üçün BMT Təhlükəsizlik Şurasının uzunmüddətli siyasi dəstəyini əldə etməyə çalışacaq.

5. Belə hazırlıq işini və 1992-ci il Helsinki Sənədinin III fəslinin müvafiq müddəalarına əsasən və tərəflər arasında razılığın əldə olunmasından və onların Minsk konfransının həmsədrləri vasitəsilə Fəaliyyətdə olan Sədrə rəsmi xahişindən sonra Daimi Şura ATƏM-in sülhməramlı əməliyyatının keçirilməsi barəsində qərar qəbul edəcək.

Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatının Lissabon Zirvə görüşü

3 dekabr 1996-cı il

ƏLAVƏ 1

ATƏT-in Fəaliyyətdə olan Sədrinin Bəyanatı

Sizə məlum olduğu kimi, son iki il ərzində Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin və Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü məsələsinin həllində heç bir irəliləyiş əldə edilməmişdir. Mən təəssüflə qeyd edirəm ki, məsələnin nizamlanması prinsiplərinə dair tərəflərin mövqelərinin yaxınlaşdırılması istiqamətində Minsk konfransı həmsədrlərinin söyləri uğurla nəticələnmedi.

Minsk qrupunun həmsədrləri tərəfindən Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasının tərkib hissəsi kimi formalaşdıran üç prinsip tövsiyə edilmişdir. Bu prinsipləri Minsk qrupunun bütün üzv-dövlətləri dəstəkləyir. Bu prinsiplər aşağıdakılardır:

- Ermənistan Respublikasının və Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü;
- Azərbaycanın tərkibində Dağlıq Qarabağa ən yüksək səviyyəli özünüidarə verən öz müqəddəratını təyin etməyə əsaslanmış sazişdə müəyyən edilmiş Dağlıq Qarabağın hüquqi statusu;
- bütün tərəflərin nizamlama müddəalarına riayət olunmasının təmin edilməsinə dair qarşılıqlı öhdəliklər də daxil olmaqla, Dağlıq Qarabağ və onun bütün əhalisinin təmin edilmiş təhlükəsizliyi.

Mən təəssüflə etiraf edirəm ki, bir iştirakçı dövlət bunu qəbul edə bilmədi. Bu prinsiplər digər iştirakçı dövlətlər tərəfindən dəstəklənir.

Bu bəyanat Lissabon Zirvə görüşünün sənədlərinə daxil ediləcək.

Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatının İstanbul Zirvə görüşü

19 noyabr 1999-cu il

İstanbul Zirvə görüşünün Bəyannaməsi

20. Biz Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı yaranan vəziyyət və son hadisələr haqqında ATƏT-in Minsk qrupunun Həmsədrlərinin məruzəsini aldıq və onların söylərini müsbət qiymətləndiririk. Biz Ermənistan və Azərbaycan prezidentləri arasında aktivləşən dialoqu xüsusilə alqışlayırıq ki, onların müntəzəm görüşləri problemin möhkəm və hərtərəfli həllinin tapılması prosesinin dinamikası üçün imkan yaratmışdır. Biz qəti şəkildə bu dialoqu dəstəkləyirik və ATƏT-in Minsk qrupu çərçivəsində danışıqların bərpası ümidilə bu dialoqun davam etdirilməsinə çağırırıq. Biz həmçinin təsdiq edirik ki, ATƏT və məsələnin həllinin tapılması üçün ən münasib format olan ATƏT-in Minsk qrupu sülh prosesini və onun gələcəkdə həyata keçirilməsini, tərəfləri bütün zəruri köməklik ilə təmin etmək də daxil olmaqla, daha da irəlilətməyə hazırdır.

21. Biz bu il Yerevanda ATƏT-in ofisinin açılmasını və analoji ofisin Bakıda açılması qərarını alqışlayırıq. Bu addımlar ATƏT-ə bizim Ermənistan və Azərbaycanla olan əməkdaşlığımızı gücləndirmək imkanı verəcək.

BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri

Qətnamə № 822 30 Aprel 1993-cü il

Təhlükəsizlik Şurası,

Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə dair Təhlükəsizlik Şurasının Sədri tərəfindən edilən 1993-cü il 29 yanvar və 6 aprel tarixli bəyanatlarına əsaslanaraq,

Baş Katibin 14 aprel 1993-cü il tarixli məruzəsini nəzərə alaraq,

Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında münasibətlərin pisləşməsi ilə əlaqədar ciddi narahatçılığını ifadə edərək,

Silahlı hərbi əməliyyatların genişlənməsini və xüsusilə, yerli erməni qüvvələrinin Azərbaycan Respublikasının Kəlbəcər rayonuna sonuncu hücumunu həyəcanla qeyd edərək,

Bela vəziyyətin regionda sülh və təhlükəsizliyə təhlükə yaratması ilə əlaqədar narahat olaraq,

Böyük sayda mülki şəxslərin yerlərinin dəyişməsi və regionda, xüsusilə Kəlbəcər rayonunda, fəvqəladə humanitar vəziyyətlə bağlı ciddi narahatçılığını ifadə edərək,

Regionda bütün dövlətlərin suverenliyi və ərazi bütövlüyünə hörmət edilməsini bir daha təsdiq edərək,

Həmçinin, beynəlxalq sərhədlərin pozulmazlığını və ərazi əldə etmək məqsədilə gücdən istifadənin yolverilməzliyini bir daha təsdiq edərək,

Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müşavirəsi çərçivəsində həyata keçirilən sülh prosesini dəstəklədiyini bəyan edərək və silahlı hərbi əməliyyatların genişlənməsinin bu proses üçün dağıdıcı nəticə verə biləcəyindən dərinədən narahat olaraq,

1. Möhkəm atəşkəsin əldə edilməsi məqsədilə bütün hərbi əməliyyatların və düşmənçilik aktlarının dərhal dayandırılmasını, həmçinin bütün işğalçı qüvvələrin Kəlbəcər rayonundan və Azərbaycanın digər bu yaxınlarda işğal olunmuş rayonlarından dərhal çıxarılmasını tələb edir;

2. Münaqişənin Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müşavirəsinin Minsk qrupunun sülh prosesi çərçivəsində həll edilməsi məqsədilə maraqlı tərəfləri danışıqları dərhal bərpa etməyə və problemin sülh yolu ilə həllini çətinləşdirən hər hansı hərəkətlərdən çəkinməyə çağırır;

3. Mülki əhalinin əzablarını yüngülləşdirmək üçün regionda, xüsusilə münaqişəyə məruz qalmış rayonlarda, humanitar yardımın göstərilməsi üzrə beynəlxalq fəaliyyətin maneəsiz həyata keçirilməsinə çağırır, bütün tərəflərin beynəlxalq humanitar hüququn

prinsip və normalarına riayət etməyə borclu olduqlarını yenidən təsdiq edir;

4. Baş Katibdən Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müşavirəsinin fəaliyyətdə olan Sədri, həmçinin Müşavirənin Minsk qrupunun Sədri ilə məsləhətləşmədə regionda, xüsusilə Azərbaycanın Kəlbəcər rayonunda, vəziyyətin qiymətləndirilməsini aparmağı, və Şuraya növbəti məruzəni təqdim etməyi xahiş edir;

5. Məsələ ilə fəal şəkildə məşğul olmağı davam etdirməyi qərara alır.

3205 sayılı iclasda yekdilliklə qəbul edilmişdir.

Qətnamə № 853 29 iyul 1993-cü il

Təhlükəsizlik Şurası,

30 aprel 1993-cü il tarixli 822 (1993) sayılı qətnaməsini təsdiq edərək,

Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müşavirəsinin (ATƏM) Minsk qrupunun Sədri 27 iyul 1993-cü il tarixində dərc olunmuş məruzəsini nəzərdən keçirərək,

Ermənistan Respublikası və Azərbaycan Respublikası arasında münasibətlərin pisləşməsi və onlar arasındakı gərginliklə əlaqədar ciddi narahatçılığını ifadə edərək,

Maraqlı tərəflərin 822 (1993) sayılı qətnamənin həyata keçirilməsi üzrə təxirəsalınmaz tədbirlər planını qəbul etməsini alqışlayaraq,

Hərbi əməliyyatların genişlənməsini və xüsusilə Azərbaycan Respublikasının Ağdam rayonunun işğal edilməsini həyəcanla qeyd edərək,

Belə vəziyyətin regionda sülh və təhlükəsizliyə təhlükə yaratmasının davam etməsilə əlaqədar narahat olaraq,

Azərbaycan Respublikasında böyük sayda mülki şəxslərin yerlərinin dəyişməsi və regionda fəvqəladə humanitar vəziyyətlə əlaqədar yenidən ciddi narahatçılığını ifadə edərək,

Azərbaycan Respublikasının və regionda bütün digər dövlətlərin suverenliyi və ərazi bütövlüyünü bir daha təsdiq edərək,

Həmçinin, beynəlxalq sərhədlərin pozulmazlığını və ərazi əldə etmək məqsədilə gücdən istifadənin yolverilməzliyini bir daha təsdiq edərək,

Ağdam rayonunun və Azərbaycan Respublikasının digər bu yaxınlarda işğal olunmuş rayonlarının işğalını pisləyir;

1. Bundan başqa regionda bütün düşmənçilik hərəkətlərini, xüsusilə mülki şəxslərə hücumları və məskunlaşmış rayonların bombardman edilməsini pisləyir;

2. Bütün hərbi əməliyyatların dərhal dayandırılmasını, münaqişədə iştirak edən işğalçı qüvvələrin Ağdam rayonundan və Azərbaycan Respublikasının digər bu yaxınlarda işğal

edilmiş rayonlarından dərhal, tam və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edir;

3. Maraqlı tərəfləri atəşkəsə dair möhkəm razılaşmalar əldə etməyə və onlara riayət etməyə çağırır;

4. Yuxarıdakı 3 və 4-cü maddələr kontekstində regionda iqtisadi, nəqliyyat və enerji əlaqələrinin bərpa edilməsinə dair özünün əvvəlki çağırışlarını yenidən təsdiq edir;

5. 822 sayılı (1993) qətnamənin həyata keçirilməsi səyləri də daxil olmaqla, ATƏM-in Minsk qrupunun münaqişənin sülh yolu ilə həllinə nail olmaq üzrə davam edən səylərini bəyənir və hərbi əməliyyatların genişlənməsinin bu cəhdlər üçün doğurmuş dağıdıcı nəticələri ilə bağlı ciddi narahatçılığını ifadə edir;

6. Yerləşdirilməsi cədvəli ilə ATƏM-in müşahidə missiyasının hazırlanmasını, həmçinin Müşavirənin regionda iştirakının təmin edilməsi təklifinin Müşavirə çərçivəsində nəzərdən keçirilməsini alqışlayır;

7. Maraqlı tərəfləri münaqişənin sülh yolu ilə həllinə mane olan hər cür hərəkətlərdən çəkinməyə və ATƏM-in Minsk qrupu çərçivəsində, həmçinin birbaşa əlaqələr vasitəsilə məsələnin qəti həllinin əldə edilməsi məqsədilə onlar arasında danışıqları davam etdirməyə təkidlə çağırır;

8. Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ regionunun erməniləri tərəfindən 822 sayılı (1993) qətnamənin və hazırki qətnamənin müddəalarına riayət edilməsi və bu tərəfin ATƏM-in Minsk qrupunun təkliflərini qəbul etməsi məqsədilə Ermənistan Respublikasının hökumətini öz təsirini göstərməkdə davam etməyi təkidlə çağırır;

9. Dövlətləri münaqişənin intensivləşməsinə və ya ərazi işğalının davam etdirilməsinə apara biləcək hər hansı silahın və hərbi sursatın tachiz edilməsindən çəkinməyə təkidlə çağırır;

10. Mülki əhalinin artan əzablarını yüngülləşdirmək məqsədilə, regionda, xüsusilə münaqişəyə məruz qalmış bütün rayonlarda, humanitar yardımın göstərilməsi üzrə beynəlxalq fəaliyyətin maneəsiz təmin edilməsinə bir də çağırır və bütün tərəflərin beynəlxalq humanitar hüququn prinsip və normalarına riayət etməyə borclu olduqlarını bir daha təsdiq edir;

11. Baş Katibdən və müvafiq beynəlxalq qurumlardan zərər çəkmiş mülki əhaliyə təcili humanitar yardım göstərməyi və qaçqın düşmüş şəxslərin öz evlərinə qayıtmalarına kömək göstərməyi xahiş edir;

12. Baş Katibdən ATƏM-in fəaliyyətdə olan Sədri, həmçinin Minsk qrupunun Sədri ilə məsləhətləşmədə vəziyyət barədə Şuraya məruzələr təqdim etməsinin davam etdirilməsini xahiş edir;

13. Məsələ ilə fəal şəkildə məşğul olmağı davam etdirməyi qərara alır.

3259 sayılı iclasda yekdilliklə qəbul edilmişdir.

Qətnamə № 874 14 oktyabr 1993-cü il

Təhlükəsizlik Şurası,

30 aprel 1993-cü il tarixli 822 sayılı (1993) və 29 iyul 1993-cü il tarixli 853 sayılı (1993) qətnamələrini təsdiq edərək və 18 avqust 1993-cü ildə Təhlükəsizlik Şurası Sədrinin Şurasının adından oxuduğu bəyanata əsaslanaraq,

Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müşavirəsinin (ATƏM) Dağlıq Qarabağ üzrə Minsk konfransının Sədrinin Təhlükəsizlik Şurası Sədrinin adına müraciətlənmiş 1 oktyabr 1993-cü il tarixli məktubunu nəzərdən keçirərək,

Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ regionunda və onun ətrafında münaqişənin davam etdirilməsi və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında gərginliyin regionda sülh və təhlükəsizliyə təhlükə yarada biləcəyi ilə əlaqədar dərin narahatçılığını ifadə edərək,

8 oktyabr 1993-cü ildə Moskvada yüksək səviyyədə keçirilən görüşləri qeyd edərək və bu görüşlərin vəziyyətin yaxşılaşmasına və münaqişənin sülh yolu ilə həll edilməsinə töhfə verəcəyinə dair ümidlərini ifadə edərək,

Azərbaycan Respublikasının və regionda bütün digər dövlətlərin suverenliyi və ərazi bütövlüyünü bir daha təsdiq edərək,

Həmçinin, beynəlxalq sərhədlərin pozulmazlığını və ərazi əldə etmək məqsədilə gücdən istifadənin yolverilməzliyini bir daha təsdiq edərək,

Münaqişə üzündən insanların məruz qaldığı əzablar və regionda ciddi fəvqəladə humanitar vəziyyətlə əlaqədar və xüsusilə Azərbaycan Respublikasında böyük sayda mülki şəxslərin yerlərinin dəyişməsilə əlaqədar özünün ciddi narahatçılığını bir daha ifadə edərək,

1. Maraqlı tərəfləri ATƏM-in Minsk qrupuna kömək məqsədilə Rusiya Federasiyası hökumətinin yardımı ilə həyata keçirilən birbaşa əlaqələr nəticəsində əldə edilən atəşkəsi effektiv və daimi etməyə çağırır;

2. ATƏM çərçivəsində həyata keçirilən sülh prosesini və Minsk qrupunun yorulmaz səylərini tam şəkildə dəstəklədiyini yenidən bəyan edir;

3. 28 sentyabr 1993-cü il tarixində ATƏM-in Minsk qrupunun iclasında üzə çıxarılan və Minsk qrupunun doqquz digər üzvünün hərtərəfli dəstəyi ilə Qrupun Sədri tərəfindən maraqlı tərəflərə təqdim olunan «Təhlükəsizlik Şurasının 822 (1993)

və 853 (1993) sayılı qətnamələrinin həyata keçirilməsi üzrə təxirəsalınmaz addımların yeniləşdirilmiş cədvəli»ni alqışlayır və tərəflərin diqqətinə çatdırır və tərəfləri onu qəbul etməyə çağırır;

4. Münaqişədən irəli gələn və Yeniləşdirilmiş cədvəldə bilavasitə nəzərdən keçirilməyən bütün başqa hall olunmamış məsələlərin Minsk prosesi kontekstində sülh danışıqları vasitəsilə tezliklə həll edilməsi vacibliyinə əmin olduğunu ifadə edir;

5. Bu yaxınlarda işğal edilmiş ərazilərdən qoşunların çıxarılması və rabitə və nəqliyyat üçün bütün maneələrin aradan qaldırılması da daxil olmaqla, ATƏM-in Minsk qrupunun Yeniləşdirilmiş cədvəlində nəzərdə tutulan qarşılıqlı və təcili addımların dərhal həyata keçirilməsinə çağırır;

6. ATƏM-in Nazirlər Şurasının 24 mart 1992-ci il tarixli mandatına uyğun olaraq, Yeniləşdirilmiş cədvəldə nəzərdə tutulduğu kimi münaqişənin danışıqlar yolu ilə həll edilməsinə nail olmaq məqsədilə tezliklə Minsk konfransının keçirilməsinə çağırır;

7. Baş Katibdən ATƏM-in Minsk konfransında iştirak etmək üçün nümayəndə göndərmək dəvətinə müsbət cavab verməyi və Konfransın açılmasından sonra mətləbə dair başlanan danışıqlara bütün mümkün kömək göstərməyi xahiş edir;

8. ATƏM tərəfindən yaradılmış müşahidəçilər missiyasını dəstəkləyir;

9. Bütün tərəfləri beynəlxalq humanitar hüququ pozmaqdan çəkinməyə çağırır və münaqişəyə məruz qalmış bütün rayonlarda humanitar yardımın göstərilməsi üzrə beynəlxalq fəaliyyətin maneəsiz həyata keçirilməsinin təmin edilməsinə dair 822 (1993) və 853 (1993) sayılı qətnamələrindəki çağırışlarını təkrar edir;

10. Regionda bütün dövlətləri münaqişənin genişlənməsinə gətirib çıxaran və regionda sülh və təhlükəsizliyi pozan hər cür düşmənçilik hərəkətlərindən və hər cür müdaxilədən çəkinməyə təkidlə çağırır;

11. Baş Katibdən və müvafiq beynəlxalq qurumlardan zərər çəkmiş mülki əhaliyə təcili humanitar yardımın göstərilməsini və qaçqınlara və məcburi köçkünlərə təhlükəsiz şəraitdə və ləyaqətlə öz evlərinə qayıtmağa köməklik edilməsini xahiş edir;

12. Baş Katibdən, ATƏM-in Fəaliyyətdə olan Sədrindən və ATƏM-in Minsk Konfransının Sədrindən Minsk prosesinin gedişi və yerdə vəziyyətin bütün aspektləri və bununla əlaqədar ATƏM ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı arasında indiki və gələcək əməkdaşlıq haqqında Şuraya məruzələrin verilməsini davam etdirməyi xahiş edir;

13. Məsələ ilə fəal şəkildə məşğul olmağı davam etdirməyi qərara alır.

3292 sayılı iclasda yekdilliklə qəbul edilmişdir

Qətnamə № 884 (1993)

12 noyabr 1993-cü il

Təhlükəsizlik Şurası,

30 aprel 1993-cü il tarixli 822 (1993), 29 iyul 1993-cü il tarixli 853 (1993) və 14 oktyabr 1993-cü il tarixli 874 (1993) sayılı qətnamələrini təsdiq edərək,

Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müşavirəsi (ATƏM) çərçivəsində həyata keçirilən sülh prosesi, və ATƏM-in Minsk qrupunun yorulmaz səylərini tam şəkildə dəstəklədiyini təsdiq edərək,

ATƏM-in Dağlıq Qarabağ üzrə Minsk konfransının fəaliyyətdə olan Sədrinin Təhlükəsizlik Şurası Sədrinin adına müraciətlənmiş 9 noyabr 1993-cü il tarixli məktubunu və ona əlavələri nəzərə alaraq,

Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ regionunda və onun ətrafında münaqişənin davam etdirilməsi və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasındakı gərginliyin regionda sülh və təhlükəsizliyi təhlükə altına atması ilə əlaqədar ciddi narahatçılığını ifadə edərək,

Atəşkəsin pozulması və buna cavab olaraq gücün həddindən artıq tətbiq edilməsi, xüsusilə Azərbaycan Respublikasında Zəngilan rayonunun və Horadiz şəhərinin işğalı nəticəsində hərbi əməliyyatların genişlənməsini həyəcanla qeyd edərək,

Azərbaycan Respublikasının və regionda digər dövlətlərin suverenliyi və ərazi bütövlüyünü bir daha təsdiq edərək,

Həmçinin, beynəlxalq sərhədlərin pozulmazlığı və ərazi əldə etmək məqsədilə gücün tətbiqinin yolverilməzliyini bir daha təsdiq edərək,

Son zamanda böyük sayda mülki şəxslərin yerlərinin dəyişməsi və Zəngilan rayonunda, Horadiz şəhərində və Azərbaycanın cənub sərhədində fəvqəladə humanitar vəziyyətin yaranması ilə əlaqədar ciddi narahatçılığını ifadə edərək,

1. Hərbi əməliyyatların yenidən başlanması ilə nəticələnən tərəflər arasında əldə edilmiş atəşkəsin pozulmasını, xüsusilə Zəngilan rayonunun və Horadiz şəhərinin işğal edilməsini, dinc əhaliyə qarşı hücumları və Azərbaycan Respublikasının ərazisinin bombardman edilməsini pisləyir;

2. Ermənistan hökumətini Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ regionunun erməniləri tərəfindən 822 (1993), 853 (1993) və 874 (1993) sayılı qətnamələrə riayət edilməsinə nail olmaq məqsədilə öz nüfuzundan istifadə etməyə və hərbi kampaniyaları genişləndirmək üçün lazımi vasitələrin münaqişəyə cəlb olunan qüvvələrə verilməməsini

təmin etməyə çağırır;

3. ATƏM-in Minsk qrupunun doqquz üzvünün 4 noyabr 1993-cü il tarixli Bəyannaməsini alqışlayır və onun tərkibində atəşkəsin dayandırılması haqqında olan birtərəfli bəyanatlarla bağlı təklifləri yüksək qiymətləndirir;

4. Maraqlı tərəflərdən ATƏM-in Minsk qrupunun 2-8 noyabr 1993-cü tarixində Vyanada keçirilən iclasında edilən düzəlişlərlə «Təhlükəsizlik Şurasının 822 (1993) və 853 (1993) sayılı qətnamələrinin həyata keçirilməsi üzrə təxirəsalınmaz addımların Yeniləşdirilmiş cədvəlinə» uyğun olaraq hərbi əməliyyatların və düşmənçilik hərəkətlərinin dərhal dayandırılmasını, Zəngilan rayonundan və Horadiz şəhərindən işğalçı qüvvələrin birtərəfli qaydada çıxarılmasını və Azərbaycan Respublikasının bu yaxınlarda işğal edilmiş başqa rayonlarından işğalçı qüvvələrin çıxarılmasını tələb edir;

5. Maraqlı tərəfləri ATƏM-in Minsk qrupuna kömək məqsədilə Rusiya Federasiyası hökumətinin yardımı ilə həyata keçirilən birbaşa əlaqələr nəticəsində əldə edilən atəşkəsi təcili bərpa, onu effektiv və daimi etməyə, və ATƏM-in Minsk prosesi və Minsk qrupunun 2-8 noyabr 1993-cü il tarixli iclasında edilmiş düzəlişlərlə birlikdə «Yeniləşdirilmiş cədvəl» kontekstində münaqişənin danışıqlar vasitəsilə həllinin axtarılmasına təkidlə çağırır;

6. Regionda olan bütün dövlətləri münaqişənin genişlənməsinə və regionda sülh və təhlükəsizliyin pozulmasına gətirib çıxara biləcək hər cür düşmənçilik hərəkətlərindən və hər cür müdaxilədən çəkinməyə bir daha çağırır;

7. Baş Katibdən və müvafiq beynəlxalq qurumlardan Zəngilan rayonunun, Horadiz şəhərinin və Azərbaycanın cənub sərhədinin əhalisi də daxil olmaqla zərər çəkmiş əhaliyə təcili humanitar yardım göstərməyi, qaçqın və məcburi köçkünlərə təhlükəsiz və ləyaqətlə öz evlərinə qayıtmaqda köməklik etməyi xahiş edir;

8. Baş Katibə, ATƏM-in fəaliyyətdə olan Sədrinə və ATƏM-in Minsk Konfransının Sədrinə Minsk prosesinin gedişi və yerlərdə vəziyyətin bütün aspektləri, xüsusilə Şuranın müvafiq qətnamələrinin həyata keçirilməsi və bununla əlaqədar ATƏM ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı arasında indiki və gələcək əməkdaşlıq haqqında Şuraya məruzələrini davam etdirmək barədə xahişini təkrar edir;

9. Məsələ ilə fəal şəkildə məşğul olmağı davam etdirməyi qərara alır.

3313 sayılı iclasda yekdilliklə qəbul edilmişdir.

Mündəricat

Oxuculara müraciət	11
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Brüsseldə NATO iclasında çıxışı	14
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin "Sülh naminə tərəfdaşlıq" çərçivə sənədinin imzalanma mərasimində bəyanatı	18
Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun Baş katibi Xavyer Solana ilə birgə jurnalistlərlə görüşündə çıxışı	23
Azərbaycana rəsmi səfərə gəlmiş NATO-nun Baş katibi Xavyer Solana ilə görüşdə Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin çıxışı	25
Avropa - Atlantika Əməkdaşlıq Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının iclasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin nitqi	27
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun baş katibi Xavyer Solana ilə görüşdə söhbətindən	29
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Bakıda səfərdə olan NATO-nun baş katibi Xavyer Solana ilə təkbətək görüşdəki söhbətindən	30
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun nümayəndə heyəti ilə danışıqlar başa çatdıqdan sonra yerli və xarici kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri üçün Xavyer Solana ilə birgə mətbuat konfransı	33
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun baş katibi Xavyer Solananın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşdəki danışıqlarından	36
NATO-nun 50 illik yubileyinə həsr olunmuş zirvə görüşündə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin nitqi	39
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun Hərbi Komitəsinin sədri, İtaliya hərbi dəniz qüvvələrinin admiralı Quido Venturoninin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən söhbətindən	41
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun baş katibi Lord Corc Robertsonu və onu müşayiət edən şəxsləri qəbul edərkən söhbətindən	44
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO Parlament Assosiasiyasının baş katibi Rafael Estrella və qurumun baş katibi Seymon Lann ilə görüşdə söhbətindən	48
NATO Avroatlantika Tərəfdaşlıq Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının Zirvə görüşündə Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin çıxışı	52

İstanbulda “Avratlantik İttifaqı yol ayrıcında” mövzusunda Beynəlxalq konfransda Prezident İlham Əliyevin nitqi	54
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin mətbuat konfransı	66
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin NATO-nun İstanbul sammitində çıxışı	69
Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin NATO Parlament Assambleyasının yaz sessiyasında çıxışı	71
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və NATO-nun Baş Katibi Yaap de Hoop Sxefferin birgə mətbuat konfransında bəyanatları	81
Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin NATO rəhbərliyi ilə görüşləri	83
Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin NATO rəhbərliyi ilə keçirdiyi görüşlər	84
Tarixi arayışlar	85
NATO haqqında məlumat	85
Azərbaycan - NATO əlaqələri	87
Azərbaycanın NATO ilə əməkdaşlıq istiqamətləri	91
Azərbaycan - NATO əlaqələrində əsas hadisələr	95
Məlumat-soraq materialları	96
Əlavə sənədlər	101
Şəkilaltı sözlər	335

HEYDƏR ƏLİYEV İRSİNİ ARAŞDIRMA MƏRKƏZİ
HEYDAR ALIYEV'S HERITAGE RESEARCH CENTER
CENTRE DE RECHERCHES DE L'HERITAGE DE HEYDAR ALIYEV

AZƏRBAYCAN – NATO :
TƏRƏFDAŞLIQDAN BAŞLANAN YOL
(1994-2009)

AZERBAIJAN – NATO:
ROAD BEGINNING FROM PARTNERSHIP
(1994-2009)

AZERBAIDJAN - OTAN :
LE DEBUT DU PARTENARIAT
(1994-2009)

Baku - 2009

The Book “Azerbaijan-NATO: road beginning from partnership” is another publication of the Research Centre of Heydar Aliyev Heritage. The Book comprises the speeches of Heydar Aliyev, national leader of the Azerbaijani people, at the headquarters of NATO, at summits of NATO in Washington, at Euro-Atlantic Cooperation Council Summit in Madrid, at the Prague Session of the Parliamentary Association of NATO, materials of his meetings with Secretaries-General of NATO Javier Solana, Gorge Robertson, as well as the speeches of the Azerbaijani President Ilham Aliyev at the Istanbul Summit of NATO, at the International Conference “Euro-Atlantic Alliance at Crossroads”, at the Paris Session of the Parliamentary Association of NATO and his meeting with the Secretary-General of NATO Jaap Hoop de Scheffer.

© Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzi 2009

HEYDƏR ƏLİYEV İRSİNİ ARAŞDIRMA MƏRKƏZİ
HEYDAR ALIYEV'S HERITAGE RESEARCH CENTER
CENTRE DE RECHERCHES DE L'HERITAGE DE HEYDAR ALIYEV

**AZƏRBAYCAN – NATO :
TƏRƏFDAŞLIQDAN BAŞLANAN YOL**

**AZERBAIJAN – NATO:
ROAD BEGINNING FROM PARTNERSHIP**

**AZERBAIDJAN - OTAN :
LE DEBUT DU PARTENARIAT**

Advisor:

Asaf NADIROV

Academician of the National Academy of Sciences of Azerbaijan

Responsible for publication:

Vurgun SULEYMANOV

The head of the creative staff:

Fuad BABAYEV

Creative staff:

Anar HASANLI

Temkin MAMMADLI

Irina MUKHTAROVA

Gunduz NASIBOV

Language editor:

Qılincxan BAYRAMOV

Design and pagination:

Elviz ISMAYILOV

Photo materials of the press service of the President of the Republic of Azerbaijan have been used in the compilation of this book.

Materials of the news agency "AzerTaj" and from the official webs of NATO (www.nato.int), of UNO (www.un.org) and OSCE (www.osce.org) have been used as the sources in the book.

*Dedicated to the 86th anniversary of Heydar Aliyev,
national leader of the Azerbaijani people*

We attach great significance to the cooperation with NATO within the frames of Partnership for Peace Program, and we shall render all kind of assistance to deepen the relations of Azerbaijan with the North Atlantic Treaty Organization.

From the speech of the Azerbaijani President Heydar Aliyev at the 50th anniversary summit of NATO, April 26, 1999.

Our participation in the Individual Partnership Activity is a turning point in the partnership of Azerbaijan with NATO, and it will notably contribute to the development of our security policy.

From the speech of the Azerbaijani President Ilham Aliyev at the Istanbul Summit of NATO, June 29, 2004.

Dear readers!

“Azerbaijan-NATO: road beginning from partnership” is a new publication of Heydar Aliyev's Heritage Research Center.

Heydar Aliyev's Heritage Research Center started its activity on May 10, 2004, which is the birthday of the national leader of Azerbaijan. A part of the Center, Heydar Aliyev Heritage International On-line Library presents readers Heydar Aliyev`s speeches, statements, letters and texts of his meetings in 35 languages. Leading universities, prominent research centers, governmental agencies, transnational corporations, as well as researchers, political scientists, students, interested in Azerbaijan, are among our readers.

Books are published in different languages by the publishing group of the Center. Each of them has been welcomed by the readers and gained popularity. Particularly the books “Heydar Aliyev: We can not allow a second Armenian state to be established in the territory of Azerbaijan”, which includes Heydar Aliyev`s speeches, interviews at OSCE summits held in Budapest, Lisbon and Istanbul, “Azerbaijan in the Organization of Islamic Conference” based on the speeches of President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev at the summits of the Organization of Islamic Conference should be noted. The first book was published in Azerbaijani, as well as English, French and Russian, which are the official languages of the countries co-chairing at the Minsk Group of OSCE, while the second one includes the official languages of the Organization of Islamic Conference – English, French and Arabic, alongside Azerbaijani.

The publication includes speeches, texts of the meetings of the prominent politician Heydar Aliyev and President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev at meetings of NATO, historical references, the UN resolutions on the Azerbaijani territories occupied by Armenia, documents of OSCE summits, information materials, maps and photos.

The national leader of Azerbaijan Heydar Aliyev determined a new priority of the foreign policy of the Republic of Azerbaijan, which is the integration into the Euro-Atlantic system, having signed the NATO program “Partnership for Peace” in Brussels on May 4, 1994. While Armenia continued its aggression against Azerbaijan, such a step, as stated by Heydar Aliyev, allowed Azerbaijan create intensive and multilateral relations with the West and profit from its rich experience, as well as establish NATO-level military forces.

Established in 1949, NATO is a counseling forum on stability and security issues in the Euro-Atlantic region. It actively participates in preventing conflicts and regulating crises, assists the development of partnership, cooperation and dialogue with the countries of the same region.

The Declaration adopted by the North Atlantic Council in January 1994 reflected NATO's concern over the situation in the Southern Caucasus. That Declaration condemned the use of force for the annexation of territories and encouraged respect to the territorial integrity, independence and sovereignty of the Southern Caucasian countries as an important element for the establishment of peace, stability and cooperation in the region.

In the years the official documents of the organization declared the recognition of the territorial integrity of the Republic of Azerbaijan by NATO.

NATO and Azerbaijan actively cooperate on democratic, institutional and defence reforms, and have developed practical cooperation in many other areas. Azerbaijan's Individual Partnership Action Plan (IPAP) lays out the programme for cooperation between Azerbaijan and NATO.

In order to expand cooperation with partner countries, Individual Partnership Action Plan (IPAP) was adopted at Prague summit of the NATO Euro-Atlantic Partnership Council in 2002. In May 2003, Azerbaijan officially applied to join IPAP. Azerbaijan's IPAP Presentation Document, which includes information on the political, economic and security development of Azerbaijan, was submitted to the Alliance during the visit of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev to the NATO headquarters.

Key areas of cooperation include the improvement of democratic control of the armed forces, defence planning and budgeting and the reorganization of the armed forces structure using NATO standards.

Beyond supporting the reforms, another key objective of NATO's cooperation with Azerbaijan is to develop the ability of the country's forces to work together with forces from NATO countries in peacekeeping and crisis-management operations. Forces from Azerbaijan were part of NATO peacekeeping operations in Kosovo from 1999 to 2008. Azerbaijan has actively supported ISAF operations in Afghanistan since 2002, where it has gradually increased its forces to about 45 personnel and is currently preparing to double its contingent to about 90 personnel. As President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev stated at the joint press conference with the NATO Secretary-General Jaap de Hoop Scheffer on November 8, 2006, "It is of great importance for our young country, which is increasing its potential to be a reliable partner for NATO".

Azerbaijan and NATO are working together on increasing air and maritime security in Azerbaijan's airspace and the Caspian Sea.

In general, the cooperation between Azerbaijan and NATO covers a lot of issues, not only military issues.

Since joining NATO's Partnership for Peace in 1994, Azerbaijan has confirmed itself as a reliable partner.

We can certainly say that the book "Azerbaijan-NATO: the road beginning from partnership" published by Heydar Aliyev's Heritage Research Center will become an important source for researchers, political scientists, students, as well as for everyone interested in Azerbaijan's integration into the world community.

Asaf Nadirov,

Academician of the National Academy of Sciences of Azerbaijan

Speech of the Azerbaijani President Heydar Aliyev at the meeting of NATO in Brussels

May 4, 1994

Distinguished Mr. Deputy Secretary-General, distinguished members of NATO Council, distinguished ambassadors, ladies and gentlemen!

I am grateful to you for the warm reception of me and the Azerbaijani delegation. I am glad that I have an opportunity to be among you today, and I consider it as an important event for the Republic of Azerbaijan. Thank you very much for the warm congratulations and kind wishes in the address of the Republic of Azerbaijan. The Azerbaijan people, having passed a long historical way of the development through numerous difficulties and obstacles, achieved its national independence in 1991. The independent Azerbaijani state was born and is a member of the United Nations Organization, CSCE and many other international organizations. And I feel great pride that today the Azerbaijani delegation is present at the headquarters of the North Atlantic Treaty Organization.

The Republic of Azerbaijan follows the road of strengthening the independence. In its internal policy, it follows the way of construction of a democratic legal state, using the democratic values achieved by the mankind, creates conditions for the freedom of personality and protection of human rights, multi-party system and political pluralism. The republic has firmly follows the way of realization of economic reforms and establishment of market economy, free business and free initiative in the field of economy. We consider that all this is good base for the close integration of Azerbaijan into the world community.

The Republic of Azerbaijan in its foreign policy is for building mutual relations, admit the principle of interdependence of the world as a basis, conducts a peace-loving policy and aspires to establish friendly relations with all the countries on the principles of sovereignty, non-interference in each other's internal affairs, territorial integrity and inviolability of borders.

The Republic of Azerbaijan now experiences a heavy economic crisis. It is related, on one hand, with the disintegration of the Soviet Union, in the structure of which Azerbaijan has been within 70 years, infringement of close integration communications with all other republics of the Soviet Union, transition from one economic system to another. On the other hand, this economic crisis deepens in connection with war which the neighboring Armenia wages against Azerbaijan. But all these difficulties, we think, are surmountable, considering that Azerbaijan has chosen the way of independent development. In-

dependence of Azerbaijan is irreversible, and we are sure that the way which, we follow in the field of state construction, economic transformations, and conduction of democratic reforms, will allow to overcome these difficulties and integrate Azerbaijan into the world community, into the world economy with its rich opportunities, rich economic and intellectual potentials.

As I already noted, the military aggression of Armenia against our Republic within six years complicates the situation in Azerbaijan in many respects. This aggression, perpetrated by the nationalist circles of Armenia, has brought incalculable disasters to both the Azerbaijani and the Armenian people, and it is very difficult problem for us today.

You know well that as a result of the military aggression of Armenia, which pursues the purpose of annexation of a part of the Azerbaijani territory, the Nagorno-Karabakh, the Armenian armed formations have occupied a significant part of the Azerbaijani territory. In the war which is going on six-years more than 20 thousand persons have been killed, about four thousand have been taken captives, and thousands of dwelling houses, hospitals, schools, social buildings, industrial and agricultural enterprises have been destroyed in the territory of Azerbaijan. The damage is estimated at billions of dollars.

But the most terrible fact is that almost 20 percent of the Azerbaijani territory has been occupied by the Armenian armed units, and the inhabitants of these regions –more than one million have lost their residences, live in very critical condition and have become refugees in their own country. All the people of the Azerbaijani nationality have been expelled from the territory of the Nagorno-Karabakh. The Nagorno-Karabakh and seven districts of Azerbaijan around it are, as I already said, under the occupation of the Armenian armed units.

We have always supported the peaceful settlement of the conflict and now we maintain the same position. We aspire to use actively the opportunities of international organizations - the United Nations, CSCE and its Minsk Group. In 1993, the United Nations Security Council adopted four resolutions demanding the withdrawal of the Armenian troops from the territory of Azerbaijan, but Armenia ignored these resolutions. Efforts by the Minsk Group GTSCE have not led to positive results yet. Military operation are still going on, the Armenian armed formations, having occupied as I already said, a significant part of the Azerbaijani territory, attack to defensive positions of Azerbaijan. Every day blood is shed, people are killed.

It is impossible to endure all these any more. Therefore, today I, using my

presence here, at the headquarters of NATO, once again declare the position of Azerbaijan. We support the peaceful settlement of this question, immediate cessation of hostilities, we are for negotiations, which will cause the immediate withdrawal of the occupation armies from the territory of Azerbaijan and ensure its territorial integrity, inviolability of its borders. Under these conditions we are ready to consider the question on granting autonomy to Nagorno-Karabakh.

Speaking on the Azerbaijani TV and radio on April 12, I addressed the Armenian people, to the administration of Armenia, to the Armenian population of the Nagorno-Karabakh and called them to stop this bloodshed. The destiny predetermined the Azerbaijani and Armenian peoples to live side by side, and they have lived side by side for centuries. We consider that the solution of the problem by violence has no prospects, this war is unpromising, and it is necessary to put an end to bloodshed, to establish peace in our region as soon as possible.

Today, we again express the confidence that the international organizations, first of all CSCE, and the CSCE Minsk Group, will take additional measures to put our peaceful initiatives into practice. Today, being at NATO headquarters, I would like to express my deep respect for the North Atlantic Treaty Organization which during the period of its existence has contributed greatly to the establishment of stability, peace and cooperation in Europe and all over the world. We approach to NATO with great respect and we attach great value to its activity at the present stage. Creation of the North Atlantic Cooperation Council became an important stage in NATO's activity, this will create an opportunity for other states to be involved in the orbit of NATO.

We meet with satisfaction the decision of NATO, dated on January 10 of this year, on acceptance of the document "Partnership for Peace", and we consider it also as an important step for the further development of cooperation between the countries in the activity of NATO. We attach great importance to the decision of NATO dated on January 10th, in which a special concern is expressed for the situation in the Southern Caucasus, and conviction of the necessity to terminate the conflicts in our region, including in Azerbaijan, Armenia and Georgia.

All this attracts us and causes interest. Assuming it as a basis, we received the invitation of NATO with great satisfaction to join the "Partnership for Peace" program. We decided to sign it, and we cherish great hopes for cooperation with NATO. It is very important for us and from the point of view of getting acquainted with the western democracy and cooperation with NATO, search-

ing for additional ways for the stabilization of situation in the region, to the termination of war, establishment of peace and good neighborhood between Azerbaijan and Armenia.

We have arrived with such ideas and hopes, and we are ready to sign today the program “Partnership for Peace”. Once again, I wish to express the hope that this step by the Republic of Azerbaijan will be decently estimated by NATO, it will bring mutual benefit, and what the most important for us is that it will contribute to the stabilization of situation in our region. I wish your organization further successes. Thank you for the attention and I am ready to sign the framework document “Partnership for Peace”.

Statement of the Azerbaijani President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the ceremony of the signature of the frame document “Partnership for Peace” - Brussels, NATO residence

May 4, 1994

The Azerbaijani Republic, has a rich and centuries-old history, it has passed a long road of development, and restored its national independence three years ago as a result of the collapse of the soviet totalitarianism. Today it is represented in UNO, CSCE and other international institutions, can be regarded by NATO as an equal full member of the world community.

Today Azerbaijan attempts to occupy its worthy place in the world community and it is determined to build a democratic society loyal to the fundamental principles and values created by human civilization in all the stages of its development by taking into account the actual principles of the development in the world.

The policy of Azerbaijan is based on the principles of peace, political pluralism, recognition and protection of freedom and human rights. We have adopted laws on political parties, freedom of religion, protection of rights of national minorities and others.

Azerbaijan is building its foreign policy guided by the universal global objectives facing all of us and based on the recognition of interdependence and interrelation of the world. We are strongly convinced that mutual respect for the sovereignty, territorial integrity and inviolability of borders of states are the bases of security in the present anxious period full of threats.

Azerbaijan has started the conduction of economic reforms for establishing market economy open to the world which allows to use the huge potential of the country. To that end, we take measures to provide influx of foreign investments into our economy and establish cooperation with the largest companies of the world. The process of the conduction of reforms based on the legislation is ongoing.

Today, Azerbaijan suffers the deepest economic crisis. It is the result of the collapse of the soviet regime. Never the less, we intend to eliminate the difficulties of current period and create a prosperous sovereign state by implementing planned reforms.

In September, 1993, Azerbaijan became a member of the Commonwealth of Independent States. Regarding it as an important factor of political and economic cooperation with the countries that emerged after the break of the

USSR, Azerbaijan has signed the agreement on collective security.

The situation of my country is aggravated by the fact that it has been subject to aggression by the neighboring Armenia which has territorial claims against Azerbaijan.

Armenia, being an aggressor, uses a group of ethnic Armenians living in the territory of the Nagorno-Karabakh province of Azerbaijan as a separatist tool for the annexation of our territory. Armenia uses its territory to wage war in the territory of Azerbaijan, but it cannot already conceal these facts.

While committing aggression against Azerbaijan, Armenia has occupied over 20 percent of the Azerbaijan territory. As a result of ethnic cleansing carried out by the Armenian troops, more than 20 thousand people have been killed, about 60 thousands have been wounded or become disabled, four thousand have been captured or taken captive and nearly one million Azerbaijanis have become refugees in their own country.

All the Azerbaijanis, who ran the danger of annihilation in the occupied territories, were banished from these territories. The occupants use the tactics of “scorched earth”. About 900 thousand dwelling houses, more than one thousand economic entities, 250 schools and other educational institutions 250 medical institutions have been burnt down, plundered and destroyed. The damage caused to Azerbaijan is estimated at millions of the US dollars.

The Armenian nationalists have ignited the torch of war and caused the clash of two nations who had to live in peace and security as neighbours. I am quite confident that the conflict between Azerbaijan and Armenia cannot be settled by a military way. The prolongation of the military operations exposes the two nations to inconceivable disasters. The conflict prevents their recovery, establishment of independence, conduction of full-scale economic reforms and construction of democratic states.

Azerbaijan has always adhered to a constructive position in the issues related to the settlement of the conflict. Our primary principle is the territorial integrity and inviolability of borders of our state. We will try to liberate all the occupied territories of Azerbaijan and return the refugees and the internally displaced, including 50 000 Azerbaijanis of Karabakh, to their lands. We undertake the commitments to provide security and civil rights of the Armenians in Karabakh and grant them autonomy within Azerbaijan.

On April 12, of the current year, appealing to the citizens of Armenia and the Armenian population of the Nagorno-Karabakh, I called them on to stop, to put an end to the military operations. The administration of Azerbaijan has guaranteed personal security to all the inhabitants involved in the military op-

erations in the conflict zone and the opportunity of their peaceful and free life there. Today, we reassert this principal position.

During the military aggression against Azerbaijan for more than six years, numerous steps have been undertaken to prevent the conflict. Unfortunately, these steps did not yield the desired results due to the destructive and aggressive policy of Armenia.

The fact of occupation of the Azerbaijani territories and claims on immediate, full and unconditional withdrawal of the Armenian troops from these territories have been reflected in resolutions 822, 853, 874 and 884 of the United Nations Security Council. However, Armenia refuses to fulfill these four resolutions on various pretexts so far.

Openly challenging the world community with its behavior, Armenia undermines in the bud all the efforts made for the political settlement of the conflict. It does not recognize the territorial integrity of Azerbaijan and does not want to liberate the occupied territories of Azerbaijan.

Azerbaijan, in its turn, does the utmost to back up the activity of the Minsk Group and provides this group with every possible support. However, I want to focus your attention on the fact that as soon as the Minsk Group assembles, the world becomes a witness of escalation of military operations by Armenia and occupation of new territories of Azerbaijan. It happened just during the visit of the OSCE Minsk Group Chairman-in-Office to the region, during the conference of the Minsk Group in Prague, in April, this year, and in other times. A delegation of Minsk Group was in the region from April 25 to May 2. We rendered them every kind of assistance. If all the countries represented in the Minsk Group speak resolutely in support of the termination of war and restoration of peace, I am confident that success will be provided. Therefore, taking the opportunity of my presence in the NATO residence in Brussels and appealing to the North-Atlantic alliance, which unites all the leading states of the OSCE Minsk Group, I call to take all urgent measures for ensuring peace and stability in the region where blood is still being shed.

Azerbaijan respects the North-Atlantic alliance and highly estimates its activity in ensuring peace, stability and progress in Europe over the last ten years. Today, NATO, as an actually existing structure, provides the protection of democratic values and propagation of these values in the new independent states which have emerged in Eastern Europe and in the territory of the former USSR.

We regard NATO as an institution capable of rendering assistance to Azerbaijan in establishing close and multilateral relations with the western world and in the acquisition on of the extremely rich experience of the western world.

Strengthening the independence of Azerbaijan, as well as other new European states will be an actual proof of stability of the principles underlying the NATO activity.

We are grateful to NATO for expressing concern for the situation in the Transcaucasia, for respecting the territorial integrity, independence and sovereignty of states of this region, including Azerbaijan. Principles of NATO regulate the relations, among its members peaceful settlement of all controversies, and mobilize individual and collective efforts for the suppression of aggression against one or more members of this institution. These principles prove their vitality for many years and could become a ground for the creation of a new system of collective security in Europe after the confrontation period. The young independent Azerbaijan has chosen the way of building an independent democratic state with market economy, rests its hopes upon the states, which have achieved great progress on this path, and waits for their help and assistance. Therefore, we highly appreciate the “Partnership for Peace” initiative of NATO just as many other countries. For us, the North-Atlantic union itself is a guarantor of security for its members as Secretary-General of NATO Manfred Wörner declared at the NATO Summit on January 10, this year, since this institution fulfils the most efficient activity in the field of collective security.

We, being in the state of war and exposed to the aggression by a neighboring country- Armenia, hope that the participation in the “Partnership for Peace” NATO program will allow put an end to the Armenian-Azerbaijan conflict in the nearest future by a peaceful and fair way, liberate the occupied territories of Azerbaijan and remove all the consequences of the war. The high authority of NATO can become a weighty factor in the process of cessation of this bloody war.

We hope that our participation in the “Partnership for Peace” program will allow the promotion of our participation in the establishment of an effective system of collective security in Europe.

I think that the democratic principles, which form the basis of the North-Atlantic union, will help our successful cooperation in the elimination of the obstacles preventing peace and stability in the Transcaucasia and other regions, as well as contribute to the progress and development of all the nations.

Speech of the Azerbaijani President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev with Secretary - General Javier Solana – Brussels

April 23, 1996

Distinguished Mr. Secretary - General!

I am pleased to be here, in the headquarters of NATO, and talk to you. You already mentioned that it is not my first visit. In May, 1994, I came and signed the program “Partnership for Peace”. We sincerely accepted to the call of NATO to join this program. We highly appreciate it. This program is a great stimulus to establish peace and security in Europe and in the world as well. Therefore, Azerbaijan joined this program two years ago. I have put my signature on it.

Mr. Secretary - General, today I submitted to you the presentation of Azerbaijan to you on this program. I am satisfied with the talks I had with you, and the views we exchanged. They are of utmost importance for bilateral relations, including for peace and security in the Caucasus. We also discussed peaceful settlement of the Armenian-Azerbaijani conflict. I hope that NATO will make an effort for the peaceful solution of the conflict.

We made a joint statement with the Armenian president Levon Ter-Petrosyan as the result of negotiations held in Luxembourg on the peaceful settlement of the conflict. I also gave comprehensive information to you. Two years ago, we reached an agreement on cease-fire. At the same time, we proceed the peace talks and intend to put an end to the conflict peacefully. I repeat that the Armenian armed forces have to be withdrawn from the occupied territories of Azerbaijan and more than a million internally displaced people must return to their homes. Consequently, the territorial integrity of Azerbaijan has to be restored. The Mountainous Garabagh within Azerbaijan is likely to be granted an autonomy.

I am confident that NATO will extend its efforts for the peaceful settlement of the Armenian-Azerbaijani conflict on these conditions. We regard NATO's activity as a peaceful activity. We consider NATO's activity as an important requisite for establishing peace and security in Europe and in the world. I wish great success to NATO and new members of NATO.

Mr. Secretary - General, I have invited you to official visit to Azerbaijan. You have accepted my invitation and I am sure that you will realize it soon. You have undertaken this duty recently. I am sure that you have done much in this field. Personally, I wish you success in your work.

Azerbaijan will maintain its independence. I thank you for your high appreciation of my policy as President. I extend my gratitude to you for the conversation, attention and kindness. Once more, I wish you great success.

Speech of the Azerbaijani President Heydar Aliyev at the meeting with the Secretary-General of NATO Javier Solana visiting Azerbaijan - Presidential Residence

February 13, 1997

Distinguished Mr. Javier Solana!

I warmly greet you in Azerbaijan and hope that you will have a good imagination about Azerbaijan in your meetings and talks during your visit. Azerbaijan joined NATO's "Partnership for Peace" program in 1994, a necessary presentation document was submitted during the visit of the President of Azerbaijan to the headquarters of NATO in Brussels in April 1995 and thus, cooperation between the Republic of Azerbaijan and the North Atlantic Alliance began. Azerbaijan fulfills the tasks undertaken due to this document and the Secretary general of NATO can be confident about it during his stay in Baku. At the same time, there are a lot to be done. A number of issues need to be determined and we shall achieve it during the visit.

The Caucasian region, where Azerbaijan is situated, is very specific. Azerbaijan is independent for five years. Our main task is to protect and strengthen our independence. We build a democratic and legal state. We adopted the first constitution of our independent state in 1995, and held free parliamentary elections the same year. Presently, we conduct economic and political reforms. I think that democratic principles, political pluralism and freedom of press have been established in our state. Various political parties function in our country. In brief, we have taken serious steps on the path of establishment of a democratic society and continue to do it.

As regards the economic reforms, I want to say that we conduct reforms to ensure the democratic development of the national economy and some positive results have already been achieved. From this point of view, the land reform and privatization of the lands are of great importance. I think that free market relations will be established in Azerbaijan in two-three years.

Let me to add that foreign investments are of great importance for the development of the economy. As you know, Azerbaijan signed a number of contracts with foreign companies on joint oil developments and these contracts are implemented into life at present.

Azerbaijan lives its transition period and this period, is accompanied by a number of problems. But the reforms provide the elimination of present hardships. However, the Armenian aggression against Azerbaijan, occupation of 20 per cent of our territory as a result of this aggression and displacement of more

than one million of our citizens make the situation more complicated. You are aware that in May 1994, we signed a ceasefire agreement with Armenia, and we live in the ceasefire regime for two years and nine months. Undoubtedly, it is a positive case to settle the conflict peacefully. Last December, the OSCE Lisbon Summit defined the principles of the peaceful settlement of the conflict. We hold negotiations in the framework of these principles in order to end the armed confrontation. As you know, the OSCE Minsk Group is charged with the settlement of the Armenian-Azerbaijani conflict. Some changes have already been done in this Group, and it will be co-chaired by the USA, France and Russia. We hope that the Minsk Group will work more active by after the appointment of new co-chairs.

I want to point out that NATO is charged with such an important issue as security in Europe. Azerbaijan is a part of Europe. I suppose that you also make efforts to provide stability in our region, and your talks will contribute to the solution of this issue.

Speech of the Azerbaijani President Heydar Aliyev at the Summit of the Council of Euro-Atlantic Partnership - Madrid

July 9, 1997

**Distinguished Mr. Chairman,
Ladies and gentlemen,**

I cordially welcome you and wish you successful joint work for the sake of security, freedom and prosperity of all the peoples of the world.

We attach significant importance to the constructive dialogue and cooperation between NATO and the new independent states which have emerged after the collapse of the Warsaw Pact.

With the end of the cold war, menace of nuclear catastrophe, division of the world into two hostile camps, mankind encountered such new challenges and threats as military conflicts, aggressive separatism, uncontrolled spread of weapons, heavy military arsenal and missile systems capable to carry nuclear and chemical warheads.

These negative processes greatly damage the interests of our peoples, paralyze economy, hamper rapid integration of the newly independent states to the world community, and violate human rights of millions of peaceful civilians.

As you know, the Republic of Azerbaijan was subjected to an aggression by Armenia. As a result of this aggression twenty percent of territories of our republic has been occupied by the Armenian military forces, more than one million of our citizens have been ousted from their native lands and live in the refugee camps in the hardest conditions.

Azerbaijan does its utmost to achieve a just and durable peace, and holds the most constructive position in the framework of the Minsk process of the OSCE. It has been more than three years that the cease-fire continues and we are determined to maintain it till the final settlement of the conflict. At the Lisbon Summit of the OSCE all the member-countries except Armenia supported the main principles of settlement of the Armenian-Azerbaijan conflict: territorial integrity of Azerbaijan and Armenia, high status of self-rule to the Nagorno-Karabakh within Azerbaijan and security guarantees for all the population of the Nagorno-Karabakh. However, because of non-constructive position of the Republic of Armenia, the efforts of the Minsk Group of OSCE have not produced desirable results yet. We hope that Russia, USA and France as co-chairs of the Minsk Conference could achieve signature of a peaceful agreement and durable peace between Armenia and Azerbaijan.

In this light we also count on the active role of NATO and the Council of Euro-Atlantic Partnership which should not be indifferent observers to the conflicts in the Caucasus. It is necessary to take into account that these conflicts seriously threaten the European security, as a whole.

I would like to take the advantage of the meeting today and declare that the Republic of Azerbaijan welcomes the creation of the Council of Euro-Atlantic Partnership and considers it as an important mechanism for political consultations and active cooperation between NATO partner-countries.

We take an active part in NATO's "Partnership for Peace" Program and hope that this program will further contribute to the improvement of our military forces, to adapt them to the aims and tasks for providing peace and stability in Europe.

In conclusion, I would like to congratulate Presidents of Poland, Hungary and the Czech Republic on their admission to NATO.

Thank you for the attention !

The document was taken from "Heydar Aliyev New Political Course"

Speech of Azerbaijani President Heydar Aliyev at the meeting with Mr. Javier Solana, NATO Secretary General - New-York

July 27, 1997

Distinguished Mr. Solana!

I express my gratitude for the sincere words concerning the Republic of Azerbaijan and to me personally. I would like to inform you that being a distinguished political figure you are well known in Azerbaijan, your visit to Azerbaijan is still considered as an important event, and the NATO-Azerbaijan relationships established not long ago and strengthening steadily in the course of the last years are connected with your name. It is a great pleasure to stress the special role of the personal friendship relationships established between us in this matter.

Along with this, I would like to state that the results of the Summit of NATO and Council of Euro-Atlantic Cooperation member – countries held in Madrid on 8-9 July would play an important role in the resolution of numerous global problems and strengthening the cooperation of our country with different bodies of this international organization.

I assure you that the independence of our country is eternal and steadfast. Permanent stabilization of socio-political situation in our country and support provided by our people to this process are the most important indicators of consolidation of our independence. All this enables us to take more serious steps towards the settlement of our most painful problem – the Armenian–Azerbaijani conflict,- peacefully, and solve the problem of the territorial integrity of our country.

The statement signed in Denver by the Presidents of the three co-chairing countries of the Minsk Group of OSCE – Mr. Bill Clinton, Mr. Boris Yeltsin and Mr. Jacques Chiraque, - pleases us a lot and highlights the increase of efforts undertaken by the co-chairing countries in this sphere. I hope that the military conflict will be ended in 1997; I will discuss it largely with Mr. Bill Clinton during the meeting with him at the White House.

Mr. Solana, I invite you once again to visit Azerbaijan. I hope that your visit will promote strengthening the NATO-Azerbaijani cooperation. Thank you.

From the Speech of the Azerbaijani President, Heydar Aliyev with Secretary - General of NATO Javier Solana in Baku, Azerbaijan

September 30, 1998

Heydar Aliyev: Distinguished Mr. Javier Solana!

I cordially welcome you and I am pleased to see you again in Baku.

Javier Solana: I am glad to come to Azerbaijan again. I am pleased to see you, the prominent political leader, and exchange views with you.

Heydar Aliyev: I remember our meetings in Lisbon, Madrid, Baku, as well as in New-York during my first official visit to the United States.

Javier Solana: I also remember those meetings. They are of great significance for establishing and strengthening cooperation between the independent Azerbaijan and the North Atlantic Alliance.

Heydar Aliyev: I also emphasize the importance of these relations. During my visit to Brussels in the May of 1994 and in 1996 I signed “Partnership for Peace” program in the headquarters of NATO and presented the document for joining to the program. Relations with NATO improve rapidly. Azerbaijan highly appreciates this cooperation and intends to further it in the years to come. In my opinion, Mr. Solana’s visit gives a chance to discuss some issues in this regard.

Javier Solana: I entirely share your views. I evaluate negotiations during this visit as a continuation and development of previous meetings. A number of events took place around the globe at the end of our century. Today this process is globalized, hence security issues are on the focal point. It is possible to acquire more from the views exchanged with an experienced politician, like President Heydar Aliyev.

Heydar Aliyev: I think Mr. Javier Solana you know that political, economic, social, moral and psychological conditions have been set up for comprehensive development in Azerbaijan. All conditions have been established for the development of market economy. Along with setting up of new infrastructures, present infrastructures operate properly. In short, broad reforms have been carried out. All actions have been taken for integrating Azerbaijan into the world community, market economy, secular, legal and democratic state building. To achieve security in the world at the end of our century is very crucial. Particularly, it is of great importance for Azerbaijan. The existence of the Armenian-Azerbaijani conflict not only threatens the security of our independent state, but also hampers the process of state building. Regardless of immense

damage and of over a million IDPs, we make efforts to settle the conflict peacefully. It is more than four years that we achieved ceasefire. I further note the importance of settling the Armenian-Azerbaijani conflict in accordance with the three principles adopted in the Lisbon Summit of OSCE. You are aware of the activity of the Minsk Group of OSCE, and of the proposals made by the co-chairs-Russia, the U.S., and France. I hope that it will be possible to resolve the conflict peacefully.

Javier Solana: Mr. President, I carefully watched the successfully organized international conference in Baku on the restoration of historical Silk Road that was on the focal point of the world.

This conference was of utmost significance not only regionally, but also internationally, since it served the realization of invaluable initiative. Thus, I extend my appreciation to Mr. President Heydar Aliyev for initiating and for having the conference organized in Baku. Participation of high ranking delegates from more than 30 countries and international organizations in this prestigious conference proves that countries are willing to advance towards the future by holding close economic cooperation. It is not just an economic issue, but also an intention of achieving a security. I want to emphasize that cooperation is being established between Asia and Europe thanks to the wise and prescient policy of the President Heydar Aliyev. Implementation of the program will boost Azerbaijan's prestige in the world community and help integrate its economy into the world economy.

Heydar Aliyev: Mr. Solana, I thank you for your kind words and for your high appreciation to international conference of Baku. With the restoration of historical Silk Way we establish a milestone of history at the crossroad of the third millennium. For the first time, delegates from 32 countries, including 9 heads of states, delegates of 13 international organizations came together in Baku. All shared the same views on this project. It is worth mentioning that crucial economic issues have been discussed in a comprehensive way, and furthermore, important documents have been adopted aiming at maintaining peace and security in the areas that the Silk Road cross. Azerbaijan takes key actions in this regard. I think that the cooperation between the countries should serve to ensure security of peoples of the world, including the people of Azerbaijan.

Javier Solana: Mr. Heydar Aliyev, I share your views, and I am pleased that I had an efficient talk with you today. I look forward to meeting you again.

Heydar Aliyev: I extend my gratitude to you, Mr. Secretary - General, and I am sure that your visit and the negotiations conducted will be beneficial for the two involved parties.

Joint press conference of the Azerbaijani President Heydar Aliyev with Secretary - General of NATO Javier Solana, for Local and Foreign Mass Media after the Negotiations with the Delegation of NATO

Presidential Palace, September 30, 1998

Heydar Aliyev: Distinguished representatives of mass media !

You took part in our negotiations, and therefore, there was no reason to hold additional meeting. But we had to meet you as it was planned in advance.

I would add that I had a warm talk with the Secretary - General of NATO, Javier Solana. We appreciated our cooperation within “Partnership for Peace” program between Azerbaijan and NATO. We emphasized that we are capable of proceeding this cooperation.

Today’s meeting is of great importance. Prior to this meeting, Mr. Javier Solana met the Prime Minister and the Minister of Defense of Azerbaijan and had effective talks. I think we strengthen our relations and cooperation. The Azerbaijani government appreciates this cooperation and attaches special attention to it. Today’s meeting and talks provide a good stimulus to boosting this cooperation.

Mr. Secretary - General, the floor is yours.

Javier Solana: Mr. President, many thanks.

Apparently, I have no more additions to your words. Simply, I am glad to be here and to meet not only the President, but also the Prime Minister and Minister of Defense. I am pleased to evaluate what has been done so far within “Partnership for Peace” program and Euroatlantic Cooperation Council. In reality, much work has been done. However, I want to emphasize two points. I extend my gratitude to you, to your government and to your nation for participation of the Azerbaijani armed forces in trainings. For instance, important trainings have been organized in Macedonia, and Azerbaijan attended them. Other trainings have been organized in the Central Asia with the broad participation of partner states. Azerbaijan took part in them as well.

Indeed, we are working for ensuring peace and security in the region. I further note that we shall continue on cooperation in the years to come. I express my gratitude to Mr. President and to your government for the hospitality. Many thanks.

Question: Mr. Secretary - General, today it was mentioned that Serbia had already

withdrawn part of its armed forces, but this is not sufficient. Most people cast doubt that Serbia will be able to achieve a practical outcome in this regard. Does NATO have enough will and opportunity to fully support its position?

Javier Solana: It should be noted that we shall charge President Milosevic not for his words, but for his deeds. We have heard much from him, but unfortunately he does not live up to his promises. It is worth noting that two important decisions on Kosovo have been made lately. The first is a resolution adopted by the Security Council of the U.N. It clearly sets what we expect from the president Milosevic. This decision was adopted unanimously. Only China abstained, while others were in favor of this decision. The second is the decision adopted by the NATO Council. It appeals to our commanders to find out which allied country will provide technical support if there is a need for that. However, no action will be taken without the mandate of the Security Council.

Question: Mr. Solana, while negotiating in Baku, you mentioned that NATO is interested in strengthening the relations with Azerbaijan. We would like to know: do you mean to expand relations within “Partnership for Peace” program in the frames of Euroatlantic Cooperation Council, or a new form of cooperation?

Javier Solana: You are right about the expansion of cooperation within “Partnership for Peace” program and Euroatlantic Cooperation Council. They provide great stimulus. Many countries participate in these programs and there is a room to improve relations with NATO. We are engaged in these programs and intend to strengthen the relations.

Question: Excuse me, is it possible to sign a Transcaucasian charter like the Baltian charter?

Javier Solana: No, there is no a Baltian charter in NATO.

Correspondent: There is one present between Ukraine and Russia.

Javier Solana: No, it has nothing to do with NATO.

Question: Mr. Solana, when we, the Azerbaijani journalists, were in Brussels at your invitation, you mentioned the Mountaious Garabagh conflict and raid that the OSCE was entirely responsible for it. Now we ask you in Azerbaijan: if Armenia does not sign the Great Peace Agreement, and Azerbaijan appeals to NATO, what will be the reaction of your alliance?

Javier Solana: I repeat it again. Framework conception has been made to deal with this problem. All of them were adopted by the OSCE in 1996. Thus, the way-out of the conflict goes through this framework.

From the speech of the Azerbaijani President Heydar Aliyev with the delegation of NATO Headed by Secretary - General Javier Solana

Presidential Palace, September 30, 1998

Heydar Aliyev: I sincerely welcome the distinguished guests. Welcome to Azerbaijan! Mr. Secretary - General ! I am pleased to meet you again. Four years ago, in May 1994, I went to the headquarter of NATO in Brussels for the first time, and signed “Partnership for Peace” program. In May 1996, I went to Brussels for the second time, and Mr. Secretary - General, I met you there. Then, I submitted the document of Azerbaijan for joining the “Partnership for Peace” program to you. Thus, we joined to this program and cooperate with you. Mr. Javier Solana, you first visited Baku in February last year. I remember our meetings in Madrid and New York, we had productive talks. You are visiting Azerbaijan again. I think that the relations between Azerbaijan and NATO have noticeably improved, and Azerbaijan’s participation in “Partnership for Peace” program was successful in the past four years. We highly appreciate it and intend to continue this cooperation. I assume that we can thoroughly discuss numerous issues in this regard during your visit to Baku.

Javier Solana: Mr. President, many thanks for your kind words. I always remember with pleasure our three meetings last year. Most importantly, we have assembled to discuss not only what has been done within “Partnership for Peace” program, but also to discuss other issues concerning the security in the world. In my opinion, we can learn more from the exchange of views with President Heydar Aliyev. I think there are more issues to deal with in the XXI century since the globalization is under way, and initiatives are made regionally. The international conference of Baku on the restoration of the historical Silk Road, organized on the initiative of Azerbaijan, is a remarkable event. This conference is a proof to globalization, on the one hand, and to regional cooperation, on the other. Participation of more than 30 countries in the conference indicates that they are willing to cooperate. It is a good example of mutual activity implemented through economic cooperation, trade, and joint initiatives for the sake of security. I think we must focus more on safety and security in the forthcoming century. Indeed, the word “safety” has a practical meaning. But it is also related to economic development, trade and other issues that will eventually ensure the security of our world in the upcoming century. Mr. President, I congratulate you on your initiatives. Bilateral relations between

Azerbaijan and NATO develop well, and I am glad for that. We want Azerbaijan and NATO cooperate on a bilateral basis more widely. I thank you for your hospitality, and I am pleased to be here again.

Heydar Aliyev: I extend my gratitude to you, Mr. Secretary - General of NATO. I fully agree with you that the world is changing rapidly, and we should achieve security in the world towards the XXI century. Safety and security are of utmost importance for each country and for the whole world. It is very crucial for Azerbaijan. Azerbaijan has a strategical location. I stress our willingness of an efficient use of this location not only for our republic, but also for our partners. I want to note that there are many challenges for Azerbaijan. As you are aware, the Armenian-Azerbaijani conflict is still unresolved. The Armenian armed forces have occupied 20 per cent of the Azerbaijani territory as a result of this conflict. More than a million of Azerbaijani citizens have been expelled from the occupied territories. Now they live in tents, in terrible conditions. We signed a ceasefire agreement four years ago. The conflict, however, has not been settled yet. We want to solve the conflict peacefully. The Minsk Group and co-chairs - Russia, the U.S. and France of OSCE, are engaged in this issue. We hope that we shall achieve the peaceful settlement of the conflict. But we are concerned about some other factors. For instance, while there is a ceasefire between Armenia and Azerbaijan, Russia supplied Armenia with ammunition and arms worth of a billion USD illegally. We protested against it. Regretfully, no positive feedback has been received yet. Moreover, we are concerned about the fact that Russia keeps its military bases and armed forces in Armenia, and to some extent in Georgia. We attempt to establish security in the Caucasus. Countries in the Caucasus are independent states. There is no need to keep a military base and armed forces of other countries in Armenia and Georgia. Certainly, it impedes the maintenance of peace and security in the Caucasus.

Furthermore, I express my gratitude to you, Mr. Secretary - General for your high appreciation of the international conference in Baku, on September 7-8, dedicated to the restoration of the Silk Road. We establish a landmark in the history while heading towards XXI century. Participation of delegates from 32 countries, including 9 presidents and delegates of 13 international institutions in this conference indicates that they share the same views. Important economic issues have been discussed. The adopted decisions and statements are aimed at ensuring peace and security in our region, at the restoration of the Silk Road. Another international conference and the Tenth Congress of the Caucasian Muslims were opened today in Baku. I participate in it, too. Delegates from the Caucasus republics and from Islamic countries as well as religious leaders. The underlying issue of the international conference is to maintain peace and se-

curity. I want to emphasize that we take appropriate measures in this context. But, unfortunately, there are many obstacles on the way to maintain peace and security. Our intention is to direct our cooperation towards peace and security not only in our region, but also in the world. I believe that your visit and our talks serve this goal. Many thanks.

Javier Solana: Mr. President, I thank you once more. I believe that my visit to Baku will be productive and successful.

Speech of the Azerbaijani President Heydar Aliyev at the 50th Anniversary Jubilee Summit of NATO - Washington

April 26, 1999

Distinguished Mr. Chairman!

Ladies and gentlemen!

Allow me to congratulate heartily the heads of the member states and governments, the governing body of the North Atlantic Treaty Organization on the occasion of the 50th anniversary jubilee of NATO.

We highly appreciate the great role of NATO in ensuring peace and stability in the world and consider it the most significant tool of security in the whole Europe.

After the collapse of the socialist system and the Warsaw Treaty Organization, a completely new situation has emerged on the threshold of XXI century. Democracy and freedom, protection of human rights are becoming the highest ideal of many countries and nations of the world. The Republic of Azerbaijan, which possesses great natural and energy resources and occupies a rare geographical and strategic position in the intersection of Europe and Asia, has taken the road of building a democratic state based on the market economy and complete integration to the world community. The unanimity of goals and ideals has become a solid foundation for the development of broad cooperation among Azerbaijan, USA and the partners in Europe.

On the other hand, the collapse of the totalitarian regimes has resulted in armed conflicts, separatism and ethnic cleansing causing death and misfortunes for millions of people, endangered peace and stability in various regions of the planet.

The Azerbaijani people have experienced all these horrors in the recent ten years.

As a consequence of the groundless territorial claims of the neighboring Armenia against Azerbaijan and its military aggression, about twenty per cent of our territory has been occupied, over a million of our compatriots have been subjected to ethnic cleansing and become refugees and internally displaced persons.

We make every effort to settle the conflict with Armenia peacefully in the shortest period and cherish great hopes in the activities of the Minsk Group of OSCE and its co-chairs in the person of Russia, USA and France. We think that the delivery of arms illegally to one of the sides of the conflict and the at-

tempts of rapid armament in the region are inadmissible.

We support the immediate solution of all the existing conflicts in the post-soviet space and in Yugoslavia peacefully, the cease of ethnic cleansing in Kosovo and the return of the civilians to their homes. The world community must adequately respond to raging ethnic irreconcilability and separatism.

We attach great importance to the cooperation with NATO in the frames of 'Partnership for Peace' program on our part and we shall do our best in future to deepen the relations of Azerbaijan with the North Atlantic Treaty Organization. We welcome the new concept of strategy of NATO proposed at the Washington summit.

I congratulate the presidents of Poland, Hungary and Czech Republic on the occasion of the admission of their countries to NATO. Undoubtedly, admission of new members to the organization will help the security and stability in the whole Euro-Atlantic space, including the region of the Caucasus.

I wish many new successes in the implementation of the noble mission of NATO in ensuring peace, security and stability, in the realization of the highest ideals of mankind. Thank you for attention.

From the talk of The Azerbaijani President Heydar Aliyev with the delegation Headed by Quido Venturioni, Chairman of The Military Commission of NATO Admiral of the Italian Navy

Presidential Palace, April 28, 2000

Heydar Aliyev: Distinguished guests, welcome to Azerbaijan! In connection with the program “Partnership for Peace”, the recent meetings between NATO and Azerbaijan assume an intensive character. I praise and greet it. Your visits to Azerbaijan mean, naturally, that you can yourself see the current situation in Azerbaijan. Of course, it all can positively affect our cooperation.

It is true that you have not been long in Azerbaijan. But our Minister of Defense has informed me that you had led definite work. The more important is that you have led negotiations, attended the military schools of our National Army. I guess, it is enough for the first time. However, it is necessary to broaden such meetings and negotiations. Please.

Quido Venturioni: Mr. President, first, I thank you personally for accepting me and the delegation accompanying me today. At the same time, I am thankful to you for your support to the mentioned program “Partnership for Peace”.

I know that both NATO and Azerbaijan pay great attention to this program. One of the main goals of the NATO summit held in Washington last year was the expansion of this program as much as possible.

One of our major plans and goals in Brussels, at the NATO headquarters, is to meet the heads of states, our colleagues, to learn their thoughts, to determine our plans and aims within the program and to broaden them. This all has been directed to summing up those initiatives.

Despite the briefness of this visit, I think, it was very interesting, also very useful for us. During the visit I met your Minister of Defense, the Premier and got a lot of information from them. I could also visit military units and the military academy.

Not only I got information here, I also gained direct experience in your country. I am absolutely sure that the meetings held here will be of great significance for my further work.

If you have any questions or ideas on the cooperation within the NATO framework, I am ready to reply to them and share my thoughts.

Heydar Aliyev: Yes, I have some questions, ideas. However, before turning to

them, I declare one more that we support the program “Partnership for Peace”. The Azerbaijani Minister of Foreign Affairs, Minister of Defense and other representatives take an active part in all the events held by NATO.

I myself have been to Brussels, in the NATO headquarters several times. Javier Solano has visited Azerbaijan twice, and we have led broad negotiations with him. Of course, a visit of the new Secretary General Mister Robertson to Azerbaijan soon is also necessary.

I took an active part in the meeting held by NATO in Madrid- that was the summit where the heads of all the states participated- and I stated the positions of Azerbaijan clearly. Last year at the meeting of the heads of states at the semi-centennial meeting of NATO in Washington, I disclosed again my thoughts and position on the principal issues concerning the activity of NATO and our cooperation.

Shortly, you came here yourself and made sure that the work led practically here confirm our words. Thus, the realization of the program depends on both of us. However, I think that now it depends on you more. We implement our duties and obligations. You also should approach it with attention and care, and carry out your obligations.

Quido Venturioni: Mr. President, thanks a lot that you reminded us once the steps taken by Azerbaijan since the beginning of cooperation with NATO. Of course, we always have in mind the steps taken by Azerbaijan, always remember them. In drawing plans for the future we use those efforts in order to establish a stable basis and to make our activity and co-work run faster.

As an example of our good, close cooperation I want to note the participation of the Azerbaijani peacekeeping forces in the operations in Kosovo.

Heydar Aliyev: That is our initiative.

Quido Venturioni: Yes, we are grateful to you, and we know that your soldiers behaved the best way there.

Yesterday before the meeting with the Minister of Defense, I met the head of the delegation which came to Azerbaijan for a few days. He told me that a lot of work has been done.

We have programs, our aims have been defined, and we realize a stable activity. So I will do my best for the expansion of our relations in order to organize our work better in future.

Mr. President, besides, I want to say to you that this visit let me get direct information about your country and see everything myself. Everything I have seen and learnt here will be reported at the NATO headquarters and disseminate among the participants. Definitely, I will report directly to the Secretary General.

From the talk of The Azerbaijani President Heydar Aliyev with the Delegation Headed by Lord George Robertson, Secretary - General of NATO

Presidential Palace, January 16, 2001

Heydar Aliyev: Distinguished Secretary General!

Distinguished guests!

I welcome you in Azerbaijan. Azerbaijan joined the Partnership for Peace programme of NATO in 1994. I remember my meetings in the headquarters of NATO in Brussels and my signing the document on Partnership for Peace. Much work has been done for our cooperation in the past six years. We highly appreciate it. I think that we must intensify our cooperation.

I suppose that the main goal of your visit to the region is also connected with it. I am glad to meet you again. I remember our meetings in Moscow and London. Finally you visited Azerbaijan.

I am aware of your visit to Georgia a while ago. However, you hadn't been to other countries of the Southern Caucasus. Finally you visited Armenia and Azerbaijan. I am very satisfied. Please.

George Robertson: Mr. President, I am very glad to visit your country and meet you. I regret that I couldn't come here in September as it was planned in advance. An emergency situation took place in Yugoslavia then; therefore, I had to change my plan and go to Georgia only. But then I declared that without visiting all the countries of the Caucasus, my task will not be complete. I am very satisfied with my visit to your country and meet you for the third time.

You just mentioned that Azerbaijan joined Partnership for Peace program six years ago. We highly appreciate Azerbaijan's important role in it. It is pleasant to see the Foreign Minister of Azerbaijan here, because your diplomats have been taking an active part in meetings during my tenure. You have been serving as President longer than my tenure as Secretary - General of NATO. But I think that we have a lot in common, including our interests on Partnership for Peace, peace, security and stability in this region. I am waiting to see Baku and the Caspian Sea soon.

By the way, I was born near the Atlantic Ocean. Therefore, I am very happy to have an opportunity to see one of the important seas of the Earth.

Heydar Aliyev: Scotland and Azerbaijan have a lot in common.

George Robertson: I am sure there are many similarities, which we shall find out during our stay here.

Heydar Aliyev: Mr. Secretary - General, thank you. I am satisfied with your visit. But you have very few time. Naturally, this time is enough for meetings here. But it would take more time to see Baku and the Caspian Sea. I suppose that our officials will help you see a lot during the short time. When joining Partnership for Peace in 1994, we accepted the establishment of peace in the world, as well as in the Caucasus as a priority. The title of the programme proves it. But you are aware that there is no peace in the Caucasus now. The situation of no war, no peace prevails here now.

You have come to Azerbaijan from Armenia, where you had some meetings. Because of the unconstructive position of Armenia we haven't solved the Armenian-Azerbaijani conflict yet.

NATO is a military organization. You know who is guilty in the conflict. Having claimed to the Nagorno-Karabakh region, which is an integral part of Azerbaijan, Armenia launched the conflict in 1988, it was turned to a war later. As a result of the war, which lasted several years, the Armenian armed forces occupied 20 per cent of the territories of Azerbaijan. Over one million people forced to leave their homes who now live in hard conditions, mostly in tents for 7-8 years.

The world community, as well as, NATO, still tolerates this injustice. I think that NATO's main goal is to establish peace in Europe. Some call it a domination. But we think that your organization is responsible for peace. You intervened Yugoslavia and fought against injustice. However, there is still an injustice here in our region. I suppose that we shall talk about it.

The security in the Southern Caucasus depends on many issues. At first, the conflicts in the Southern Caucasus must be switched off. The Armenian-Azerbaijan conflict is important among them. Because, it is a conflict between two independent countries, members of the UN, OSCE and Partnership for Peace. Thus, we think that international organizations, as well as NATO must pay more attention to this issue. This situation can not last forever.

We can discuss many issues. But this conflict is our priority. That's why I am disclosing my position on it.

George Robertson: Mr. President, thank you. I would like to comment on one issue. I would like to thank you and your nation for the participation in peacekeeping forces in the stabilization in Kosovo. It may be the biggest peacekeeping operation ever. The peacekeeping troops include military forces of the members of NATO, as well as of Russia and other non-NATO countries, such as Azerbaijan. We thank you for your help.

As for the Nagorno-Karabakh conflict, NATO is not engaged in this issue. Before my visit to Azerbaijan, I went to Armenia, where I met President Kocha-

rian and told my opinion to him, too.

There is a big problem, which affects the entire region. We must solve it. If the belligerent parties can not solve this problem, economic, social and military problems around it will continue. However, the solution depends mainly on the belligerent parties; I hope that you will reach an agreement very soon.

I think that the presidents of Azerbaijan and Armenia have an experience and a will to clarify the correct position and solve it. The solution of the problem would be a nice example for the Southern Caucasus and Europe.

Other organizations, such as OSCE, the Minsk Group can help find the solution. The visit of the Russian President Vladimir Putin to Azerbaijan last week gladdened me. I appreciate his purpose to help you as a mediator. Even though NATO is not engaged in this conflict, it will support the efforts on the solution of the conflict and lead a monitoring on observation of the treaty later. We`ll discuss this issue later; but I just want to note that I evaluate the significance of this issue for both Azerbaijan and Armenia, the entire region and Europe.

(Heydar Aliyev thanked George Robertson and presented him a book on the cooperation between Azerbaijan and NATO, titled "For Peace and Security" published in English.)

George Robertson: Mr. President, I shall look through it. I hope that the next book will tell about our further cooperation. The book contains also my photos as the new Secretary - General of NATO. Thank you very much. It is a nice present.

From the conversation of the Azerbaijani President Heydar Aliyev the President of the NATO Parliamentary Assembly Rafael Estrella and Secretary General of this Organization Simon Lunn

Presidential Palace, January 18, 2002

**Heydar Aliyev: Distinguished Mr. President!
Distinguished Mr. Secretary General!**

You are welcome to Azerbaijan. I am very glad to meet you. I greet you in Azerbaijan cordially.

I know that you had here many meetings. Mr. Murtuz Aleskerov, chairman of the Azerbaijani parliament, has invited you and organized your visit. He has informed me on your meetings. I am very happy that you, the president of the NATO Parliamentary Assembly, show such an interest in Azerbaijan and get acquainted with Azerbaijan for a short term. Please, I am listening to you.

Rafael Estrella: Mr. President, first of all I would like to express my gratitude for receiving us today. It is a great honor for me to be in your country. I am very glad that I have accepted the invitation of the chairman of your parliament Mr. Aleskerov and arrived here. Our current visit is a proof of the continuation of the relations between the Azerbaijani parliament and the NATO Parliamentary Assembly.

The Azerbaijani delegation led by Mr. Aleskerov very actively participates in the NATO Parliamentary Assembly, and they informed us about Azerbaijan. They take part in all seminars, meetings and in exchanging the opinions carried out by the assembly.

On the eve of our visit in your country in these days, we held a number of important discussions. We have conducted an exchange of opinions on the present realities of Azerbaijan. We also discussed a number of problems with which your country has faced. As it is known, the most important problems among them is the problem of numerous refugees, people expelled from the places of their permanent residence within the limits of the country, in territory of Azerbaijan and also the absence of any promotion in the settlement of the Nagorno-Karabakh problem. Unfortunately, the international community, international organizations have been insufficiently active in this question, and resolutions of the United Nations Organization have not been executed up to now.

The Azerbaijani delegation in the NATO Parliamentary Assembly constantly directs the attention of other delegations in the Parliamentary Assembly to this question and tries to convey the realities of Azerbaijan to the world.

Mr. President, I want to say that one of the most valuable moments in our assembly is openness, dissemination of information, and your delegation makes sufficient efforts for it and convey the information on the processes on going in the country in due time. Owing to your delegation, we become aware of the processes on going in the Southern Caucasus, including the Central Asia.

As a result of the cooperation with your delegation and the information received from it, we build our relations with other countries. For instance, I can say that during the exchange of views with Russia, we called them for more constructive work in the Southern Caucasus. We highly appreciate your past efforts, and in the meetings representing various political parties in the parliament we always declare that we highly assess the western orientation of Azerbaijan and its devotion to freedom, democracy and supremacy of law.

Yesterday and today we held discussions connected with Azerbaijan and the situation which has developed around Azerbaijan. We know that your visit to Russia and then to Iran is planned one of these days.

We know that both these neighboring countries assume extremely great value for your region, and your country. At the same time, we welcome your participation in GUUAM. We know that Azerbaijan is a country playing the leading role in this organization. As you see, we have paid more attention to all these questions, and exchanged views in our joint talks.

Mr. President, we wish to express our gratitude to you for the hospitality.

Heydar Aliyev: Thank you.

I understood from your words that you know everything about Azerbaijan. Therefore, I consider that there is no necessity to give you additional information.

First, I am glad that, as you said, our delegation actively participates in the NATO Parliamentary Assembly and conveys necessary information on Azerbaijan to the members of Parliamentary Assembly, to all of you and exchanges views on the problems worrying us.

Secondly, for a short time during your visit, you have worked very effectively, studied Azerbaijan's present condition and you know everything. In brief, I can say that Azerbaijan recently celebrated the tenth anniversary of its independence. Independence is a decisive factor for us, and we shall do our best for strengthening our independence in future.

As an independent state, we are building a legal, democratic, and secular state in Azerbaijan, we conduct reforms and try to develop Azerbaijan in all

spheres on the principles of market economy and democracy. We fruitfully cooperate with all the international organizations and attach a special significance to the cooperation with NATO.

I remember, in 1994, I signed the program “Partnership for Peace” with the NATO in Brussels. A lot has been done since. And finally, we take part in the NATO Parliamentary Assembly as an observer. We wish to cooperate with it in future, too.

It seems to me, the chairman of our parliament has told you that it would be better if Azerbaijan becomes an associate member of the Parliamentary Assembly. Anyway, we will continue the cooperation with you in all the areas.

I am very glad that you have information on the basic problem - the Armenian-Azerbaijani, the Nagorno-Karabakh conflict which worries Azerbaijan very much. I suppose, you also know that Armenia as an aggressor has occupied 20 percent of the Azerbaijani territory.

I know that you have met today refugees, IDPs and personally saw their condition. But you should know that these are the people who live in rather good conditions because they are in Baku, and at least they live in buildings, though it is not acceptable. But the majority of them live in tents in critical conditions. It is over nine years and continues up today.

In 1994, we stopped this war. We wish to solve the problem peacefully. However, Armenia impedes the settlement of the problem. You have noted that Armenia ignores the resolutions of international organizations connected with this issue, including those of the United Nations Organization. It, naturally surprises all our citizens. Both you, and the Parliamentary assembly of the NATO are interested in this issue as well.

The chairman of our parliament has informed me that our representative Ziyafet Askerov had delivered a speech connected with this question, presented detailed information in Bucharest. However, you do nothing either. Therefore, we wish very much all the international organizations, including you, to take more effective measures for the maintenance of peace, stability in this region.

We aspire for the peaceful settlement of this question. We generally want peace and wish peace everywhere. We cooperate and we wish to cooperate with our neighboring states on the basis of friendly relations. But in the Southern Caucasus the Armenian-Azerbaijani, the Nagorno-Karabakh conflict, and the conflicts in Georgia, naturally, have extremely aggravated the situation in the region. And the Southern Caucasus, as you already know well, is one of the important regions of the world.

I think your acquaintance with Azerbaijan and everything that you have seen and heard here, will help you for closer approach to the problems of Azerbai-

jan in the Parliamentary Assembly of NATO.

Rafael Estrella: Mr. President, you can be fully confident that it coincides with our present goals. Our goal is to increase attention to this region.

One of the main objectives worrying our Assembly is the problem of security, and we work for it. Naturally, when we say security, we mean the security of the Southern Caucasus and the Central Asia. It is necessary to have a close cooperation with the countries in the region for the maintenance of this security. Security in Georgia, especially in Azerbaijan, is very important for us.

Having received a trustworthy information about the region, the members of our Assembly arrived at a conclusion, - you may be certain that the members of the Assembly are distinguished persons in their countries, - that any violation of the security in this region, infringement of security of this region can lead to infringement of security in the Eurasian space as a whole.

Mr. President, I have to inform you that we conduct numerous conversations and discussions with the representatives of the Russian parliament. Though we do not agree on some problems, nevertheless, they already believe that we cannot hold discussions, without discussing the security of the Caucasus. It was necessary to create an opportunity for us to conduct similar talks with the representatives of Russia. That is, to involve the representatives of Russia in this question, naturally, the representatives of your region were also necessary. The representatives of your region, your country, have adequately carried out this duty. Therefore, in our conversations and discussions with the representatives of Russia we could convince them that during our discussions the questions connected with the Southern Caucasus should be discussed at any cost.

I should note that the seminar of NATO will take place in 2003 in Baku. Mr. President, I wish to ask you to personally patronize this seminar. I think that in this seminar members of your parliament can get closely acquainted with the questions on security and defense. We would like to get the relations with your parliament on the level of institutions, so that we could have direct contacts with them.

Heydar Aliyev: Well, I agree with it. However, all these seminars, meetings and discussions would be very significant for us, if they contribute to the settlement of the conflict, to achieving peace in our region. We are ready to conduct all conversations, seminars henceforth. But we want to get real results.

Speech of the Azerbaijani President Heydar Aliyev at the Summit of the Euro-Atlantic Partnership Council - Prague

November 22, 2002

Distinguished Mr. Chairman!

Distinguished colleagues!

The world lives an extremely complicated period. The international terrorism, enjoying the support of some states, attacks the world law order, tries to establish new confrontations on the basis of the extremist ideology of aggressive nationalism and militant separatism, tries to divide and change the borders.

The international system takes a serious test for the capacity to fight effectively against the common threat. After the tragedy of September 11 the Euro-Atlantic Community immediately established an antiterror coalition and Azerbaijan joined it since the first days. Today we do our best in corporation with other countries and international organizations for the counteraction of these threats. Their character and scales remove any restrictions, including geographical, for joint and all-round struggle in the frames of NATO Euro-Atlantic Partnership Council.

But the threat existed before September 11. The hearth of terrorism and international criminality emerge in conflict zones and in uncontrolled territories, which have appeared as a results of wars and policy of aggressive nationalism and violent separatism. The region of the Southern Caucasus is more vulnerable in this sense.

Leading an irreconcilable struggle with international terrorism and extremism, Azerbaijan directs its main efforts to the liberation of its territories from the Armenian occupation and to the reestablishment of law order and control there. The settlement of the Armenian-Azerbaijani, Nagorno-Karabakh conflict meets to the interests of all the states of the Euro-Atlantic Partnership. As it is not late, the world community must do everything in its power for the peaceful settlement of the conflict on the basis of the absolute restoration of the sovereignty and territorial integrity of Azerbaijan in accordance with the norms and principles of the international law.

Considering the partnership with NATO as a basis for the future Euro-Atlantic security system, Azerbaijan strives to integrate into the partnership with the alliance and for an intensive bilateral dialogue. At the same time, I want to underline the growing interrelation of the members of the alliance and part-

nership, and the necessity of taking into account the interests and needs of the partners.

We marked the increase of attention of NATO to the Southern Caucasus. But all the regional initiatives and suggestions first of all must be directed to the overcoming the consequences of the war and reestablishment of the internationally recognized borders.

We marked with satisfaction the development of new mutual relations between NATO and Russia which can have a vital importance in the elimination of crisis in different regions of Europe.

I congratulate the states which have got the invitation to join to the alliance and, I appreciate the open door policy of NATO.

Mr. Chairman!

The goals facing before us demand enormous efforts. But we have no right to step back. Our holy duty is to present a safe and stable world to our descendants.

Thank you for the attention!

Speech of the Azerbaijani President Ilham Aliyev at the International Conference "Euroatlantic Alliance at Crossroad" held in Istanbul

Chiragan Palace, June 26, 2004

President and co-chairman of the U.S. Committee on NATO Bruce Jackson opened the conference:

I welcome you in the discussions on the perspectives of the Euro-Atlantica in the Black Sea basin. I suppose that even the name of the topic promises a lot.

The speakers are going to express their views on this issue.

Let me introduce you the speakers. Georgian President Mikheil Saakashvili. The famous "rose revolution" led by him is compared to Vaclav Havel's "velvet revolution". Many people think that the events held in Tbilisi recently are very similar to those that took place in Prague in the last decade of the past century.

Azerbaijani President Ilham Aliyev. His country plays the role of a window from Europe to the Central Asia like Turkey does between Europe and the Near East. His country is of great importance for the European energy security. At the same time, there is a frozen conflict in his country. During Aliyev's presidency many transformations are underway in Baku.

Mircea Geoană is one of the prominent foreign ministers in Europe. He does his best for the foreign policy of his country. During his tenure his country achieved successes. At this summit his country is represented as a new member of NATO. Over 50% of the population of the new member-states of NATO are the Romanian citizens. He has led the campaign on admission to NATO, initiated the southern strategy of NATO. Since Poland's admission to NATO, Romania has been very active in this field.

Ahmet Davudoglu is merely the Condoleezza Rice of Ankara. Usually, achievements are presented as prime minister's successes, while advisors are not mentioned. He has played a significant role in the democratic reforms in Turkey in the recent 18 months. I hope that these successes will be taken into consideration, when the Turkish issue will be discussed in the European Union in December and the EU will set a date for negotiations with Turkey. I have briefly introduced our speakers.

When talking about democracy in the Near East and the neighbouring regions, we should think why we believe that democracy may be exported to our

countries. Why do we think that in one period of history political freedoms and democracy will be unavoidable. The transformations taken place in Europe in the second part of the previous century make it unavoidable. Most recently such a transformation took place in the Central Asia. Democratic reforms and revolutionary changes will prevail.

Nowadays the first potential region for such reforms and changes is the Black Sea basin. There are some reasons to say it confidently. 3 countries out of 8 in the region are members of NATO and the EU. The relations with Ukraine and Russia are conducted within 26+1 format. All the countries of the Black Sea basin have entered the European Neighbourhood Policy-Program. The processes in the Mediterranean region are going on at the same speed. As you know, the Southern Caucasian countries joined the European Neighbourhood Policy a few days ago. At present we approach all democracies from the point of view of the European democracy. If taking into consideration the approach of the Black Sea countries to those standards as a long-term process, it would be useful to learn the opinions of the leaders of those countries on this issue. I would like you to follow the Copenhagen criteria, the European standards and be laconic in your speeches. We'll leave the frame, too.

Speech of the Azerbaijani President Ilham Aliyev

Mr. Chairman!

"Ladies and gentlemen!

First of all, I would like to thank Mashall Foundation for the organization of such an important international event. I am glad to be here with my friends, minister of foreign affairs of Romania Mr. Joane, I met him recently in Georgia, my friend Mikhail Saakashvili. Mr. Bruce Jackson, he visited Baku several times, where we had a number of very interesting discussions. I also highly esteem his contribution to our common strategic selection. Of course, as the host Mr. Davudoglu, representative of Turkey, Azerbaijan has the closest ties with, it, the warmest relations with it are strengthening from day to day.

I am glad to be in Turkey. I am very glad to take part in this conference. Azerbaijan has achieved considerable progress in the integration into the Euroatlantic structures. The selection made in 1993 by our President Heydar Aliyev remains unchanged for the country. The strategic course of Azerbaijan is to integration into the international community.

The course of integration into the European and Euroatlantic structures, pursued by our country is a successful decision. When the country became independent, it had extremely serious problems. Internal unrest, war with Ar-

menia, the Armenian aggression against Azerbaijan, economic depression and crisis were factors, which were leading Azerbaijan close to destruction. The fate of Azerbaijan was under question. The policy pursued by President Heydar Aliyev in the last few ten years allowed our country develop in all fields. We have become one of the most important participants of the international community. Azerbaijan has joined the Council of Europe and works successfully in that organization. We fulfil all our obligations to this organization. Azerbaijan has wonderful ties with the European Union. We are very glad that the European Union appointed special its representative to the Southern Caucasus. This is connected with the growing interest of the European Union in our region. Azerbaijan is an active participant of "Partnership for Peace" program of NATO for over 10 years.

Now we are at the second stage of cooperation with NATO. We submitted individual plan of cooperation and only two countries - Georgia and Azerbaijan have achieve it. Being at the general head quarters of NATO I asked: why Georgia is in the first place in this issue, Azerbaijan - in the second? I was answered: your friend Mikhail Saakashvili visited NATO headquarters a month earlier. That is why, next time we shall go there together.

In essence, our ties with the neighbors, in particular with Georgia, Turkey are the factors of great importance not only for the domestic policy, but also from the point of view of regional cooperation. They are important for the development of the region. Azerbaijan is cooperating successfully with the neighboring countries. We intend to solve the economic problems. In the last seven years the annual growth in economy is not less than 10 %. By the way, in the last seven years the volume of gross domestic product has increased by 90%. Azerbaijan is taking the leading position for the volume of foreign investments per capita not only among the republics of the former USSR, but also among the countries of the Eastern Europe. Azerbaijan has created a wonderful investment environment. Investors consider themselves and their funds fully protected here. Investments in our country in the sum of billions of dollars are provided with that. These funds have been invested not only in oil and gas sector, but also in other fields of our economy. Socio - political stability is the key factor for the stable and successful economic development existing in Azerbaijan.

Along with our neighbors and friends - Turkey and Georgia we are realizing largest energy projects in the world. This is not only Baku-Tbilisi-Ceyhan and Baku-Tbilisi-Erzurum projects. The projects on the development of our giant oil and gas fields also relate to them. We have already received the required fore-

casts. We know what benefit Azerbaijan will get from the oil. Taking into account this, we established our Oil Fund a few years ago. This structure is well known with its transparency. International auditors control it. The Oil Fund is managed according to the recommendations and advice of the International Monetary Fund. Azerbaijan has become one of the first countries to join the initiative of the prime minister of Great Britain on transparency in extractive industry. Necessary measures are taken to achieve full transparency in the oil and gas incomes in Azerbaijan. In a word, we do not see any serious problems facing our country. We must activate the regional cooperation. I am confident that upon the completion of the energy and transport projects, the world will become safer. Security and cooperation will increase and expand in the region.

The region needs safety. Unfortunately, the processes taking place in the Southern Caucasus, in particular, the aggressive separatism, events taking place in our countries - Georgia and Azerbaijan, threaten the regional cooperation and security. Azerbaijan is a country which suffered from the aggression of Armenia. As a result of this aggression, 20% of the Azerbaijani territories have been occupied by the armed forces of Armenia and we have over one million refugees and IDPs.

This is the biggest number of refugees and IDPs in comparison with the number of population in the world, one million out of eight million are refugees and IDPs.

Unfortunately, the international community pay too much attention to this issue. The aggressive separatism, breach of the norms of international law, violation of the territorial integrity are the actions which must be accused by the international community. And accusation isn't sufficient. We must apply sanctions, take some practical steps in order to put an end to the aggression.

Nowadays there are illegal zones in our territories, in the Southern Caucasus. One of them is the Nagorno-Karabakh. There are also illegal territories in Georgia. There is not any kind of international control, international monitoring, there is not any law in these lands. How can we live as neighbors close to such a danger? Everybody is aware of the potentials of threat in the uncontrolled territories. This is a very favourable territory for the criminal elements, and I think that in conditions when the international community has united in the fight against the terrorism, we should increase our attention to such uncontrolled territories. Terrorism might have strongholds in such territories. Azerbaijan will never reconcile with the loss of its territories. We want to achieve it peacefully, but unfortunately, not any serious success has been achieved yet.

Nowadays the economic situation in Azerbaijan can't be compared with that in Armenia. The current economic strength of Azerbaijan exceeds that of Armenia three-four times. The difference will be 10 times higher in the next couple of years. Of course, by using all our opportunities, resources, in the end, we shall release our territories. We do not need the territories of anyone. However, the Nagorno-Karabakh and seven adjacent districts in this territory are the lands of Azerbaijan. This is an integral part of Azerbaijan and should be returned to Azerbaijan.

I am confident that international organizations directly involved in this issue will double their efforts for its settlement. We want not only OSCE, but also the European Union, Council of Europe, other international organizations play an active role in the solution of this issue. Of course, The Minsk Group of OSCE has a mandate for the settlement of the issue, and we approach it with respect. However, I think that it is high time for the international community to play an active role in the solution of this conflict.

I am confident that Azerbaijan has a wonderful future. As I have already mentioned, we have regional cooperation at high level. We have wonderful relations with all our neighbors. There is a wonderful economic potential for the economic growth. We are solving our social problems. Peace is required not only for us, but for the whole world. Azerbaijan has made its contribution to the establishment of peace in the whole world. We made some efforts to bring peace to our region and our policy remains unchanged. I would like to assure you that the policy pursued by us, in particular, the policy of integration into the European, Euroatlantic structures, will be continued. Our country will continue contributing to the European cause. Thank you very much."

Bruce Jackson: After speeches of the orators we have nearly 22-23 minutes for the questions and answers. Please introduce yourself prior to asking a question.

Question: Michael McFall from Stanford University. I have a question to President Aliyev. I am teaching democratization in Stanford University. I am trying to explain to all the students that the term "transition to democracy" is wrong. Democracy in all the countries requires an ongoing, progressing work. If I speak about America, I name several topics, or problems, after their realization level of democracy in America will rise. Can you name the questions related to your country?

Ilham Aliyev: Democratization for the whole community is a process. It is a process which never ends. Each country lives in its own conditions. In some cases these conditions and environment do not depend on the desires and strat-

egy of the country. Azerbaijan and other republics of the former USSR were living in a completely different system for seventy years. You had information about that system when you studied at university. However, you haven't felt it personally. We - Mikheil and I were living in that system. Fortunately, we were young enough when the system collapsed. We managed to benefit more than the elder generations from the freedom and independence after the collapse of the system. We managed to become members of the international community. One of the achievements of Azerbaijan today is in the ability to maintain real independence of the country despite of all difficulties, despite the occupation of our territories, despite domestic difficulties, civil war and other dangerous processes. There are not any foreign military bases in the territory of our country. We pursue the policy, which fully meets our national interests, but not the interests of other structures.

Of course, the process of democratization is going on in our region. If we compare the present Azerbaijan with the one of 10 years ago, you will see that the country was very far from the standards and norms of a democratic community. If you are asking me today if Azerbaijan meets all the criteria, I would say: Azerbaijan doesn't meet all the standards formed in the free world for over a century. It is very early to wait from the republics of the former USSR the same level of democracy as in the European community. However, the policy is pursued to achieve it. Strategy and strategic choice have been made. Our country has been integrating successfully into the international community since 1993. The process of Democratization is going on very successfully, too.

Question: I am from Estonia. I have a question to Mr. Saakashvili. What are the role and interests of Russia in the revolution that took place in Georgia?

Mikheil Saakashvili: I think that the relations between Russia and Georgia were very tense. I couldn't imagine relations worse than they. In the last 10 years Russia has participated in two wars in the territory of Georgia and not in our favour. Its first reaction to the "revolution of roses" was very negative. The Russian were saying that it was the use of the Latin-American experience of the us a in CIS countries. As CIS leader, Russia was also under the influence of other CIS leaders, as those leaders were considering the revolution as threats to themselves. However, it is a few months since an intensive and kind dialogue has been set up with Russia. Some measures have been taken. Our policy is built on more pragmatic form. Russia has lawful worries in the region. For example, security of its borders is low, chances of entry into the territory through these borders are very high. Besides, Russia has economic interests in the region. However, in conditions of investments, pragmatic policy should be

preferred to the economic activity. As to Russia's motives, I can say that rationalism was absent in the basis of the Russian policy.

Question: Karen Gazaryan, ministry of foreign affairs of Armenia. Let me thank the speakers for the wonderful presentation. Mr. Aliyev, in your speech you called the Nagorno-Karabakh as an uncontrolled and illegal territory. I would like to remind you that the Nagorno-Karabakh established its own structures. Its institutes are working and ready to make contribution to peace and security in the region. Last month the tenth anniversary of the fire-cease was celebrated in the Nagorno-Karabakh. The parties are controlling that themselves. This is the longest cease- fire in the world. I have a question: why your government isn't satisfied with the activity of the Minsk Group of OSCE ? Your officials have made in Baku a number of statements about that.

Ilham Aliyev: Observing the chronology, I would like to state my attitude to your comment and then answer to your question. The Nagorno-Karabakh hasn't been recognized by any structure in the world. This is a not recognized, illegal and so-called self-declared structure. The Nagorno-Karabakh is a serious threat to the region. I have already numerated the reasons. The international monitoring is being carried out. Drug traffickers use this territory. There are proofs for that. There are camps of terrorists there. It is known that the terrorists are respected there. Where should terrorists hide? Of course in the uncontrolled zones. The Nagorno-Karabakh is one of such zones and, of course, a threat not only for Azerbaijan, but for the whole region.

The reason that we aren't satisfied with the mission of mediators is known. They have not achieved any result. The territorial integrity of Azerbaijan has been violated. Armenia occupied 20% of the Azerbaijan lands, including the Nagorno-Karabakh. Besides use territory of the Nagorno-Karabakh, seven other districts of Azerbaijan have been occupied. As you are aware, the Armenians have never lived in those seven districts, 700 thousand Azerbaijanis living in those districts have become IDPs in their own country. Besides, 250 thousand Azerbaijanis living in the Armenian territories were deprived as a result of the ethnic cleansing. And nearly 50 thousand Azerbaijanis living in the territory of the Nagorno-Karabakh still live in tent camps in hard conditions as a result of the ethnic cleansing. This is the situation caused by the war of Armenia against Azerbaijan. The Armenian propaganda has been hiding the truth for many years. They want to make the world community forget the conflict, its reason, solve the problem in their favour. The whole world should know and everybody knows what is happening in Azerbaijan. The territorial integrity of Azerbaijan has been violated. Norms of international law have been ignored.

We are living in XXI century, and Armenia and Azerbaijan are members of international organizations, including the Council of Europe. The international community shouldn't reconcile with the occupation of the territory of one country by another and refuse to release the occupied territories. I would like to remind about Bratislava summit, where the foreign minister of Armenia was participating. He said that Armenia was keeping the lands that didn't belong to it. This is truth. This was one of the most serious and definite statements of the Armenian officials. If you keep something that doesn't belong to you, you should return it. This is the only way to settle the conflict.

Bruce Jackson: We all agree that "frozen" conflicts are of great threat to the stability of the region. Both presidents noted that the settlement of the conflicts would be of great importance in the determination of the further strategy.

Question: Sezer Dilbazoglu from Bilkend University, international relations professor. Thank you for the wonderful and exact speeches. What are you waiting from Russia in connection with the inclusion of the Black Sea region in to the sphere of strategic interests of NATO? Already in 1990s we conducted scientific survey and Russia was much worried that the Black Sea might have turn into a "NATO lake". Russia was also worried about the influence of NATO on the countries of the Southern Caucasus - Georgia and Azerbaijan.

The situation with Armenia is different. What are you waiting from Russia today?

Second question is connected with the regional conflict. The conflicts are continuing, how do you intend to solve them? The activity of the international community seems to be ineffective. Would Russia agree on the presence of multi-lateral peace-keeping forces in the region? In conclusion, I would like to note that unfortunately, the West realized the importance of the Black Sea region very late.

Mikheil Saakashvili: First of all, I would like to note the role of Turkey. Turkey has never tried to use the conflicts existing in the region. On the opposite, it was trying to play its role in the solution of conflicts. For example, the situation in Ajaria is a very painful issue for the Turks. The Ajarian separatists have always said that there was the Kars agreement, and if the Georgian government uses power, the Turks would enter the territory. The Turks have clearly stated that it is the domestic problem of Georgia, and we wish Georgia has its territorial integrity, and we would like to see peace and stability in Georgia, the issue should be solved in the Georgian capital. This helped us a lot. Thus, Turkey had very just position and didn't use any way of using the domestic intensity in its favour as other countries. As to the issue connected with Russia, of

course, we intend to integration into the Euro-Atlantic institutes. At the same time, we don't want to break with Russia. We intend the integration to become parallel. Russia should come to the democratization process itself.

Prior to coming here, I discussed with Mr. Putin some definite issues. I asked if he had any message to the participants. I know that he didn't accept the invitation. He said: no, just convey my greetings. I am conveying to you with pleasure his greetings, and, of course, Russia should determine its policy. This is very difficult for Russia, and it is a little bit dangerous to have an ironic attitude to Russia. Along with that, Russia should realize that it builds its relations with independent countries. They have their own interests, domestic policy, democracy, population and future, and Russian should understand it. This is a witty process. Mutual understanding and cooperation are required here. We should find new types of integration. I think that in some cases the West is interested in the integration with Russia. I think that Turkey could establish wonderful balance between Russia and the West. We could also use this model and are interested in using multi-national peace-keeping forces. We have been asking for it a long time, but the western countries can't have sufficient influence on this issue. Russia considers that it might solve all the problems alone. However, everything is different nowadays. For example, as you might be aware, the Russian generals serving in the territory of Georgia were involved in contraband. The local police began to act. The Russian general said: we are giving you 6 hours to take out the local police post, or we will liquidate it. Then, we directed our militaries to this territory by a military helicopter and said: if you can, liquidate them, but we aren't small children you treat us like. The reaction of Moscow was the following: let the general not do anything and obey. Thus, everything is changing, and it is not easy to use the old games all the time. We should take serious political decisions and learn new rules of the game.

Question: Director of the European and international learning center in Kiev. I have two questions: the first question is to the presidents. Why did not you mention anything about GUUAM in your speeches? Second question to Mr. Saakashvili and minister Joane. What is the role of Ukraine in the new policy of neighborhood and the Black Sea region in the coming 5-10 years?

Bruce Jackson: Let's listen to the rest of the questions and then answer to them.

Question: My first question is to President Saakashvili and President Aliyev. There is an idea that Georgia and Azerbaijan will become the main consumers of security. At present, Georgia and Azerbaijan are considered parties ensuring the security. What do you think about it? Will the admission of your countries in NATO contribute to security?

Second question is connected with Moldova, a country of the Black Sea basin, a country of the South-Eastern Europe, suffering from the conflict for 10 years. It is known that the communistic President of Moldova doesn't express the interests of the civilized moldavian community with the European tendencies, and preference is given to the variant of settlement of the conflict on the basis of democracy and security principles in the issue of the Prednestrov. This is a bad example to the settlement of conflicts in the Southern Caucasus in future. What should be done in order to prevent a such fault?

Question: Sophia, Institute of Regional and International Researches. I have a question to professor Davudoglu. Organization of the Black Sea Economic Cooperation has been functioning for over 10 years. However, it hasn't achieved any serious successes. Are there any opportunities to achieve more efficiency in the work of this organization?

Question: Boris Tarasuk from Ukraine. All speeches should be appreciated. Secondly, It would be very good if presidents of the countries, which have become independent, also could fluently speak English as the presidents who speak today. I have a question to both presidents with regard to GUUAM. Do you see the future of GUUAM? What steps should be taken in the nearest future? Next question is to Mr. Aliyev. Do you see any alternative to Odessa-Brodi pipeline for the Caspian oil?

Ahmet Davudoglu: I can give recommendations in connection with the role of Russia and the Black Sea economic zone. I think that the role of Russia in the new approach to the Black Sea economic zone and Black Sea economic region, in general to the Black Sea region will increase. Because European Union and NATO function as institutes, and there is such an important party as Russia which is also present in the region. I wouldn't like to discuss the influence of Russia in the Caucasus. However, if the Euro-Atlantic structure would like to achieve success in the Black-Sea policy, it should settle the relations with Russia. The Council of NATO-Russia is functioning. However, along with that, strategic frameworks do not exist. Twenty years ago Turkey was the only NATO country in the Black Sea, the rest were within the Warsaw pact. That is why, we shouldn't allow the rest countries to become NATO members and Russia be isolated. Russia should be attracted to this process and it shouldn't stay apart.

That is why, we should enliven the work of the Organization of the Black Sea Economic Cooperation and the Black Sea Economic Forum. Because Russia is a part of the process of both economic cooperation and cooperation in the field of security in the Black Sea. The Euro-Atlantic structures should develop new mechanisms, new strategies in order to make Russia become a part of the process.

Truly speaking, we can't say that the Organization of the Black Sea Economic Cooperation is a successful structure. However, there are two aspects due to which the work of the Organization of the Black Sea Economic Cooperation is of great importance. There is a necessity to realize joint work in such issues as transport, communication, new regulations. Another aspect is the institutional aspect. For example, there is the Interparliamentary Assembly of the Organization of the Black Sea Economic Cooperation. As you are aware, there is the issue of democratization facing the countries. The parliaments of the countries meet in the framework of this organization and exchange their views, which can be used in future as an important means for the transformation of the community. However, we should pay attention to the activity of the Organization of the Black Sea Economic Cooperation in the last years and give new estimation to it. If we have new strategy connected with the Black Sea, we should improve it. Thus, the Organization of the Black Sea Economic Cooperation will serve the common business. The Black Sea Economic Forum would do the same.

Ilham Aliyev: GUUAM wasn't mentioned because there are only two presidents here representing GUUAM, and we are minority. Of course, we would like GUUAM to become more active. The Interparliamentary Assembly of GUUAM will be established. If there are any definite projects for realization in the framework of the organization, this will increase dynamism in the level of GUUAM work. I absolutely agree that Georgia and Azerbaijan have already started providing security in the region. Our energy projects, of course, are of great economic importance. Along with that, they will ensure security in the region. As to alternative routes from the Caspian Sea, we have reviewed all the possible variants. Our goal is to produce one million barrels of oil a day. This volume will be transported by Baku-Tbilisi-Ceyhan pipeline. However, if there is additional oil, then other routes might be used in future.

As to the question of Mrs. from Bilkend University about the ongoing conflict. I would like to note the following. The Armenian representative was not present in these discussions. If he were here, perhaps, he would have said the following: the Armenians of the Nagorno-Karabakh would like to become independent. I should answer that the Armenian nation has already determined itself in the framework of the Armenian state. The Armenian minorities live in many countries, but it doesn't mean that they should create their independent states in the territories of those countries.

Mikheil Saakashvili: About Ukraine's role. Role and weight of Ukraine in Europe is exaggerated. There are little natural resources in Ukraine. However, there are other values. They have human resources, very dynamic economics,

considerable military force. I think that Ukraine will play an important role in Europe in future as Poland.

I think that it might play an important role in the Black Sea context.

I think that we should coordinate the activities of GUUAM and the Organization of the Black Sea Economic Cooperation. New elements should be introduced into their work. We should achieve some coordination of their activity for their integration into the European Union. The European Union should also be interested in that. Only in this case the regional cooperation might have large perspectives.

Mircha Joane: Both good and bad news. The good is that the Black-Sea initiative we have started is an ongoing process. We can't stop it. The bad news is that it will be more complicated this time than the first and the second stages of NATO expansion. However, we have moral, strategic and political responsibility and duty. We should realize it. We started this initiative with our friends. There wasn't chance to name all our friends. They have been indicated in this brochure, I thank them. As to the expansion of the Black Sea region, we are speaking about the bilateral direction. This is the next step to unification of Europe, then the issue of Russia's joining and integration in the West will follow which hasn't found its total solution yet. Until Russia is attracted to this issue, until Russia realizes that it should integrate into the West, we can't consider our work completed. The next step is a wider Near East. If we have a success in this region, if we achieve stability, we will distribute this stability on wider territory. Turkey is of fundamental importance. I am confident that the European Union will open green way to Turkey. Having attracted Turkey to the European Union, our work will become easier. Thirdly, Ukraine is of great importance. It is thought that Ukraine should become closer to the European Union and NATO in the coming years than today. We should intensify the ties between GUUAM, the Organization of the Black Sea Economic Cooperation and the Southern Caucasus. I suppose that we should use the current structures, expand existing the structures, expand our ties. Our brothers in Moldova may count on us. We will do our best for Moldova's attraction to the Southern-European cooperation. Azerbaijan is well known by its resources of strategic importance. We have moral duty as rendering assistance to Georgia, as settlement of the "frozen" conflicts in Georgia serves the common interests.

Press Conference of The Azerbaijani President Ilham Aliyev - Istanbul

June 26, 2006

Comperere of the press conference

" Ladies and gentlemen!

Good evening. Welcome to the press conference of President Aliyev in this meeting arranged by Marshall Foundation. Thanks for waiting us. As you are aware, a revival is felt in Azerbaijan, from which Mr. President has come, and in the region as a whole. Azerbaijan has become an intensively developing country. At present great interest is attached to Azerbaijan. That is why, diversity of questions wouldn't surprise anyone. Please, your questions."

Question: Mr. President, in the course of your visit to Turkey you mentioned that your country recognized the Northern Cyprus Turkish Republic. However, no steps have been taken in this direction yet. Second question: do you have any plans to pay a visit to the Republic of the Northern Cyprus in the nearest future?

Answer: My position and the position of Azerbaijan in this issue were announced many times officially. They were published in the newspapers and announced by TV. However, the interest in this topic is so great that the journalists repeat this question every time and have the same answer. The official position of Azerbaijan was stated in the course of my talk to the representatives of the Turkish media during my visit to Turkey. Then my statement and official statement of the ministry of foreign affairs were made. The official position remains unchanged. As it is known, the position was disclosed before the referendum, and it was mentioned that if after the referendum one of the parties says "yes", another "no", a new situation would appear in the world. In this new situation the UN, international community would require to change their attitude to this problem. They will require to make amendments to this topic, and Azerbaijan will be among the first countries, which will join the international efforts. I suppose that it is not so difficult to understand. In particular, if you take into account that this position was mentioned several times before.

Question: Mr. President, in your speech at the conference today you said that you would like the European Union to be more active in the issue of the Karabakh conflict. What steps do you expect from the European Union, which OSCE could not take?

Answer: I mentioned in my speech that we do not want to make any changes connected with the mandate. The Minsk Group of OSCE has its mandate for the settlement of the issue and it continues its efforts for the peaceful settlement of the conflict. I said that we would like the attraction of the international community to the process. I mean the European Union, Council of Europe and other international organizations. We are the witnesses of the steps taken in this direction. The European Council is discussing the Armenian-Azerbaijan conflict over the Nagorno-Karabakh, and a report has been prepared on this topic. The European Union appointed its special representative in the Southern Caucasus. During his visits to the region the Armenian-Azerbaijani conflict is discussed. We would like the international community to be informed on the reality.

The Armenian propaganda introduces the situation in the form which suits them for many years. The international community was misinformed. Nowadays the situation has changed. The world is aware that Armenia is an aggressor and occupant.

The Azerbaijan territories are under occupation. In my opinion, the role of the European Union and other international organizations might be of great importance. They may influence the process, programs may be offered upon piece for achieving peace, further discussions may take place.

Question: You said that you would like to take an active participation in the European Union. Are you planning to include the issue of Karabakh into the NATO agenda?

Answer: This issue has been discussed in the course of my visit to Brussels - both in the European Union and NATO. This issue was discussed at all levels. I think that conduction of such discussions is of great importance for making all the parties understand the problem. Of course, the Minsk Group of OSCE is involved in this issue in the framework of peace negotiations. We hope very much that these negotiations will produce positive results.

Sometimes it is obvious that some concessions should be made. Of course, concessions are one of the key elements in negotiations. And it is possible only when both parties accept them. Azerbaijan has not occupied anything that belongs to Armenia to make any concession. Our territorial integrity can't be the topic of concessions because if we speak about concession from our part, it can be as a guarantee of security. We shall never be able to agree with the independence of the Nagorno Karabakh or with its becoming a part of Armenia, and this position won't change.

Question: Mr. Aliyev, how would you appreciate the chances of Azerbaijan to integrate into the Euro-Atlantic structures?

Second question: does it have negative effects on the relations with Russia?

Answer: Azerbaijan is actively integrating into the Euro-Atlantic structures. We participate in the "Partnership for Peace" program. After the "Partnership for Peace" Azerbaijan is going to cooperate in the framework of individual activity program. Our policy will continue for much deeper integration. Of course, non-settlement of the conflict, existence of problems between Armenia and Azerbaijan are serious issues. They create difficulties in our ties with international organizations. I hope very much that the conflict will find its solution, and the territorial integrity of Azerbaijan will be restored.

What concerns Russia, Azerbaijan doesn't have any problems with it. We cooperate in all the spheres - in political, economic and cultural spheres. We do not have any unsolved issues between us. We have a very high level of political dialogue and it meets the interests of both countries.

Speech of the Azerbaijani President Ilham Aliyev at the EAPC Summit in Istanbul

June 29, 2004

**Mr. Secretary-General,
Distinguished colleagues,
Ladies and gentlemen,**

I am delighted to participate at the Summit, which I believe will have a strong impact on the development of the Alliance.

I congratulate the new NATO members. Their efforts to meet the criteria of membership have led to its logical end. I am sure that the enlargement of NATO will contribute further to expanding the boundaries of peace, security and freedom in the whole Euro-Atlantic area.

Since 1994 Azerbaijan is actively participating in “Partnership for Peace” Program. Our bilateral relations with NATO are developing very successfully.

Participation in the Individual Partnership Action Plan (IPAP) initiative marks an important milestone in Azerbaijan’s partnership with NATO and will significantly contribute to the development of our security policy. Azerbaijan’s policy aimed at the integration with the European and Euro-Atlantic structures, conducted for more than 10 years will continue. We are sure that this integration will bring more security to our region and prosperity to our people, Azerbaijan has already proved, not only by statements, but by practical steps that it is a reliable partner. We expressed our political will and readiness to contribute to the cause of common security by joining NATO’s peace support operations. Today our peacekeepers together with the troops from NATO and Partner Nations contribute to stability and security in different parts of the world.

Azerbaijan was one of the first countries that joined the anti-terror coalition after the September 11 events in the United States. Today, our country effectively contributes to the global fight against terrorism.

Suffered itself from the Armenian terrorism - more than 2 thousand people were killed in 32 terror acts - we know that only by joint efforts of the whole international community we can effectively combat this evil.

The occupation of 20% of the territory of Azerbaijan by Armenia over by Armenia is one of the biggest threats to peace and security in our region. As a result of the Armenian aggression and ethnic cleansing over one million Azerbaijani have become refugees and internally displaced persons, the Nagorno-Karabakh and seven other districts of Azerbaijan are under occupation. Terri-

torial integrity of our country has been violated. Armenia continues to ignore four resolutions of the United Nations, which demanded the unconditional withdrawal of the Armenian troops from the occupied territories.

Peaceful negotiations between Armenia and Azerbaijan held for more than 10 years do not have any results. Azerbaijan will not compromise on its territorial integrity and sovereignty.

Nagorno-Karabakh is an illegal, uncontrolled zone, it is a constant threat to security and stability in the Southern Caucasus.

We hope that the outcomes of this Summit will extend our capabilities to provide more security and stability in the Euro-Atlantic area and its neighborhood,

Thank you.

Speech of the Azerbaijani President Ilham Aliyev at the Spring Session of the Parliamentary Assembly of NATO - Paris

May 30, 2006

Thanks a lot.

First, I express my gratitude to You for the invitation to participate in the work of the Parliamentary Assembly. I think that the issues discussed at the moment in the Assembly are very important for cooperation in the Southern Caucasian region in the field of security, consistent development and regional cooperation. All these are inter-linked.

Azerbaijan, a Southern Caucasian country makes its contribution to the regional security, peace and stability. The frontier of the European Union is approaching to the Southern Caucasian region. New approaches, new ideas on the establishment of contacts, cooperation and maintenance of good neighbourhood have an important place on our agenda.

Regarding the policy on the Euro-Atlantic integration, Azerbaijan has gained a big progress. Our partnership with NATO rapidly develops. Azerbaijan is the most active member of 'Partnership for Peace' program. Two years ago I submitted the "Individual Partnership Action Plan" to NATO Secretary-General. We are much pleased of the level of cooperation and hope that our joint works will successfully continue.

Political and economic development, energy security in the Southern Caucasus are firmly inter-connected. The role of the region will increase due to the huge energy resources of the Caspian and existing transport routes. We speak not only of regional, but also global issues.

Political and economic development of Azerbaijan for the last 10 years shows that the country is successfully going on. Political reforms are based on economic grounds. Because, we cannot separate these two major elements of the development of the country. Otherwise, we shall not have a sustainable development.

The process of democratization in the society, political reforms, strengthening political institutions, liberal reforms, market economy principles and economic assets in Azerbaijan are always in the focus of our attention. We see the positive results in these directions. Our economy develops rapidly. GDP increased 26% last year. This figure was 40% in four months this year, industrial production increased 50%. Nearly 400,000 new jobs opened in Azerbaijan in

the last 2 years and a half, the majority of them are in non-oil sector. Our major goal now is to diversify the economy. Of course oil and gas projects will for a long time be the bases of economy in Azerbaijan, but development of the non-oil sector is also necessary.

All these factors ensure long term, stable and sustainable development of our country. Together with other former soviet republics we gained independence 15 years ago. But we must have a strong economy to implement strong and independent policy in the true sense of word. This is the most necessary condition. From this point of view Azerbaijan relies on its resources. To be strong economically opens new opportunities for the conduction of political reforms and regional cooperation.

Nowadays peace, security and stability issues are firmly connected with the energy issues. Azerbaijan can play its role in this field. Our oil projects are very successfully continued. The Azerbaijani oil reached Ceyhan two days ago while Azerbaijan was celebrating the Day of Republic - May 28, and it means the Baku-Tbilisi-Ceyhan pipeline is already functioning. It is a historical event not only for Azerbaijan, but for all our neighbours and partners, and it ensures different routes of transportation of energy resources to international markets.

In two years production of oil in Azerbaijan will exceed one billion barrel a day. Azerbaijan will become a gas producer for the neighbouring countries after the operation of a big gas pipeline. Importance of energy security is growing in the world and Europe. Azerbaijan is ready to contribute to the common work as a friend and partner. You are likely to know Azerbaijan not only have partnership relations with NATO, we implement concrete works jointly as well. Our soldiers together with soldiers of other members of NATO take part in peacekeeping operations in different corners of the world - Afghanistan, Kosovo and Iraq. Since the first day of the formation of the coalition Azerbaijan became member of it and remains as it is. Azerbaijan is keeping friendly ties with NATO member countries and will continue its important role on regional level.

In a word, we have successful political developments' our economic figures provide a solid foundation for the sustainable development. But the only obstacle for the regional cooperation is the unsolved conflict between Armenia and Azerbaijan. Armenia is biggest source of danger by keeping the Azerbaijani lands under occupation. The Armenian aggression against Azerbaijan, as well the ethnic cleansing policy against our compatriots resulted in the occupation of 20% of our territory, creation of a million of refugees and IDPs. This is a big humanitarian disaster, one million refugees and out IDPs of 8 million

population is a hard problem for the country.

We hope that the talks held at the moment will lead to the peaceful resolution of the conflict. But the issue must be settled on the bases of the existing principles of the international law. I mean that the way of settlement not based on the norms and principles of the international law is not possible. The Nagorno-Karabakh is historically and legally belongs to Azerbaijan and all the international community, all countries, UN have recognized the Nagorno-Karabakh as an integral part of our territory. That is why the issue must be solved only in the frames of territorial integrity of the Republic of Azerbaijan. Territorial integrity of Azerbaijan has been violated. Territorial integrity of every country is the major principle of the international law. That is why Azerbaijan demands that all the Armenian troops withdraw from our lands. Azerbaijan has been subjected to aggression, ethnic cleansing. All the occupied territories have been destroyed.

A time ago OSCE sent a fact finding mission to the occupied territories. The report developed by them was terrible. Everything, the houses, schools, medical centers, our historical monuments, graves of our ancestors have been destroyed. This is a big humanitarian disaster and a big political problem for the region.

I consider that due to joint efforts and by understanding the potential threats the Armenian administration will understand that the policy they conduct is doomed to failure. Azerbaijan will never reconcile with the occupation of its lands! Azerbaijan will never allow the creation of a second Armenian state in its territory! Azerbaijan will never accept the annexation of the Nagorno-Karabakh!

Autonomy has very nice examples in the world. They exist in Europe as well. Rights of national minorities in Azerbaijan are protected. Unlike the monoethnic Armenia, Azerbaijan is a multinational country. A number of national minorities, representatives of different nations with different religions live in our country in peace as members of the same family. Being an ethnic minority does not mean that those nations can separate the region they live from the country and create an independent state. The Armenians live in a number of countries. Let us imagine what would happen if they start to demand self-determination in the countries they live. How many Armenian states would be created in the world? That is why, such an approach has the effect of a boomerang. Our approach is based on the international law, respective principles and good neighbourhood. We hope peace talks will have the desired results and this conflict will end.

The region has big potentials. We have achieved high level regional coopera-

tion with our friends. We are involved in multibillion projects in the region. Three countries of the region - Azerbaijan, Georgia and Turkey proved that despite very complicated political and economic situation, technical difficulties, they are able to implement into life the biggest energy project of the world in our region. Thus, we are going on in that direction. We see Azerbaijan as a secular and modern country which ensures all rights and freedoms, possesses high level political institutions, democracy, transparency and economic possibilities, maintains good ties with neighbours and international organizations. We are going towards this target.

The conflicts existing in the Southern Caucasus are the main obstacles for the wide-scale regional cooperation, and they are a serious danger for our plans, views and programs. That is why, solution of those conflicts is necessary not only for us, but for all the region. I hope we will get these goals.

Once again I express my gratitude to you for the opportunity to deliver a speech here, and I am ready to answer your questions. Thank you very much.

Pierre Lelouche: Mr President, thank you so much. I think that your very clear analytic views were interesting for everyone. In 20 minutes the official part of our session will end. We surely have time for several questions.

Thus, I want to start with question of Yars van Gini, parliamentarian from the Netherlands. Please, the floor is yours.

Yars Van Gini: Mr Chairman, thank you. I think we all are pleased with nice economic data of the Azerbaijani society and government.

Mr President, I congratulate You on the election of Your country a member of UN Human Rights Council. We have not seen any difficulty in some fields concerning human rights. On the another hand, there are a number of reports reflecting information on violations in the field of democratic processes and human rights. I do not mean here individual complaints and do not consider myself to be a judge. But the detailed report of International Amnesty, declaration of that organization given on May 25 and different reports of Your local organizations say that you do not have right and fair election process, innocent citizens are arrested because of political reasons, tortured in detention, and freedom of press is restricted.

Mr President, all this information causes a question about the conformity between those cases and democratization desires of Your country. What plans do You have to remove them? Thank You.

Pierre Lelouche: Thank you. And now getting to the second question, I give the floor to the head of the Armenian mission Shahgeldiyan.

Shahgeldiyan (head of the Armenian mission): First, I express my gratitude for the hospitality shown to our delegation and organization of this session in

Paris. Thanks a lot.

Mr President, You talked of the necessity for a new approach and noted that the Nagorno-Karabakh conflict must be settled upon the approach based on peace via talks. The vision of Armenia says that the issue must be resolved by talks and mutual compromises. This is the official attitude of Armenia. We have declared that attitude in all talks held so far, in the frames of international organizations and inside Armenia. The problem is that the talks must be held and completed without any initial condition. Talks must be based on flexible approaches. Future must be taken into consideration when making declarations. This is our approach.

My question is: first, the Nagorno-Karabakh problem is not a territorial problem. This is connected with the right of nations. The question concerns the people living in the Nagorno-Karabakh. This is very necessary. From this point of view do you take into account the rights of those people, international norms? In this case, can initial conditions be subject to talks? To what extent it is suitable to talk here only on one principle - the principle of territorial integrity?

Another brief issue. If the talk is on the territorial integrity principle only, to what extent the rights of national minorities are considered? Thank You.

Pierre Lelouche: I want to precise before all the Assembly. I wish to say these words to President Ilham Aliyev twice. While dealing with organization of the session in Paris I wanted to invite heads of three countries in the Southern Caucasus, including Mr Kocharyan. Unfortunately, President Kocharyan decided not to come. He could disclose his vision before President Aliyev if he had come. We even could arrange the meeting of the two heads of states in Paris. I regret that he did not take this chance. So, I give the floor to President Aliyev.

Ilham Aliyev: Regarding the first question I want to say that political processes are successfully going in Azerbaijan. Sometimes lack of information or wrong information, information serving certain interests is not useful for common work. That is why instead of coming to conclusions based on any subjective approach, it is better to verify that information or ask while having no idea of that. I think that the frequent participation of the Azerbaijani officials in different international events is much important. With that we may introduce ourselves and be able to answer the questions based on false information.

Elections in Azerbaijan were held in accordance with the Election Code. Official results of elections held in November were 90%, the same with the results of exit poll organized by a company chosen by the US government. Election violations took place, but our government took serious actions, a number of officials were punished, some arrested, some heads of local administration dis-

missed from office, and we held repeated elections in 10 constituencies.

Repeat elections were held on May 13. According to opinion of all monitoring organizations and observers those elections were fair and free. This time the US government chose a company once more. It was International Republicans Institute. As a result, all official results of 10 constituencies were 100% same with exit poll results. The question is on not only that the candidates who won in those constituencies, but at the same time the candidates who took the second, third, fourth and even fifth places. This is best answer to your question and a good sign of the current reality of Azerbaijan.

At the same time, you may not know, but I will inform you. There is not political prisoner in Azerbaijan. All persons considered political prisoners by the European Council were pardoned by me. There cannot be any political prisoner in the country today, when Azerbaijan is a member of the European Human Rights Court. This is not possible. We are a member of this court. Everyone is entitled to apply to court.

Political processes in Azerbaijan develop in positive direction. Of course, I am not much pleased of this because our opponents consider us enemy. They prefer to attack us, create false imagination in international organizations. They find some groups in different countries and do not miss the chance to create fully false information on Azerbaijan. Today Azerbaijan is a modern and secular country with all democratic institutions. Azerbaijan implements into life Euro-Atlantic integration policy. We are open country to our friends. Azerbaijan is able to implement big political programs and economic projects.

I also want to attract your attention to such a thing. Describing the current political situation in Azerbaijan I state: I am President of the Republic of Azerbaijan for already two years and half. I have paid official visits to five permanent member countries of UN Security Council up to now. I visited all the leading countries of Europe, and we have very good links with those countries. Political relations or tensions were left in the past for us. Successful development of Azerbaijan and the process of formation of political institutions are very positive. That is why, I do not accept your comments. I deny your views, I do not agree with them, and consider what you say is wrong.

What about the question given by the Armenian representative I want to say that the position we have on the Nagorno-Karabakh conflict is unequivocal and fully clear, and it is based on the international law. Our vision is not based on desires and illusions like of that of Armenia. What is the requirement of international law: the Nagorno-Karabakh is a part of Azerbaijan.

Everybody knows when the Armenians came to Karabakh first. It happened in the early XIX century. OK, let them live there if they have lived for 200 years,

we have no problem with people living there. We have problem with the separatist regime. Today, the Nagorno-Karabakh is an illegal zone, the regime itself obstacles international control, and international monitoring is a problem there. We have enough information on the settlement of the terrorist groups there, illegal drug trafficking. No one controls this zone. This is a dark spot in Europe. We must end with it.

Azerbaijan does not have any extraordinary demand. What do you mean by a compromise? Azerbaijan has been observing ceasefire for 10 years, tolerates the occupation of its lands for more than 10 years and is devoted to the peace process. We do not want to miss this chance. Has Azerbaijan occupied any territory of Armenia? Naturally, not! We must not give anything back. We have not occupied the Armenian lands. We have not conducted ethnic cleansing and do not behave as an aggressor. Thus, if you talk of compromise, you must understand that Azerbaijan does not hold anything belonging to you. Vice versa, Armenia keeps our territories under its occupation. Those zones are fully destroyed. What do the Armenian people from this? Have they improved their life by sitting in the land of others', why are they afraid of the growing economic power of Azerbaijan? Does it serve the creation of a good environment? No, I think! It is time to evaluate what is going on, look at future and what will happen three or five years: what level will Azerbaijan reach? In what level will Armenia remain? What will be the economic potential of Azerbaijan which implements energy projects and possesses strong transport infrastructure? Let us look at the prospects of Armenia. That country is beyond all regional projects. The Armenian government should understand this and make a right decision.

Pierre Lelouche: Thanks, Mr President. We reached the end of the agenda. But we still have short time for two questions. Please be short in your questions. The floor is given first to the member of the Turkish delegation Aziz Aggul. Please, Mr Aggul.

Aziz Aggul (member of Turkish delegation): Mr Chairman, thank You very much.

Mr President, first I express my gratitude to You for attending NATO Parliamentary Assembly session. In Your speech You very clearly mentioned that 20% of Your territory is under the occupation and one million of Your population is refugees in their homeland and live under hard conditions for the last 15 years.

Mr President, are you pleased of the international support given for ending this humanitarian disaster?

Pierre Lelouche: Thanks, Mr Aggul. Last question comes from the head of

Lithuanian mission Oli Kaas. Mr Kaas, the floor is yours.

Oli Kaas (head of the Lithuanian mission): Mr Chairman, thank You.

First, I express my gratitude to Mr President for a very interesting speech. I wish success to him and his country.

Nato Pa: discusses much energy supply and security issues. Dear Mr President, You touched this issue in your speech. You talked of the cooperation with NATO and successful economic development. We are sure that the democratization process in your country will be continued. Regarding the energy supply and security issues, I want to know, how long will take the construction of the new pipeline to supply Georgia and the neighbouring countries with gas?

Thanks a lot for the answer.

Pierre Lelouche: Mr President, the floor is yours.

Ilham Aliyev: Thank you. About the position of the international community on the Nagorno-Karabakh issue, we are glad that the international community, as well UN has recognized the territorial integrity of the Republic of Azerbaijan. Also you know that format of talks is kept at present due to mediation of three co-chairs of OSCE Minsk Group - France, USA and Russia. They try to help us in settling the issue peacefully.

I want to express my gratitude for the activity of the Minsk Group for the last years, it's a very useful approach on the issue and real assistance. That is why, the current format allows peacefully solve the issue.

I also want to underline that last year the European Council adopted a special resolution on the conflict that declared Armenia as the country having occupied the territory of Azerbaijan. This is very necessary, because the Armenians achieved for long time to hide the reality from the international community because of the false comment of events. Usually it was said that the Armenian military units had occupied lands. But no one knew which Armenian troops were meant exactly and where they came from. But the resolution of EC clearly states that Armenia has occupied our lands. We already got support of other international organizations in which Azerbaijan is member.

We recently held the summit of GUAM member states during which a resolution was adopted on the conflicts in GUAM countries and territorial integrity of all the countries was supported there. Resolutions and visions of other international organizations clearly describe what is going on, who is the aggressor and who is the victim of this aggression. As well UN SC has adopted four resolutions that demand the unconditional withdrawal of the Armenian troops from the occupied territories of Azerbaijan. But the problem is that those documents and resolutions are ignored. Armenia ignores them. They do not obey the international law, respect normal international conduct. They consider that

they can sit in XXI century in the land not belonging to them and nothing will happen. This is inaccessible.

But we are anxious because the Armenians celebrated this month as if of the release of Shusha. There is question: from whom they released Shusha? From Azerbaijanis? More than 90% of people living in Shusha were the Azerbaijanis. But the Armenians celebrate this as a holiday. The international community is indifferent to this. This is the problem. The problem is that the resolutions of the international organizations do not work. We must create such a circumstance in which the adopted resolutions will be implemented.

Regarding the importance of the energy problems which is growing today, I want to say that the pipeline to transport the Azerbaijani gas to Turkey and Georgia will be commissioned in September. As a result of this, Azerbaijan will become an exporter of gas as well, except oil. Azerbaijan works in the same staff, with its partners and neighbours.

At the moment the Caspian energy projects are very important for the global energy security. Azerbaijan will become a changed to the country exporting energy resources to the world and European markets. We are holding talks with new potential consumers. I think that an alternative gas supply line in the region and its access to Europe will meet the needs of gas producers and consumers. We are ready for cooperation in this field. Our oil policy has justified itself. We have created unique transport infrastructure in the world, and as a result of oil and gas supply for the neighbouring countries, European and world markets from the Caspian region will be diversified.

Pierre Lelouche: Mr President, thank you. I express my gratitude to you on behalf of all our Assembly for visiting Paris and sharing your views with us.

Thank you so much.

Joint briefing of the Azerbaijani President Ilham Aliyev and Secretary-General of NATO Jaap de Hoop Scheffer - Brussels

November 8, 2006

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev met Secretary-General of NATO Jaap De Hoop Scheffer at the office of the Organization, November 8, Brussels.

After the meeting President Ilham Aliyev addressed the NATO Council. Discussions were held with permanent representatives and ambassadors at the Council of NATO member countries.

After discussions President Ilham Aliyev and Secretary-General of NATO JAAP Jaap De Hoop Scheffer held a joint press conference. President of Azerbaijan and Secretary-General of NATO made statements.

Statement of Secretary-General of NATO Jaap de Hoop Schaefer

Good morning!

The ambassadors and NATO Council and I are much delighted to greet here once more President of Azerbaijan Mr Ilham Aliyev. I think his visit is of great importance because of several reasons.

First, I must say that the allies on NATO highly value the cooperation with Azerbaijan in different aspects. As you know, there is “Individual Partnership Activity Plan”. We together work on the issues such as defence reforms, institutional changes. Wide exchange of views was held on those issues. Information given by President on economic development of Azerbaijan, building strong political system, democratization, freedom of press and other spheres was taken into consideration. There is transparency here.

There is a second reason why President Aliyev has come here this morning. It is connected with the important position and role of Azerbaijan in the region. The region is sensitive, there are instability risks there. At the same time, our guest is the head of a country exporting big volume of hydrocarbons. This factor is not connected with politics only, but also with strategy and geopolitics. Mr. President made a very interesting speech. We had interesting discussions on those issues.

In a word, I do not want to take your time. Mr President, Your visit, sincerity in talks are appreciated. As I already noted, we discussed wide range of issues. I think, the visit of President Aliyev will serve further intensification of the Azerbaijani-NATO ties. We are working on the “Individual Partnership Activity Plan”. Azerbaijan is actively working. So, Mr President, we are much

pleased to see you here.

Excuse me, let me add. I do not want to forget this issue, otherwise I would make a mistake. Participation of Azerbaijan in important operations in Afghanistan and Kosovo is of great importance for NATO and its partners. I cannot forget this, because this step is becoming important guarantor of security of Azerbaijan. This issue is very essential in the frame of NATO while our organization is holding operations in a number places. Excuse me, Mr President, I could not forget about it.

STATEMENT OF THE AZERBAIJANI PRESIDENT ILHAM ALIYEV

Thank You so much, Mr Secretary-General. I am grateful to You for hospitality.

It is a very important day for the future development of NATO-Azerbaijani relations. Our ties back upon a long history. We have been working on firm cooperation projects for more than 10 years. We started from “Partnership for Peace” program, now we are involved in “Individual Partnership Activity Plan”. That plan covers all the fields of our political system. Reforms implemented in the field of defense, economy and politics are closely inter-connected. Considering the importance of the Caspian oil and gas deposits, their importance in the energy security and regional security, all this brings innovation to our ties.

Our relations have a positive and very good history. And today those relations enter a new phase. We had wide discussions with Secretary-General on bilateral issues, regional security and development issues. We also had very long and sincere talks on our ideas and plans at NATO. We reviewed our previous assets and very firm grounds were laid for the future cooperation. Azerbaijan will continue its role in the creation of a safer environment in the neighborhood. We will continue to partake in peacekeeping operations in Afghanistan and Kosovo. I think it is very necessary for our country, which is young, but growing its potential to be a real and reliable partner of NATO.

Economic and political reforms, of the society, democratization, social and defence reforms - all are inter-connected. All this will bring to the formation of a country possessing strong economic and political system, development of firm ties with our friends and allies.

Then, he answered the questions of reporters.

ASSOCIATED PRESS Agency: Mr Secretary-General, I would like to know in what extent the energy security was discussed in Your talks? I know that a meeting was held yesterday with the responsible commissioner for energy issues Piebalgs.

Jaap De Hoop Scheffer: Of course, our talks play an important role. We spe-

cially should consider that Mr President who has worked in the energy field in the past is expert on this issue. Azerbaijan is a very important country in this sphere, I mean it will be playing a bigger role in oil and gas supply. Because, as you know oil, production will seriously increase, as Mr President and experts said.

I want to say that regarding energy supply, even if NATO is not a leading organization in this field, discussions on this issue are very important for our organization. These issues are reviewed in the frames of NATO. Those issues were informally discussed yesterday with Commissioner Piebalgs. Looking at Azerbaijan and region you will clearly see that energy supply and pipeline construction play an important role in the energy security.

I say twice that these issues are beyond the direct authority of NATO, our organization does not and will not play the leading role in this field. But political and geopolitical aspects of discussions on energy security are interesting for us. Taking this opportunity we and the ambassadors widely discussed those issues with President Aliyev.

Farid Iskandarov (Space TV channel, Azerbaijan): My question is to Mr Schaeffer. How NATO can concretely contribute to the settlement of conflicts in the Southern Caucasus? Thank You.

Jaap De Hoop Scheffer: NATO is not a direct participant and mediator, but it has good relations with the regional countries. We have very good ties with Azerbaijan. We emphasized this today with President Aliyev. Armenia is also a partner to NATO. We recently started intensive dialogue phase with Georgia. Of course, main position of NATO consists of respecting the territorial integrity of the regional countries - Azerbaijan, Georgia or any other country in the region.

We have underlined for many times that all conflicts must be solved peacefully, upon mediation. We surely discussed the Nagorno-Karabakh issue with President Aliyev in detail. He said his views to me and ambassadors on that frozen issue. We all hope that the conflict will be resolved with the help of mediators on the basis of peaceful talks.

Thus, we do not value NATO as a direct participant in region. Because NATO does not play a direct role in the South Ossetia and Abkhazia. Not NATO, but the Minsk Group deals with the Nagorno-Karabakh issue. But we use our relations and partnership with the regional countries. We know that the region is sensitive, and taking this into consideration we fully use that partnership to discuss all the elements. This is the role that NATO plays together with its important partners in the region.

Meetings of the Azerbaijani President Heydar Aliyev with the Officials of NATO

1. June 8, 1995. The Azerbaijani President Heydar Aliyev accepted the Deputy Supreme Allied Commander in Europe General J. McKenzie.

2. February 13, 1997. The Azerbaijani President Heydar Aliyev met the NATO Secretary-General Javier Solana.

3. July 27, 1997. The Azerbaijani President Heydar Aliyev met the NATO Secretary-General Javier Solana in New York.

4. September 30, 1998. The Azerbaijani President Heydar Aliyev met the NATO Secretary-General Javier Solana in Baku.

5. April 25, 2000. The Azerbaijani President Heydar Aliyev met the Turkish Ambassador to NATO Onur Öymen.

6. April 28, 2000. The Azerbaijani President Heydar Aliyev met the delegation headed by the Chairman of the Military Committee of NATO, Admiral of the Italian Navy Guido Venturoni.

7. January 16, 2001. The Azerbaijani President Heydar Aliyev met the NATO Secretary-General Lord George Robertson.

8. November 13, 2001. The Azerbaijani President Heydar Aliyev met the Commander, Joint Command Southeast, General Oktar Ataman.

9. January 18, 2002. The Azerbaijani President Heydar Aliyev met the President of the NATO Parliamentary Assembly Rafael Estrella and the Secretary-General of the NATO Parliamentary Assembly Simon Lunn.

10. April 18, 2003. The Azerbaijani President Heydar Aliyev met the the president of the Project on Transitional Democracies, co-chairman of the U.S. Committee on NATO Bruce Jackson.

Meetings of the Azerbaijani President Ilham Aliyev with the Officials of NATO

1. June 23, 2006. The Azerbaijani President Ilham Aliyev met the NATO Deputy Secretary-General John Colston.

2. November 18, 2005. The Azerbaijani President Ilham Aliyev met the NATO Secretary-General's Special Representative for the Caucasus and Central Asia Robert Simmons.

3. April 10, 2006. The Azerbaijani President Ilham Aliyev met the NATO Secretary-General's Special Representative for the Caucasus and Central Asia Robert Simmons.

4. September 9, 2006. The Azerbaijani President Ilham Aliyev met the NATO Secretary-General's Special Representative for the Caucasus and Central Asia Robert Simmons.

5. March 14, 2007. The Azerbaijani President Ilham Aliyev met the NATO Secretary-General's Special Representative for the Caucasus and Central Asia Robert Simmons.

6. March 17, 2007. The Azerbaijani President Ilham Aliyev met Vice-President of the NATO PA Mihail Lupoi.

7. September 28, 2007. The Azerbaijani President Ilham Aliyev met the NATO Secretary-General's Special Representative for the Caucasus and Central Asia Robert Simmons.

8. March 7, 2008. The Azerbaijani President Ilham Aliyev met the NATO Secretary-General's Special Representative for the Caucasus and Central Asia Robert Simmons.

9. April 16, 2008. The Azerbaijani President Ilham Aliyev met the U.S. Undersecretary of Defense for Europe and NATO Daniel Fata.

10. June 27, 2008. The Azerbaijani President Ilham Aliyev met the NATO Secretary-General's Special Representative for the Caucasus and Central Asia Robert Simmons.

11. October 24, 2008. The Azerbaijani President Ilham Aliyev met the NATO Secretary-General's Special Representative for the Caucasus and Central Asia Robert Simmons.

HISTORICAL BACKGROUNDS

Information on NATO

A military-political alliance, the North Atlantic Treaty Organization protects liberty and security of all its members both politically and militarily, according to the principles of the UN Charter. The main principle of the activity of the alliance is the implementation of general liabilities and establishment of cooperation among the sovereign states on the basis of indivisibility of the members. NATO was established on April 4, 1949, with signing a treaty among the USA, the UK, France, Italy, Canada, Belgium, the Netherlands, Luxembourg, Portugal, Norway, Denmark and Iceland. Turkey and Greece joined the alliance in 1952, the FRG – in 1955, and Spain – in 1982. In 1997, three former communist countries, Hungary, the Czech Republic, and Poland, were invited to join NATO, which finally happened in 1999. Several years later – in 2004 Romania, Bulgaria, Slovakia, Slovenia, as well as, former Soviet republics Lithuania, Latvia and Estonia joined the organization. Thus, the number of NATO members reached 26.

The supreme bodies of NATO are the Session of the NATO Council, the Defense Planning Committee and the Military Committee. One of the important bodies is the Nuclear Treaty Committee as well. The relations with the European countries are coordinated via the European Group within the alliance. NATO is chaired by the Secretary General. The main purpose of NATO is ensuring peace and stability in the Euro-Atlantic area.

Member-States of NATO

Number	Country	Membership date
1	USA	1949
2	United Kingdom	1949
3	France	1949
4	Italy	1949
5	Canada	1949
6	Belgium	1949
7	Netherlands	1949
8	Luxembourg	1949
9	Portugal	1949
10	Norway	1949

11	Denmark	1949
12	Iceland	1949
13	Turkey	1952
14	Greece	1952
15	Germany	1955
16	Spain	1982
17	Hungary	1999
18	Czech Republic	1999
19	Poland	1999
20	Romania	2004
21	Bulgaria	2004
22	Slovakia	2004
23	Slovenia	2004
24	Lithuania	2004
25	Latvia	2004
26	Estonia	2004
27	Albania	2009
28	Croatia	2009

Secretaries-General of NATO

Number	Name	Countries represented	Years of administration
1	Lord Ismay	United Kingdom	1952 - 1957
2	Paul-Henri Spaak	Belgium	1957 - 1961
3	Dirk Stikker	Netherlands	1961 - 1964
4	Manlio Brosio	Italy	1964 - 1971
5	Joseph Luns	Netherlands	1971 - 1984
6	Lord Carrington	United Kingdom	1984 - 1988
7	Manfred Wörner	Germany	1988 - 1994
8	Willy Claes	Belgium	1994 - 1995
9	Javier Solana	Spain	1995 - 1999
10	George Robertson	United Kingdom	1999 - 2003
11	Jaap de Hoop Scheffer	Netherlands	2004 - 2009
12	Anders Fogh Rasmussen	Denmark	2009

Azerbaijani-NATO Relations

Protection of the territorial integrity and citizens is one of the main demands of the Constitution of the Republic of Azerbaijan. The Conception of National Security of the Republic of Azerbaijan, which is confirmed by the President Ilham Aliyev in May 2007, states: "Any kind of development of military-political and military-technical relations and cooperation for strengthening the defense ability of the country are of great importance. Integration with the Euro-Atlantic security system, creation of NATO-level military operational forces, participation in international peacekeeping response operations for the elimination of crises are considered the main directions of the defence policy of the Republic of Azerbaijan."

Azerbaijani-NATO relations started their formation in March 1992, with the admission of Azerbaijan to its body, the North Atlantic Cooperation Council. The Azerbaijani delegation first participated in the seminar of the NATO countries held in Turkey in October 1992, and met Secretary-General of NATO Manfred Wörner.

The Azerbaijani delegation participated at the conference on the issues of European security held in Brussels in February 1993.

A high-level cooperation between Azerbaijan and NATO was founded in 1994. During his visit to Brussels on May 4, 1994, the Azerbaijani President Heydar Aliyev signed the "Partnership for Peace Program" (PfP) on cooperation of NATO with former Soviet republics.

In his speech in the ceremony of the signature of the agreement, Heydar Aliyev stated: "We met with great pleasure the invitation of NATO calling the Eastern European and former Soviet countries to join the document of Partnership for Peace; we have come here with hopes, and we are ready to sign the document "Partnership for Peace."

Normal conditions for the development of relations between NATO and Azerbaijan have been founded since then. During his next visit to Brussels on April 23, 1996, Heydar Aliyev presented the Secretary-General of NATO Javier Solana the document of Azerbaijan for joining the "Partnership for Peace" program.

Heydar Aliyev met Javier Solana in next years, during Solana`s visits to Baku in February 1997 and in September 1998, and during Aliyev`s visit to the US in

July 1997. Development of the cooperation between Azerbaijan and NATO was the main issue of discussions during the meetings.

In July 1997 Azerbaijan joined NATO's another body, the Euro-Atlantic Partnership Council. Unlike the North Atlantic Cooperation Council, this structure of NATO provides for passing to practical steps from discussions and consultations in the framework of PFP. In the same year Azerbaijan joined the Planning and Review Process (PARP) of the organization, which was a new stage of mutual cooperation. This process provides defense planning, correct use of resources. On November 14, 1997, with the decree of the President Heydar Aliyev, a commission on cooperation with NATO, attached to the President of Azerbaijan, was established. In 1997 the Azerbaijani mission started its activity in the NATO headquarters in Brussels, too.

On April 26, 1999, the Azerbaijani President Heydar Aliyev participated in the summit dedicated to the 50th anniversary of NATO. In his speech Heydar Aliyev emphasized the role of NATO in the world: "We appreciate the role of NATO in ensuring peace and security in the world and consider it as an important means of the European security."

In 1999 Azerbaijan sent a military unit to Kosovo in order to take part in the peacekeeping activities of NATO.

In January 2001, the new Secretary-General of NATO George Robertson visited Baku. In his meeting with the Secretary-General, President Heydar Aliyev mentioned Azerbaijan's interest in the development of relations with NATO. George Robertson thanked Heydar Aliyev for the participation of the Azerbaijani military unit in the peacekeeping activities in Kosovo.

In 2002 Heydar Aliyev took part and made a speech in the summit of the Euro-Atlantic Partnership Council. In his speech Heydar Aliyev spoke about the Nagorno-Karabakh conflict between Armenia and Azerbaijan and stated that its settlement is important for all the countries. In the same year an Azerbaijani military unit joined the NATO peace building forces in Afghanistan.

Following the political course of the national leader Heydar Aliyev, his successor President Ilham Aliyev attaches great importance to the development of cooperation with NATO. A number of meetings Ilham Aliyev had with the NATO authorities prove it.

In 2004 in Brussels the Azerbaijani President submitted to the NATO authorities the first Individual Partnership Operation Plan. The Individual Partnership

Operation Plan includes partnership actions, reforms plans and political dialogues. Establishment of total democratic control on armed forces, formation of defence measures, as well as creation of organizational structures of armed forces according to the NATO norms and standards are the main spheres of the partnership.

In June 2004 the Azerbaijani President Ilham Aliyev took part and made a speech in the NATO summit held in Istanbul. The participation of President Ilham Aliyev in the summit, the meetings and negotiations held within the frames of the summit are the beginning of a new stage of the partnership of our country with NATO. The Azerbaijani President noted the continuation of our policy on the integration into Europe and into the Euro-Atlantic structures, as well as expectations of support from NATO in the struggle against the aggressive separatism.

Organization of Cooperative Best Effort 2003, land-based exercise and the seminar on “Reform of integrated borders administration: establishment of joint borders security standards within the frames of the Euro-Atlantic Partnership Council” held in Baku on June 23, 2005 according to the Individual Partnership Operation Plan prove the importance which the organization attaches to the cooperation with Azerbaijan.

In May 2006 the Azerbaijani President Ilham Aliyev participated in the spring session of the NATO Parliament Assembly in Paris. In his speech there he spoke about the significance of the Azerbaijani-NATO relations and informed the participants of the session about the Nagorno-Karabakh conflict between Armenia and Azerbaijan.

In November 2006 the Azerbaijani President Ilham Aliyev met Secretary-General of NATO Jaap de Hoop Scheffer in Brussels. In the press conference after the meeting the Secretary-General stated: “Azerbaijan’s participation in the operations in Afghanistan and Kosovo is of great importance for NATO and its partners. I can not forget it, because this step makes Azerbaijan important in the security system.”

The information center of NATO in Baku started its activity in 2006.

The Azerbaijani-NATO relations can be evaluated briefly: the Republic of Azerbaijan cooperates with NATO in prevention instability, conflicts and threats in Europe and the Euro-Atlantic area; it is ready to contribute to the establishment of a common security system in its region and Europe entirely.

Azerbaijan cooperates with NATO within the frames of the Euro-Atlantic Partnership Council and Partnership for Peace. The Individual Partnership Operation Plan is an important means for strengthening the cooperation of Azerbaijan with NATO in future.

Key Areas of the Azerbaijani-NATO Cooperation

The most important area of the Azerbaijani-NATO cooperation is within the frames of the "Partnership for Peace" Program. Within the program officers of the Azerbaijani armed forces participate in hundreds of exercises and seminars annually. Partnership for Peace is a NATO program proposed on 10-11 January 1994 NATO summit in Brussels, Belgium.

Azerbaijan joined the "Partnership for Peace" Program in 1994. During his visit to Brussels on May 4, 1994, the Azerbaijani President Heydar Aliyev signed the "Partnership for Peace Program".

PfP includes defense planning and budgeting. NATO experts regularly visiting Azerbaijan have declared their assistance to Baku in this area.

One of the main goals of PfP is the establishment of democratic control on the armed forces. During his last visit to Baku the NATO Secretary-General's Special Representative for the Caucasus and Central Asia Robert Simmons stated that Azerbaijan will be provided assistance within this frame, emphasizing the importance of democratic control on the armed forces.

PfP's goals also include ensuring conduction of UN-sponsored or OSCE-sanctioned international operations.

Thanks to regular participation in PfP activities, Azerbaijan has been able to contribute actively to Euro-Atlantic security by supporting NATO-led peace-support operations. Azerbaijan military units have served alongside NATO forces, as part of a Turkish contingent, in the International Security Assistance Force (ISAF) in Afghanistan and in Kosovo.

Improvement of capabilities of the participating countries in peacekeeping, research and humanitarian operations is paid attention as well. Development of relations of military cooperation with NATO in organization of planning and exercises, as well as in establishment of long-term multinational forces of NATO members are included on the program.

Expansion of political and military cooperation in Europe, ensuring stability, prevention of threats to war, as well as practical cooperation and strengthening relations on the basis of democratic principles of NATO are important issues for PfP.

From CIS countries only Azerbaijan, Ukraine and Moldova take part in the realization of PfP process. Annually officers of the Azerbaijani Armed Forces

participate in nearly 500 NATO activities. It helps our officers improve their skills and establishes a ground for Azerbaijan's integration with NATO standards.

The Centre of Partnership for Peace attached to the Educational and Training Centre of the Azerbaijani Defense Ministry has been established. Our officers are trained there according to the NATO standards.

Partnership for Peace includes the Euro-Atlantic Partnership Work Plan (WP), Individual Partnership Plan (IPP), Planning and Review Process (PARP), Membership Action Plan (MAP) and Individual Partnership Action Plan (IPAP).

Euro-Atlantic Partnership Work Plan includes an overview of activities (different exercises, courses, seminars, working meetings, etc.) proposed by the International Staff and Military Command. Individual Partnership Plan is a two-year program elaborated jointly with one of the partner countries. Individual action option within Pfp depends on the wills and capabilities of the country. Selected areas are included on the Presentation Document, a source document for mutually agreed Individual Partnership Plan between NATO and the partner country.

Planning and Review Process is a voluntary mechanism reflecting Defense Planning Process of NATO. PARP has 16 participating countries, including Azerbaijan. PARP includes different liabilities for the participating countries on conformation their Armed Forces to NATO standards.

Membership Action Plan is a NATO program of advice, assistance and practical support tailored to the individual needs of countries wishing to join the Alliance. MAP includes five parts - political and economic issues, defense and military issues, resource issues, security issues and legal aspects.

Individual Partnership Action Plan is designed to better support domestic reform efforts of a partner country. The Alliance offers its advice and assistance to a partner country wishing to lead defense, political reforms. The Euro-Atlantic partnership supports many partner countries in their defense reforms and encourages them for democratic changes. It helps creation effective and democratic armed forces and other defensive institutions and assists a partner in controlling outcomes of the reforms.

Azerbaijan cooperates with NATO and Partner countries in a wide range of other areas through the Partnership for Peace (Pfp) and the Euro-Atlantic Partnership Council (EAPC):

Security cooperation. Thanks to regular participation in PfP activities, Azerbaijan has been able to contribute actively to Euro-Atlantic security by supporting NATO-led peace-support operation. This includes sharing intelligence and analysis with NATO, and cooperating with the Allies on enhancing national counter-terrorist training capabilities and improving border and infrastructure security.

Defense and security sector reform. Defence and security sector reforms are crucial to the development of Azerbaijan and its goal of achieving Euro-Atlantic standards as well as its increasing Euro-Atlantic cooperation. This is an area in which NATO and individual Allies have considerable expertise which Azerbaijan can draw upon.

Civil emergency planning. In cooperation with NATO and through participation in activities organised by NATO, Azerbaijan is developing its national civil emergency and disaster-management capabilities. Azerbaijan's special search-and-rescue platoon has participated in several exercises.

Science and environment. Under the Science for Peace and Security (SPS) Programme, Azerbaijan has received grant awards for about 30 cooperative projects. Projects include collaboration on improving trans-boundary water quality and protecting drinking water supply from terrorism. Projects through the SPS Programme also cover environmental protection.

Public information. Another key area of cooperation is to improve access to information and increasing public awareness of NATO and the benefits of NATO-Azerbaijan cooperation. Since 2003, NATO has been co-sponsoring a summer school in Baku. Programmes developed year on year, leading to the establishment of the NATO International School in Azerbaijan (NISA) in 2005.

Member-States of PfP

Number	Country	Membership date
1	Ukraine	February 8, 1994
2	Moldova	March 16, 1994
3	Georgia	March 23, 1994
4	Azerbaijan	May 4, 1994
5	Finland	May 9, 1994
6	Sweden	May 9, 1994
7	Turkmenistan	May 10, 1994
8	Kazakhstan	May 27, 1994
9	Kyrgyzstan	June 1, 1994
10	Russia	June 22, 1994
11	Uzbekistan	July 13, 1994
12	Armenia	October 5, 1994
13	Belarus	January 11, 1995
14	Austria	February 10, 1995
15	Malta	April 26, 1995
16	FYR Macedonia	November 15, 1995
17	Switzerland	December 11, 1996
18	Ireland	December 1, 1999
19	Tajikistan	February 20, 2002
20	Serbia	December 14, 2006
21	Montenegro	December 14, 2006
22	Bosnia and Herzegovina	December 14, 2006

Main Events in the Azerbaijani NATO Relations

1992. Azerbaijan joined the newly formed North Atlantic Cooperation Council;

1994. Azerbaijan joined the "Partnership for Peace" Program (PfP);

1997. Azerbaijan joined the Planning and Review Process (PARP) of the PfP;

1999. Azerbaijan sent a team to support the NATO-led peacekeeping operation in Kosovo;

2001. Azerbaijan hosted a multinational PfP military training exercise "Cooperative Determination 2001".

2002. Azerbaijan sent a team to support the NATO-led force in Afghanistan; A specialist Azeri platoon participated in civil emergency relief exercise in Russia with Allies and Partner countries;

2003. Azerbaijan was connected to the Virtual Silk Highway;

2004. The Azerbaijani President Ilham Aliyev presented Azerbaijan's first Individual Partnership Action Plan (IPAP) paper to NATO in Brussels.

Azerbaijan's search and rescue platoon participated in civil emergency relief exercise in Romania;

2005. Azerbaijan began its first IPAP with NATO;

2006. The Euro-Atlantic Centre (NATO information centre) was officially opened in Baku.

Information

NATO (North Atlantic Treaty Organization) - a military-political alliance established by 12 countries (Belgium, Canada, Denmark, France, Iceland, Italy, Luxembourg, the Netherlands, Norway, Portugal, the UK and the USA) in 1949.

UN - an international organization founded in 1945 with the aim to maintain and strengthen peace, security and international cooperation. Azerbaijan has been its member since 1992.

Resolutions of the Security Council of the United Nations - SC UN adopted four resolutions (822, 853, 874 and 884) demanding the withdrawal of the armed forces of Armenia from the occupied territories of Azerbaijan. Armenia has ignored the resolutions up to now, violating the principles of the international law.

CSCE (Conference for Security and Co-operation in Europe) – an international organization consisting of the USA, Canada and 54 countries of Europe, aimed to ensure security in Europe on democratic administration. Initially founded as CSCE (Conference for Security and Co-operation in Europe) in 1975, it was transformed into an organization after the Budapest summit of the member countries held on December 5-6, 1994. Azerbaijan was admitted to the organization on January 30, 1992. The Minsk Group of OSCE mediates for the peaceful solution of the Nagorno-Karabakh conflict between Armenia and Azerbaijan.

Soviet Union – a state that existed in Eurasia from 1922 to 1991. On December 29, 1922 the RSFSR, the Ukrainian SSR, the Byelorussian SSR and the Transcaucasian SFSR signed a treaty on the establishment of the Treaty on the Creation of the USSR. On December 30, 1922, the document was confirmed by the 1st Congress of Soviets of the USSR. Later nine states joined the union, making the number of the constituent republics 15. After the dissolution of the Soviet Union on December 26, 1991 the 15 constituent republics regained their independence.

Partnership for Peace – a NATO program proposed on 10-11 January 1994 at NATO summit in Brussels, Belgium. Nearly 50 countries are participants of the program.

Nagorno-Karabakh – a region in the south-west of Azerbaijan. The Nagorno-Karabakh Autonomous Province established within the Azerbaijan SSR

on July 7, 1923, included Agdere, Askeran, Shusha, Khodjavend and Hadrut. As a result of the terrorist and aggressive activity of the Armenian separatists, the self-administrative status of the region was abolished on November 26, 1991. Currently Nagorno-Karabakh, as well as 7 districts outside of it are under the Armenian occupation. The Armenian party denied the fact of occupation, claiming a separatist Armenian regime is controlling the region. The Azerbaijani party proposes a high self-administrative status for Nagorno-Karabakh within its sovereignty with conditions of liberation of the occupied territories and restoration of the territorial integrity of Azerbaijan.

Caucasus – an area located between the Black, Azov and Caspian Seas, bounded by the eastern frontiers of Turkey and the northern frontiers of Iran. It covers a territory of 440 thousand square kilometers.

Transcaucasia – the southern part of the Caucasian mountains. The region includes Azerbaijan, Georgia and Armenia.

Commonwealth of Independent States - a union that includes the former Soviet republics such as Russian, Azerbaijan, Ukraine, Belarus, Kazakhstan, Uzbekistan, Kirgizstan, Turkmenistan, Tajikistan, Armenia, Georgia and Moldova (est. in 1991).

Minsk Group of OSCE – a mission of OSCE mediating for peaceful solution of the Nagorno-Karabakh conflict between Armenia and Azerbaijan. The Helsinki Additional Meeting of the Foreign Ministers on 24 March 1992, requested the Chairman-in-Office to convene a conference for the settlement of the conflict. Azerbaijan, Armenia, Belarus, Czechoslovakia, France, Germany, Italy, Russia, Sweden, Turkey and the USA were to be participating states. The Minsk conference failed to be held because of the aggression of Armenia, and the body formed by those countries for the mediation was named the Minsk Group. On 5-6 December 1994, the Budapest Summit decided to establish a co-chairmanship for the process. The first co-chairmans included Russia and Sweden, later Russia and Finland. Since 1997 the USA, Russia and France have been chairing the Minsk Group. Two settlement proposals submitted by the Minsk Group have been rejected by Armenia, one – by Azerbaijan. The mediating efforts of the Minsk Group continue within the frames of meetings and negotiations between the co-chairs and the parties, as well as organization of meetings of the presidents of Azerbaijan and Armenia.

Warsaw Treaty Organization – a military-political alliance established in 1955 against the NATO, with signing of the Warsaw Treaty by Albania, Bul-

garia, Hungary, the German Democratic Republic, Poland, Romania, the USSR and Czechoslovakia.

Budapest Summit of CSCE – the fourth summit of the Conference on Security and Cooperation in Europe held in Budapest on December 6-7, 1994 featuring the heads of states and governments of 50 countries of Europe as well as the USA and Canada. In Budapest significant steps were made for the transformation of CSCE into an organization and it was renamed OSCE with the formation of corresponding bodies. Decisions on the Nagorno-Karabakh conflict are reflected in the chapter “Regional issues” of the Document “Towards a Genuine Partnership in a New Era” of the summit. The decisions implied appointment of co-chairs of the Minsk Group, formation of peacekeeping forces of OSCE to ensure peace if peace agreement is reached.

Lisbon Summit of CSCE – the fifth summit of OSCE held in Lisbon on December 2-3, 1996. The declaration sponsored by 53 member-states and reflecting the principles of solution of the Nagorno-Karabakh conflict was adopted on behalf of the chairman of OSCE. The principles included territorial integrity of Azerbaijan and Armenia, granting Nagorno-Karabakh the highest status of self-administration and ensuring the security of the population of Nagorno-Karabakh. Armenia opposed those principles; consequently it refused the proposals of the Minsk Group elaborated on the basis of those principles.

Madrid Summit – a summit of the heads of states and governments of the NATO member-countries held in Madrid on July 8-9, 1997.

Istanbul Summit – a NATO summit held in Istanbul on June 29, 2004.

White House – the residence of the US President in Washington D.C.

GUAM – a regional organization of four states: Georgia, Ukraine, Azerbaijan, and Moldova, established as a consultative forum in 1997. During the Yalta summit on June 6-7, 2001 the charter of the organization was adopted. Uzbekistan withdrew from the organization in 2005. During the Kiev summit in May 2006, the organization was renamed GUAM Organization for Democracy and Economic Development. Recently the discussions were led on the main problems of the member-states such as aggressive separatism and terrorism.

Baku-Tbilisi-Ceyhan – a pipeline for transportation of the Azerbaijani oil to the European markets. It is 1768 km long, passes through Azerbaijan (443 km), Georgia (249 km) and Turkey (1076 km). The cost of the project is nearly USD 4 billion.

Armenia – a neighboring state that occupied 20 percent of the territory of Azerbaijan in 1991-1994.

Brussels – capital of Belgium, where the NATO headquarters is located.

Denver Declaration – a declaration signed in Denver on June 23, 1997, by the presidents of the co-chairing countries of the Minsk Group Bill Clinton, Boris Yeltsin and Jacques Chirac on peaceful settlement of the Armenian-Azerbaijani conflict.

Luxembourg – a state in Europe. Its official name is the Grand Duchy of Luxembourg.

Kosovo – a region and a partially-recognized state in the Eastern Europe. A number of countries, including Azerbaijan have not recognized the independence of Kosovo. The Albanian majority of the region claim for independence. The Serbian government considers the region as an autonomous province of Kosovo and Metohija within its sovereignty. 53 out of 192 countries have recognized the independence of Kosovo up to now.

Personalities:

Boris Yeltsin – first president of the Russian Federation (1991-1999)

Jacques Chirac – prominent French politician and statesman. He was Prime Minister of France in 1974-1976 and 1977-1986, mayor of Paris in 1988-1995, President of France in 1995-2007.

Bill Clinton – 41st President of the United States (1993-2001).

Manfred Wörner – Secretary-General of NATO from Germany in 1988-1994.

Javier Solana – Secretary-General of NATO from Spain in 1995-1999.

George Robertson – Secretary-General of NATO from the United Kingdom in 1999-2003.

Jaap de Hoop Scheffer – Secretary-General of NATO from the Netherlands since 2003

Levon Ter-Petrossian – President of Armenia in 1991-1998.

Robert Kocharyan – President of Armenia in 1998-2008.

Vladimir Putin – President of the Russian Federation in 2000-2008, current Prime Minister of the Russian Federation.

ADDITIONAL DOCUMENTS**Conference for Security and Co-operation in Europe
Summit Budapest****II. REGIONAL ISSUES****Intensification of CSCE Activition in relation with
the Nagorno-Karabakh Conflict**

December 6, 1994

1. *Deploring the continuation of the conflict and the human tragedy involved, the participating States welcomed the confirmation by the parties to the conflict of the cease-fire agreed on 12 May 1994 through the mediation of the Russian Federation in co-operation with the CSCE Minsk Group. They confirmed their commitment to the relevant resolutions of the United Nations Security Council and welcomed the political support given by the Security Council to the CSCE's efforts towards a peaceful settlement of the conflict. To this end they called on the parties to the conflict to enter into intensified substantive talks, including direct contacts. In this context, they pledged to redouble the efforts and assistance by the CSCE. They strongly endorsed the mediation efforts of the CSCE Minsk Group and expressed appreciation for the crucial contribution of the Russian Federation and the efforts by other individual members of the Minsk Group. They agreed to harmonize these into a single co-ordinated effort within the framework of the CSCE.*

2. *To this end, they have directed the Chairman-in-Office, in consultation with the participating States and acting as soon as possible, to name co-chairmen of the Minsk Conference to ensure a common and agreed basis for negotiations and to realize full co-ordination in all mediation and negotiation activities. The co-chairmen, guided in all of their negotiating efforts by CSCE principles and an agreed mandate, will jointly chair meetings of the Minsk Group and jointly report to the Chairman-in-Office. They will regularly brief the Permanent Council on the progress of their work.*

3. *As a first step in this effort, they directed the co-chairmen of the Minsk Conference to take immediate steps to promote, with the support and co-operation of the Russian Federation and other individual members of the Minsk Group, the continuation of the*

existing cease-fire and, drawing upon the progress already achieved in previous mediation activities, to conduct speedy negotiations for the conclusion of a political agreement on the cessation of the armed conflict, the implementation of which will eliminate major consequences of the conflict for all parties and permit the convening of the Minsk Conference. They further requested the co-chairmen of the Minsk Conference to continue working with the parties towards further implementation of confidence-building measures, particularly in the humanitarian field. They underlined the need for participating States to take action, both individually and within relevant international organizations, to provide humanitarian assistance to the people of the region with special emphasis on alleviating the plight of refugees.

4. They agreed that, in line with the view of the parties to the conflict, the conclusion of the agreement mentioned above would also make it possible to deploy multinational peacekeeping forces as an essential element for the implementation of the agreement itself. They declared their political will to provide, with an appropriate resolution from the United Nations Security Council, a multinational CSCE peacekeeping force following agreement among the parties for cessation of the armed conflict. They requested the Chairman-in-Office to develop as soon as possible a plan for the establishment, composition and operations of such a force, organized on the basis of Chapter III of the Helsinki Document 1992 and in a manner fully consistent with the Charter of the United Nations. To this end the Chairman-in-Office will be assisted by the co-chairmen of the Minsk Conference and by the Minsk Group, and be supported by the Secretary General; after appropriate consultations he will also establish a high-level planning group in Vienna to make recommendations on, inter alia, the size and characteristics of the force, command and control, logistics, allocation of units and resources, rules of engagement and arrangements with contributing States. He will seek the support of the United Nations on the basis of the stated United Nations readiness to provide technical advice and expertise. He will also seek continuing political support from the United Nations Security Council for the possible deployment of a CSCE peacekeeping force.

5. On the basis of such preparatory work and the relevant provisions of Chapter III of the Helsinki Document 1992, and following agreement and a formal request by the parties to the Chairman-in-Office through the co-chairmen of the Minsk Conference, the Permanent Council will take a decision on the establishment of the CSCE peacekeeping operation.

Organization for Security and Co-operation in Europe Summit Lisbon

December 3, 1996

ANNEX 1 STATEMENT OF THE OSCE CHAIRMAN-IN-OFFICE

You all know that no progress has been achieved in the last two years to resolve the Nagorno-Karabakh conflict and the issue of the territorial integrity of the Republic of Azerbaijan. I regret that the efforts of the Co-Chairs of the Minsk Conference to reconcile the views of the parties on the principles for a settlement have been unsuccessful.

Three principles which should form part of the settlement of the Nagorno-Karabakh conflict were recommended by the Co-Chairs of the Minsk Group. These principles are supported by all member States of the Minsk Group. They are:

- territorial integrity of the Republic of Armenia and the Azerbaijan Republic;*
- legal status of Nagorno-Karabakh defined in an agreement based on self-determination which confers on Nagorno-Karabakh the highest degree of self-rule within Azerbaijan;*
- guaranteed security for Nagorno-Karabakh and its whole population, including mutual obligations to ensure compliance by all the Parties with the provisions of the settlement.*

I regret that one participating State could not accept this. These principles have the support of all other participating States.

This statement will be included in the Lisbon Summit documents.

Organization for Security and Co-operation in Europe Summit Istanbul

November 19, 1999

DECLARATION OF THE ISTANBUL SUMMIT

20. We received the report of the Co-Chairmen of the OSCE Minsk Group on the evolving situation and recent developments connected with the Nagorno-Karabakh conflict and commend their efforts. We applaud in particular the intensified dialogue between the Presidents of Armenia and Azerbaijan, whose regular contacts have created opportunities to dynamize the process of finding a lasting and comprehensive solution to the problem. We firmly support this dialogue and encourage its continuation, with the hope of resuming negotiations within the OSCE Minsk Group. We also confirm that the OSCE and its Minsk Group, which remains the most appropriate format for finding a solution, stand ready to further advance the peace process and its future implementation, including by providing all necessary assistance to the parties.

21. We welcome the opening of an OSCE Office in Yerevan this year and the decision to open a similar office in Baku. These steps will enable the OSCE to strengthen our co-operation with Armenia and Azerbaijan.

Resolutions United Nations Security Council

Resolution № 822

April 30, 1993

The Security Council,

Recalling the statements of the President of the Security Council of 29 January 1993 (S/25199) and of 6 April 1993 (S/25539) concerning the Nagorno-Karabakh conflict,

Taking note of the report of the Secretary-General dated 14 April 1993 (S/25600),

Expressing its serious concern at the deterioration of the relations between the Republic of Armenia and the Republic of Azerbaijan,

Noting with alarm the escalation in armed hostilities and, in particular, the latest invasion of the Kelbadjar district of the Republic of Azerbaijan by local Armenian forces,

Concerned that this situation endangers peace and security in the region,

Expressing grave concern at the displacement of a large number of civilians and the humanitarian emergency in the region, in particular in the Kelbadjar district,

Reaffirming the respect for sovereignty and territorial integrity of all States in the region,

Reaffirming also the inviolability of international borders and the inadmissibility of the use of force for the acquisition of territory,

Expressing its support for the peace process being pursued within the framework of the Conference on Security and Cooperation in Europe and deeply concerned at the disruptive effect that the escalation in armed hostilities can have on that process,

1. Demands the immediate cessation of all hostilities and hostile acts with a view to establishing a durable cease-fire, as well as immediate withdrawal of all occupying forces from the Kelbadjar district and other recently occupied areas of Azerbaijan;

2. Urges the parties concerned immediately to resume negotiations for the resolution of the conflict within the framework of the peace process of the Minsk Group of the Conference on Security and Cooperation in Europe and refrain from any action that will obstruct a peaceful solution of the problem;

3. Calls for unimpeded access for international humanitarian relief efforts in the region, in particular in all areas affected by the conflict in order to alleviate the suffering of the civilian population and reaffirms that all parties are bound to comply with the principles and rules of international humanitarian law;

4. Requests the Secretary-General, in consultation with the Chairman-in-Office of the Conference on Security and Cooperation in Europe as well as the Chairman of the Minsk Group of the Conference to assess the situation in the region, in particular in the

Kelbadjar district of Azerbaijan, and to submit a further report to the Council;

5. *Decides to remain actively seized of the matter.*

Adopted by the Security Council at its 3205th meeting, on 30 April 1993

Resolution № 853

July 29, 1993

The Security Council,

Reaffirming its resolution 822 (1993) of 30 April 1993,

Having considered the report issued on 27 July 1993 by the Chairman of the Minsk Group of the Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE) (S/26184),

Expressing its serious concern at the deterioration of relations between the Republic of Armenia and the Azerbaijani Republic and at the tensions between them,

Welcoming acceptance by the parties concerned at the timetable of urgent steps to implement its resolution 822 (1993),

Noting with alarm the escalation in armed hostilities and, in particular, the seizure of the district of Agdam in the Azerbaijani Republic,

Concerned that this situation continues to endanger peace and security in the region,

Expressing once again its grave concern at the displacement of large numbers of civilians in the Azerbaijani Republic and at the serious humanitarian emergency in the region,

Reaffirming the sovereignty and territorial integrity of the Azerbaijani Republic and of all other States in the region,

Reaffirming also the inviolability of international borders and the inadmissibility of the use of force for the acquisition of territory,

1. *Condemns the seizure of the district of Agdam and of all other recently occupied areas of the Azerbaijani Republic;*

2. *Further condemns all hostile actions in the region, in particular attacks on civilians and bombardments of inhabited areas;*

3. *Demands the immediate cessation of all hostilities and the immediate complete and unconditional withdrawal of the occupying forces involved from the district of Agdam and all other recently occupied areas of the Azerbaijan Republic;*

4. *Calls on the parties concerned to reach and maintain durable cease-fire arrangements;*

5. *Reiterates in the context of paragraphs 3 and 4 above its earlier calls for the restoration of economic, transport and energy links in the region;*

6. *Endorses the continuing efforts by the Minsk Group of the CSCE to achieve a peaceful solution to the conflict, including efforts to implement resolution 822 (1993),*

and expresses its grave concern at the disruptive effect that the escalation of armed hostilities has had on these efforts;

7. Welcomes the preparations for a CSCE monitor mission with a timetable for its deployment, as well as consideration within the CSCE of the proposal for a CSCE presence in the region;

8. Urges the parties concerned to refrain from any action that will obstruct a peaceful solution to the conflict, and to pursue negotiations within the Minsk Group of the CSCE, as well as through direct contacts between them, towards a final settlement;

9. Urges the Government of the Republic of Armenia to continue to exert its influence to achieve compliance by the Armenians of the Nagorny-Karabakh region of the Azerbaijani Republic with its resolution 822 (1993) and the present resolution, and the acceptance by this party of the proposals of the Minsk Group of the CSCE;

10. Urges States to refrain from the supply of any weapons and munitions which might lead to an intensification of the conflict or the continued occupation of territory;

11. Calls once again for unimpeded access for international humanitarian relief efforts in the region, in particular in all areas affected by the conflict, in order to alleviate the increased suffering of the civilian population and reaffirms that all parties are bound to comply with the principles and rules of international humanitarian law;

12. Requests the Secretary-General and relevant international agencies to provide urgent humanitarian assistance to the affected civilian population and to assist displaced persons to return to their homes;

13. Requests the Secretary-General, in consultation with the Chairman-in-Office of the CSCE as well as the Chairman of the Minsk Group, to continue to report to the Council on the situation;

14. Decides to remain actively seized of the matter.

Adopted by the Security Council at its 3259th meeting, on 29 July 1993

Resolution № 874

October 14, 1993

The Security Council,

Reaffirming its resolutions 822 (1993) of 30 April 1993 and 853 (1993) of 29 July 1993, and recalling the statement read by the President of the Council, on behalf of the Council, on 18 August 1993 (S/26326),

Having considered the letter dated 1 October 1993 from the Chairman of the Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE) Minsk Conference on Nagorny Karabakh addressed to the President of the Security Council (S/26522),

Expressing its serious concern that a continuation of the conflict in and around the Nagorny Karabakh region of the Azerbaijani Republic, and of the tensions between the Republic of Armenia and the Azerbaijani Republic, would endanger peace and security

in the region,

Taking note of the high-level meetings which took place in Moscow on 8 October 1993 and expressing the hope that they will contribute to the improvement of the situation and the peaceful settlement of the conflict,

Reaffirming the sovereignty and territorial integrity of the Azerbaijani Republic and of all other States in the region,

Reaffirming also the inviolability of international borders and the inadmissibility of the use of force for the acquisition of territory,

Expressing once again its grave concern at the human suffering the conflict has caused and at the serious humanitarian emergency in the region and expressing in particular its grave concern at the displacement of large numbers of civilians in the Azerbaijani Republic,

1. Calls upon the parties concerned to make effective and permanent the cease-fire established as a result of the direct contacts undertaken with the assistance of the Government of the Russian Federation in support of the CSCE Minsk Group;

2. Reiterates again its full support for the peace process being pursued within the framework of the CSCE, and for the tireless efforts of the CSCE Minsk Group;

3. Welcomes and commends to the parties the Adjusted timetable of urgent steps to implement Security Council resolutions 822 (1993) and 853 (1993) set out on 28 September 1993 at the meeting of the CSCE Minsk Group and submitted to the parties concerned by the Chairman of the Group with the full support of nine other members of the Group, and calls on the parties to accept it;

4. Expresses the conviction that all other pending questions arising from the conflict and not directly addressed in the adjusted timetable should be settled expeditiously through peaceful negotiations in the context of the CSCE Minsk process;

5. Calls for the immediate implementation of the reciprocal and urgent steps provided for in the CSCE Minsk Group's Adjusted timetable, including the withdrawal of forces from recently occupied territories and the removal of all obstacles to communications and transportation;

6. Calls also for an early convening of the CSCE Minsk Conference for the purpose of arriving at a negotiated settlement to the conflict as provided for in the timetable, in conformity with the 24 March 1992 mandate of the CSCE Council of Ministers;

7. Requests the Secretary-General to respond favourably to an invitation to send a representative to attend the CSCE Minsk Conference and to provide all possible assistance for the substantive negotiations that will follow the opening of the Conference;

8. Supports the monitoring mission developed by the CSCE;

9. Calls on all parties to refrain from all violations of international humanitarian law and renews its call in resolutions 822 (1993) and 853 (1993) for unimpeded access for international humanitarian relief efforts in all areas affected by the conflict;

10. Urges all States in the region to refrain from any hostile acts and from any

interference or intervention which would lead to the widening of the conflict and undermine peace and security in the region;

11. Requests the Secretary-General and relevant international agencies to provide urgent humanitarian assistance to the affected civilian population and to assist refugees and displaced persons to return to their homes in security and dignity;

12. Requests also the Secretary-General, the Chairman-in-Office of the CSCE and the Chairman of the CSCE Minsk Conference to continue to report to the Council on the progress of the Minsk process and on all aspects of the situation on the ground, and on present and future cooperation between the CSCE and the United Nations in this regard;

13. Decides to remain actively seized of the matter.

Adopted by the Security Council at its 3292nd meeting, on 14 October 1993

Resolution № 884

November 12, 1993

The Security Council,

Reaffirming its resolutions 822 (1993) of 30 April 1993, 853 (1993) of 29 July 1993 and 874 (1993) of 14 October 1993,

Reaffirming its full support for the peace process being pursued within the framework of the Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE), and for the tireless efforts of the CSCE Minsk Group,

Taking note of the letter dated 9 November 1993 from the Chairman-in-Office of the Minsk Conference on Nagorny Karabakh addressed to the President of the Security Council and its enclosures (S/26718, annex),

Expressing its serious concern that a continuation of the conflict in and around the Nagorny Karabakh region of the Azerbaijani Republic, and of the tensions between the Republic of Armenia and the Azerbaijani Republic, would endanger peace and security in the region,

Noting with alarm the escalation in armed hostilities as consequence of the violations of the cease-fire and excesses in the use of force in response to those violations, in particular the occupation of the Zangelan district and the city of Goradiz in the Azerbaijani Republic,

Reaffirming the sovereignty and territorial integrity of the Azerbaijani Republic and of all other States in the region,

Reaffirming also the inviolability of international borders and the inadmissibility of the use of force for the acquisition of territory,

Expressing grave concern at the latest displacement of a large number of civilians and the humanitarian emergency in the Zangelan district and the city of Goradiz and on Azerbaijan's southern frontier,

1. Condemns the recent violations of the cease-fire established between the parties, which resulted in a resumption of hostilities, and particularly condemns the occupation

of the Zangelan district and the city of Goradiz, attacks on civilians and bombardments of the territory of the Azerbaijani Republic;

2. Calls upon the Government of Armenia to use its influence to achieve compliance by the Armenians of the Nagorny Karabakh region of the Azerbaijani Republic with resolutions 822 (1993) , 853 (1993) and 874 (1993) , and to ensure that the forces involved are not provided with the means to extend their military campaign further;

3. Welcomes the Declaration of 4 November 1993 of the nine members of the CSCE Minsk Group (S/26718) and commends the proposals contained therein for unilateral cease-fire declarations;

4. Demands from the parties concerned the immediate cessation of armed hostilities and hostile acts, the unilateral withdrawal of occupying forces from the Zangelan district and the city of Goradiz, and the withdrawal of occupying forces from other recently occupied areas of the Azerbaijani Republic in accordance with the Adjusted timetable of urgent steps to implement Security Council resolutions 822 (1993) and 853 (1993) (S/26522, appendix), as amended by the CSCE Minsk Group meeting in Vienna of 2 to 8 November 1993;

5. Strongly urges the parties concerned to resume promptly and to make effective and permanent the cease-fire established as a result of the direct contacts undertaken with the assistance of the Government of the Russian Federation in support of the CSCE Minsk Group, and to continue to seek a negotiated settlement of the conflict within the context of the CSCE Minsk process and the Adjusted timetable, as amended by the CSCE Minsk Group meeting in Vienna of 2 to 8 November 1993;

6. Urges again all States in the region to refrain from any hostile acts and from any interference or intervention, which would lead to the widening of the conflict and undermine peace and security in the region;

7. Requests the Secretary-General and relevant international agencies to provide urgent humanitarian assistance to the affected civilian population, including that in the Zangelan district and the city of Goradiz and on Azerbaijan's southern frontier, and to assist refugees and displaced persons to return to their homes in security and dignity;

8. Reiterates its request that the Secretary-General, the Chairman-in-Office of the CSCE and the Chairman of the CSCE Minsk Conference continue to report to the Council on the progress of the Minsk process and on all aspects of the situation on the ground, in particular on the implementation of its relevant resolutions, and on present and future cooperation between the CSCE and the United Nations in this regard;

9. Decides to remain actively seized of the matter.

Adopted by the Security Council at its 3313th meeting, on 12 November 1993

Contents

Dear readers	123
Speech of the Azerbaijani President Heydar Aliyev at the meeting of NATO in Brussels	126
Statement of the Azerbaijani President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the ceremony of the signature of the frame document “Partnership for Peace”	130
Speech of the Azerbaijani President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev with Secretary - General Javier Solana	134
Speech of the Azerbaijani President Heydar Aliyev at the meeting with the Secretary-General of NATO Javier Solana visiting Azerbaijan	135
Speech of the Azerbaijani President Heydar Aliyev at the Summit of the Council of Euro-Atlantic Partnership	137
Speech of Azerbaijani President Heydar Aliyev at the meeting with Mr. Javier Solana, NATO Secretary General	139
From the Speech of the Azerbaijani President, Heydar Aliyev with Secretary - General of NATO Javier Solana in Baku	140
Joint press conference of the Azerbaijani President Heydar Aliyev with Secretary - General of NATO Javier Solana, for Local and Foreign Mass Media after the Negotiations with the Delegation of NATO	142
From the speech of the Azerbaijani President Heydar Aliyev with the delegation of NATO Headed by Secretary - General Javier Solana	144
Speech of the Azerbaijani President Heydar Aliyev at the 50th Anniversary Jubilee Summit of NATO	147
From the talk of The Azerbaijani President Heydar Aliyev with the delegation Headed by Quido Venturioni, Chairman of The Military Commission of NATO Admiral of the Italian Navy	149
From the talk of The Azerbaijani President Heydar Aliyev with the Delegation Headed by Lord George Robertson, Secretary - General of NATO	151
From the conversation of the Azerbaijani President Heydar Aliyev the President of the NATO Parliamentary Assembly Rafael Estrella and Secretary General of this Organization Simon Lunn	154
Speech of the Azerbaijani President Heydar Aliyev at the Summit of the Euro-Atlantic Partnership Council	158
Speech of the Azerbaijani President Ilham Aliyev at the International Conference “Euroatlantic Alliance at Crossroad” held in Istanbul	160

Press Conference of The Azerbaijani President Ilham Aliyev	172
Speech of the Azerbaijani President Ilham Aliyev at the EAPC Summit in Istanbul	175
Speech of the Azerbaijani President Ilham Aliyev at the Spring Session of the Parliamentary Assembly of NATO	177
Joint briefing of the Azerbaijani President Ilham Aliyev and Secretary-General of NATO Jaap de Hoop Scheffer	186
Meetings of the Azerbaijani President Heydar Aliyev with the Officials of NATO	189
Meetings of the Azerbaijani President Ilham Aliyev with the Officials of NATO	190
Historical Backgrounds	191
Information on NATO	191
Azerbaijani-NATO Relations	193
Key Areas of the Azerbaijani-NATO Cooperation	197
Main Events in the Azerbaijani NATO Relations	201
Information	202
Additional documents	206
Photo documents	337

HEYDƏR ƏLİYEV İRSİNİ ARAŞDIRMA MƏRKƏZİ
HEYDAR ALIYEV'S HERITAGE RESEARCH CENTER
CENTRE DE RECHERCHES DE L'HERITAGE DE HEYDAR ALIYEV

AZƏRBAYCAN – NATO :
TƏRƏFDAŞLIQDAN BAŞLANAN YOL
(1994-2009)

AZERBAIJAN – NATO:
ROAD BEGINNING FROM PARTNERSHIP
(1994-2009)

AZERBAIDJAN - OTAN :
LE DEBUT DU PARTENARIAT
(1994-2009)

Bakou - 2009

Le livre “Azerbaïdjan-OTAN : le debut du partenariat” est une nouvelle publication du Centre de Recherches sur l’Héritage de Heydar Aliyev. Dans ce livre, on trouvera réunis les discours de Heydar Aliyev, dirigeant national du peuple azerbaïdjanais, prononcés au siège de l’OTAN, son discours à Washington, ses discours lors des sommets du Conseil de la Coopération Europe –Atlantique à Madrid, son discours à la session de Prague de l’Association Parlementaire, ses rencontres avec Javier Solana et Georges Robertson, les Secrétaires Généraux de l’OTAN, ainsi que les discours de Ilham Aliyev, Président de la République d’Azerbaïdjan au sommet de l’OTAN à Istanbul, à la conférence internationale intitulée ‘Au carrefour de l’Alliance Euroatlantique”, à la session de Paris de l’Association Parlementaire et sa rencontre avec Jaap Hoop de Scheffer, Secrétaire Général de l’OTAN.

ISBN

© Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzi 2009

HEYDƏR ƏLİYEV İRSİNİ ARAŞDIRMA MƏRKƏZİ
HEYDAR ALIYEV'S HERITAGE RESEARCH CENTER
CENTRE DE RECHERCHES DE L'HERITAGE DE HEYDAR ALIYEV

**AZƏRBAYCAN – NATO :
TƏRƏFDAŞLIQDAN BAŞLANAN YOL**

**AZERBAIJAN – NATO:
ROAD BEGINNING FROM PARTNERSHIP**

**AZERBAIDJAN - OTAN :
LE DEBUT DU PARTENARIAT**

Conseiller:

Asaf NADIROV

Membre de l'Académie des Sciences Nationale de l'Azerbaïdjan

Responsable de publication:

Vourghoun SOULEYMANOV

Chef de groupe de création:

Fouad BABAYEV

Créateurs:

Anar HASANLI

Tamkin MAMMEDLI

Irina MOUKHTAROVA

Gunduz NASIBOV

Redacteur-Linguiste:

Hamlet QODJA

Dizain et pagination:

Elviz ISMAYILOV

Les photos-matérielles ont été prises au service de presse du Président de la République d'Azerbaïdjan

Il est consulté aux sites officiels de AzerTac, de l'OTAN (www.nato.int), de l'ONU (www.un.org) et de l'OSCE (www.osce.org) dans ce livre.

*Dédié au 86ème anniversaire de M.Heydar Aliyev,
leader national du peuple d'Azerbaïdjan*

Chers lecteurs !

Le nouveau livre «Azerbaïdjan-OTAN : le début du partenariat» est la dernière en date des publications du Centre de Recherches sur l'Héritage de Heydar Aliyev.

Le Centre de Recherches sur l'Héritage de Heydar Aliyev est entré en activité le 10 mai 2004 - le jour de naissance de notre dirigeant national. La bibliothèque électronique « L'Héritage de Heydar Aliyev », qui est une partie intégrante du Centre présente au lectorat mondial, en 35 langues, les œuvres de Heydar Aliyev - ses discours, ses déclarations, ses lettres et les notes de ses rencontres. Aujourd'hui nous comptons parmi nos lecteurs les universités progressistes du monde, des centres scientifiques renommés, des bureaux étatiques, des organes des médias, des sociétés multinationales, ainsi que des personnes – chercheurs, politologues, économistes, étudiants - qui s'intéressent à l'Azerbaïdjan, dont la réputation croît de jour en jour dans le monde.

Des livres sont publiés dans différentes langues par le groupe d'édition du Centre. Chacun de ces livres a gagné l'intérêt des lecteurs et a joui d'une grande résonance. Nous voudrions particulièrement attirer l'attention sur le livre intitulé « Heydar Aliyev : nous ne pouvons pas permettre de la création d'un deuxième Etat arménien sur le territoire de l'Azerbaïdjan » dans lequel ont été inclus les discours et les entretiens donnés par Heydar Aliyev aux sommets de l'OSCE de Budapest, de Lisbonne et d'Istanbul, ainsi que sur autre livre intitulé « L'Azerbaïdjan dans les rangs de l'Organisation de la Conférence Islamique », préparé à partir des discours de Heydar Aliyev et d'Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, aux sommets de l'OCI. Notons que ces livres ont été publiés, pour le premier, en azerbaïdjanais et dans les langues officielles des pays co-présidents du groupe de Minsk de l'OSCE (en anglais, en français et en russe), et pour le second, en azerbaïdjanais et dans les langues officielles de l'OCI (en anglais, en français et en arabe). Dans ce livre qui est devant vous, ont été inclus les textes des discours de Heydar Aliyev, une personnalité politique de premier plan, et d'Ilham Aliyev, Président en exercice de la République d'Azerbaïdjan, aux assemblées générales de l'OTAN, les textes des rencontres tenues avec les directions de cette organisation, les notices historiques, les résolutions de l'ONU concernant les territoires de l'Azerbaïdjan occupés par l'Arménie, les documents des sommets de l'OSCE, les matériaux des informations, des cartes et des photos-documents.

Heydar Aliyev, le grand fils du peuple de l'Azerbaïdjan, en signant le programme du «Partenariat Pour la Paix» de l'OTAN, le 4 mai 1994 à Bruxelles, a défini la nouvelle priorité de la politique extérieure de la République d'Azerbaïdjan

–la politique d'intégration à l'espace euro-atlantique. Cette démarche fut engagée au moment où l'agression de l'Arménie contre l'Azerbaïdjan était encore en cours, elle permettait à notre pays d'une part, comme Heydar Aliyev l'avait souligné dans sa déclaration à la cérémonie de la signature du document-cadre du «Partenariat Pour la Paix», de créer des relations réciproques étroites et multilatérales avec le monde occidental et de profiter de sa très riche expérience, et d'autre part, de former des forces armées opérationnelles qui soient compatibles avec les forces des pays de l'OTAN.

L'OTAN, fondé il y a 50 ans, en 1949, fonctionnait en tant que forum pour organiser les consultations relatives aux questions de stabilité et de sécurité dans la région euro-atlantique, et participait activement à la prévention des conflits et au règlement des crises, l'OTAN apportait son soutien au développement du partenariat, de la coopération et du dialogue multiforme avec les autres pays de la région.

Ce n'est pas par un effet du hasard que la préoccupation de l'OTAN pour la région du Caucase du Sud ait trouvé son expression dans la Déclaration adoptée par le Conseil de l'Atlantique Nord au mois de janvier 1994.

Dans cette déclaration, l'usage de la force à des fins d'occupation de territoires est proscrit et le respect de l'intégrité territoriale des Etats du Caucase du Sud, de leur indépendance et de leur souveraineté sont présentés comme un élément important du rétablissement de la paix, de la stabilité et de la coopération dans la région.

Il faut noter que dans les années suivantes, la reconnaissance de l'intégrité territoriale de la République d'Azerbaïdjan par cette organisation a fait l'objet de plusieurs déclarations dans les documents officiels de l'OTAN.

Aujourd'hui, l'OTAN et l'Azerbaïdjan coopèrent activement dans le domaine des institutions démocratiques et des réformes militaires, et développent également une coopération pratique dans plusieurs autres domaines. Le programme de coopération entre l'Azerbaïdjan et l'OTAN est constitué par le «Plan d'Opération pour le Partenariat Individuel» de l'Azerbaïdjan.

Le «Plan d'Opération pour le Partenariat Individuel», conçu afin d'élargir la coopération avec les pays partenaires, a été adopté au sommet de Prague du Conseil de Partenariat euro-Atlantique de l'OTAN en 2002. Au mois de mai 2003, l'Azerbaïdjan avait demandé officiellement d'adhérer au Plan d'Opération pour le Partenariat Individuel. Le document de la présentation de ce Plan, qui concentre des informations détaillées sur le développement politique, économique et de sécurité de l'Azerbaïdjan, a été présenté à l'Alliance au mois de mai 2004, lors de la visite officielle d'Ilham Aliyev au quartier général de l'OTAN.

Parmi les domaines principaux de cette coopération sont inclus la formation du contrôle démocratique, d'une manière intégrale, sur les forces armées, la planification des mesures de défense et la formation du budget de la Défense, ainsi qu'une restructuration de la charpente organisationnelle des forces armées conforme aux normes et aux procédures de l'OTAN.

L'autre finalité de la coopération entre l'OTAN et l'Azerbaïdjan est de renforcer les possibilités de travail des forces armées du pays avec les forces armées des pays de l'OTAN dans la gestion des opérations de paix et des crises. A la suite de sa participation régulière aux formations et aux séminaires du PPP, l'Azerbaïdjan, en s'engageant dans les opérations de maintien de la paix conduites sous la direction de l'OTAN, a apporté une contribution active à la garantie de la paix euro-atlantique. Les forces armées de l'Azerbaïdjan soutiennent les opérations de maintien de la paix engagées de 1999 à 2008 dans le Kosovo, en Afghanistan depuis 2002, ainsi qu'en Irak. Ainsi qu'Ilham Aliyev, le Président de l'Azerbaïdjan, l'avait souligné dans sa déclaration faite lors de la conférence de presse commune avec de Jaap de Hoop Scheffer, Secrétaire Général de l'OTAN, le 8 novembre 2006 : «Il est très important pour notre jeune pays, mais qui accroît son potentiel, de devenir un partenaire vrai et fiable de l'OTAN.»

L'Azerbaïdjan et l'OTAN travaillent ensemble pour élever le niveau de sécurité de l'espace aérien de l'Azerbaïdjan et celui de l'espace aérien et maritime de la mer Caspienne.

En général, les contours de la coopération de l'Azerbaïdjan avec l'OTAN sont très larges et ne se limitent pas seulement aux questions militaires.

L'Azerbaïdjan, engagé depuis 1994 dans le programme de «Partenariat Pour la Paix» de l'OTAN, s'est présenté au cours des 15 ans écoulés comme un partenaire vrai et fiable.

En résumant tout ce qui a été mentionné nous pouvons dire que le livre «Azerbaïdjan-OTAN : le début de partenariat», publié par le Centre de Recherches sur l'Héritage de Heydar Aliyev, sera une source de poids et de valeur, très précieuse pour les chercheurs, les politologues, les étudiants, ainsi que pour tous ceux qui s'intéressent à l'intégration de l'Azerbaïdjan dans la communauté mondiale.

Asaf Nadirov

Membre de l'Académie Nationale des Sciences de l'Azerbaïdjan

Discours du Président de la République d'Azerbaïdjan Heydar Aliyev à la séance de l'OTAN à Bruxelles

Le 4 mai 1994

Monsieur le Secrétaire Général adjoint, Messieurs les membres du Conseil de l'OTAN, Messieurs les Ambassadeurs, Mesdames et Messieurs !

Je vous remercie de l'accueil chaleureux réservé à moi et aux membres de la délégation de l'Azerbaïdjan. Je suis content d'avoir la possibilité d'être ici, parmi vous et je le considère comme un événement important pour la République d'Azerbaïdjan. Merci beaucoup pour les salutations chaleureuses et de bons vœux, adressés à la République d'Azerbaïdjan. Le peuple azerbaïdjanais passa un long chemin de son développement à travers plusieurs difficultés et obstacles, il a atteint en 1991 son indépendance nationale. L'Etat indépendant azerbaïdjanais est né et à présent, entre dans l'Organisation des Nations Unies, CSCE, dans plusieurs organisations internationales. Je suis très fier du fait qu'aujourd'hui, la délégation de l'Azerbaïdjan est présente au quartier général de l'Alliance de l'Atlantique Nord

La République d'Azerbaïdjan suit le chemin du renforcement de son indépendance. Dans sa politique intérieure, elle suit le chemin de la construction de l'Etat démocratique de droit, crée les conditions pour la liberté de l'homme et défense des droits de l'homme, pour le pluripartisme, pluralisme politique, faisant recours aux valeurs démocratiques, élaborées par l'humanité. Dans le domaine de l'économie, la République suit fermement le chemin de la mise en place des réformes économiques et de l'affirmation de l'économie de marché, de libre entreprise, de l'initiative. Nous considérons que tout cela soit une bonne condition pour l'intégration étroite de l'Azerbaïdjan à la communauté mondiale.

Dans sa politique extérieure, la République d'Azerbaïdjan se fonde sur les liens réciproques, interdépendance du monde, mène une politique de paix et aspire à avoir de bonnes relations avec tous les pays sur la base des principes du respect de la souveraineté, non ingérence dans les affaires intérieures, intégrité territoriale et inviolabilité des frontières.

La République d'Azerbaïdjan vit actuellement une grave crise économique. Elle est provoquée d'une part par l'effondrement de l'Union soviétique, au sein duquel l'Azerbaïdjan se trouvait pendant 70 ans, perturbation des liens étroits d'intégration avec les autres républiques de l'Union soviétique, transition d'un système économique à l'autre. D'autre part, cette crise économique s'aggrave à

cause de l'état de guerre avec la République d'Arménie voisine, dans lequel se trouve l'Azerbaïdjan ; il est soumis à l'agression militaire. Cependant, nous estimons que, toutes ces difficultés puissent être surmontées, compte tenu du fait que l'Azerbaïdjan suit fermement le chemin du développement indépendant.

L'indépendance de l'Etat azerbaïdjanais - est un facteur irréversible, et nous sommes sûrs que la voie que nous suivons dans le domaine de la construction d'Etat et réformes économiques également, mise en place des réformes démocratiques, permet de surmonter ces difficultés et d'associer l'Azerbaïdjan avec ses grandes possibilités, riche potentiel économique et intellectuel à l'économie mondiale, à la communauté mondiale.

Comme j'ai déjà signalé, la difficulté de la situation de l'Azerbaïdjan s'explique sous beaucoup de rapports par le fait que la république au cours de six ans déjà est soumise à l'agression militaire de l'Arménie voisine. Cette agression déclanchée par les milieux nationalistes de l'Arménie, apporta des maux innombrables au peuple azerbaïdjanais et arménien également et aujourd'hui, c'est un grave problème pour nous.

Vous savez bien qu'à la suite de l'agression militaire de l'Arménie visant à détacher une partie du territoire de l'Azerbaïdjan et d'annexer le Haut Karabakh à l'Arménie, les forces armées arméniennes occupèrent une partie considérable du territoire de l'Azerbaïdjan. La guerre de six ans aboutit à ce que plus de 20 mille personnes périrent, plus de 4 mille sont faits prisonniers ou otages, des milliers de maisons d'habitation, hôpitaux, écoles, sites sociaux, entreprises industrielles et agricoles sont détruits dans le territoire de l'Azerbaïdjan.

Le plus atroce est que, presque 20% du territoire de l'Azerbaïdjan sont occupés par des forces armées arméniennes et les habitants de ces régions - c'est plus d'un million de personnes - ont perdu les lieux d'habitation, se trouvent dans une situation socio-économique très difficile et sont réfugiés dans leur propre pays. Toutes les personnes de nationalité azerbaïdjanaise sont chassées du territoire du Haut Karabakh. Le Haut Karabakh et les sept régions de l'Azerbaïdjan l'encerclant sont sous l'occupation des forces armées arméniennes, comme je viens de dire.

Nous avons toujours soutenu et nous soutenons actuellement la position de la résolution pacifique du conflit. Nous nous efforçons à user activement des moyens des organisations internationales - l'ONU, CSCE et son groupe de Minsk. Au cours de l'année 1993, le Conseil de sécurité de l'ONU adopta quatre résolutions, demandant catégoriquement le retrait des troupes arméniennes d'occupation du territoire de l'Azerbaïdjan, mais pas une seule de ces résolutions n'avait pas été exécutée par l'Arménie. Les efforts du groupe de Minsk de la CSCE n'ont pas encore abouti à des résultats positifs. Les hostilités du-

rent aujourd'hui également, les forces armées arméniennes après avoir occupé, comme je viens de dire, une partie considérable du territoire de l'Azerbaïdjan, ont passé à l'offensive des zones de défense de notre république. Le sang coule, les gens périssent chaque jour.

On ne peut plus le tolérer. C'est pourquoi, aujourd'hui, moi, profitant de ma présence ici, au quartier général de l'OTAN, je déclare, encore une fois la position de l'Azerbaïdjan. Nous sommes pour le règlement pacifique de ce problème, pour l'arrêt immédiat du feu et des hostilités, nous sommes pour les négociations qui doivent conditionner le retrait immédiat des troupes d'occupation du territoire de l'Azerbaïdjan et assurer en même temps son intégrité territoriale, inviolabilité de ses frontières. A ces conditions, nous sommes prêts à examiner la question du statut de l'autonomie du Haut Karabakh.

En intervenant le 12 avril à la télévision et à la radio azerbaïdjanaise, j'ai lancé un appel au peuple arménien, aux dirigeants de l'Arménie, aux habitants du Haut Karabakh de la nationalité arménienne - citoyens de l'Azerbaïdjan - en proposant d'arrêter faire couler le sang. Les peuples azerbaïdjanaï et arméniens sont prédestinés à vivre l'un à côté de l'autre, ils vivaient des siècles côte à côte. Nous considérons que la résolution du problème par la voie militaire n'a pas de perspective, cette guerre est sans perspective et il est nécessaire de mettre fin le plus tôt possible à l'effusion du sang, et d'établir la paix dans notre région.

Aujourd'hui, nous sommes sûrs, que les organisations internationales, en premier lieu la CSCE et le groupe de Minsk au sein de la CSCE vont prendre des mesures supplémentaires pour mettre en place nos initiatives de paix. Moi, se trouvant aujourd'hui au quartier général de l'OTAN, je voudrais exprimer ma profonde considération à l'égard de l'Alliance de l'Atlantique Nord, qui pendant la période de son existence apporta une grande contribution à l'établissement de la stabilité en Europe et dans le monde entier, au renforcement de la paix et de la coopération. Nous avons une attitude de considération à l'égard de l'OTAN et son activité importe beaucoup pour nous à l'étape actuelle. La création du Conseil de coopération atlantique-nord devint une étape importante dans l'activité de l'OTAN permettant d'attirer sur l'orbite de l'OTAN des autres Etats.

Nous avons accueilli avec satisfaction la décision de l'OTAN annonçant le 10 janvier de l'année courante l'adoption du document " Partenariat pour la paix " et nous le considérons comme une démarche importante dans l'activité de l'OTAN pour le développement ultérieur de la coopération entre les pays. Nous attachons une grande importance à ce que dans la décision de l'OTAN du 10 janvier fut exprimée une inquiétude particulière vis à vis de la situa-

tion dans notre région, au Caucase Sud, et fut exprimé une certitude qu'il soit nécessaire d'arrêter le conflit dans notre région, en particulier en Azerbaïdjan, Arménie et Géorgie.

Cela nous attire et nous intéresse beaucoup. Partant de ce fait, nous avons accepté avec une grande satisfaction l'invitation de l'OTAN adressée aux pays de l'Europe Est et aux nouveaux pays indépendants entrant à l'Union soviétique à l'époque, de se joindre au document " Partenariat pour la paix ". Nous avons pris la décision de le signer et fondons nos espoirs dans la coopération avec l'OTAN. Cela est très important pour nous et du point de vue de l'association de l'Azerbaïdjan à la démocratie occidentale, et pour que en coopérant avec l'OTAN, on puisse chercher les voies supplémentaires pour stabiliser la situation dans la région, arrêter la guerre, établir la paix et les relations de bon voisinage entre l'Azerbaïdjan et l'Arménie.

Nous sommes venus chez vous avec ces idées et espoirs et aujourd'hui nous sommes prêts à signer le programme " Partenariat pour la paix ". Je veux espérer une fois de plus que cette démarche de la République d'Azerbaïdjan soit appréciée à sa juste valeur par l'OTAN, soit avantageuse mutuellement et, contribue à la stabilisation de la situation dans notre région. Bonne chance à votre organisation. Merci de votre attention et je suis prêt à signer le document cadre " Partenariat pour la paix ".

Déclaration de Monsieur Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan pendant la cérémonie de signature du document cadre le «Partenariat Pour la Paix» à Bruxelles, au siège de l'OTAN

Le 4 mai 1994

Ayant une histoire riche et multiséculaire, étant sur le chemin d'un grand développement, la République d'Azerbaïdjan, trois ans plus tôt, à la suite de la chute du totalitarisme soviétique, avait rétabli son indépendance nationale et était représenté à l'ONU, à l'OSCE et dans d'autres organisations internationales et était devenu membre de plein droit de la communauté internationale pour l'OTAN.

En prenant en considération aujourd'hui la régularité du développement mondial, l'Azerbaïdjan essaie à ce stade de trouver la place qu'il mérite dans la communauté internationale et a décidé de se placer dans un esprit de construction d'une société démocratique. D'une société qui reste fidèle, à toutes les étapes de son développement, aux principes et aux valeurs fondamentales que la civilisation mondiale a créés.

La base de la politique d'Etat de l'Azerbaïdjan consiste dans les principes de reconnaissance et de garantie des libertés, d'esprit pacifique, de pluralisme politique, du respect de la personne et des droits de l'homme. Chez nous, les documents normatifs concernant les partis politiques, la liberté de croyance, la protection des droits des minorités et autres ont été adoptés et sont entrés en vigueur.

En se fondant sur les objectifs généraux et globaux qui sont devant nous tous, l'Azerbaïdjan conduit sa politique étrangère sur la base de la compréhension mutuelle, le monde étant interdépendant et s'étant formé par des relations réciproques. Nous sommes très confiants dans le fait que le respect mutuel des principes de souveraineté et d'intégrité territoriale, mais aussi de celui de l'inviolabilité des frontières des Etats, soient à la base de la sécurité dans notre époque instable et pleine de risques.

L'Azerbaïdjan avait entrepris la mise en oeuvre des réformes économiques afin de fonder une économie de marché qui puisse permettre d'utiliser le très riche potentiel du pays, qui est ouvert aux pays étrangers. Dans ce but, nous prenons des mesures pour attirer les investissements étrangers dans notre économie et pour établir des coopérations avec les plus grandes sociétés du mon-

de. Le processus de garantie de régularisation de ces réformes est en cours.

Aujourd'hui, l'Azerbaïdjan vit une crise profonde. Se plaçant dans le sillage de l'effondrement du régime soviétique, cette crise touche tout le territoire de l'ex-URSS. Malgré tout cela, nous sommes résolus à surmonter les difficultés de l'époque dans laquelle nous vivons et à réussir à construire un Etat souverain et prospère par la voie de la mise en œuvre planifiée des réformes.

Au mois de septembre 1993, l'Azerbaïdjan est devenu membre de la Communauté des Etats Indépendants et a trouvé nécessaires les motifs d'une coopération politique et économique avec les pays apparus après le partage de l'URSS, et l'Azerbaïdjan a signé le traité de Sécurité Collective.

Ce qui aggrave la situation de mon pays, c'est d'avoir subi une agression de la part de l'Arménie qui a des prétentions territoriales sur l'Azerbaïdjan.

Etant un Etat agressif, l'Arménie a utilisé le groupe ethnique des Arméniens qui vit sur le territoire de la région du Haut-Karabagh à des fins séparatistes pour annexer notre territoire. L'Arménie utilise son territoire et ses forces armées pour mener une guerre sur le territoire de l'Azerbaïdjan et n'arrive plus à dissimuler ces faits.

Au terme de cette agression contre l'Azerbaïdjan, la République d'Arménie a envahi plus de 20% du territoire de l'Azerbaïdjan. Les conséquences en ont été le nettoyage ethnique, mis en place par les forces armées de l'Arménie, la mort de plus de vingt mille personnes, et environ soixante mille personnes ont été blessées ou demeureront invalides, quatre mille personnes sont en captivité ou sont retenues à titre d'otages, et un million d'Azerbaïdjanais sont devenus des déplacés dans leur pays.

Dans les territoires occupés, tous les Azerbaïdjanais qui couraient le risque d'être agressés ont été évacués de ces territoires. Les envahisseurs emploient la tactique de la « terre brûlée ». A peu près 90 mille bâtiments d'habitation, plus de mille implantations économiques, 250 écoles et centres d'enseignement, 250 hôpitaux ont été brûlés, pillés et dévastés. Les dommages que l'Azerbaïdjan a subis s'élèvent à des milliards de dollars américains.

Les nationalistes arméniens ont allumé le flambeau de guerre et ont fait s'affronter deux peuples, que les exigences de l'histoire ont rendus voisins et qui doivent vivre dans la condition de paix et d'amitié. Je suis définitivement sûr que le conflit entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan ne peut pas être résolu par la voie militaire. La poursuite des opérations militaires soumettent les deux peuples à des tensions énormes. La guerre les empêchent de se développer, de reconquérir leur indépendance, de mettre en œuvre complètement les réformes économiques et de construire un Etat démocratique.

L'Azerbaïdjan s'en est toujours tenu à une position pratique dans les ques-

tions de l'arrêt de la guerre. L'intégrité territoriale de notre Etat et l'inviolabilité de ses frontières ont été toujours le principe cardinal pour nous. Nous essaierons de libérer tous les territoires azerbaïdjanais occupés, et d'ouvrir la voie au retour de tous les réfugiés ainsi que celui des 50.000 Azerbaïdjanais du Karabagh sur leurs terres. Egalement, nous nous engageons à assurer la sécurité des Arméniens du Karabagh et de tous leurs droits de citoyens, et à leur accorder un certain niveau d'autonomie dans le cadre de l'Etat de l'Azerbaïdjan.

Le 12 avril dernier, j'ai lancé un appel aux citoyens de l'Arménie, à la population arménienne du Haut-Karabagh -les citoyens de l'Azerbaïdjan – pour les inviter à retenir leurs coups et à stopper les opérations militaires. La direction azerbaïdjanaise s'est engagée à assurer la sécurité privée de tous les habitants qui ont pris part aux opérations militaires, à leur permettre de vivre en paix et en liberté sur leurs terres natales. Aujourd'hui, nous confirmons encore une fois notre position principale.

Depuis six ans, dès le début de l'agression militaire contre l'Azerbaïdjan, de nombreuses démarches ont été faites pour résoudre pacifiquement le conflit. Il est regrettable que ces démarches n'aient donné aucun des résultats attendus à cause des positions rigides et agressives de la République d'Arménie.

Du fait de l'invasion des territoires de l'Azerbaïdjan, la demande de retrait immédiat, complet et sans réserve des forces armées de l'Arménie de ces territoires ont été l'objet de quatre résolutions - 822, 853, 874 et 884 - du Conseil de Sécurité de l'ONU. Mais jusqu'à présent, l'Arménie se refuse à appliquer ces résolutions, sous différents prétextes. L'Arménie, se conduisant de façon insolente, enfreint ouvertement tous les efforts faits pour trouver une solution pacifique et politique de ce conflit. Elle ne reconnaît pas l'intégrité territoriale de l'Azerbaïdjan et refuse de se retirer des territoires occupés de ce dernier.

La République d'Azerbaïdjan, de son côté, ne ménage pas ses efforts pour soutenir l'activité du groupe de Minsk, afin de créer les meilleures conditions possibles pour ce groupe. Mais je veux présenter à votre attention le fait que chaque fois que le groupe de Minsk se réunit, le monde assiste à l'intensification des opérations militaires de l'Arménie et à l'invasion de nouveaux territoires en Azerbaïdjan ; ainsi, au mois d'octobre 1993, pendant la visite dans la région du Président actuel du CSCE ou lors du Conseil du Groupe de Minsk à Prague, au mois d'avril de cette année se sont passées les choses, et d'autres fois encore. La délégation du Groupe de Minsk était dans la région du 26 avril au 2 mai. Nous l'avons aidé de toutes les manières. Si tous les pays qui sont membres du Groupe de Minsk prennent une position de bonne volonté pour mettre un point d'arrêt à cette guerre sanglante et pour amorcer le rétablissement de la paix, je suis sûr que la réussite peut être assurée. C'est pourquoi en

saisissant l'occasion de ma venue au siège de l'OTAN à Bruxelles et en m'adressant à l'Union de l'Atlantique Nord, dont sont membres les pays principaux du groupe de Minsk du CSCE, j'appelle à prendre des mesures indispensables pour assurer la paix et la stabilité dans notre région où on fait couler le sang.

La République d'Azerbaïdjan approche avec un profond respect l'Alliance de l'Atlantique Nord, elle apprécie hautement ses activités qui ont assuré la paix, la stabilité et un développement durable en Europe au cours de cette dernière décennie. Actuellement, en tant qu'institution réelle dans le domaine de la sécurité collective dans le monde, l'OTAN assure la défense des valeurs démocratiques et la diffusion de ces valeurs en Europe de l'Est et dans les nouveaux Etats indépendants formés sur le territoire de l'ex-URSS.

Nous jugeons que l'OTAN est une organisation qui est capable d'aider l'Etat d'Azerbaïdjan à créer des relations mutuelles, étroites et multilatérales, avec le monde occidental et à bénéficier de l'expérience très riche du monde occidental. Le renforcement de l'indépendance de l'Azerbaïdjan, aussi bien que celle des autres nouveaux pays de l'Europe, sera la confirmation réelle de la fermeté des principes sur lesquels se base toute l'activité de l'OTAN.

Nous sommes reconnaissants à l'OTAN de manifester sa préoccupation concernant la situation en Transcaucasie et de confirmer le respect de l'intégrité territoriale, de l'indépendance et de la souveraineté des Etats de cette région, l'Azerbaïdjan inclus. Cette préoccupation et ce respect se sont illustrés dans la déclaration, datée de janvier 1994, du Conseil de l'OTAN.

Les principes de l'OTAN – les principes sur lesquels il se fonde pour régler ses relations avec ses membres, pour résoudre par la voie pacifique tous les litiges qui se font jour entre eux, pour élargir les possibilités individuelles et collectives de repousser l'agression contre un ou quelques membres de cette organisation, prouvent depuis longtemps sa vitalité et pourraient constituer les fondations de la construction d'un nouveau système de sécurité en Europe à l'époque de l'après-guerre froide.

Ayant une économie de marché et choisissant le chemin de la construction d'un Etat indépendant et démocratique, la jeune République d'Azerbaïdjan regarde en direction des Etats qui ont accomplis déjà de grands succès dans cette voie et elle attend une aide et une assistance de ces Etats. C'est pourquoi comme de nombreux pays, nous avons accueilli avec enthousiasme l'initiative de l'OTAN « Partenariat pour la paix ». Pour nous, L'Alliance de l'Atlantique Nord est une orientation de sécurité qui assure cette sécurité à ses membres, parce que c'est une organisation qui fonctionne efficacement dans le domaine de la sécurité collective, comme l'avait dit Manfred Werner, le Secrétaire Général de l'OTAN à la réunion des chefs d'Etat et de gouvernement des pays

membres, tenue le 10 janvier de l'année courante.

En tant que pays en état de guerre, en tant qu'Etat qui a subi une agression de la part de l'Arménie –un pays voisin - nous espérons participer au programme du « Partenariat pour la paix » de l'OTAN et parvenir à résoudre pacifiquement et équitablement le conflit arméno-azerbaïdjanais, à libérer les territoires occupés de l'Azerbaïdjan, à lever toutes les conséquences de la guerre. La haute autorité de l'OTAN peut être un facteur déterminant pour arrêter cette guerre sanglante.

Nous espérons que l'adhésion de la République d'Azerbaïdjan au programme de « Partenariat pour la paix » nous permettra de prendre une part active à la construction d'un système fiable de la sécurité collective en Europe.

Je pense que les principes démocratiques qui forment la base de l'Alliance de l'Atlantique Nord nous aideront à coopérer avec succès, à trouver pratiquement une solution aux obstacles qui sont sur le chemin de la paix et de la stabilité en Transcaucasie et dans les autres régions, sur le chemin de la prospérité et du développement de tous les peuples.

Discours de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan et de Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN devant les journalistes - Bruxelles

Le 23 avril 1996

Monsieur le Secrétaire Général !

Je veux vous dire que je me réjouis d'être ici à l'état-major de l'OTAN mais aussi des négociations que nous avons eues.

Vous venez de souligner que ce n'est pas la première fois que je viens ici. J'y suis venu au mois de mai 1994 et j'ai signé le programme de « Partenariat pour la paix » de l'OTAN. Au mois de janvier 1994, nous avons salué avec grand plaisir l'adoption par l'OTAN d'un tel programme, de l'avoir déclaré et d'avoir lancé un appel aux pays à y adhérer et nous l'apprécions hautement. Ce programme, en effet, crée une base solide pour le rétablissement de la paix et de la sécurité, en Europe et dans le monde entier. C'est pourquoi deux ans plus tôt l'Azerbaïdjan a adhéré à ce programme. Je l'ai signé.

Monsieur le Secrétaire Général, aujourd'hui, concernant ce programme, je vous ai apporté le document de la présentation de l'Azerbaïdjan. Je suis satisfait de nos négociations et de notre échange de vues. Ce sont des étapes très importantes pour nos relations bilatérales, ainsi que pour le rétablissement de la paix et de la sécurité dans le Caucase, en Transcaucasie. Lors de nos échanges, nous avons abordé les questions de la résolution pacifique du conflit arméno-azerbaïdjanais en Transcaucasie. Je veux vous dire que j'espère que l'OTAN ne ménagera pas ses efforts à cet égard.

Nous – le Président arménien Levon Ter-Petrosyan et moi- avons fait une déclaration au terme de nos négociations à Luxembourg, tendant à trouver une solution pacifique de cette question et je vous en avais informé largement. Depuis deux ans déjà il existe un régime de cessez le feu qui s'est imposé dans ce conflit et le Président Ter-Petrosyan et moi, nous avons déclaré que nous allions désormais respecter ce régime de cessez le feu. Egalement, nous poursuivons les négociations de paix et nous voulons écarter l'option militaire dans ce conflit. Aujourd'hui, je vous informe encore une fois que pour cette raison les forces armées de l'Arménie doivent se retirer des terres occupées de l'Azerbaïdjan, d'où plus d'un million de citoyens azerbaïdjanais avaient été expulsés, doivent rentrer dans leurs foyers, sur leur terres. L'intégrité territoriale de l'Azerbaïdjan doit être rétablie. On peut accorder

un haut degré d'autonomie au Haut-Karabagh dans le cadre de l'Azerbaïdjan.

Encore une fois, j'espère que l'OTAN va déployer tout son zèle pour trouver les moyens d'une résolution pacifique au conflit arméno-azerbaïdjanais sur la base de ces conditions. Nous jugeons que les activités de l'OTAN ont une finalité pacifique. Nous trouvons que l'existence de l'OTAN et son mandat sont un facteur important dans le rétablissement de la paix et de la sécurité en Europe et dans le monde entier.

Je souhaite de nouveaux succès à l'OTAN et aux pays membres de l'OTAN.

Monsieur le Secrétaire Général, je vous ai invité à effectuer une visite officielle en Azerbaïdjan. Vous avez accepté cette invitation et j'espère que vous allez l'accomplir bientôt. Vous vous êtes chargé de grandes responsabilités de ce poste il y a peu de temps. Je sais que vous faites beaucoup dans ce domaine. Je vous souhaite personnellement des succès dans vos missions.

L'Azerbaïdjan va maintenir son indépendance étatique. Je vous remercie d'avoir apprécié hautement la politique et les actes concrets pratiques que j'ai appliqué dans ce domaine en tant que Président. Je vous remercie pour notre entretien d'aujourd'hui et pour l'attention que vous y avez porté, et de l'affabilité que vous m'avez témoignée. Je vous souhaite encore une fois de nouveaux succès.

Discours de bienvenu de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, à Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN lors de sa venue en visite officielle en Azerbaïdjan

Palais présidentiel, Le 13 février 1997

Cher Monsieur Javier Solana !

Je salue chaleureusement votre arrivée sur le sol de l'Azerbaïdjan, et j'espère que les négociations et les rencontres organisées dans le cadre de cette visite vont faire croître l'image de l'Azerbaïdjan. L'Azerbaïdjan a adhéré au programme du « Partenariat pour la paix » de l'OTAN en 1994, et au mois d'avril 1995, lors de la visite du chef d'Etat de l'Azerbaïdjan à l'état-major général de l'OTAN, à Bruxelles, le document de présentation concerné a été présenté, et ainsi fut fondée, la coopération entre la République d'Azerbaïdjan et l'Alliance de l'Atlantique Nord. L'Azerbaïdjan accomplit les obligations souscrites avec ce document et le Secrétaire Général de l'OTAN pourra s'en assurer lors de son séjour à Bakou. Parallèlement, il y aura beaucoup d'autres travaux. Il est nécessaire de préciser toute une série de questions et je suis sûr que nous allons y parvenir pendant cette visite.

La Transcaucasie, dont l'Azerbaïdjan fait partie, se distingue par certaines caractéristiques particulières. Il y a cinq ans que l'Azerbaïdjan a recouvré son indépendance. Le devoir qui est devant nous est de la conserver et de la renforcer. Nous construisons un Etat de droit et un Etat démocratique. Nous avons adopté la première Constitution de notre Etat indépendant en 1995, et la même année nous avons organisé des élections parlementaires libres. Actuellement, nous menons des réformes économiques et politiques. J'estime que les principes de la démocratie, des droits de l'homme, le pluralisme politique, la liberté de presse sont établis dans notre pays. Il y a différents partis politiques dans notre pays. En un mot, nous avons fait et nous accomplissons des démarches sérieuses dans le domaine de la construction d'une société démocratique.

Quant aux réformes économiques mises en oeuvre dans notre pays, je veux dire que ces réformes sont en cours pour garantir le développement démocratique de l'économie nationale et qu'une série de résultats positifs ont été obtenus. De ce point de vue, les réformes foncières et la privatisation des terres sont d'une grande importance. Je pense que dans 2 ou 3 ans une économie de marché libre aura été instaurée en Azerbaïdjan.

Je dois ajouter aussi que les investissements étrangers sont d'une grande importance dans le développement de l'économie. Nous menons une politique constante dans ce domaine. Comme vous le savez déjà, une série de contrats ont été signés avec des sociétés étrangères pour l'exploitation en commun des gisements de pétrole de l'Azerbaïdjan et ces contrats sont en cours d'exécution.

Comme toutes les autres républiques ex-soviétiques, l'Azerbaïdjan traverse aussi une époque de transition et cette époque de transition est accompagnée d'une série de problèmes complexes. Mais les réformes mises en œuvre garantissent la suppression des difficultés existantes. En revanche, l'agression de l'Arménie contre l'Azerbaïdjan, qui a conduit à l'occupation de 20% de nos terres, à l'expulsion de plus d'un million de nos citoyens compliquent davantage la situation. Vous savez que nous avons signé un accord de cessez-le-feu depuis le mois de mai 1994, et il y a deux ans et demi que nous vivons sous un régime de cessez-le-feu. Ceci, bien sûr, est positif sur le chemin de la recherche d'une solution au conflit par la voie de paix. Au mois de décembre de l'année passée au sommet de l'OSCE, à Lisbonne, avait été définis les principes d'un règlement pacifique du conflit. Sur la base de ces principes nous négocions pour mettre fin à l'affrontement armé. Comme vous le savez, le groupe de Minsk de l'OSCE est chargé du règlement du conflit arméno-azerbaïdjanais. Des modifications ont été apportées à la composition du groupe et bientôt trois coprésidents représentant les Etats-Unis, la Russie et la France vont diriger le groupe de Minsk. Nous espérons qu'après avoir procédé à la nomination de ces coprésidents le groupe de Minsk sera plus actif.

Je veux souligner qu'en Europe, l'OTAN est une organisation qui s'occupe d'une question très importante : la sécurité. L'Azerbaïdjan est une partie de l'Europe. J'estime que, vous aussi, vous déploierez tous vos efforts pour garantir la stabilité dans notre région, et que les négociations que vous mènerez contribueront à faire apparaître une solution à cette question.

Discours du Président de la République d'Azerbaïdjan Heydar Aliyev à la réunion des chefs d'Etat et de gouvernements des pays membres du Conseil de partenariat européen- atlantique - Madrid

Le 9 juillet 1997

Monsieur le président !

Mesdames et Messieurs !

Je vous salue cordialement et je vous souhaite un travail fructueux commun au nom de la sécurité, liberté et prospérité de tous les peuples du monde.

Le dialogue constructif et la coopération entre l'OTAN et nouveaux états indépendants, fondés après l'effondrement du Traité de Varsovie nous importent beaucoup.

Après l'arrêt de la guerre froide, de la menace de la catastrophe nucléaire, division du monde en deux camps ennemis, l'humanité se heurta aux nouveaux défis et menaces tels que des conflits armés, séparatisme agressif, prolifération incontrôlée de l'arme, du matériel de combat, des systèmes de missiles capables de porter des ogives nucléaires et chimiques.

Ces processus négatifs portent un énorme préjudice aux intérêts de nos peuples, paralysent l'économie, empêche l'intégration rapide de nouveaux états indépendants à la communauté mondiale, violent les droits de l'homme des millions de gens.

Comme vous savez la République d'Azerbaïdjan fut agressée par la République d'Arménie. A la suite de cette agression vingt pour-cent du territoire de notre république sont occupés par les forces armées arméniennes, plus d'un million de nos citoyens sont chassés des terres natales et vivent dans les cités de tentes des réfugiés dans les conditions épouvantables.

La partie azerbaïdjanaise fait tout pour arriver à la paix équitable et solide, opte pour des positions constructives dans le cadre du processus de Minsk de l'OSCE. Plus de trois ans est conservé le régime du cessez-le-feu et nous avons l'intention de le suivre jusqu'au règlement définitif du conflit.

Au sommet de Lisbonne tous les pays membres, sauf l'Arménie ont soutenu les principes clés du règlement du conflit arméno -azerbaïdjanais : reconnaissance de l'intégrité territoriale de l'Azerbaïdjan et de l'Arménie, présentation à Haut Karabakh le haut statut d'autogestion dans le cadre de l'Etat azerbaïdjanais, garanties de la sécurité pour l'intégralité de la population du Haut Karabakh.

Cependant, suite à la position non-constructive de la République d'Arménie les efforts du groupe de Minsk de l'OSCE n'ont pas encore abouti à des résultats voulus. Nous espérons que la coprésidence de la conférence de Minsk - Russie, USA, France - puisse obtenir la signature de l'accord de paix et de la paix solide entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan.

De ce point de vue, nous comptons sur le rôle actif de l'OTAN et du Conseil de partenariat européen - atlantique qui ne doivent pas rester des observateurs désintéressés des conflits armés au Caucase. Il faut savoir que ces conflits représentent une menace sérieuse pour la sécurité européenne également.

Profitant de la rencontre actuelle, je veux déclarer que la République azerbaïdjanaise salue la création du Conseil de partenariat européen -atlantique et le considère en tant que mécanisme important des consultations politiques, de la coopération active entre l'OTAN et pays partenaires.

Nous participons activement au programme de l'OTAN "Partenariat pour de la paix", espérons que ce programme contribue au perfectionnement de nos forces armées, pour qu'elles coïncident aux buts et tâches de l'assurance de la paix et de la stabilité en Europe.

En conclusion je félicite les Présidents de la Pologne, Hongrie et Tchéquie à l'occasion de l'adhésion de leurs pays à l'OTAN.

Je félicite la Russie à l'occasion de la signature de l'acte fondamental entre l'OTAN et la Russie. Je félicite également le Président de l'Ukraine à l'occasion de la signature de l'accord spécial entre l'OTAN et l'Ukraine.

Merci de votre attention.

Entretien de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, lors de sa rencontre avec Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN, à New-York

Le 27 juillet 1997

Honorable Monsieur Solana !

Je vous suis reconnaissant pour les propos chaleureux que vous avez tenus sur la République d'Azerbaïdjan et sur moi personnellement. Je veux attirer votre attention sur le fait qu'on vous connaît bien, comme homme d'Etat éminent, en Azerbaïdjan et on se souvient de votre visite en Azerbaïdjan comme d'un événement important, on lie à votre nom les relations créées au cours de ces dernières années et elles se renforcent constamment. Moi, je veux personnellement souligner avec satisfaction que nos relations d'amitié avec vous jouent un rôle important dans notre mission.

Je veux faire savoir aussi que les suites du sommet des chefs d'Etat et du gouvernement des pays membres de l'OTAN et du Conseil de la Coopération Europe-Atlantique tenu les 8 et 9 juillet à Madrid joueront un rôle important dans la solution d'une série de questions globales dans le monde et dans le renforcement de la coopération des différentes structures de cette organisation internationale avec notre pays.

Je veux rappeler que l'indépendance de notre pays est éternelle et inébranlable. La situation politique et sociale dans notre pays, qui se stabilise peu à peu, et le soutien du peuple, viennent apporter une garantie supplémentaire au renforcement de notre indépendance. Tout cela nous permet d'accomplir des démarches plus sérieuses et de travailler au règlement pacifique du conflit arméno-azerbaïdjanais, qui est le problème le plus douloureux pour l'Azerbaïdjan, et de garantir l'intégrité territoriale de notre pays.

La déclaration sur la résolution pacifiques du conflit arméno-azerbaïdjanais signée par les Présidents des trois grands pays coprésident du groupe de Minsk, de l'OSCE – les Présidents de la Russie, des Etats-Unis, de la France, Bill Clinton, Boris Eltsine et Jacques Chirac, à Denver- fait plaisir et prouve encore une fois que les pays coprésidents ont commencé à intensifier leurs efforts et on peut le souligner avec satisfaction. J'espère beaucoup qu'une résolution du conflit interviendra en 1997 et j'aurai des entretiens approfondis à ce propos lors de ma rencontre avec Président des Etats-Unis, à la Maison Blanche.

Cher Monsieur Solana, je vous invite encore une fois à vous rendre en visite en Azerbaïdjan. J'espère que votre visite contribuera au renforcement des relations entre l'OTAN et l'Azerbaïdjan. Merci.

Entretien lors de la rencontre de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, avec Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN, pendant sa visite à Bakou

Le 30 septembre 1998

Heydar Aliyev: Cher Monsieur Javier Solana!

Je vous salue sincèrement et je me réjouis de votre nouvelle visite à Bakou.

Javier Solana: Moi aussi, je voudrais vous faire part de mon plaisir à l'occasion cette nouvelle venue en Azerbaïdjan, pour une nouvelle rencontre avec Heydar Aliyev, un homme politique éminent, et pour cette possibilité d'avoir un échange de vue avec vous.

Heydar Aliyev: Je me souviens avec plaisir de nos rencontres à Lisbonne, à Madrid, à Bakou et aussi à New York lors de ma première visite aux Etats-Unis.

Javier Solana: Moi aussi, je me souviens avec plaisir de ces rencontres. Ces rencontres ont eu une grande importance dans la création et le développement de la coopération entre l'Etat indépendant d'Azerbaïdjan et l'Alliance de l'Atlantique du Nord.

Heydar Aliyev: Moi aussi, je souligne l'importance de ces rencontres. En me rappelant mes visites à Bruxelles en 1994 et 1996, je veux dire que lors de la première visite j'ai signé le programme de "Partenariat pour la paix" de l'OTAN, et qu'ensuite je vous ai présenté le document de présentation d'entrée de l'Azerbaïdjan dans ce programme. Pendant le temps écoulé depuis ce jour-là nos relations avec l'OTAN s'élargissent toujours. L'Azerbaïdjan participe de près au programme de "Partenariat pour la paix". L'Azerbaïdjan apprécie hautement cette coopération et met l'accent sur son intention de le développer dans l'avenir. Selon moi, la visite actuelle de Monsieur Solana offre la possibilité de discuter de certaines questions dans ce domaine.

Javier Solana: Je partage toutes les opinions que vous venez de rappeler. J'évalue les négociations menées lors de cette visite dans la capitale de l'Azerbaïdjan comme une suite et un développement des rencontres précédentes. A la fin de notre siècle, il s'est passé de nombreux événements. De nos jours, ces événements se succèdent à grande vitesse, se globalisent, les questions de sécurité sont surtout à l'ordre du jour. De ce point de vue, on peut obtenir beaucoup de choses d'un échange de vue avec un politicien expérimenté comme le Président Aliyev.

Heydar Aliyev: Monsieur Javier Solana, sachez qu'actuellement en Azerbaïdjan, sont réunies des conditions politiques, économiques, sociales, morales, et psychologiques propices à un développement harmonieux. Un contexte stable pour le développement du marché existe. En construisant de nouvelle infrastructure on avait aidé que l'infrastructure existant soit bien servi. En un mot, de grandes reformes ont été réalisées. Tout cela a été orienté en Azerbaïdjan dans le sens d'une transformation vers la construction d'un Etat de droit, démocratique, laïc et d'une transition vers l'économie de marché, et vers son intégration large à la communauté internationale. A la fin de notre siècle, obtenir la sécurité, la sureté est très important pour tout le monde. Mais cela a surtout un grande importance pour l'Azerbaïdjan. Le conflit non-réglé arméno-azerbaïdjanais, qui est le problème le plus dur pour notre peuple, n'affecte pas seulement la sécurité de notre Etat mais également entrave une mise en oeuvre plus rapide du processus de construction de notre pays. Malgré les dommages démesurés de ce conflit que l'Azerbaïdjan a subi, malgré l'expulsion de plus d'un million de nos citoyens de leurs foyers, nous nous sommes engagés sur la voie d'une résolution pacifique de cette question. Il y a plus de quatre ans que nous avons obtenu un cessez le feu et il est respecté encore aujourd'hui. J'insiste encore une fois sur l'importance de la solution du conflit arméno-azerbaïdjanais sur la base des trois principes décidés au sommet de Lisbonne par l'OSCE. Vous êtes informés de l'activité du groupe de Minsk, de l'OSCE, et des propositions présentées par ses coprésidents de Russie, de France et des Etats-Unis pour résoudre ce conflit. Je veux répéter que j'espère qu'il sera possible de résoudre ce problème par la voie des négociations et de la paix.

Javier Solana: Monsieur le Président, j'ai suivi avec attention le succès de la conférence internationale qui s'est tenue à Bakou sur la restauration de l'antique Route de la Soie qui était un objet d'attention du monde pendant ces derniers temps. Cette conférence a constitué de nouvelles initiatives précieuses d'une importance non seulement régionale mais aussi internationale. J'apprécie hautement les services du Président Aliyev, qui est l'initiateur de la réunion d'une telle conférence à Bakou et qui a créé toutes les possibilités pour la réussite de sa mise en oeuvre. Cette conférence remarquable, à laquelle participaient des représentants de haut niveau de plus de 30 pays et de plusieurs organisations internationales, montre que ces pays veulent avancer ensemble vers l'avenir en étroite coopération économique. Et ceci n'est pas seulement une question économique mais aussi un souhait de parvenir à la stabilité et à la sécurité. Je veux souligner qu'à la suite de la politique sage et clairvoyante du Président Heydar Aliyev, un pont de relations et de coopération entre l'Asie et l'Europe est en cours de construction. La mise en oeuvre de ce programme va ouvrir de

grandes possibilités pour l'Azerbaïdjan, qui sera le point important et essentiel sur la Route de la Soie, elle va approfondir davantage l'intégration de son économie à celle de l'économie mondiale et augmentera son prestige dans l'arène internationale.

Heydar Aliyev: Monsieur Solana, je vous remercie de ces bonnes paroles et d'avoir si hautement estimé la conférence internationale de Bakou. En rétablissant l'ancienne Route de la Soie, nous avons ouvert une grande page de l'histoire au seuil du troisième millénaire. C'était la première fois que les représentants de 32 pays, ainsi que les chefs de 9 pays, et les représentants de 13 organisations internationales se réunissaient à Bakou, ils avaient tous les mêmes opinions à ce sujet. Je rappelle aussi qu'à la conférence un échange de vue approfondi a été mené sur des questions économiques très importantes et sur des documents importants, qui contribueront à garantir la paix et la sécurité sur le vaste territoire où passera la Route de la Soie historique, qui a été ainsi ranimée. L'Azerbaïdjan accomplit des démarches importantes dans ce domaine. Je trouve que la coopération entre les pays et les Etats doit servir le but d'assurer la sécurité de tous les peuples du monde et y compris celui du peuple azerbaïdjanais.

Javier Solana: Monsieur Heydar Aliyev, je souligne encore une fois que je partage toutes vos opinions, que je suis très content des négociations d'aujourd'hui, et que je souhaite rencontrer à nouveau à l'avenir Heydar Aliyev, le Président de la République d'Azerbaïdjan.

Heydar Aliyev: En vous remerciant encore une fois, je vous informe que je suis sûr qu'au cours de la visite suivante du Secrétaire Général de l'OTAN, les négociations menées seront efficaces pour les deux parties.

Conférence de presse tenue par Heydar Aliyev, Président de la République d’Azerbaïdjan, avec Javer Solana, en présence des média locaux et internationaux au terme des négociations avec la délégation de l’OTAN

Palais présidentiel, Le 30 septembre 1998

Heydar Aliyev: Chers représentants de la presse!

Vous avez assisté à nos négociations, et peut-être n’y avait-il pas besoin d’une rencontre supplémentaire. Mais comme elle était envisagée dès le début, nous avons estimé qu’il fallait la maintenir.

En plus de ce que vous avez entendu, je peux dire que notre entretien avec Monsieur Javier Solana, le Secrétaire Général de l’OTAN s’est déroulé dans un climat de compréhension mutuelle et d’amitié, et nous avons évalué de façon positive la coopération entre l’Azerbaïdjan et l’OTAN dans le cadre du programme “Partenariat pour la paix”. Nous avons déclaré souhaiter poursuivre cette coopération désormais.

Notre rencontre d’aujourd’hui a été très importante. Avant cette rencontre, notre invité, Monsieur Javier Solana, a rencontré le Premier Ministre, le Ministre de la Défense de l’Azerbaïdjan et a mené des entretiens très fructueux. Je vois qu’ainsi nous accélérons notre relation et notre coopération. Le gouvernement azerbaïdjanais apprécie cette coopération et la juge très importante. Nos rencontres, nos entretiens d’aujourd’hui ont fondé une base solide pour accélérer cette coopération.

Maintenant, je passe la parole à Monsieur le Secrétaire Général.

Javier Solana: Merci beaucoup, Monsieur le Président.

Il est très probable que je n’aie pas grand chose à ajouter à ce que vous venez de dire. Simplement, je veux dire que je suis très heureux d’être à nouveau votre invité et d’avoir eu la possibilité de rencontrer non seulement le Président, mais aussi le Premier Ministre et le Ministre de la Défense, et d’évaluer comment ces travaux, qu’il s’agisse du programme du “Partenariat pour la paix” ou du Conseil du Partenariat EuroAtlantique, ont évolué depuis de ma dernière visite chez vous. En effet, au cours de ce délai, beaucoup de progrès ont été faits. Mais je voudrais souligner deux points. Je voudrais vous remercier, vous et votre gouvernement, et surtout votre peuple pour la participation des armées azerbaïdjanaises à ces exercices. Par exemple, il y a eu des exercices très importants en Macédoine, et l’Azerbaïdjan y a aussi participé. Avec la grande

participation des pays partenaires et de l'Alliance, des opérations similaires se sont répétées en Asie Centrale. L'Azerbaïdjan y a participé aussi.

En effet, il est symbolique que nous travaillions ensemble en tant que garants de la stabilité, de la sécurité et de la paix dans cette région. Je voudrais vous dire que nous allons continuer à y travailler dans les années suivantes. Je veux remercier Monsieur le Président et votre gouvernement pour l'hospitalité. Merci beaucoup.

Question: Monsieur le Secrétaire Général, aujourd'hui on a dit que la Serbie avait retiré une partie de ses armées, mais que cela n'avait pas été suffisant et qu'elle l'avait fait d'une manière très lente. Beaucoup soupçonnent que les Serbes aient la volonté de faire quelque chose. Pouvez-vous dire que l'OTAN ait vraiment la volonté et les possibilités de rester fort dans ses positions?

Javier Solana: En fait, il faut dire que nous allons juger le Président Milosevic sur ses actes, mais pas sur ses paroles. Nous avons entendu de lui beaucoup, beaucoup trop de paroles. Mais souvent il n'est pas responsable de ce qu'il dit.

Il faut aussi dire que pendant ces quelques derniers jours deux décisions importantes ont été prises sur le Kosovo. La première - c'est la résolution du Conseil de Sécurité de l'ONU. Dans cette résolution était fixé exactement ce que nous attendons du Président Milosevic.

Je dois dire en effet que cette décision a été prise à l'unanimité. Seule la Chine n'a pas voté, les autres ont voté pour l'adoption de cette décision. La deuxième, c'est la décision prise au Conseil de l'OTAN. Il est adressé à nos commandants militaires qu'en cas de la nécessité de technique ils doivent commencer à apprendre de différents pays de l'Alliance qui vont les donner. Mais sans mandat du Conseil de Sécurité, bien sûr, aucune mesure ne sera prise.

Question: Monsieur Solana, pendant vos négociations à Bakou vous avez déclaré que l'OTAN avait intérêt à approfondir sa coopération avec l'Azerbaïdjan. Nous voudrions savoir ce que vous considérez concrètement: l'élargissement de la coopération dans le cadre du programme "Partenariat pour la paix" et du Conseil du partenariat EuroAtlantique, ou bien les parties envisagent-elles de nouvelles formes d'activités réciproques?

Javier Solana: Vous avez raison de parler d'élargissement de la coopération dans le cadre du programme "Partenariat pour la paix" et du Conseil de Partenariat EuroAtlantique. Ces deux structures offrent beaucoup de possibilités. De nombreux pays participent à ces deux structures et il y a une large place pour le développement des relations avec l'OTAN. Nous travaillons déjà à ces programmes et nous voulons approfondir notre coopération.

Question: Je vous demande pardon, est-il possible de signer une charte de Transcaucasie sur le modèle de la charte Balte?

Javier Solana: Il y a aucune charte Balte à l'OTAN.

Correspondant: Il y en a avec l'Ukraine et la Russie, il y a la charte Balte.

Javier Solana: Non, ce n'est pas la ligne de l'OTAN.

Question: Monsieur Solana, quand les journalistes azerbaïdjanais étaient en Belgique à votre invitation à propos du problème du Haut-Karabagh - le plus grand problème de l'Azerbaïdjan - vous avez dit que l'OSCE s'occupe de ce problème et que cette organisation en porte toute la responsabilité du règlement. Maintenant, en Azerbaïdjan, nous vous posons la question: Si l'Arménie ne veut pas signer le grand Accord de Paix et que l'Azerbaïdjan s'adresse à l'OTAN, quelle pourrait être la réaction de votre Alliance?

Javier Solana: Je répète ce que je viens de dire. Pour la solution de ce problème, la position-cadre a été formée. Tout cela a été adopté par la voie de l'OSCE en 1996. Nous devons chercher la solution sur cette base.

Entretien entre Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, et Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN, chef de la délégation

Palais présidentiel, Le 30 septembre 1998

Heydar Aliyev: Je salue de tout coeur nos honorables invités. Soyez les bienvenus en Azerbaïdjan! Monsieur le Secrétaire Général, je vous annonce que je me réjouis beaucoup de vous revoir. Au mois de mai 1994, quatre ans avant, j'étais venu pour la première fois à Bruxelles à l'état-major général de l'OTAN et j'avais signé le programme du "Partenariat pour la paix" de l'OTAN. Au mois de mai 1996 j'étais venu une deuxième fois à Bruxelles et, Monsieur le Secrétaire Général, nous nous y étions entretenus et alors je vous avais remis le document de présentation relatif à l'adhésion de l'Azerbaïdjan au programme de "Partenariat pour la paix" avec l'OTAN. De la sorte, nous avons adhéré à ce programme et nous avons engagé une coopération avec vous.

Monsieur Javier Solana, en tant que Secrétaire Général de l'OTAN, vous avez effectué votre première visite à Bakou au mois de février de l'année passée, je me souviens avec plaisir de notre rencontre à Madrid et à New York et de nos importantes conversations. Aujourd'hui vous êtes à nouveau en visite en Azerbaïdjan. Je peux dire qu'au cours de ces quatre années passées, les relations entre l'Azerbaïdjan et l'OTAN, et la participation de l'Azerbaïdjan dans le programme de "Partenariat pour la paix" se sont bien développées. Nous le jugeons positivement et nous souhaitons poursuivre cette coopération. J'espère nous pourrons discuter en détail de nombreuses questions relatives à ce propos pendant votre visite à Bakou.

Javier Solana: Monsieur le Président, je vous remercie pour ces agréables paroles. Je me souviens avec plaisir d'avoir eu trois rencontres avec le chef d'Etat de l'Azerbaïdjan et que nous nous sommes parlés l'année passée, en 1997. L'essentiel est que nous ne nous étions pas seulement réunis pour analyser l'évolution générale du programme de "Partenariat pour la paix" mais aussi pour discuter des autres questions de sécurité dans le monde. Selon moi, on peut toujours apprendre beaucoup lors d'entretiens avec le Président Aliyev sur ces vastes questions. Je vois que les questions sont très nombreuses en cette veille du XXIème siècle car le monde se transforme rapidement, tout se globalise à grande vitesse dans ce monde, et des initiatives sont constamment proposées à un niveau régional.

Un conférence tenue à Bakou à l'initiative de l'Azerbaïdjan, dédiée à la renaissance de l'historique Route de la Soie en est une illustration parlante. Cette conférence est la preuve d'un côté, de la mondialisation, et de l'autre côté, d'une coopération régionale, et cela prouve que plus de 30 pays réunis à cette conférence veulent avancer ensemble. Ceci est le parfait exemple d'une coopération économique vouée à la stabilité et la sécurité, et d'une activité réciproque mise en oeuvre par le moyen d'initiatives communes.

Il me semble qu'à la veille du siècle qui vient il faut aborder par extention la question de la stabilité et de la sécurité. Bien sûr, le mot "stabilité" a un sens pratique, mais il a aussi d'autres nuances, celles-ci sont liées aux autres questions qui rendront plus sûr et plus stable notre monde au siècle suivant, et ceci par le développement économique et par le commerce. Monsieur le Président, je vous félicite pour ces initiatives que vous venez de proposer. Les relations bilatérales entre l'Azerbaïdjan et l'OTAN avancent très bien et j'en suis content. Nous voudrions que l'Azerbaïdjan et l'OTAN s'engagent dans des activités plus large au niveau bilatéral. En vous remerciant pour votre chaleureuse hospitalité, j'aimerais vous dire que j'éprouve une grande joie de me trouver à Bakou.

Heydar Aliyev: Je vous remercie. Au Secrétaire Général de l'OTAN, je voudrais dire que je partage complètement les opinions que vous venez de présenter. En effet, à la fin de ce siècle, le monde change à grande vitesse et nous, en nous avançant vers le XXIème siècle, nous devrions parvenir à garantir la sécurité dans le monde entier. La stabilité, la sécurité sont nécessaires pour chaque pays, pour le monde entier. Pour nous, pour l'Azerbaïdjan ceci est particulièrement important. Je veux appeler votre attention sur le fait que l'Azerbaïdjan a une position géographique et stratégique très importante. Je veux vous assurer de mon désir de l'utiliser au mieux non seulement pour notre République, mais aussi au bénéfice de tous les pays avec lesquels nous coopérons.

Je veux souligner aussi que l'Azerbaïdjan se heurte à plusieurs difficultés. Vous savez que le conflit arméno-azerbaïdjanais n'a pas été encore résolu. A la suite de ce conflit, 20% du territoire de l'Azerbaïdjan ont été occupés par les forces armées de l'Arménie. Plus d'un million de citoyens azerbaïdjanais, des azerbaïdjanais ont été expulsés de ces terres sous occupation. Maintenant, ils vivent sous des tentes dans de très mauvaises conditions. Il y a quatre ans, nous avons arrêté les combats. Un accord de cessez-le-feu a été signé entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan. Mais la question n'est pas encore résolue. Nous voulons résoudre cette question par la voie de la paix, le groupe de Minsk et ses coprésidents – la Russie, les Etats-Unis, la France - s'occupent de cette affaire. Nous espérons que nous allons parvenir à une résolution pacifique de cette question.

Mais dans une telle situation, il existe des facteurs qui nous préoccupent. Par exemple, sous le régime de cessez-le-feu entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan, au cours ces trois dernières années, la Russie a vendu confidentiellement et illégalement à l'Arménie du matériel militaire lourd, des armes et les munitions. Nous avons protesté. Mais aucun résultat positif n'a pas encore été obtenu. Ou bien encore, l'entretien de bases militaires et d'unités de l'armée en grand nombre de Russie sur le territoire de l'Arménie, le maintien d'unités de l'armée russe sur le territoire de la Géorgie nous préoccupent beaucoup. Nous essayons de rétablir la paix au Caucase. Les pays au Caucase sont des pays indépendants. Il n'y a aucune raison, aucun besoin de conserver des bases militaires, la présence armée d'un autre pays sur le territoire de l'Arménie ou de celui de la Géorgie. Sans aucun doute ce sont là des facteurs qui compromettent les garanties de sécurité dans notre région, ici au Caucase.

Je vous remercie beaucoup, Monsieur le Secrétaire Général de l'OTAN, d'avoir fait part de votre haute appréciation sur la conférence internationale consacrée au rétablissement de la Grande Route de la Soie qui s'est tenue les 7 et 8 septembre à Bakou. En effet, en entrant le XXIème siècle nous ouvrirons une grande page de l'histoire. La participation à une telle conférence internationale des représentants de 32 pays, ainsi que de 9 Présidents et des représentants de 13 organisations internationales, tout cela prouve que tous, ils partagent les mêmes orientations. Cette conférence avait soulevé de grandes questions économiques. Egalement, les décisions, les déclarations prises furent axées autour des garanties de la paix, de la sûreté, et de la sécurité dans notre région, en général, tout le long de la Route de la Soie.

Ce matin, à Bakou, encore une conférence internationale et le Xème congrès des musulmans du Caucase ont débuté leurs travaux. Je tiens à vous dire que j'y ai participé. Les représentants venus des Etats du Caucase et des pays de l'Islam, ainsi que des religieux, y participent. Le contenu et le sens essentiel de cette conférence internationale est la garantie de la paix, de la sûreté et de la sécurité. Par là, je veux dire que nous effectuons des démarches positives dans cette direction. Mais également, les entraves sur le chemin du maintien de la paix et de la sécurité ne sont pas moindres. Notre vœux, notre désir, est que vraiment, toute notre coopération partout, ainsi que dans notre région soit orientée vers la recherche de la sécurité. Je suis sûr que votre visite dans notre région, nos négociations d'aujourd'hui serviront ce but. Je vous en remercie.

Javier Solana: Je vous remercie encore une fois et je crois que ma visite à Bakou sera efficace et réussie.

Discours de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan au sommet consacré à la 50ième anniversaire de l'OTAN - Washington

Le 26 avril 1999

**Cher Monsieur Président,
Mesdames, messieurs !**

Je félicite les chefs d'Etat et de gouvernements des pays membres et des partenaires, l'administration de l'Alliance Atlantique à l'occasion de la 50ième anniversaire de l'OTAN.

Nous apprécions hautement le rôle immense de l'OTAN dans l'assurance de la paix et de stabilité, nous la considérons comme l'outil de la sécurité européenne.

Après l'effondrement du système socialiste mondial et du Traité de Varsovie, au seuil du XXI^{siècle} une toute nouvelle situation apparaît. La démocratie et liberté, protection des droits de l'homme deviennent un idéal suprême pour un grand nombre de pays et de peuples du monde. La République d'Azerbaïdjan qui jouit de ressources naturelles énergétiques importantes, de la situation géostratégique unique à la jonction de l'Europe et de l'Asie suit la voie de la construction de l'Etat démocratique avec l'économie de marché, l'intégration à la communauté mondiale. Les intérêts et idéaux nationaux communs sont devenus une base solide pour le développement de la large coopération entre l'Azerbaïdjan, les Etats Unis et partenaires européens.

En même temps, l'effondrement des régimes totalitaires a provoqué des suites telles que les conflits armés, séparatisme, épurations ethniques qui amenaient la mort et les destructions aux millions de gens, la menace à la paix et stabilité dans les différentes régions de la planète.

Le peuple azerbaïdjanais fait face à tous ses événements terribles au cours de dix dernières années.

A la suite de l'agression militaire de l'Arménie voisine, qui a des prétentions territoriales non fondées à l'Azerbaïdjan, à peu près 20% des terres azerbaïdjanaises ont été occupées, plus d'un million de nos citoyens ont été soumis à l'épuration ethnique sur leur propre territoire et sont devenus réfugiés.

Nous faisons tout pour régler pacifiquement le plus vite possible le conflit avec l'Arménie et plaçons nos espoirs en activité du groupe de Minsk de OSCE et ses coprésidents représentants de la Russie, des Etats Unis, et de la France.

Nous considérons absolument inadmissible des livraisons illégales des armes à l'une des parties en conflit, des tentatives du déploiement de la course aux armements régionale.

Nous intervenons pour le règlement rapide de tous les conflits existants comme sur l'aire post soviétique, ainsi en Yougoslavie, pour la cessation des épurations ethniques à Kosovo, pour le retour de la population dans leurs pays. La communauté mondiale doit donner une réponse adéquate aux défis provoqués par l'intolérance ethnique agressive et le séparatisme.

Nous attachons une grande importance à la coopération avec l'OTAN dans le cadre du programme "Partenariat pour de la paix" et de notre côté allons contribuer à l'approfondissement ultérieur des relations de l'Azerbaïdjan avec l'Alliance Atlantique. Nous saluons le nouveau concept stratégique de l'OTAN, lancé au sommet de Washington.

Je félicite les Présidents de la Pologne, de la Hongrie et de la Tchéquie à l'occasion de l'entrée de leurs Etats à l'OTAN. L'admission de nouveaux Etats à l'OTAN contribuera sans doute au renforcement de la sécurité et de la stabilité sur toute l'aire de l'Atlantique Nord, y compris la région caucasienne.

Je souhaite à l'OTAN des succès à l'avenir dans la réalisation de leur mission noble d'assurer la paix, sécurité et stabilité, de mettre en place les hauts idéaux de l'humanité.

Merci de votre attention.

De l'entretien du Président de la République d'Azerbaïdjan Heydar Aliyev avec la délégation dirigée par le Président du Comité militaire de l'OTAN, Guido Venturoni, l'amiral des forces navales de l'Italie

palais présidentiel, Le 28 avril 2000

Heydar Aliyev: Chers invités, soyez les bienvenus en Azerbaïdjan ! Suite à la mise en place du programme « Partenariat pour la paix », les rencontres entre l'OTAN et l'Azerbaïdjan et actions correspondantes acquièrent un caractère intensif ces derniers temps. Je l'approuve et je le salue Vos visites en Azerbaïdjan signifient, naturellement, que vous pouvez voir la situation actuelle en Azerbaïdjan de vos propres yeux. Bien sûr cela puisse avoir une influence positive sur notre coopération.

Il est vrai que vous avez réservé peu de temps à votre séjour en Azerbaïdjan. Cependant, notre Ministre de la Défense m'a informé que vous avez fait un certain travail. L'essentiel est que vous avez eu des négociations, avez pris connaissance de nos écoles militaires, de notre armée nationale. Je pense que cela est suffisant pour la première fois. Cependant, il faut élargir ces rencontres, ces négociations. S'il vous plait.

Guido Venturoni: Monsieur le Président, tout d'abord je veux exprimer ma reconnaissance à vous personnellement de recevoir aujourd'hui moi et la délégation qui m'accompagne. En même temps je vous suis reconnaissant pour le soutien du programme que vous avez évoqué « Partenariat pour la paix ».

Je sais que l'OTAN et l'Azerbaïdjan également prête une grande attention à ce programme. Un des objectifs clés du sommet, tenu l'année passée à Washington par l'OTAN était d'élargir dans la mesure du possible, ce programme. Un de nos projets, de nos objectifs à Bruxelles au quartier général de l'OTAN est la tenue des rencontres avec les chefs d'Etats, nos collègues, examen de leurs avis, définition de nos projets, objectifs dans le cadre de ce programme, leur élargissement. Tout cela prévoit la synthèse de ces initiatives.

Malgré la courte durée de cette visite, il me semble, qu'elle est très intéressante pour nous, et s'avéra très utile. Pendant cette visite j'ai eu des rencontres avec le Ministre de la Défense, Premier ministre, j'ai pu avoir une information détaillée. En même temps j'ai pu visiter les unités de l'armée et visiter l'Académie militaire.

J'ai non seulement reçu l'information ici mais j'ai acquis une certaine ex-

périence dans votre pays. Je suis absolument sûr que les rencontres tenues ici auront une grande importance pour mon travail futur.

Si vous avez des questions, des idées sur notre coopération dans le cadre de l'OTAN je suis prêt à répondre à ces questions et donner mon avis.

Heydar Aliyev: Oui, moi j'ai certaines questions, idées. Cependant avant de les exposer je vous déclare encore une fois que nous soutenons la mise en place plus accélérée encore du programme « Partenariat pour la paix ». Dans toutes les actions menées par l'OTAN, les représentants de l'Azerbaïdjan – Ministre des Affaires Etrangères, Ministre de la Défense, autres représentants participent activement.

Moi également j'ai visité plusieurs fois Bruxelles, le quartier général de l'OTAN. Xavier Solana a visité deux fois l'Azerbaïdjan et nous avons eu des négociations détaillées. Bien sûr, il est nécessaire que le nouveau secrétaire général monsieur Robertson vienne dans les jours à venir en Azerbaïdjan.

J'ai participé activement à la manifestation importante organisée par l'OTAN à Madrid – ce fut le sommet où participèrent tous les chefs d'Etat – et j'ai annoncé clairement les positions de l'Azerbaïdjan. L'année passée à la rencontre des chefs d'Etat au jubilé de l'OTAN à Washington, moi, en tant que Président de l'Azerbaïdjan déclarai de nouveau mes idées et positions sur les questions de principe concernant l'activité de l'OTAN, de notre coopération.

En un mot, vous êtes venu vous-même et vous vous êtes rendu compte que le travail pratique mené ici confirme nos paroles. C'est pourquoi la mise en place de ce programme dépend de nous et de vous également. Néanmoins, je considère qu'à présent cela dépend plus de vous. Nous remplissons nos fonctions, nos engagements. Vous devez l'approcher avec attention, avec soin et vous devez remplir également vos fonctions.

Guido Venturoni: Monsieur le Président, merci beaucoup de m'avoir fait rappeler toutes les démarches faites par l'Azerbaïdjan dès le début de la coopération avec l'OTAN. Bien sûr nous nous rendons compte des démarches faites par l'Azerbaïdjan jusqu'à présent, nous nous les rappelons toujours. Faisant des projets d'avenir nous profitons de ces efforts pour fonder une base solide, pour que notre activité, notre travail commun soient fait plus vite.

A titre d'exemple de notre coopération étroite je voudrais marquer à part la participation des forces de paix de l'Azerbaïdjan à Kosovo. .

Heydar Aliyev: C'est notre initiative.

Guido Venturoni: Oui, nous vous en sommes reconnaissants et nous savons que vos soldats s'y sont fait connaître de leur meilleur côté.

Monsieur le Président, en ce qui concerne, comme vous avez dit, mes engagements je vous promets de les remplir aussi bien que l'Azerbaïdjan remplisse ses engagements.

Hier soir avant la rencontre avec le Ministre de la Défense j'ai rencontré le chef de la délégation venue ici pour quelques jours. Il m'informa que le grand travail a été fait.

Nous avons des programmes, les objectifs sont définis, nous mettons en place une activité stable. C'est pourquoi je fais tout ce qui dépend de moi personnellement pour élargir nos liens pour que nous puissions mieux organiser notre travail à l'avenir.

Monsieur le Président, à part cela je voudrais vous faire apprendre que la visite actuelle m'a permis d'avoir une information directe sur votre pays, voir tout de mes propres yeux. Tout ce que j'ai vu, et étudié sera rapporté au quartier général de l'OTAN et après sera diffusé parmi tous les participants. Bien sûr je ferai le rapport au Secrétaire général en personne.

Traduit du journal «Bakinski rabotchi» du 29 avril 2000

Entretien de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, lors de la réception de Lord George Robertson, Secrétaire Général de l'OTAN, et de la délégation qui l'accompagne

Le 16 janvier 2001

Heydar Aliyev: Monsieur le Secrétaire Général!

Chers invités!

Soyez les bienvenus en Azerbaïdjan. Je vous salue sincèrement. L'Azerbaïdjan participe au programme "Partenariat pour la paix" de l'OTAN depuis 1994. Je me rappelle mes rencontres à Bruxelles, au siège de l'OTAN, pour la première fois et ma signature sur le document "Partenariat pour la paix". Depuis, il s'est passé 6 ans et pendant ce délai, je trouve que notre coopération a bien progressé. Nous, naturellement, nous l'apprécions hautement. J'ai le sentiment que nous nous dirigeons vers une bonne coopération.

Monsieur le Secrétaire Général, je crois que vous êtes venus dans le même esprit dans notre région. Du point de vue personnel, je suis très content de vous revoir. Je me rappelle nos rencontres à Moscou et nos conversations très précises à Londres. Maintenant, vous êtes venu enfin au Sud, en Azerbaïdjan.

Je sais que vous étiez allés en Géorgie un peu plus tôt. Mais pas en Azerbaïdjan, ni en Arménie, c'est à dire vous n'aviez pas été dans deux des trois pays du Caucase du Sud. Maintenant vous êtes allés en Arménie et enfin, vous voici en Azerbaïdjan. C'est un grand plaisir pour moi. Je vous en prie.

Georges Robertson: Monsieur le Président, y venir pour la première fois et vous rencontrer me réjouit beaucoup. Comme je vous l'avais écrit dans ma lettre, je regrette infiniment de ne pas avoir eu la possibilité d'y venir au mois de septembre, comme cela avait été envisagé. En ce temps-là il y avait la crise de Yougoslavie et c'est pourquoi j'ai dû restreindre mes projets de visites et je n'ai pu aller qu'en Géorgie. Mais à cette époque-là, j'avais bien déclaré, et d'une manière précise, que ma tâche ne pouvait être complète sans une visite dans tous les pays du Caucase du Sud. C'est pourquoi la possibilité d'y venir et de vous revoir pour la troisième fois me réjouit beaucoup.

Vous, vous-mêmes, vous venez de souligner qu'il s'est écoulé déjà 6 ans depuis l'adhésion de l'Azerbaïdjan au programme "Partenariat pour la paix". Nous apprécions hautement que l'Azerbaïdjan joue un rôle important dans ce programme. C'est un plaisir d'y revoir le Ministre des Affaires Etrangères de l'Azerbaïdjan parce qu'il joue un rôle important, surtout dans les sessions

depuis mon arrivée à ce poste. Bien sûr, vous étiez Président de ce pays bien avant que je ne sois devenu le Secrétaire Général de l'OTAN. Mais il me semble que nous avons beaucoup de points communs, et pas seulement le programme "Partenariat pour la paix", c'est à dire nous avons un profond et vrai intérêt pour les questions de paix, de sécurité, de stabilité dans cette région, de grande importance pour le monde. J'attends impatiemment de visiter cette belle ville de Bakou, j'attends impatiemment l'aube qui me permettra de voir pour la première fois la mer Caspienne.

A propos, je suis né à 10 mètres de l'océan Atlantique, c'est pourquoi la possibilité de voir une des mers importantes du monde m'intéresse beaucoup.

Heydar Aliyev: Il y a des similitudes entre l'Ecosse et l'Azerbaïdjan.

Georges Robertson: Je suis bien convaincu qu'il existe beaucoup de similitudes et pendant cette journée de mon séjour, nous allons les découvrir.

Heydar Aliyev: Monsieur le Secrétaire Général, je vous remercie. Je voudrais encore une fois vous faire part de ma gratitude pour cette visite en Azerbaïdjan. Mais vous avez prévu peu de temps pour ça. Il est clair que pour nos entretiens et pour vos autres rencontres cette durée est suffisante. Mais pour connaître Bakou, pour bien observer la mer Caspienne, il faut beaucoup plus de temps. Je sais que notre personnel responsable fait en sorte que vous voyiez beaucoup de choses pendant ce court laps de temps. Mais pour nous, l'essentiel est que, en adhérant au programme du "Partenariat pour la paix", nous avons accepté comme objectif le rétablissement de la paix partout dans le monde entier, incluant le Caucase. Le titre du programme le prouve-"Partenariat pour la paix". Mais vous savez que maintenant il n'y a pas de paix au Caucase, au Caucase du Sud. C'est vrai, le conflit n'est pas actif, mais pour autant il n'y a pas non plus la paix.

Vous y êtes venu par l'Arménie, j'imagine il y a eu aussi des négociations. Mais il est regrettable qu'à cause de la position non-constructive de l'Arménie nous n'ayons pas encore résolu le conflit arméno-azerbaïdjanais par la voie de la paix.

L'OTAN est avant tout une organisation militaire. C'est pourquoi elle sait très bien qui est coupable du conflit et qui est le responsable des résultats du conflit. Si on tente une approche équitable de cette question, il faut reconnaître que c'est l'Arménie qui a déclenché ce conflit. En 1988, ayant des prétentions sur le Haut-Karabagh, qui est une partie intégrante de l'Azerbaïdjan, elle a engagé le conflit, ensuite ce conflit s'est transformé en une guerre. Cette guerre qui a continué quelques années, il est vrai qu'elle ne s'est pas déroulée de la même manière de ce côté et de l'autre côté. Mais c'était seulement la guerre et pour différentes raisons – mais pas parce que l'Azerbaïdjan était moins fort

que l'Arménie – les forces armées de l'Arménie ont envahi 20% du territoire de l'Azerbaïdjan. Un million d'Azerbaïdjanais ont été expulsés de ces terres désormais occupées et il y a déjà 7 ou 8 ans qu'ils vivent dans des conditions très difficiles, la plupart vivant sous des tentes.

Ces injustices se sont déroulées sous les yeux du monde entier. Ainsi que sous ceux de l'OTAN. Je le dis encore une fois, le but principal de l'OTAN – c'est ainsi que nous le comprenons, malgré ceux qui trouvent que l'OTAN a soi-disant des vues hégémoniques – c'est au moins d'établir la paix en Europe. Je viens de prononcer le mot « hégémonie », ce n'est pas nous qui disons cela, mais certains le disent. Au contraire nous la jugeons comme une organisation qui garantit la paix. Vous vous êtes présentés en Yougoslavie, vous avez fait face à l'injustice. Mais ici l'injustice existe encore. Je pense que nous allons parler encore avec vous de cette question.

En un mot, la sécurité au Caucase du Sud est liée à de nombreuses questions. Mais tout d'abord, il faudra mettre un point final aux conflits des pays du Caucase du Sud. Parmi ceux-ci le conflit arméno-azerbaïdjanais prend une place importante. C'est à dire que ce n'est pas un conflit entre un groupe ethnique ou une minorité d'un quelconque pays, c'est un conflit entre deux Etats indépendants. C'est un conflit entre deux pays qui sont membre de l'ONU, membres de l'OSCE, et qui agissent ensembles dans le programme de "Partenariat pour la paix". C'est pourquoi nous estimons que toutes les organisations, incluant l'OTAN, doivent se saisir de cette affaire avec une très grande attention. Une telle situation ne peut pas durer toujours et ne doit pas continuer.

C'est pourquoi, je le répète, nous pourrions discuter de nombreuses questions. C'est la question la plus centrale pour nous. C'est pourquoi je vous exprime ma pensée à ce propos.

George Robertson: Monsieur le Président, merci. Je voudrais simplement commenter un point. Puisque nous nous rencontrons cette fois ici, face au public, je voudrais vous remercier, remercier votre gouvernement, votre peuple pour vos casques bleus qui participent au processus de stabilisation de la situation à Kosovo. Peut-être ceci est-il la plus grande opération d'édification pacifique dans le monde jusqu'aujourd'hui. Bien sûr, ces armées ne consistent pas seulement en des forces militaires des pays de l'OTAN, mais aussi de celles de la Russie, des pays non-membres de l'OTAN, ainsi que de l'Azerbaïdjan. Nous vous sommes reconnaissants pour cette aide.

Quant à la question du Haut-Karabagh, je voudrais simplement dire que l'OTAN ne s'occupe pas de cette question, ce n'est pas la mission de l'OTAN de préciser le niveau de responsabilité des différentes parties au conflit. Il est probable que vous savez déjà que j'ai eu une rencontre importante avec le Pré-

sident de l'Arménie Kotcharyan avant ma visite en Azerbaïdjan et je lui ai dit aussi ce que je vais vous dire.

Il y a un problème très sérieux et important et son influence ne se limite pas seulement au Caucase du Sud, mais s'étend à toute la région. Nous devons résoudre ce problème par tous les moyens. Si ce problème reste irrésolu par les protagonistes de ce conflit nous ne pourrions pas nous débarrasser aucunement des problèmes économiques, sociaux et militaires qui accompagnent les conflits à long terme. Pourtant, tout dépend directement des participants à ce conflit et j'espère que vous allez parvenir à un accord très bientôt.

Je crois que les Présidents arménien et azerbaïdjanais ont une grande expérience et assez de courage pour définir la bonne position et la voie de résolution de ce conflit et ils voient ce conflit à grand échelle. Ainsi, la solution à ce problème sera un bon exemple non seulement pour le Caucase du Sud mais aussi pour toute l'Europe.

Les autres organisations, l'OSCE, le groupe de Minsk, par exemple, peuvent aider à trouver une telle décision. La semaine précédente, la visite de Poutine, le Président russe, en Azerbaïdjan m'a beaucoup satisfait. J'apprécie hautement sa proposition d'intermédiation. Mais je veux proposer à votre considération le fait que sans chercher de voie de résolution de ce conflit l'OTAN va le soutenir par tous les moyens, les efforts internationaux de la recherche d'une décision, et ensuite nous effectuerons le monitoring pour faire respecter ce traité. Nous allons rediscuter cette question avec vous, mais je veux dire que j'évalue l'importance de cette question non seulement au niveau de l'Azerbaïdjan et de l'Arménie, mais aussi au niveau de la région, pour l'Europe.

(Heydar Aliyev, le Président de la République d'Azerbaïdjan, a remercié encore une fois le Secrétaire Général de l'OTAN et a offert à Monsieur Robertson le livre, en anglais, intitulé "Pour la Paix et la Sécurité", qui évoque la coopération de l'Azerbaïdjan avec l'OTAN).

George Robertson: Monsieur le président, je vais l'étudier en détail, comme un cadeau précieux. Il faudrait que le livre suivant traite de nos relations. Vous y avez inclus la photo du nouveau Secrétaire Général de l'OTAN, ma photo. Merci. C'est un très beau cadeau, je vous remercie.

De l'entretien du Président Heydar Aliyev à la rencontre avec le Président de l'Assemblée parlementaire de l'OTAN Rafael Estrella et le Secrétaire Général de la même institution Simon Lunn

Le 18 janvier 2002

Heydar Aliyev: Monsieur le Président !

Monsieur le Secrétaire Général !

Soyez les bienvenus en Azerbaïdjan. Je suis très heureux de vous rencontrer. Je vous salue cordialement en Azerbaïdjan.

Je sais que vous avez eu beaucoup de rencontres ici. Le Président du Parlement de l'Azerbaïdjan Monsieur Mourtouz Aleskérov vous a invité ici et a organisé votre visite. Je tiens de lui l'information sur vos rencontres. Je suis très content que vous, le Président de l'Assemblée Parlementaire de l'OTAN vous intéressez à l'Azerbaïdjan et vous avez fait connaissance de l'Azerbaïdjan ne soit-ce que pendant un délai très court. S'il vous plait, je vous écoute.

Rafael Estrella: Monsieur le Président, tout d'abord, je voudrais vous remercier de nous avoir reçu aujourd'hui. C'est un grand honneur pour moi de visiter votre pays. Je suis très heureux d'avoir accepté l'invitation du Président de votre Parlement Monsieur Aleskérov et d'être venu ici. Notre visite actuelle sert d'exemple de la continuation des liens entre le Parlement de l'Azerbaïdjan et l'Assemblée parlementaire de l'OTAN.

La délégation de l'Azerbaïdjan présidée par Monsieur Aleskérov participe très activement à l'Assemblée parlementaire de l'OTAN et ils nous informent sur l'Azerbaïdjan. Ils participent à tous les séminaires, rencontres, échanges de vues tenus par l'Assemblée.

Se trouvant ces jours-ci dans votre pays, nous avons tenu un nombre d'importantes discussions. Lors de la discussion, nous avons échangé d'avis sur les réalités actuelles de l'Azerbaïdjan. Nous avons discuté un nombre de problèmes auxquels votre pays fait face. Comme vous savez, les problèmes clés parmi eux sont - le nombre considérable de réfugiés sur le territoire de l'Azerbaïdjan, les gens chassés de leurs lieux d'habitation permanente à l'intérieur du pays et l'absence de l'avancement dans la résolution du problème du Haut Karabakh. Malheureusement, jusqu'aujourd'hui la communauté mondiale, les organisations internationales, n'ont pas été assez actives dans cette question et les résolutions de l'Organisation des Nations Unies ne sont pas mise en œuvre jusqu'à présent.

La délégation de l'Azerbaïdjan à l'Assemblée parlementaire de l'OTAN attire constamment l'attention d'autres délégations représentées à l'Assemblée parlementaire à cette question et essaie de leur faire parvenir la voix de l'Azer-

baïdjan.

Monsieur le Président, je veux dire qu'un des acquis les plus précieux de notre Assemblée est l'ouverture, diffusion de l'information et sous ce rapport votre délégation est très active et nous présente à temps l'information sur les processus en cours dans le pays. Nous sommes informés par l'intermédiaire de votre délégation sur les processus en cours au Caucase du Sud et en Asie Centrale également.

Suite à la coopération avec votre délégation et l'information dont nous recevons d'elle, nous régissons nos relations avec les autres pays. Par exemple, pendant l'échange de vues avec la Russie nous les avons appelés au travail plus constructif au Caucase du Sud. Nous apprécions hautement les efforts dont vous avez fait jusqu'à présent, et nous avons déclaré également aux délégations qui représentent les différents partis au Parlement, que nous apprécions hautement l'orientation pro-occidentale de l'Azerbaïdjan et son aspiration à la liberté, démocratie et la suprématie de la loi.

Hier et aujourd'hui, nous avons eu des débats sur l'Azerbaïdjan et la situation créée autour de l'Azerbaïdjan. Nous savons que dans les jours à venir vous effectuerez la visite en Russie et après, vous prévoyez la visite en Iran.

Nous savons que les deux pays sont les pays très importants pour votre région, pour votre pays. En même temps, nous saluons votre participation à GUUAM. Nous savons que l'Azerbaïdjan y joue un rôle clé. Comme vous voyez, dans nos pourparlers nous avons réservé la place à toutes ces questions, à l'échange de vues.

Monsieur le Président, nous sommes reconnaissants pour votre hospitalité.

Heydar Aliyev: Merci. Je vous remercie.

J'ai compris de vos paroles que vous savez tout sur l'Azerbaïdjan. C'est pourquoi, je considère qu'il n'y a pas besoin de vous donner une information supplémentaire.

Premièrement, je suis content que d'après vos paroles, notre délégation participe activement à l'Assemblée parlementaire de l'OTAN et présente aux membres de l'Assemblée parlementaire, à vous toutes les informations nécessaires sur l'Azerbaïdjan et y fait des échanges de vues sur les problèmes qui nous inquiètent.

Deuxièmement, pendant un court temps de votre séjour ici, vous avez fait un travail fructueux, vous avez examiné la situation actuelle de l'Azerbaïdjan, vous savez tout. Je peux dire brièvement, que l'Azerbaïdjan a célébré il y a peu de temps, le dixième anniversaire de son indépendance nationale. L'indépendance est un facteur le plus important pour nous et nous ferons tout par la suite également pour renforcer l'indépendance.

En tant qu'Etat indépendant, nous suivons le processus de la construction de l'Etat de droit, démocratique, laïque, mettons en place des réformes et tâchons de conduire l'Azerbaïdjan en avant dans tous les domaines se basant sur les

principes de l'économie de marché, de démocratie. Nous coopérons avec succès avec toutes les organisations internationales et la coopération avec l'OTAN est pour nous d'une importance particulière.

Je me souviens d'avoir signé avec l'OTAN le programme " Partenariat pour la paix " en 1994 à Bruxelles. Après, un travail considérable a été fait. L'essentiel est que nous participons en qualité d'observateur à l'Assemblée parlementaire de l'OTAN. Nous voulons coopérer suivant cette direction à l'avenir également.

Il me semble, que le Président de notre Parlement vous avez dit que si l'Azerbaïdjan devient membre associé de l'Assemblée parlementaire, il serait mieux. En tout cas, à l'avenir également nous allons coopérer avec vous dans tous les domaines.

Je suis très content, que vous êtes informé sur le problème clé qui inquiète l'Azerbaïdjan, le problème du conflit arméno -azerbaïdjanais du Haut Karabakh. Je pense que vous êtes informé également sur le fait que l'Arménie est un pays agresseur qui occupe 20% des terres azerbaïdjanaises.

Je sais qu'aujourd'hui, vous avez rencontré des déplacés, réfugiés, vous avez vu leur situation de vos propres yeux. Mais, sachez que ce sont ceux qui vivent dans les meilleures conditions. Puisque premièrement, ils sont à Bakou et deuxièmement, ils vivent dans les bâtiments, même étant vétustes. Mais la plupart de gens vivent dans les tentes dans les conditions très difficiles. Cela continue plus de 9 ans et dure jusqu'aujourd'hui.

Nous avons arrêté la guerre en 1994. Nous voulons résoudre le problème par la voie pacifique. Cependant, l'Arménie fait obstacle à la résolution du problème. Comme vous avez signalé, l'Arménie n'exécute pas la résolution concernant ce problème, adoptée par les organisations internationales, y compris par l'Organisation des Nations Unies. Naturellement, cela provoque un grand étonnement chez nous et nos citoyens. Vous, c'est-à-dire l'Assemblée parlementaire de l'OTAN, vous vous intéressez également à ce problème.

Le Président de notre Parlement m'a signalé qu'au séminaire à Bucarest notre représentant Ziyafet Askérov a soulevé ce problème et a présenté une information détaillée. Cependant, vous aussi, vous ne pouvez rien faire. C'est pourquoi, nous voulons également que toutes les organisations internationales, y compris vous, entreprennent des mesures plus efficaces pour assurer la paix, stabilité dans cette région.

Nous aspirons à la résolution de ce conflit par la voie pacifique. Nous voulons que la paix soit établie partout. Nous coopérons et voulons coopérer avec les Etats voisins sur la base des liens d'amitié. Cependant, le conflit arméno-azerbaïdjanais, ainsi que les conflits en Géorgie, naturellement ont aggravé la situation dans notre région, au Caucase du Sud. Et le Caucase du Sud comme vous le savez bien, est une des régions des plus importantes du monde.

Je pense que votre connaissance de l'Azerbaïdjan, tout ce que vous avez vu, entendu, nous aide dans l'approche plus attentive aux problèmes de l'Azerbaïdjan à l'Assemblée parlementaire de l'OTAN également.

Rafael Estrella: Monsieur le Président, vous pouvez être tout à fait sûr que cela coïncide pleinement à nos objectifs actuels. Notre objectif est d'augmenter l'attention à cette région.

Un des objectifs clés, inquiétant notre Assemblée est la sécurité. Naturellement, parlant de la sécurité, nous avons en vue la sécurité du Caucase du Sud et de l'Asie Centrale. Pour assurer cette sécurité il faut coopérer étroitement avec les pays de la région. Pour nous, la sécurité en Géorgie et surtout en Azerbaïdjan important beaucoup.

Ayant reçu l'information correcte sur la région, les membres de notre Assemblée sont de l'avis que, - et vous pouvez être sûr que les membres de l'Assemblée sont des gens respectés dans leurs pays, - l'absence de la sécurité dans cette région, la violation de la sécurité de cette région peut amener à la violation de la sécurité dans l'espace eurasiennne dans son intégralité.

Monsieur le Président, je dois vous informer que nous avons eu des entretiens, débats multiples, avec les représentants du Parlement russe. Bien que nous n'ayons pas pu se mettre d'accord sur un nombre de questions, eux aussi, estiment que nous ne puissions pas avoir des débats sur les matières générales sans avoir des débats sur le problème de sécurité du Caucase. Il fallait créer une possibilité pour que nous puissions avoir un entretien semblable avec les représentants de la Russie. C'est-à-dire, pour faire pencher les représentants de la Russie à cet avis, naturellement, il fallait que les représentants de votre région y soient présents. Les représentants de votre région, de votre pays ont rempli dignement cette tâche. C'est pourquoi, au cours des entretiens, des discussions avec les représentants de la Russie nous avons pu les faire pencher à l'idée que lors de nos débats doivent obligatoirement être discutées les questions liées au Caucase du Sud.

Je dois signaler qu'en 2003 à Bakou doit avoir lieu le séminaire de l'OTAN. Monsieur le Président, je veux vous demander de patronner ce séminaire. Je considère que pendant la tenue dudit séminaire les membres de votre Parlement puissent mieux connaître les problèmes de sécurité, de la défense dans toute intégralité. Nous voudrions d'élever les relations avec votre Parlement au niveau d'institutions, c'est-à-dire, d'avoir les relations directes.

Heydar Aliyev: Parfait, je suis d'accord. Cependant, tous ces séminaires, rencontres, débats nous seraient très importants dans le cas, si dans notre région, la paix soit établie et soit mis fin au conflit arméno-azerbaïdjanais. Nous sommes prêt à organiser tous les entretiens, séminaires à l'avenir également. Cependant, nous voulons que les résultats réels soient atteints.

Discours de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan au sommet des Chefs d'Etat et de gouvernement des pays membres de l'OTAN / Conseil du partenariat euro-atlantique - Prague

Le 22 novembre 2002

**Monsieur le Président,
Chers collègues,**

Le monde vit une période très compliquée. Le terrorisme international, usant du soutien de certains Etats, intervient contre le système du droit mondial, essaie d'établir les nouvelles lignes de confrontation se basant sur l'idéologie de l'extrémisme, nationalisme agressif et séparatisme militant, essaie de faire un nouveau partage et une nouvelle délimitation des frontières.

Le système international subit un contrôle sérieux de la capacité de lutter efficacement contre une menace commune. Tout de suite après la tragédie du 11 septembre, la communauté euro-atlantique a créé une coalition antiterroriste, à laquelle l'Azerbaïdjan a adhéré dès le premier jour. Aujourd'hui également, nous, en coopération avec les autres pays et les organisations internationales faisons tout le possible pour faire face à ces menaces. Le caractère et l'ampleur des menaces lèvent toutes les restrictions y compris géographiques pour la lutte commune et multilatérale dans le cadre de l'OTAN/ CPEA.

Cependant, la menace existait avant le 11 septembre également. Les foyers du terrorisme et des criminalités internationales liés au terrorisme, se forment dans les zones des conflits et dans les territoires qui ne sont pas contrôlés par les autorités légales. Ces territoires sont apparus à la suite des guerres provoquées par la politique du nationalisme agressif et séparatisme militant. Le Caucase du Sud est la région la plus inquiétante de ce point de vue.

En menant une lutte sans merci contre le terrorisme international et extrémisme, l'Azerbaïdjan cible ses plus grands efforts sur la libération de ses territoires de l'occupation arménienne et sur le rétablissement de l'ordre légal et le contrôle. La résolution du conflit arméno-azerbaïdjanais du Haut Karabakh répond aux intérêts de tous les Etats du Partenariat euro-atlantique.

Avant qu'il ne soit tard, la communauté internationale doit faire tout le possible pour le règlement pacifique du conflit sur la base de la restauration intégrale de la souveraineté et de l'intégrité territoriale de l'Azerbaïdjan, conformément aux normes et principes du droit international.

L'Azerbaïdjan considère le partenariat avec l'OTAN comme une base future pour le système de la sécurité euro-atlantique, aspire au partenariat d'intégra-

tion et le dialogue intense avec l'alliance. Je veux souligner l'interdépendance accrue des membres de l'alliance et du partenariat et la nécessité de la plus grande considération des intérêts et des besoins des partenaires.

Nous voyons l'attention accrue au Caucase du Sud de la part de l'OTAN. Cependant, toutes les initiatives et les propositions régionales doivent être ciblées, en premier lieu, sur la liquidation des conséquences de la guerre et la restauration des frontières entre les Etats, reconnues à l'échelle internationale.

Nous signalons avec satisfaction le développement de nouvelles relations entre l'OTAN et la Russie, ce qui peut avoir une importance considérable pour la liquidation des crises dans différentes régions de l'Europe.

Je félicite les Etats, qui ont reçu l'invitation d'adhérer à l'Alliance et j'apprécie la politique des portes ouvertes de l'OTAN .

Monsieur le Président!

Les objectifs fixés demandent de grands efforts. Mais, nous n'avons pas droit à reculer. Notre devoir sacré est d'offrir aux générations futures le monde sécurisé et stable.

Merci de votre attention.

Discours du président Ilham Aliyev lors de la conférence intitulée “L’Alliance Atlantique à la croisée des chemins”, réunie à Istanbul

Palais “Tchiraghan”, Le 26 juin 2004

Bruce Jackson, Président du Comité des Etats-Unis pour l’OTAN et co-président, a ouvert la conférence:

Je voudrais saluer votre venue à tous à ces discussions centrées sur les perspectives euro-atlantiques attachées au bassin de la mer Noire. D’après moi la formulation de notre thématique parle d’elle-même. Les intervenants vont exprimer leurs vues sur ce sujet, l’attitude de l’Ouest.

Permettez-moi de vous présenter les orateurs. Le Président de la Géorgie, Michael Saakachvili. Son primat et sa “révolution de velours” sont comparés à la “révolution du développement” de Vaclav Havel. La plupart pensent que ce qui s’est passé à Tbilisi pendant cette décennie ressemble beaucoup aux événements qui se sont déroulés à Prague pendant la dernière décennie du siècle précédent.

Le Président de l’Azerbaïdjan, Ilham Aliyev. Son pays joue le rôle de fenêtre de l’Europe vers l’Asie Centrale, à l’image du rôle de la Turquie entre l’Europe et le Proche Orient. Son pays est le socle sur lequel repose la sécurité énergétique de l’Europe. De surcroît, il existe un conflit gelé dans son pays. Sous la direction de Ilham Aliyev de grands changements sont observés à Bakou.

Mirja Coane est un des Ministres des Affaires Etrangères connus en l’Europe. Il travaille sans répit pour la politique étrangère de son pays. Son pays a enregistré des réussites certaines lorsqu’il était Ministre. A ce sommet son pays est présent en qualité de nouveau membre d’un nouvel OTAN. Plus de 50% de la population des nouveaux membres de l’OTAN sont des citoyens de la Roumanie. Le Ministre a été le meneur principal de la campagne d’adhésion à l’OTAN, l’initiateur de la stratégie du sud de l’OTAN. Après l’adhésion de la Pologne à l’OTAN, la Roumanie s’est singularisé comme le pays le plus actif dans ce domaine.

Ahmed Davoudoghlou est simplement le Condoliza Rice d’Ankara. D’habitude les résultats obtenus sont mis au crédit du Ministre et on ne cite pas les conseillers. Mais pendant les derniers 18 mois il a joué un grand rôle dans le domaine des réformes démocratiques en Turquie. Je ne pense pas que cela soit un hasard. J’espère qu’au mois de décembre, lors de la discussion sur la question de l’adhésion de la Turquie à l’Union Européenne, cette réussite n’échappera pas à l’attention générale et que l’Union Européenne fixera une date pour entamer les négociations avec la Turquie. Ceci est brièvement sur nos orateurs.

Quand on parle de la Démocratie au Proche Orient et dans les régions envi-

ronnantes il faut se demander pourquoi nous croyons possible de diffuser la Démocratie dans les autres pays comme une marchandise d'exportation? Pourquoi pensons-nous qu'il arrivera un moment historique où l'entrée en vigueur des libertés politiques et la Démocratie seront imminents? Au cours du siècle précédent, et surtout dans la deuxième moitié du siècle, la transformation en Europe est la base de cette imminence.

Récemment cette transformation a eu lieu en Asie Centrale. Les réformes démocratiques et des changements révolutionnaires sont entrés en vigueur.

Aujourd'hui la première des régions où interviendront ces réformes et ces changements est le bassin de la mer Noire. Trois des huit pays de cette région sont membres de l'OTAN et de l'Union Européenne. C'est seulement avec l'Ukraine et la Russie que l'on coopère sous le régime du format 26+1. Tous les pays du bassin de la mer Noire sont intégrés dans la "politique de voisinage" de l'Europe. Seul dans le bassin de la Méditerranée des processus sont en marche avec une vitesse comparable. Comme vous le savez, quelques jours plus tôt, les pays du Caucase sont entrés dans la "politique de voisinage" de l'Europe. Comme on le sait, actuellement, nous approchons toutes les démocraties sur le modèle de Démocratie que l'Europe a défini, celui que nos amis et nos collègues européens mettent en oeuvre. Si nous examinons sous l'angle d'un processus de long terme le rapprochement des pays du bassin de la mer Noire sur la base de ces standards, il sera préférable d'entendre les opinions des dirigeants de ces pays à cet égard. Avant que ne commencent les interventions d'aujourd'hui je voudrais vous prier de ne pas vous engager dans de longs discours. Et de respecter les critères de Copenhague, les standards de l'Europe. Je vous prierais d'être brefs et laconiques. Nous allons dépasser un peu du cadre.

Discours du Président de la République d'Azerbaïdjan Ilham Aliyev

Cher Président!

Mesdames et Messieurs!

Tout d'abord, je voudrais remercier le Fonds Marchall d'avoir organisé cette importante conférence internationale. Je me réjouis d'y participer aujourd'hui avec mes amis. Monsieur Coane, Ministre des Affaires Etrangères de Roumanie. Avec mon ami Michael Saakachvili, avec qui récemment en Géorgie nous nous sommes rencontrés. Monsieur Bruce Jackson, qui a effectué quelques visites à Bakou, avec qui nous avons eu des discussions très intéressantes. J'apprécie ses contributions à notre choix stratégique commun. Bien sûr, le représentant du pays hôte, avec lequel l'Azerbaïdjan a les relations les plus étroites, les liens les plus étroits, avec lequel les liens se renforcent au fur et à mesure de ces relations, le représentant de la Turquie, Monsieur Davudoghlu.

C'est un grand plaisir pour moi d'être ici en Turquie. Je me réjouis de participer à cette conférence. L'Azerbaïdjan a fait des avancées remarquables vers

l'intégration dans les structures euro-atlantiques. En 1993, le choix de notre Président Heydar Aliyev reste inchangé pour le pays. La politique stratégique de l'Azerbaïdjan est l'intégration dans la communauté internationale.

Les soucis de politique intérieure, les affrontements, la guerre avec l'Arménie, l'agression de l'Arménie contre l'Azerbaïdjan, la crise économique, le déclin économique étaient des menaces qui ont amené l'Azerbaïdjan au bord de l'effondrement. Le sort futur de l'Azerbaïdjan était compromis. Pendant les dix dernières années, la politique de notre Président Heydar Aliyev a permis à notre pays de se développer dans tous les domaines. Nous sommes devenus un participant important de la communauté internationale. L'Azerbaïdjan est devenu membre du Conseil de l'Europe et évolue avec succès au sein de cette institution. L'Azerbaïdjan a de très bonnes relations avec l'Union Européenne. Nous sommes très satisfaits que l'Union Européenne ait nommé un représentant spécial pour le Caucase du Sud. Cela résulte de l'accroissement de l'intérêt de l'Union Européenne pour la région. Il y a déjà dix ans que l'Azerbaïdjan est un participant actif au programme de "Partenariat pour la paix" de l'OTAN.

Aujourd'hui nous sommes déjà dans la deuxième phase de notre coopération avec l'OTAN. Nous avons présenté le "plan individuel de la coopération" et seulement deux pays sont parvenus à le faire - la Géorgie et l'Azerbaïdjan. Quand je me trouvais à l'état-major général de l'OTAN j'avais demandé pourquoi la Géorgie était la première, et l'Azerbaïdjan le deuxième? On m'a répondu que notre ami Michael Saakachvili avait effectué une visite à l'état-major général de l'OTAN un mois avant nous. C'est pourquoi, la prochaine fois nous y irons probablement ensemble.

En fait, les relations avec nos voisins, surtout avec la Géorgie et la Turquie, sont des critères qui sont d'une grande importance, non seulement pour la politique intérieure mais aussi du point de vue de la coopération régionale. C'est important pour le développement de la région. Elles ont de l'importance dans la définition des orientations du développement de la région. A cet effet, l'Azerbaïdjan mène une coopération active avec ses voisins. Aujourd'hui le développement économique du pays est une réussite. Nous sommes décidés à résoudre les problèmes économiques. Ces sept dernières années l'économie a progressé dans une proportion d'au moins 10% d'accroissement. D'ailleurs, pendant ces sept dernières années le taux du produit intérieur brut s'est accru de 90%. Pas seulement parmi les ex-Républiques soviétiques, mais aussi parmi les pays de l'Europe de l'Est, l'Azerbaïdjan tient le rôle principal en matière de taux d'investissement par personne. L'Azerbaïdjan a créé un climat favorable pour l'investissement. Les investisseurs s'y trouvent, eux-mêmes et leurs investissements, en toute sécurité. Ce sont les raisons principales qui ont présidé à l'investissement de milliards de dollars dans notre pays. Ces moyens n'ont pas été investis seulement dans le domaine du pétrole et du gaz mais aussi

dans d'autres secteurs de notre économie. La stabilité socio-politique en Azerbaïdjan a été le facteur principal de notre développement économique durable et réussi.

Avec nos voisins et amis, la Turquie et la Géorgie, nous réalisons les plus grands projets énergétiques du monde. Ce ne sont pas seulement l'oléoduc Bakou-Tibilisi-Ceyhan et le gazoduc Bakou-Tibilisi-Arzouroum. Ce sont aussi l'exploitation de nos grands gisements de pétrole et de gaz. Nous avons déjà effectué les prévisions nécessaires. Nous savons que l'Azerbaïdjan tirera de grands profits du pétrole. Prenant ce fait en considération, il y a quelques années, nous avons créé le "Fond Pétrolier". Cette structure se distingue par sa totale transparence. Elle est soumise aux audits internationaux de contrôle. Le Fond Pétrolier est régi par les suggestions et les conseils du Fond Monétaire International. L'Azerbaïdjan a été un des premiers pays intégrés dans "l'initiative de transparence de l'industrie d'extraction de Grand Bretagne". Des mesures sont en cours pour obtenir la transparence complète des revenus du pétrole et du gaz. En bref, nous ne voyons pas beaucoup de problèmes devant nous. Il faut accroître la coopération régionale. Je suis sûr qu'après avoir achevé ces projets d'énergie et de transport le monde sera plus en sécurité. La sécurité sera accrue dans la région, la coopération sera élargie.

Et la région a besoin de sécurité. A regrets, les processus qui se déroulent au Caucase du Sud, surtout le séparatisme agressif, les événements qui se passent dans nos pays, en Géorgie et en Azerbaïdjan, mettent en danger toute la coopération régionale et la sécurité. L'Azerbaïdjan est un pays qui a souffert d'un séparatisme. L'Azerbaïdjan est un pays qui a souffert de l'invasion arménienne. En conséquence de cette agression 20% du territoire de l'Azerbaïdjan a été occupé par les forces armées de l'Arménie, nous avons plus d'un million de réfugiés et de déplacés..

C'est le plus haut indice de réfugiés et des déplacés au monde par rapport au nombre de la population du pays. Un million de réfugiés et de déplacés pour une population de huit millions d'habitants.

Nous regrettons que la communauté internationale ne porte pas plus d'attention à ces questions. Le séparatisme agressif, la violation des normes du droit international, la violation de l'intégrité territoriale sont des actes qui doivent être condamnés et sanctionnés par la communauté internationale. Car on ne peut pas se contenter seulement d'une condamnation. Des sanctions doivent être prises pour mettre un terme à l'agression, il faut prendre des mesures pratiques.

Aujourd'hui, dans le Caucase du Sud, chez nous, il existe des territoires illégaux. Le Haut Karabagh est l'un d'eux. Il y a des territoire illégaux sur le territoire de la Géorgie. Il n'y a pas de contrôle international, pas de monitoring international et dans ces zones la primauté de la loi n'est pas respectée. Avec un

tel danger comment peut-on vivre? Tout le monde connaît le potentiel de dangerosité que des territoires illégaux peuvent engendrer. C'est un territoire favorable à tous les éléments criminels et puisque la communauté internationale se réunit dans la lutte contre le terrorisme, je pense qu'il faut redoubler d'attention par rapport à ces territoires illégaux. Parce que dans ces zones il risque de se créer de très grands appuis au terrorisme. L'Azerbaïdjan ne consentira jamais à la perte de ses territoires, nous allons reprendre ces territoires. Nous voulons le faire par la voie de la paix, mais malheureusement nous n'avons pas encore obtenu de succès sérieux par ces moyens pacifiques.

Aujourd'hui, la conjoncture économique en Azerbaïdjan ne peut pas être comparée avec celle de l'Arménie. La force actuelle de notre économie est de trois à quatre fois plus grande que celle de l'Arménie. Dans quelques années se sera 10 fois. Bien sûr qu'au moyen de toutes ses possibilités, de toutes ces réserves nous arriverons à libérer nos territoires à la fin. Nous n'aspirons pas à d'autres teritoires. Mais le Haut-Karabagh et les sept régions qui l'entourent sont des terres de l'Azerbaïdjan. C'est une partie inséparable de l'Azerbaïdjan et ils doivent les rendre à l'Azerbaïdjan.

Je suis certain que les organisations internationales chargées de résoudre cette question vont redoubler d'efforts. Nous voudrions que l'OCSE ne soit pas la seule, mais que l'Union Européenne, le Conseil de l'Europe, et les autres organisations internationales jouent aussi un rôle décisif dans la solution de cette affaire. Bien sûr que le groupe de Minsk de l'OCSE a un mandat pour résoudre cette question et que nous considérons avec respect ce mandat. Mais je pense qu'il est grand temps que la communauté internationale la plus large prenne une part active dans ce sens.

Je suis sûr qu'un futur magnifique attend l'Azerbaïdjan. Comme je viens de le souligner, la coopération régionale est à un bon niveau. Nous avons de très bonnes relations avec tous nos voisins. Pour la croissance économique nous avons un bon potentiel économique. Nous résolvons nos problèmes sociaux. Pas seulement pour nous, mais pour le monde entier, pour toute la région ce n'est que la paix qu'il faut. L'Azerbaïdjan a donné déjà toutes ses contributions pour le rétablissement de la paix dans le monde entier. Nous n'avions pas épargné nos efforts pour apporter la paix à la région et notre politique restera inchangée. Je veux vous assurer que notre politique en cours, surtout notre politique d'intégration aux structures européennes, aux organes euro-atlantiques sera poursuivie. Notre pays continuera à apporter sa contribution aux travaux de l'Europe entière. Merci.

Bruce Jackson: Merci, Monsieur le Président. Comme vous le voyez, devant vous il y a la théorie et un dirigeant qui met en oeuvre cette théorie. La parole est à notre dernier orateur pour ses paroles finales.

Bruce Jackson: Après les interventions des orateurs nous avons à peu près

22-23 minutes pour des questions-réponses. En posant votre question, présentez- vous. Je vous en prie.

Question (Mike Makfol, Université de Stanford): Ma question sera pour le Président Aliyev. J'enseigne la démocratisation à l'Université de Stanford. J'essaie d'expliquer à mes étudiants que "le passage à la Démocratie" est une expression fautive. La Démocratie demande toujours du travail dans tous les pays. Moi-même, si je commence à parler des Etats-Unis, je mentionnerais les thèmes au moyen desquels le niveau de la démocratie aux Etats-Unis va croître. Peut être que vous, vous pourriez citer les thématiques concernant votre pays?

Ilham Aliyev: La démocratisation de chaque société est un processus. Un processus qui n'a pas de fin. Chaque pays vit dans des conditions qui lui sont propres. Parfois ces conditions et ce climat ne dépendent pas des vœux et de la stratégie du pays en question. L'Azerbaïdjan, ainsi que les autres Républiques ex-soviétiques, avaient vécu dans un tout autre système. Vous avez eu des informations sur ce système quand vous avez fait vos études à l'université. Mais vous ne l'avez pas éprouvé dans votre vie personnelle. Pour l'éprouver il faut vivre dans ce système. Nous, Michael et moi, nous avons vécu dans ce système. Heureusement, quand ce système s'est effondré nous étions assez jeunes. Nous avons plus bénéficié des libertés et de l'indépendance résultant de l'effondrement de ce système que de la génération qui nous a précédés. Malgré toutes les difficultés qui ont suivi l'indépendance, malgré l'invasion de notre territoire, malgré les difficultés internes, la guerre civile et les autres processus dangereux, aujourd'hui une des réussites de l'Azerbaïdjan est qu'il a pu maintenir une vraie indépendance du pays. Il n'y a pas de troupes étrangères sur notre territoire. Nous ne conduisons pas notre politique en suivant des instructions conformes aux intérêts d'autres institutions et structures, mais en pleine conformité avec nos intérêts nationaux. Bien sûr que le processus de démocratisation est en cours dans notre région. Si vous comparez l'Azerbaïdjan avec sa situation il y a 10 ans vous observerez qu'à cette époque-là le pays était très loin des standards et des normes d'une société démocratique. Aujourd'hui si vous me demandiez si l'Azerbaïdjan répond à tous les critères ou non, bien sûr que l'Azerbaïdjan ne répond pas aux standards que le monde libre a institué depuis plus d'un siècle. Il est trop tôt pour attendre des républiques de l'ex-URSS un niveau de démocratie tel qui existe dans l'Union Européenne. Mais la politique dans ce sens est en cours. La stratégie, le choix stratégique est défini. Depuis 1993 notre pays s'intègre avec un grand succès dans la communauté internationale. Le processus de démocratisation se poursuit avec succès.

Question: Je viens d'Estonie. Ma question sera pour Saakachvili. Quel était le rôle et les intérêts de la Russie dans la révolution en Géorgie?

Michael Saakachvili: Je pense que les relations entre la Russie et la Géorgie étaient très mauvaises, très tendues. Il était impossible d'imaginer les relations

pires que celles-là. Durant ces dix dernières années la Russie a participé à deux guerres à l'intérieur de la Géorgie et elle n'y a pas participé du bon côté. Sa première réaction à la "révolution velours" était très négative. Les Russes ont dit que cela revenait à user des expériences de l'Amérique Latine transplantées dans les pays de la CEI. En tant que force dirigeante de la CEI, la Russie elle-même était sous la pression des autres dirigeants de la CEI. Parce que ces dirigeants jugeaient dangereuse une telle révolution pour eux-mêmes. Mais il y a quelques mois, il s'est formé un dialogue intensif et constructif. Certaines mesures ont été prises. Notre politique est bâtie plus pragmatiquement. La Russie a des inquiétudes légales par rapport à la région. Par exemple, la sécurité de ses frontières, l'évaluation de la pénétration criminelle dans son territoire à travers ces frontières. La Russie a aussi ses intérêts économiques dans la région. Mais dans la mesure où il y a des investissements et de l'activité économique, on doit donner la priorité à une politique pragmatique. Il faut mener une politique plus rationnelle. Concernant la Russie, je vous dis qu'à la base de la politique de la Russie il y avait de l'irrationnalité.

Question: Karen Qazaryan, Ministre des Affaires Etrangères de l'Arménie. Je remercie les orateurs pour leurs belles interventions. Monsieur Aliyev, dans votre intervention vous avez qualifié le Haut-Karabagh de "zone sans contrôle et illégale". Mais je vous rappelle que le Haut-Karabagh a constitué ses organes de gouvernement. Ses institutions fonctionnent et sont prêtes à apporter leur contribution à la paix et à la sécurité. Le mois dernier le dixième anniversaire du cessez-le-feu a été célébré. Les parties elles-mêmes le contrôlent. Ceci est le cessez-le-feu le plus long dans le monde entier; le but est la transformation du cessez-le-feu en paix. Ma question est la suivante: pourquoi votre gouvernement est-il mécontent de l'activité du groupe de Minsk de l'OSCE? Vos officiels ont fait une série de déclarations à cet égard.

Ilham Aliyev: Moi aussi, en respectant la chronologie, je voudrais exprimer ma position par rapport à votre commentaire, ensuite je répondrai à votre question. Le Haut-Karabagh est une entité que personne ne reconnaît dans le monde. Ceci est un organe non reconnu, illégal, une entité qui a autoproclamé son indépendance, son indépendance entre guillemets. Le Haut-Karabagh est une source de dangers sérieux pour la région. J'en ai déjà énuméré les raisons. Il n'y a pas un monitoring international. Il y a une grande suspicion de trafics de drogue. Il y a des preuves à ce propos. Il y a des camps des terroristes. Il est connu pour abriter des terroristes. Car où doivent se cacher les terroristes? Bien sûr que cela doit être dans des zones sans contrôle. Le Haut-Karabagh est une de ces zones qui, naturellement, pas seulement pour l'Azerbaïdjan mais pour toute la région, est très dangereuse. La raison de notre insatisfaction concernant la mission des médiateurs est très simple. Ils n'ont obtenu aucun résultat. L'intégrité territoriale de l'Azerbaïdjan a été violée. L'Arménie avec le

Haut-Karabagh a occupé 20% de territoire de l'Azerbaïdjan. Outre le territoire administratif du Haut-Karabagh, sept autres régions de l'Azerbaïdjan sont sous occupation. Comme vous le savez dans ces sept régions, il n'y a jamais eu d'habitants arméniens. Dans ces sept régions vivaient 700.000 Azerbaïdjanais qui sont devenus les déplacés à l'intérieur du pays. En plus 250.000 Azerbaïdjanais, qui vivaient sur le territoire de l'Arménie, en ont été expulsés à la suite d'une épuration ethnique. En outre, 50.000 Azerbaïdjanais qui vivaient dans le territoire de Haut-Karabagh ont eux aussi été expulsés à la suite d'un nettoyage ethnique et vivent actuellement dans les villages de tente, dans des conditions de grande précarité. Voilà les conséquences de la guerre de l'Arménie contre l'Azerbaïdjan. Il y a de longues années que la propagande arménienne voile la vérité. La propagande arménienne a été orientée dans un sens que les raisons en soient oubliées et que le problème soit résolu. Il ne le sera pas de cette manière. Le monde entier doit savoir et déjà tout le monde sait ce qui se passe en Azerbaïdjan. L'intégrité territoriale de l'Azerbaïdjan a été violée. Les normes du droit international sont violées gravement. Nous vivons au XXIème siècle.

L'Arménie et l'Azerbaïdjan sont membres de nombreuses organisations internationales, ainsi que du Conseil de l'Europe. La communauté internationale ne doit pas consentir à l'occupation du territoire d'un pays par un autre ni s'accomoder du refus de se retirer de ces territoires occupés. Je me rappelle du sommet de Bratislava. Le Ministre des Affaires Etrangères de l'Arménie y participait et il y avait dit que l'Arménie garde des terres qui ne lui appartiennent pas. C'est vraiment le cas. C'était une des déclarations les plus sérieuses et les plus vraies des officiels arméniens. Si tu gardes ce qui ne t'appartient pas, tu doit le rendre. Ceci est la seule voie de résolution du conflit.

Bruce Jackson: Nous tous nous consentirons à dire que les conflits gelés sont un danger pour la sécurité de la région. Les deux Présidents ont souligné que la solution des conflits sont d'une grande importance pour la définition de la stratégie suivante.

Question: Sezer Dilbazoghlu, de l'Université de Bilkend, Professeur de relations internationales. Je vous remercie pour vos interventions claires et détaillées. Qu'attendez-vous de la Russie par rapport à l'entrée de la région de la mer Noire dans le cercle des intérêts stratégiques de l'OTAN? Nous avons mené des recherches dans les années 1990 et à cette époque la Russie s'inquiétait beaucoup de ce que la mer Noire puisse devenir le "lac de l'OTAN". L'influence de l'OTAN dans les pays du Caucase du Sud, en Géorgie et en Azerbaïdjan, inquiétait beaucoup la Russie.

L'Arménie est dans une autre situation. Qu'attendez-vous de la Russie aujourd'hui?

Ma deuxième question porte sur les conflits régionaux. Les conflits continuent, comment voulez-vous les résoudre? Jusqu'à présent l'activité de la com-

munauté internationale n'a pas été efficace. La Russie consentira-t-elle à l'installation de casques bleus dans la région? Mon dernier commentaire concerne le fait qu'il est regrettable que l'occident se soit réveillé très tard avant comprendre l'importance de la région de la mer Noire.

Michael Saakachvili: Tout d'abord je veux souligner le rôle que joue la Turquie. La Turquie n'a jamais essayé de profiter des conflits de la région. En revanche, elle a essayé de jouer un rôle dans la résolution des conflits. Par exemple, la situation en Adjarie est une question très sensible pour la Turquie. Les séparatistes en Adjarie disaient toujours qu'il y a le Traité de Kars et qu'en vertu de ce Traité, si le gouvernement géorgien se permettait d'user de la force contre nous, les Turcs pénétreraient dans ce territoire. Les Turcs ont dit, clairement et sans équivoque, que cela était un problème intérieur à la Géorgie et qu'ils souhaitaient l'intégrité territoriale de la Géorgie, et répétaient qu'ils souhaitaient à la Géorgie la paix, la stabilité et que cette question se devait d'être résolue dans la capitale de la Géorgie. Cela nous a beaucoup aidé. Ainsi, en agissant équitablement, la Turquie ne cherchait pas, comme certains pays, des moyens de profiter de la tension intérieure. Quant à la partie relative à la Russie de la question nous, bien sûr, voulons intégrer les institutions euro-atlantiques. Mais nous ne voulons pas laisser la Russie à côté. Voulons que cette intégration soit parallèle. La Russie elle-même aussi doit passer au processus de démocratisation. Avant de venir j'ai discuté de questions concrètes avec Monsieur Poutine. Je lui ai demandé s'il avait un message concret pour les participants ou non? Je sais qu'il n'a pas accepté votre invitation. Il a dit "dis bonjour à tous". Avec plaisir, je vous transmets son bonjour et bien sûr que la Russie doit définir sa politique. Ceci est une décision très difficile pour la politique interne de la Russie et approcher la Russie avec ironie est très dangereux. Mais il faut faire comprendre à la Russie qu'il lui faut tisser des relations avec les pays indépendants. Ils ont leurs intérêts, leurs politiques intérieures, leurs démocraties, leurs populations, leur avenir et la Russie doit s'habituer à cette idée. Ceci est un processus raisonnable. Il doit y avoir de la compréhension, de la coopération. On doit trouver de nouvelles formes d'intégration. Je pense que pour certaines questions l'Occident est aussi intéressé à l'intégration avec la Russie. Je pense que la Turquie a réussi à créer un équilibre entre ses relations avec la Russie et sa coopération avec l'Occident. Nous pourrions aussi utiliser ce modèle et nous sommes intéressés dans la participation des casques bleus multinationaux. Il y a longtemps que nous les prions mais jusqu'à présent les pays occidentaux n'ont pas eu une politique satisfaisante par rapport à cette question. La Russie avait pensé qu'elle s'acquitterait elle-même de tout. Mais ce n'est plus comme ça. Par exemple, nous savons que dans la contrebande sur le territoire géorgien, il y a la main des généraux russes. Nous avons mobilisé la police locale. Le général russe a dit : « nous vous donnons un délai de 6 heures,

soit vous enlevez le poste de la police locale, soit nous allons le traverser en l'écrasant». Dans ce cas nous avons envoyé nos militaires avec deux hélicoptères et nous avons dit : «si tu veux écraser, nous ne sommes plus des petits enfants, comme vous pensez». Alors la réaction du Kremlin a été telle que le général ne prenne aucune décision et qu'il se soumette. Ainsi, tout change et il n'est facile pour personne de jouer avec les règles du jeu précédent. Il nous faut prendre des décisions sérieuses et apprendre les nouvelles règles du jeu.

Question: Directeur du Centre de l'Enseignement sur l'Europe et International à Kiev. J'ai deux questions: ma première question est pour les Présidents. Pourquoi n'avez-vous pas parlé du GUAM dans vos interventions? La deuxième question est pour Monsieur Saakachvili et pour le Ministre Coane. Comment évaluez-vous le rôle que l'Ukraine peut jouer dans la nouvelle politique de voisinage et dans la région de la mer Noire d'ici 10 ans?

Bruce Jackson: Nous allons écouter les autres questions et ensuite y répondre

Question: La première question est pour le Président Saakachvili et pour le Président Aliyev. Une telle idée est apparue que la Géorgie et l'Azerbaïdjan seront les principaux consommateurs de la sécurité. Actuellement on trouve la Géorgie et l'Azerbaïdjan parmi les acteurs garants de la sécurité. Votre opinion à ce propos? L'adhésion de vos pays à l'OTAN sera-t-elle une contribution à cette sécurité? La deuxième question est relative à la Moldavie. Les pays du bassin de la mer Noire, les pays de l'Europe du sud-est souffrent de ce conflit depuis dix ans. Il est bien connu que le Président communiste de la Moldavie n'exprime pas le vœux de la société civile de la Moldavie, qui marque une tendance européenne et, dans le conflit de Transdnestrie, qui accorde la priorité à une solution basée sur les principes de sécurité et de Démocratie. Il y a de la précipitation. Ceci constitue un mauvais exemple pour la solution des conflits au Caucase du Sud dans l'avenir. Qu'est-ce qu'il faut faire de ne pas permettre cette précipitation?

Question: Sofia, Institut des Recherches Régionales et Internationales. Ma question est pour le Professeur Davidoghlu. Il y a plus de 10 ans que l'Organisation de la Coopération Economique de la Mer Noire est en activité. Mais elle ne s'est pas signalée par de nombreux succès. Est-ce que vous voyez une possibilité pour que cette organisation fonctionne plus efficacement?

Question: Boris Tarassouk, Ukraine. Toutes ces interventions méritent des éloges. Deuxièmement, que tous les Présidents des pays qui ont accédé récemment à leur indépendance parlent couramment en anglais comme les Présidents d'ici aujourd'hui. J'ai une question par rapport au GUAM que j'adresse aux deux présidents. Voyez-vous le futur du GUAM? Quelles démarches devront être faites dans le futur proche? Ma question suivante est pour Monsieur Aliyev. Voyez-vous une alternative à la ligne Odessa-Brodi pour le pétrole de

la Caspienne?

Ahmed Davudoghlu: Je voudrais faire un commentaire relatif au rôle de la Russie et un autre concernant la zone économique de la mer Noire. Je pense qu'à la base d'une nouvelle approche de la zone de la mer Noire et, en général, de la région de la mer Noire, le rôle de la Russie demeurera. Parce que l'Union Européenne et l'OTAN fonctionnent en tant qu'institution et dans le bassin de la mer Noire, il y a une partie importante comme la Russie. Je ne veux pas discuter du poids de la Russie dans le Caucase. Mais si l'institution euro-atlantique veut réussir une politique de la mer Noire, elle doit régler ses relations avec la Russie. Le Conseil l'OTAN-Russie fonctionne. Mais néanmoins, il n'existe pas de cadre stratégique. Vingt ans plus tôt, la Turquie était le seul pays de l'OTAN bordant la mer Noire, tous les autres étaient des pays du Traité de Varsovie. C'est pourquoi maintenant nous ne devons agir en sorte que tous les pays riverains deviennent membres de l'OTAN, et que seule la Russie soit isolée. La Russie doit être associée à ce processus, elle ne doit pas rester à part.

C'est pourquoi il faut animer le travail de l'Organisation de la Coopération Economique de la mer Noire et du Forum Economique de la mer Noire. Parce que la Russie est une partie du processus, tant dans la coopération économique que dans la coopération en matière de sécurité. L'institution euro-atlantique doit préparer de nouveaux mécanismes et de nouvelles stratégies pour que, par ce biais, la Russie soit une partie de ce processus. C'est vrai, nous ne pouvons pas dire que l'Organisation de la Coopération Economique de la mer Noire soit une institution réussie. Mais il y a deux aspects qui importent dans le travail de l'Organisation de la Coopération Economique de la mer Noire. Parce qu'il y a la nécessité de travailler ensemble pour le transport, pour la communication, pour les nouveaux règlements et d'autres questions. L'autre aspect est l'aspect institutionnel. Par exemple, il y a l'Assemblée interparlementaire de l'Organisation de la Coopération Economique de la mer Noire. Comme vous le savez, la question de la démocratisation est devant ces pays. Les parlements des pays se rencontrent dans le cadre de cette organisation, mènent des échanges de vue et on pourrait l'utiliser comme un moyen important pour la transformation des sociétés à l'avenir. Mais nous devons jeter encore un coup d'oeil à l'activité de ces dernières années de l'Organisation de la Coopération Economique de la mer Noire, nous devons le réévaluer. Au futur, si nous avons une nouvelle stratégie relative à la mer Noire, nous devons le refaire. Ainsi, l'Organisation de la Coopération Economique de la mer Noire pourra servir au travail commun. Comme le Forum Economique de la mer Noire.

Ilham Aliyev: On n'a pas mentionné le nom de GUAM parce qu'il n'y a que deux Présidents qui représentent le GUAM et nous sommes en minorité. Bien sûr, nous voudrions que le GUAM soit plus actif. L'Assemblée interparlementaire du GUOAM verra le jour. S'il y a des projets concrets proposés dans ce ca-

dre, cela pourrait apporter un surcroît de dynamisme au travail du GUAM. Je partage cette opinion que la Géorgie et l'Azerbaïdjan ont commencé à assurer la sécurité dans la région. Nos projets énergétiques ont bien sûr un grand sens économique. Mais ils vont servir aussi à apporter la sécurité à la région. Quant aux itinéraires alternatifs de la mer Caspienne, nous avons examiné toutes les variantes possibles. Notre but est d'extraire un million de barils de pétrole par jour. Ce volume sera transporté par la ligne Bakou-Tibilisi-Ceyhan. Mais, bien sûr, il restera du pétrole qu'on peut utiliser par autres itinéraires à l'avenir. La question de Madame, de l'Université Bilkend, sur les conflit gelés. Je voudrais vous présenter une question. Il n'y a pas le représentant de l'Arménie à notre discussion. S'il y en avait un, peut-être dirai-il ceci: les Arméniens du Haut-Karabagh veulent définir leur autodétermination. Je réponds que le peuple arménien a déjà exercé son autodétermination dans le cadre de l'Etat arménien. Il existe des pays où vivent des minorités arméniennes et cela ne veut pas dire pour autant qu'ils créent un Etat là où ils vivent.

Michael Saakachvili: Sur le rôle de l'Ukraine. Le rôle et le poids de l'Ukraine en Europe est en train de s'accroître. L'Ukraine a peu de réserves naturelles. Mais il a d'autre réserves. Il a une main-d'oeuvre de haute qualité, son économie est dynamique, ses forces militaires sont remarquables. Je pense que à l'avenir l'Ukraine jouera un rôle important pour l'Europe comme d'ailleurs la Pologne. Je pense qu'elle peut jouer un rôle important dans le contexte de la mer Noire. Je trouve que nous devons lier les activités du GUOAM et celles de l'Organisation de la Coopération Economique de la mer Noire. Les nouveaux éléments doivent ajouter à leur travail et pour l'intégration à l'Europe il faut obtenir d'un certain lien dans leur activité. L'Union Européenne doit s'y intéresser comme nous. Dans ce cas la coopération régionale peut avoir de grandes perspectives.

Mitcha Coane: Une bonne nouvelle et une mauvaise nouvelle. La bonne nouvelle est que l'initiative de la mer Noire que nous avons engagée est un processus sans fin. On ne peut pas l'arrêter. La mauvaise nouvelle est que cette fois ce sera beaucoup plus difficile que la première fois et lors de la deuxième reprise de l'élargissement de l'OTAN. Mais nous avons une responsabilité morale stratégique et politique, et notre devoir. Nous devons le mettre en oeuvre. Nous avons commencé cette initiative avec nos amis. Il n'a pas été possible de mentionner les noms de tous nos amis. Leurs noms sont mentionnés dans ce livre, je les remercie tous. Quand on parle plus largement de la région de la mer Noire, la conversation est un chemin à deux côtés. Ceci est la démarche suivante de l'intégration de l'Europe et la question suivante, inachevée encore, est l'engagement de la Russie et son intégration avec l'Occident. Jusqu'à ce que la Russie se soit engagée, aussi longtemps que la Russie ne sera pas avec nous dans l'intégration à l'Occident, nous ne pouvons pas estimer que notre travail a

été achevé. La démarche suivante est plus large, c'est le Proche-Orient. Si nous réussissons dans cette région, si nous parvenons à la stabilité, nous pourrions étendre cette stabilité sur une aire plus étendue. La Turquie a une importance fondamentale. Je suis sûr que l'Union Européenne allumera le feu vert pour la Turquie. Avec l'adhésion de la Turquie à l'Europe, notre travail sera facile. Troisièmement, l'Ukraine a une grande importance. D'après moi, l'Ukraine sera plus proche de l'Union Européenne et de l'OTAN qu'on ne le pense dans les années qui viennent. Les relations entre le GUAM, l'Organisation de la Coopération Economique de la mer Noire et le Caucase du Sud doivent être intensifiés. Je pense que il faut utiliser les structures existantes, élargir les relations. Nos frères en Moldavie peuvent nous faire confiance. Nous allons déployer tous nos efforts pour que la Moldavie soit engagée dans la coopération en Europe du Sud. L'Azerbaïdjan est connu pour ses réserves et son importance stratégique. Nous avons un devoir moral d'aider la Géorgie. Parce que la solution des conflits gelés de la Géorgie sert à l'intérêt commun.

Conférence de presse de Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan – Istanbul

Le 26 juin 2004

Le présentateur de la conférence de presse:

–Mesdames et Messieurs!

Bonjour. Soyez les bienvenus à la conférence de presse du Président Ilham Aliyev, organisée par le Fonds Marchall. Je vous remercie de nous avoir attendu. Comme on le sait, on ressent une forte animation en Azerbaïdjan, dans la pays du Président et, en général, dans la région. L'Azerbaïdjan est devenu un pays dynamique qui se développe rapidement. Actuellement est né un grand intérêt pour l'Azerbaïdjan dans le monde. C'est pourquoi la diversité des questions ne m'étonnera pas. Je vous en prie, posez vos questions.

Question: Monsieur le Président, lors de votre visite en Turquie, vous aviez dit que votre pays allait reconnaître la République Turque de Chypre du Nord. Mais il n'a pas encore été fait de démarche dans ce sens. Deuxième question, avez-vous prévu une visite prochaine dans la République Turque de Chypre du Nord?

Réponse: Ma position et la position de l'Azerbaïdjan par rapport à cette question a été officiellement exposée maintes fois. Elle a été publiée dans les journaux, a été diffusée sur les chaînes de télévision. Mais l'intérêt pour cette question est tellement grand que les journalistes répètent la même question plusieurs fois et toujours reçoivent la même réponse. La position officielle de l'Azerbaïdjan a été déclarée dans ma conversation avec les représentants de la presse turque lors de ma visite en Turquie. Ensuite il y a eu ma déclaration et la déclaration du Ministère des Affaires Etrangères. La position officielle était telle et le reste. Comme on le sait notre position a été déclarée avant le référendum et il était dit que si après le référendum un côté dit "oui", et l'autre "non", un nouvel ordre s'établira dans le monde. Dans ce nouvel ordre l'ONU, la communauté internationale seront obligées d'opérer des changements à l'égard de ce problème. Elles seront obligées d'opérer des changements dans leurs positions concernant ce sujet et quand ces changements seront en cours, l'Azerbaïdjan sera parmi les premiers pays à ce joindre à ces efforts internationaux. Je pense que ce n'est pas difficile de le comprendre. Surtout si nous prenons en considération que cette position a déjà répétée plusieurs fois.

Question: Monsieur le Président, aujourd'hui, lors de votre intervention vous avez dit que vous voudriez que l'Union Européenne soit plus active par rapport à la question du Haut-Karabagh. Vous attendez qu'elles démarches de l'Union européenne que l'OCSE n'a pas pu faire?

Réponse: J'ai dit dans mon intervention que nous ne voulons pas engager de modifications en ce qui concerne le mandat. Le groupe de Minsk de l'OSCE a

un mandat relatif à la solution de cette question et il poursuit ses efforts pour la résolution du conflit par la voie de la paix. J'ai dit que nous voudrions bien voir une implication plus large de la communauté internationale dans ce processus. L'Union Européenne, le Conseil de l'Europe et les autres organisations sont aussi prises en considération. Nous voyons déjà des démarches faites dans cette direction. Le Conseil de l'Europe discute le conflit arméno-azerbaïdjanais du Haut-Karabagh, un rapport a été rédigé à ce sujet. L'Union Européenne a nommé son représentant spécial pour la Caucase du Sud. Lors de ses visites dans la région le conflit arméno-azerbaïdjanais est discuté. Nous voulons une participation plus large de la communauté internationale. Nous voulons que l'opinion publique internationale reconnaisse la vérité, la réalité. La propagande arménienne a interprété la situation en sa faveur pendant des longues années. Des faits erronés ont été présentés à la communauté internationale. Aujourd'hui la situation a changé. Le monde entier sait que l'Arménie est agressive, qu'elle est un envahisseur. Des territoires azerbaïdjanais sont sous un régime d'occupation. Je pense que le rôle de l'Union Européenne et des autres organisations internationales peut être très déterminant. Ils peuvent influencer sur ce processus, après l'obtention de la paix des programmes pourront être proposés et les futures discussions pourront prendre place.

Question: Vous avez fait connaître votre vœu de voir une participation active de l'Union Européenne. Planifiez-vous de présenter la question du Haut-Karabagh à l'ordre du jour de l'OTAN?

Réponse: Lors de ma visite à Bruxelles, à l'Union Européenne et à l'OTAN, la question a été discutée. Cette question a été discutée à tous les niveaux. Je pense que de telles discussions sont très importantes pour la compréhension de ce problème par toutes les parties. Mais, bien sûr que le groupe de Minsk de l'OCSE s'occupe de cette question dans le cadre des négociations de paix. Nous espérons encore que ces négociations déboucheront sur un résultat.

Parfois il semble qu'il faille faire des concessions. Les concessions, bien sûr, ne sont qu'un des éléments des négociations. Cela est envisageable dans le cas où toutes les deux parties font des concessions. L'Azerbaïdjan ne conserve rien qui appartient à l'Arménie pour pouvoir faire des concessions. Notre intégrité territoriale ne peut pas être l'objet de concession. C'est pourquoi s'il s'agit de concession à faire de notre côté, notre concession ne peut être seulement que la garantie de la sécurité. Nous ne pourrions jamais consentir que le Haut-Karabagh soit indépendant ou qu'il devienne une partie de l'Arménie, et notre position demeurera inchangée.

Question: Monsieur Aliyev, comment appréciez-vous réellement les possibilités d'intégration de l'Azerbaïdjan dans les structures euro-atlantiques?

Deuxième question, ceci ne vous entrave-t-il pas dans vos relations réciproques avec la Russie?

Réponse: L'Azerbaïdjan s'intègre activement dans les structures euro-atlantiques. Nous sommes participants au programme de "Partenariat pour la paix". Après le programme "Partenariat pour la paix", l'étape suivante de la coopération avec l'Azerbaïdjan se déroulera dans le cadre du "Plan Individuel d'Action". Notre politique vers une intégration plus profonde sera poursuivie. Il est certain que le conflit gelé, l'existence du problème entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan est un problème sérieux, qu'il crée des difficultés dans nos relations avec les organisations internationales. J'espère que le conflit trouvera sa solution et que l'intégrité territoriale de l'Azerbaïdjan sera rétablie.

L'Azerbaïdjan n'a aucun problème dans ses relations avec la Russie. Nous avons établi une coopération dans toutes les orientations – dans les domaines politique, économique et culturel. Il n'y a pas de problème non résolu entre nous. Le niveau de notre dialogue politique est très élevé et conforme aux intérêts de nos deux pays.

Discours de Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, au sommet de l'OTAN à Istanbul

Le 29 juin 2004

**Monsieur le Secrétaire Général ! Chers collègues !
Mesdames et Messieurs !**

Je suis heureux de participer à ce sommet et je crois que ses travaux donneront une impulsion au développement de l'Alliance.

Je présente mes félicitations aux nouveaux membres de l'Alliance. C'est le résultat logique de leurs efforts de conformité aux critères de qualité d'adhésion à l'OTAN. Je suis certain qu'un plus grand élargissement de l'OTAN apportera ses contributions à étendre davantage les contours généraux de paix, de sécurité et de liberté délimités par l'espace Atlantique.

Depuis 1994, l'Azerbaïdjan participe activement au programme «Partenariat pour la paix». Nos relations bilatérales avec l'OTAN se développent avec succès.

Notre participation au plan «Action de partenariat individuel» est un tournant important dans les travaux de l'Azerbaïdjan avec l'OTAN et apportera une contribution remarquable au développement de notre politique de sécurité. Depuis dix ans la politique azerbaïdjanaise pour l'intégration à l'Europe et aux structures atlantiques sera suivie désormais. Nous sommes sûrs que cette intégration apportera plus de sécurité à notre région et de prospérité à notre population.

L'Azerbaïdjan a déjà donné la preuve qu'il était un partenaire sûr non seulement par ses déclarations mais aussi par ses actes pratiques. En exprimant notre volonté nous déclarons que nous sommes prêts à adhérer aux opérations de maintien de la paix de l'OTAN, ce qui est notre objectif général. Aujourd'hui nos soldats de la paix n'épargnent pas leurs efforts pour contribuer concrètement à la paix et à la sécurité dans différentes régions du monde ensembles avec les militaires de l'OTAN et des Etats partenaires.

Après les attaques du 11 septembre contre les Etats-Unis, l'Azerbaïdjan était au premier rang des pays qui avaient adhéré à la coalition anti-terroriste. Aujourd'hui notre pays apporte sa contribution concrète à la lutte globale contre la terreur.

Ayant subi la terreur arménienne (à la suite de 32 actes terroristes, plus de 2 mille personnes ont perdu la vie), nous comprenons bien qu'il n'est possible de lutter efficacement contre ce fléau qu'au moyen des efforts conjoints de la communauté internationale.

En conséquences de l'agression arménienne qui dure plus de dix ans, 20% du territoire de l'Azerbaïdjan ont été occupés, constituant en cela est un des dangers les plus grands à la paix et à la sécurité de notre région. A la suite de l'agression de l'Arménie et du nettoyage ethnique auquel ils sont livrés, plus d'un million d'azerbaïdjanais se sont trouvés en situation de réfugiés et des déplacés, la région azerbaïdjanaise du Haut-Karabagh et de 7 autres régions limitrophes sont sous occupation. L'intégrité territoriale de notre pays a été violée. Les quatre résolutions de l'ONU qui exigent le retrait sans réserve des forces militaires arméniennes des territoires occupés ne sont pas respectées par l'Arménie jusqu'à présent. Les négociations de paix entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan qui durent depuis plus de dix ans n'ont donné aucun résultat. L'Azerbaïdjan ne fera aucune concession par rapport à son intégrité territoriale et à sa souveraineté.

Le Haut-Karabagh est un territoire illégal et hors de contrôle qui crée constamment un danger pour la paix et la sécurité au Caucase du Sud.

Nous espérons que les résultats de ce sommet augmenteront notre possibilité d'apporter plus de sécurité et de stabilité à l'espace Atlantique et aux territoires qui lui sont proches.

Merci

Discours de Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, lors de la session de printemps de l'Assemblée Parlementaire de l'OTAN

Le 30 mai 2006.

Tout d'abord, je voudrais vous témoigner toute ma reconnaissance pour m'avoir invité à participer au travail de l'Assemblée Parlementaire. J'estime que les questions qui sont actuellement en cours de discussion à l'Assemblée sont d'une grande importance pour la sécurité, le développement durable et la coopération régionale dans la région de Caucase du Sud. Toutes sont des questions qui sont liées les unes avec les autres.

L'Azerbaïdjan, un de ces pays du Caucase du Sud, apporte sa contribution aux mesures de sécurité, au renforcement de la paix et de la stabilité dans la région. Avec le rapprochement des frontières de l'Union Européenne de celles de la région du Caucase du Sud, bien sûr, ces nouvelles proximités, vues sous l'angle de l'établissement de relations, de la conduite de notre coopération et du maintien d'un bon voisinage, ces idées modernes, prennent une place très importante dans notre agenda.

Quant à la politique d'intégration euratlantique, l'Azerbaïdjan a fait de grands pas en avant. Notre partenariat avec l'OTAN avance rapidement. L'Azerbaïdjan est un membre actif du programme de «Partenariat Pour la Paix». Deux ans avant, j'avais présenté le «plan d'activité du partenariat individuel» au Secrétaire Général de l'OTAN. Nous sommes très satisfaits de l'état de ce partenariat et nous espérons que nos travaux communs se poursuivront à l'avenir.

Le développement politique et économique dans le Caucase du Sud, ainsi que les questions de la sécurité énergétique sont liés étroitement l'une à l'autre. Aujourd'hui, évidemment, le rôle que joue la région avec ses grandes ressources en énergie et avec les itinéraires de transports déjà existants, prendra de l'importance. Il ne s'agit pas seulement de questions régionales, mais aussi de questions à l'échelle mondiale.

Au cours ces dix dernières années, le développement politique et économique de l'Azerbaïdjan indique que le pays se développe avec succès. La mise en oeuvre des réformes politiques s'appuie sur des bases économiques solides. Parce que nous ne pouvons pas séparer l'un ou l'autre de ces deux éléments du développement du pays. Autrement, nous ne pourrions pas aboutir à un développement durable.

Le processus de démocratisation de société en Azerbaïdjan, les réformes politiques, le renforcement des institutions politiques mais également les réfor-

mes libérales, les principes de l'économie de marché et les progrès économiques comme devoir sont toujours l'objet de notre attention. Nous observons des résultats positifs dans toutes les directions. Notre économie progresse rapidement. Au cours de l'année passée, la hausse du produit social brut (PSB) a été de 26%. Pendant les quatre mois de l'année courante, ce chiffre a augmenté à 40%, et l'accroissement de la production industrielle a été approximativement de 50%. Au cours ces derniers deux ans et demi à peu près 400 mille emplois ont été créés en Azerbaïdjan et la plupart d'entre eux l'ont été dans le secteur non-pétrolier. Actuellement, notre but premier est la diversification de l'économie. Bien sûr, les projets pétroliers et gaziers demeureront la partie essentielle de notre économie pendant longtemps. Mais le développement du secteur non-pétrolier est aussi important.

Tous ces facteurs sont la base d'un développement à long terme, durable et réussi du pays. Comme les autres républiques ex-soviétique nous avons accédé à notre indépendance il y a 15 ans. Mais dans un sens général, pour mener une politique forte et indépendante, nous devons avoir une économie forte. Cela est une des conditions les plus nécessaires. De ce point de vue, l'Azerbaïdjan s'appuie sur ses ressources. Etre fort d'un point de vue économique ouvre de nouvelles possibilités pour nous du point de vu de la diffusion des réformes politiques et de la coopération au niveau régional.

Actuellement, les questions de la paix, de la sécurité, et de la stabilité sont étroitement liées à la sécurité énergétique. L'Azerbaïdjan peut jouer son rôle dans ce domaine. Nos projets pétroliers prennent forme avec un très grand succès. Deux jours plus tôt, le 28 mai, l'Azerbaïdjan a célébré son jour de la République le même jour où le pétrole de l'Azerbaïdjan est arrivé au port de Ceyhan dans la Mer Méditerranée et cela est le signe que l'oléoduc Bakou-Tiflis-Ceyhan est déjà en fonctionnement. C'est un événement historique non seulement pour l'Azerbaïdjan, mais aussi pour nos voisins et nos partenaires et cela crée la possibilité de la diversification des voies de transport de l'énergie vers les marchés internationaux.

Dans deux ans, il y aura un rendement de plus d'un million de barils de pétrole en Azerbaïdjan. Après la construction du grand gazoduc, l'Azerbaïdjan sera producteur de gaz pour les pays voisins. Dans le monde, ainsi qu'en Europe, la question de la sécurité énergétique devient de plus en plus pressante. L'Azerbaïdjan, en tant qu'ami et partenaire, est prêt à apporter sa contribution au travail commun. Vous savez probablement que l'Azerbaïdjan n'a pas seulement des relations de partenariat avec l'OTAN, nous faisons aussi de travaux concrets. Nos militaires sont coude à coude dans les opérations de rétablissement de la paix avec les soldats des pays membres de l'OTAN dans diffé-

rents pays du monde – au Kosovo, en Afghanistan et en Iraq. Dès les premiers jours, l'Azerbaïdjan a été membre de la coalition et l'est encore aujourd'hui. En conservant des relations d'amitié avec les pays membres de l'OTAN, l'Azerbaïdjan poursuivra son rôle important dans ce cadre régional.

En un mot, notre développement politique est réussi, nos indicateurs économiques sont une base solide vers un développement durable. Mais la seule entrave à la coopération régionale, le seul danger potentiel est le conflit non résolu entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan. En conservant les terres azerbaïdjanaises sous occupation, l'Arménie se transforme en source de grand danger. A la suite de l'invasion arménienne en Azerbaïdjan, une politique de nettoyage ethnique a été pratiquée contre nos compatriotes, 20% de notre territoire a été occupé et qu'à peu près un million d'Azerbaïdjanais ont été obligé de vivre comme des réfugiés et des déplacés. Ceci est un grand fléau humanitaire. Avoir un million de réfugiés et de déplacés sur 8 millions d'habitants est un problème très difficile pour le pays.

Nous espérons que les négociations en cours auront pour résultat une solution pacifique au conflit. Mais la solution de cette question doit se baser sur les principes existants du droit international. C'est-à-dire, une solution qui ne se base pas sur les normes et les principes du droit international est impossible. Le Haut-Karabagh est la terre de l'Azerbaïdjan du point de vue du droit et de l'histoire et le Haut Karabagh est reconnu comme une partie inséparable de notre territoire par toute la communauté internationale, par tous les pays, ainsi que par l'ONU. La seule exception est l'Arménie. Pour cette raison, la solution de cette question se trouve seulement dans le cadre de l'intégrité territoriale de l'Azerbaïdjan. L'intégrité territoriale de l'Azerbaïdjan a été violée. L'intégrité territoriale de chaque pays est le principe essentiel du droit international. C'est pourquoi l'Azerbaïdjan revendique le retrait de tous les armées arméniennes de notre territoire. L'Azerbaïdjan a subi une agression, une politique de nettoyage ethnique a été menée, tous les territoires occupés ont été dévastés.

Un peu plus tôt, l'OSCE avait envoyé une mission d'information («fact-finding mission») dans les territoires occupés. Leur rapport est effrayant. Tout a été détruit, les maisons, les écoles, les établissements de santé, nos monuments historiques, les sépultures de nos ancêtres ont été anéanties. C'est un grand fléau humain et c'est un grand problème politique pour la région.

Je crois que par des efforts communs et en comprenant d'une règle générale les menaces potentielles, la direction arménienne comprendra que la politique qu'elle mène est vouée à l'échec. L'Azerbaïdjan n'acceptera jamais l'occupation de ses terres ! L'Azerbaïdjan ne donnera jamais la possibilité de construire un deuxième Etat arménien sur son territoire ! L'Azerbaïdjan n'acceptera jamais le

détachement du Haut-Karabagh de l'Azerbaïdjan !

Il y a de bons exemples d'autonomie dans le monde. Il en existe aussi en Europe. Les droits des minorités nationales sont protégés en Azerbaïdjan. A la différence de l'Arménie, qui est un pays monoethnique, l'Azerbaïdjan est un pays multinational. De nombreuses minorités nationales, des citoyens qui sont de différentes nations et qui ont différentes confessions religieuses vivent comme une famille, dans des conditions paisibles, dans notre pays. Constituer une minorité ethnique ne signifie pas détacher cette terre du pays où ils vivent, cela ne signifie pas créer un Etat indépendant. Les Arméniens vivent dans plusieurs pays du monde. Imaginons que s'ils se mettent à revendiquer que ce lieu leur était prédestiné dans les différents endroits où ils vivent, que se passerait-il ?! Regardez, combien d'Etats arméniens seraient créés dans le monde ? C'est pourquoi une telle approche ne pourrait mener qu'à un contre-résultat. Notre approche se base sur le droit international, sur certains principes et dans un bon esprit de voisinage. Nous espérons que les négociations sur la paix apporteront les résultats nécessaires et qu'on mettra un terme à ce conflit. Il y a un grand potentiel dans la région ; nous avons déjà réussi une coopération régionale à haut niveau avec nos amis. Nous participons aux projets d'énergie multimilliardaires dans la région. Les trois pays de la région – l'Azerbaïdjan, la Géorgie et la Turquie - ont prouvé qu'ils sont capables de mettre en oeuvre le plus grand projet énergétique du monde dans notre région, dans un climat politiquement et économiquement complexe, et malgré les difficultés techniques. Ainsi, nous avançons dans cette direction. Nous voyons l'Azerbaïdjan comme un pays laïc et moderne, garantissant tous les droits et les libertés, ayant des institutions politiques de haut niveau, ayant la possibilité d'un processus de démocratisation et de transparence économique, conservant de bonnes relations avec ses voisins et les organisations internationales. Nous nous avançons vers cet objectif.

Les conflits du Caucase du Sud représentent les entraves principales à une coopération régionale à grande échelle et un danger sérieux contre nos projets, nos convictions et nos programmes. C'est pourquoi la solution de ces conflits est importante non seulement pour nous et mais aussi pour toute la région. J'espère que nous allons réussir à atteindre nos buts.

Je vous suis encore une fois reconnaissant de m'avoir donné cette possibilité de prononcer ce discours et je suis à votre disposition pour les questions qui vous intéressent. Merci beaucoup.

Pierre Lellouche: Monsieur le Président, merci beaucoup. Je pense que les opinions très correctes et les analyses que vous venez de présenter nous ont tous intéressé. Il reste 20 minutes avant la fin de la partie officielle de notre

session. Et nous avons de temps pour quelques questions. Ainsi, je veux commencer par la question de Yars van Quin, Député néerlandais. Je vous en prie, la parole est à vous.

Yars van Quin: (Député néerlandais) Monsieur le Président, merci beaucoup. Selon moi, nous nous réjouissons tous des indicateurs économiques de la communauté et du gouvernement azerbaïdjanais.

Monsieur le Président, je veux vous féliciter à l'occasion de l'élection de votre pays en tant que membre du Conseil des Droits de l'Homme de l'ONU. Nous n'avions pas observé une quelconque difficulté dans certain domaine par rapport aux Droits de l'homme. D'un autre côté, il y a quelques rapports qui décrivent des violations dans le domaine de la protection du processus démocratique et des droits de l'homme. Je ne prends pas en considération les plaintes individuelles et je ne me place pas comme un juge. Mais dans le rapport approfondi de l'organisation « Amnesty International » et dans la déclaration de cette institution daté du 25 mai, et dans différents rapports de vos organisations locales on évoque des manquements dans le processus des élections justes et équitables, l'arrestation de citoyens innocents pour des motifs politiques et la pratique de la torture pendant la garde à vue et des freins à la liberté de la presse. Monsieur le Président, toutes ces informations provoquent une question sur la cohérence entre ces allégations et les souhaits de démocratisation dans votre pays. Quelles mesures envisagez-vous pour y remédier ? Merci.

Pierre Lellouche: Merci. Maintenant, en passant à la deuxième question, je donne la parole à Monsieur Chahgeldiyan, chef de la délégation arménienne.

Chahgeldiyan (chef de la délégation arménienne) : Tout d'abord, je voudrais vous remercier pour l'hospitalité accordée à notre délégation et pour l'organisation de cette session à Paris. Merci.

Monsieur le Président, vous avez parlé de la nécessité d'une nouvelle approche et vous avez souligné que le problème du Haut-Karabagh doit être résolu par la voie d'une approche s'appuyant sur la paix et les négociations. La position de l'Arménie est que cette question doit être réglée par les négociations et par des concessions mutuelles. Cela est la position officielle de l'Arménie. Nous avons rappelé cette position lors de toutes les négociations menées jusqu'à aujourd'hui, ainsi que dans le cadre des organisations internationales et à l'intérieur de l'Arménie. Le problème est que les négociations doivent être menées sans la réserve préalable et doivent être terminées. En se basant sur une position adroite, il faut négocier. Quand on fait une déclaration il est nécessaire de prendre en considération le futur. Nous avons une telle approche.

Ma question est la suivante : premièrement, le problème du Haut-Karabagh n'est pas un problème de territoire. C'est une question liée du droit des peu-

ples. C'est-à-dire qu'il s'agit des gens qui habitent le Haut-Karabagh. C'est très important. Leurs droits et leurs normes internationales sur leurs droits sont-ils pris en considération ? De ce point de vue, est-ce qu'on peut parler des premières conditions ? Convient-il de parler seulement d'un principe, c'est-à-dire, du principe de l'intégrité territoriale ?

Une autre question brève : s'il s'agit seulement du principe de l'intégrité territoriale, à quel niveau les droits des minorités ont-ils pris en considération ? Merci.

Pierre Lelouche: Je veux préciser une chose à toute l'Assemblée. Je veux répéter ces paroles à Monsieur Président Aliyev. Quand je me suis occupé de l'organisation de cette session, je voulais inviter les chefs de trois pays du Caucase du Sud, Monsieur Kotcharyan inclus. Il est dommage que le Président Kotcharyan ait pris la décision de ne pas venir. S'il était venu, il aurait pu présenter sa position devant le Président Aliyev. Nous aurions même pu organiser une rencontre des deux chefs d'Etat à Paris. Je regrette qu'il n'ait pas saisi cette occasion. Ainsi, je passe la parole à nouveau au Président Aliyev.

Ilham Aliyev: Quant à la première question, je veux dire que les processus politiques ont été conduits avec grand succès en Azerbaïdjan. Quelquefois, le manque d'informations, la diffusion de fausses informations ou la diffusion d'informations qui servent certains intérêts nuisent à l'efficacité du travail. C'est pourquoi, au lieu de publier des résultats qui se basent sur des approches subjectives, il serait bon de vérifier ces informations ou, quand on ne sait pas, les demander. Je trouve que la participation fréquente des officiels azerbaïdjanais à différentes mesures internationales est très importante. De la sorte nous pouvons nous présenter nous-mêmes et en vérité, et nous serons capables de répondre aux questions posées sur la base de fausses informations.

Les élections en Azerbaïdjan ont été conformes au Code électoral. Les résultats des élections tenues au mois de novembre se sont superposés à 90% à ceux des « Exit-poll » organisés par la société choisie par le gouvernement des USA. Il y eut des cas de violation du système électoral, mais notre gouvernement a pris des mesures sérieuses, plusieurs officiels ont été punis, certains ont été arrêtés, certains responsables exécutifs locaux ont été destitués et nous avons décidé de procéder à des élections partielles dans 10 circonscriptions électorales.

Ces élections partielles ont eu lieu le 13 mai. Selon l'avis de tous les groupes de monitoring et d'observateurs, ces élections ont été justes et équitables. Cette fois le gouvernement de l'USA avait choisi une autre société. C'était le « International Republican Institute ». Au total, tous les résultats officiels de ces 10 circonscriptions étaient comparables à ceux des « exit-poll ». C'est-à-dire étaient 100 % conformes. Il ne s'agit pas seulement les candidats qui ont gagné dans

ces circonscriptions, mais aussi des candidats qui ont pris la deuxième, troisième, quatrième et même cinquième place. C'est la meilleure réponse à votre question et la meilleure indication de la réalité d'aujourd'hui en Azerbaïdjan.

De surcroît, peut être ne le savez-vous pas, mais je vais vous informer : il n'y a aucun détenu politique en Azerbaïdjan. Tous les gens qui ont été considérés comme des détenus politiques par le Conseil de l'Europe ont fait l'objet d'un pardon de ma part. Aujourd'hui, depuis que l'Azerbaïdjan est membre de la Cour européenne des Droits de l'Homme, il n'est pas possible d'avoir des détenus politiques dans le pays. Mais, ce n'est pas possible. Nous sommes membres de cette Cour. Chacun a le droit de s'adresser à la Cour.

Les processus politiques en Azerbaïdjan ont une orientation positive. Il est évident que je ne suis pas aussi satisfait que je le voudrais, car nos contradicteurs nous regardent avec hostilité. Ils préfèrent nous attaquer, entretenir des préjugés auprès des organisations internationales.

Ils trouvent certains groupes dans différents pays qui ne manquent pas une occasion de créer des images fausses sur l'Azerbaïdjan. Aujourd'hui, l'Azerbaïdjan est un pays moderne, laïc et disposant de toutes les institutions démocratiques. L'Azerbaïdjan s'engage dans une politique d'intégration euratlantique. Nous sommes un pays ouvert pour nos amis. L'Azerbaïdjan a la capacité de réaliser de grands programmes politiques et de grands projets économiques.

Je voudrais aussi présenter d'autres éléments à votre jugement. En décrivant l'état politique actuel de l'Azerbaïdjan je vous informe qu'il y a déjà deux ans et demi que je suis le Président de la République d'Azerbaïdjan. Dans ce laps de temps, j'ai effectué des visites officielles dans les cinq pays qui sont membres permanents du Conseil de Sécurité de l'ONU. J'ai été dans tous les pays principaux de l'Europe et nous avons de très bonnes relations avec ces pays. Les relations politiques tendues sont des questions qui, pour nous, appartiennent au passé.

En Azerbaïdjan, le processus de développement qui réussit et le processus de formation de nos institutions politiques sont très positifs. C'est pourquoi je n'accepte pas vos commentaires. Je refuse votre regard, je le désapprouve et je trouve que ce que vous avez dit est incorrect.

Concernant la question posée par le représentant arménien, je veux dire que notre position par rapport au conflit du Haut-Karabagh est très claire et sans ambiguïtés, il se base sur le droit international. Notre position ne consiste pas de rêves ni de chimères, à la différence de l'approche de l'Arménie, et ne s'appuie pas sur des analyses chimériques. Le droit international le proclame : la Haut-Karabagh est une partie de l'Azerbaïdjan.

Tout le monde sait à quelle époque les Arméniens sont arrivés dans le Haut-Karabagh. Cela s'est passé au début du 19ième siècle. Bon, s'ils y ont vécu à peu près 200 ans, qu'ils y vivent. Nous n'avons aucun problème avec les gens qui y vivent. Nous avons un problème avec le régime séparatiste. Aujourd'hui le régime fictif du Haut-Karabagh est jugée comme une zone de non-droit, ce régime qui évite le contrôle international et essaie de se débarrasser du monitoring international est un problème. Nous avons assez d'informations sur la concentration de groupes terroristes dans cette zone et sur la circulation illégale de drogues. Personne ne surveille cette zone. C'est un trou noir de l'Europe. Il faut mettre fin à cela.

L'Azerbaïdjan n'a aucune revendication fantaisiste. Si l'on veut parler d'esprit de concession ou de compromis, je fais observer que l'Azerbaïdjan a respecté le cessez-le-feu et qu'il a été un partenaire loyal pendant ces 10 dernières années, il a toléré que ses terres soient sous occupation plus de 10 ans et reste jusqu'aujourd'hui fidèle au processus de paix. Nous ne voulons pas rater cette occasion. Est-ce que l'Azerbaïdjan s'est approprié des terres qui appartiennent à l'Arménie ? Bien sûr que non ! Nous n'avons rien à rendre. Nous n'avons pas envahi les terres arméniennes. Nous n'avons pas mené de politique de nettoyage ethnique et nous ne sommes pas en situation d'envahisseur. Ainsi, si vous parlez de concessions, vous devez comprendre que l'Azerbaïdjan ne retient rien de ce qui vous appartient. Au contraire, l'Arménie garde nos territoires sous occupation. Ces zones sont complètement détruites. Quelles prétentions peuvent avoir le peuple arménien ? En s'installant sur des terres qui ne leur appartiennent pas, en vivant dans la peur du rythme croissant du développement de l'Azerbaïdjan, est-ce qu'ils améliorent leur vie ? Est-ce que cela concourt à la formation d'un bon climat ? Selon moi, non ! Il est grand temps de réévaluer ce qui se passe, de regarder l'avenir et ce qui se passera dans trois, dans cinq ans : à quel niveau l'Azerbaïdjan parviendra-t-il ? A quel niveau l'Arménie demeurera-t-elle ? Quel sera le potentiel économique de l'Azerbaïdjan qui réalise des projets d'énergétiques et qui dispose d'une forte infrastructure de transport ? Allons, jetons un regard sur les perspectives de l'Arménie. Ce pays est à l'écart de tous les projets régionaux. Le gouvernement arménien doit le comprendre et prendre une décision correcte.

Pierre Lelouche: Monsieur le Président, merci. Nous sommes presque arrivés au terme de notre rencontre. Mais il reste malgré tout un peu de temps pour deux dernières questions. Je vous en prie, soyez brefs dans l'énoncé de vos questions. Tout d'abord, la parole est donnée à Monsieur Aziz Aghgul, membre de la délégation turque.

Aziz Aghgul (membre de la délégation turque): Merci Monsieur le président.

Monsieur le Président Aliyev, tout d'abord je veux vous remercier d'être venu à la session de l'Assemblée Parlementaire de l'OTAN. Dans votre discours, vous avez indiqué très clairement que 20% de votre territoire est sous un régime d'occupation et qu'un million de personnes de la population azerbaidjanaise sont devenus des déplacés dans leur propre patrie et qu'ils ont dû vivre dans de très difficiles conditions, depuis 15 ans.

Monsieur le Président, est-ce que vous êtes satisfait du soutien international pour mettre fin à cette tragédie humaine ?

Pierre Lelouche: Merci, Monsieur Aghgul. Oli Kaas, le chef de la délégation de Lituanie posera la dernière question. Monsieur Kaas, la parole est à vous.

Oli Kaas (chef de la délégation de Lithuanie) : Merci, Monsieur le président.

Tout d'abord, je voudrais remercier Monsieur le Président Aliyev pour son intervention très intéressante. Je lui souhaite des succès, ainsi qu'à son pays, pour l'avenir.

L'Assemblée Parlementaire de l'OTAN discute beaucoup des questions d'approvisionnement d'énergie et de sécurité. Cher Monsieur le Président, vous avez abordé cette question dans votre discours. Vous avez parlé de votre coopération avec l'OTAN et de vos réussites dans le développement économique. Nous sommes sûrs que le processus de la démocratisation sera poursuivi dans votre pays. Quant aux questions de l'approvisionnement d'énergie et de la sécurité, je voudrais savoir de combien de temps on aura besoin pour achever la construction du nouveau gazoduc destiné à fournir du gaz à Géorgie et aux pays voisins ?

Merci beaucoup pour votre réponse.

Pierre Lelouche: Monsieur le président, la parole est à vous.

Ilham Aliyev: Merci. Quant à la position de la communauté internationale par rapport à la question du Haut-Karabagh, nous avons eu le grand plaisir que l'intégrité territoriale de l'Azerbaïdjan ait été reconnue de la part de toute la communauté internationale, ainsi que de la part de l'ONU. Egalement, vous savez que, actuellement, on garde le format de négociations sous la forme d'une médiation des trois coprésidents du groupe de Minsk de l'OSCE, la France, les Etats-Unis et la Russie. Ils essaient de nous aider à trouver une solution à cette question par des voies pacifiques.

Je voudrais remercier le groupe de Minsk pour son activité dans cette région au cours de ces dernières années, pour leur approche efficace de cette question et pour leur aide réelle. C'est pourquoi ce format actuel conserve la possibilité d'une résolution pacifique de cette question.

Je veux dire également que l'année passée, le Conseil de l'Europe a pris une résolution spéciale relative à ce conflit. Dans cette résolution, l'Arménie est

désignée comme un pays qui a envahi le territoire de l'Azerbaïdjan. C'est très important, parce qu'à cause de l'interprétation non-correcte des événements, les Arméniens ont réussi à cacher la situation réelle à la communauté internationale. D'habitude, on disait que des unités militaires arméniennes avaient occupé des terres. Mais personne ne savait de quelles armées arméniennes il s'agit et d'où elles sont venues. Mais dans la résolution du Conseil de l'Europe, on dit clairement que l'Arménie a occupé nos terres. Nous avons déjà reçu le soutien des autres organisations internationales dont l'Azerbaïdjan est membre.

Récemment, nous avons organisé le sommet des Etats membres du GUAM et lors de ce sommet une Résolution a été prise, relative aux conflits existant dans les pays du GUAM, et on y a soutenu l'intégrité territoriale de tous les pays. Dans les résolutions et les positions prises par des autres organisations internationales il est très clairement décrit ce qui se passe, quelle partie est occupante et quelle partie est victime de l'agression. A ce propos, le Conseil de Sécurité de l'ONU a pris quatre résolutions relatives au retrait sans réserve des armées arméniennes des territoires occupés de l'Azerbaïdjan. Mais le problème est que ces documents et ces résolutions ne sont pas mises en oeuvre. Parce que la position de l'Arménie ne le permet pas. Ils ne respectent pas le droit international, non plus que la conduite internationale normale. Ils estiment qu'ils peuvent s'installer sur des terres qui ne leur appartiennent pas, et rien ne se passera. C'est inadmissible.

Mais l'autre question qui nous préoccupe est que ce mois-ci, soit disant les Arméniens ont fêté la libération de Choucha. On se demande : de qui ont-ils libéré Choucha ? Des Azerbaïdjanais ? Plus de 90% de la population de Choucha étaient des Azerbaïdjanais. Mais les Arméniens la fête. La communauté internationale ferme les yeux là-dessus. C'est notre problème. Le problème est que les résolutions des organisations ne sont pas suivies d'effets. Nous devons créer une condition telle que les décisions prises soient appliquées.

Aujourd'hui à propos des problèmes énergétiques dont l'importance augmente au fur et à mesure, je voudrais dire que le gazoduc qui transportera le gaz azerbaïdjanais en Géorgie et en Turquie sera en exploitation au mois de septembre. En conséquence de quoi l'Azerbaïdjan se transformera en un pays qui, non seulement fournira du pétrole mais sera aussi un pays exportateur de gaz.

L'Azerbaïdjan travaille ensemble dans une seule équipe avec ses partenaires et ses voisins.

Actuellement, l'importance des projets d'énergie de la Caspienne accroît la sécurité énergétique globale. L'Azerbaïdjan se transformera en un pays

exportateur et transporteur d'énergie pour le monde et pour les marchés européens. Nous sommes en cours de négociations avec de nouveaux consommateurs potentiels. Selon moi, l'existence d'un gazoduc alternatif dans la région et son point d'arrivée en Europe va garantir les demandes des exportateurs et des consommateurs de gaz. Nous sommes prêts à la coopération dans ce domaine. Au cours de longues années, notre politique pétrolière s'est justifiée. Nous avons réussi la construction d'une infrastructure de transport unique en son genre et, dans la foulée, l'approvisionnement de pétrole et de gaz vers les marchés des pays voisins, de l'Europe et du monde, à partir de la région Caspienne, en sera diversifié.

Pierre Lelouche: Monsieur le Président, merci. Je veux vous témoigner ma reconnaissance, au nom de toute notre Assemblée, pour être venu en visite à Paris et avoir partagé vos vues avec nous.

Merci.

Déclarations faites lors de la conférence de presse commune d'Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan et de Jaap de Hoop Scheffer, Secrétaire Général de l'OTAN à Bruxelles, à Etat-major de l'OTAN

Le 8 novembre 2006

Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Jaap de Hoop Scheffer, Secrétaire Général de l'OTAN, à l'état-major de l'organisation, le 8 novembre, à Bruxelles.

Après la rencontre, le Président Ilham Aliyev a prononcé un discours au Conseil de l'Atlantique Nord. Les discussions ont été menées avec les représentants permanents et les ambassadeurs des Etats membres de l'OTAN.

Après les discussions, le Président Ilham Aliyev et Jaap de Hoop Scheffer, le Secrétaire Général de l'OTAN, ont participé à une conférence de presse commune. Le Président azerbaïdjanais et le Secrétaire Général de l'OTAN ont fait quelques déclarations.

Déclaration de Jaap de Hoop Scheffer, Secrétaire Général de l'OTAN : -Bonjour !

Les Ambassadeurs, le Conseil de l'Atlantique du Nord et moi-même nous réjouissons d'avoir pu saluer encore une fois Monsieur Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan. Selon nous, sa visite, en raison d'une série de questions, est d'une grande importance.

Tout d'abord, je dois dire que les alliés de l'OTAN apprécient hautement leur coopération avec l'Azerbaïdjan dans différents secteurs. Comme vous le savez, il existe le « Plan d'Action de Partenariat Individuel ». Nous travaillons ensemble sur des questions comme les réformes défensives et les changements institutionnels. Un grand échange de vues a été mené autour de ces questions. Les informations présentées par le Président, le développement économique en Azerbaïdjan, la construction d'un système politique fort, la démocratisation, la liberté de presse etc, ont été prises en considération. Tout cela est transparent.

La venue du Président Ilham Aliyev ici, ce matin, a une deuxième raison. Celle-ci est liée à la position et au rôle de l'Azerbaïdjan dans la région. La région est sensible, il y a des risques d'instabilité. Je souligne aussi que notre invité est le dirigeant d'un pays qui exporte des hydrocarbures en grands volumes. Ce facteur est lié non seulement à l'économie mais aussi à la stratégie et

de la géostratégie. Le Président a prononcé un discours très intéressant. Nous avons eu des discussions détaillées sur ces questions.

En un mot, je ne veux pas prendre beaucoup de temps. Monsieur le président, votre visite, votre sincérité a été hautement appréciée. Comme je viens de le dire nous avons discuté de questions très larges. Je pense que la visite du président Aliyev servira à approfondir davantage des relations entre l'Azerbaïdjan et l'OTAN. Nous travaillons sur le «Plan d'Action de Partenariat Individuel». L'Azerbaïdjan est actif. Ainsi, Monsieur le Président, nous sommes très contents de vous revoir ici.

Je demande pardon, avec votre permission, j'aimerais ajouter quelque chose. Je ne voudrais pas oublier cette question, sinon, je risque de commettre une faute. La participation de l'Azerbaïdjan aux opérations d'envergure comme à l'Afghanistan et au Kosovo a une grande importance pour l'OTAN et pour ses partenaires. Je ne peux pas l'oublier, parce que cette démarche transforme l'Azerbaïdjan en acteur garant de la sécurité. Une fois que notre organisation mène des opérations dans plusieurs endroits, cette question est très importante dans le cadre de l'OTAN. Je m'excuse, Monsieur le Président, je ne pouvais pas l'oublier.

Déclaration d'Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan :

-Merci beaucoup, Monsieur le Secrétaire Général. Je vous remercie de votre hospitalité.

Aujourd'hui est un jour très important pour le futur développement des relations OTAN-Azerbaïdjan. L'histoire de nos relations est assez longue. Il y a plus de dix ans que nous avons travaillé sur les projets de coopération étroite. Nous avons commencé par le programme «Partenariat Pour la Paix», nous nous occupons du «Plan d'Action de Partenariat Individuel». Ce plan aborde tous les domaines de notre système politique. Les réformes menées dans les domaines de la défense, de l'économie et de la politique sont liées les unes aux autres. Si nous prenons en considération l'importance des gisements de pétrole et de gaz de la mer Caspienne, leur importance pour la sécurité énergétique et en général, pour la sécurité régionale, bien sûr que tout cela apporte de l'innovation à nos relations.

Il y a une histoire positive et très bonne de nos relations. Et aujourd'hui, une nouvelle étape dans ces relations prend naissance. Nous avons eu des discussions approfondies et larges avec le Secrétaire Général sur nos relations bilatérales, la sécurité régionale et les questions de développement. Egalement, nous avons eu une conversation longue et très ouverte, sincère sur nos idées, nos

projets au Conseil de l'Atlantique du Nord. Nous avons révisé nos précédentes réussites et de solides bases ont été posées au sujet de notre future coopération. L'Azerbaïdjan va poursuivre le rôle qu'il joue dans la création d'un climat sécurisé dans le voisinage. Nous allons poursuivre notre participation dans les opérations de pacification en Afghanistan et au Kosovo. Je trouve qu'il est très important pour notre pays jeune, mais qui augmente son potentiel, de devenir un partenaire vrai et fiable de l'OTAN.

Les réformes économiques et politiques, la démocratisation de la société, les réformes en matière de défense et en matière sociale sont liées l'une avec l'autre. Tout ceci créera le cadre requis pour la formation d'un pays ayant un système économiquement et politiquement fort, ainsi que favorable au développement de relations solides avec nos amis et nos alliés.

Rencontres de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, avec les dirigeants de l'OTAN

1. Le 8 juin 1995. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a reçu Général MacKenzie, le commandant –adjoint pour l'Europe des Forces Armées de l'OTAN.

2. Le 13 février 1997. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN.

3. Le 27 juillet 1997. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN à New-York.

4. Le 30 septembre 1998. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a reçu Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN, à Bakou.

5. Le 28 avril 2000. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a reçu Onur Euymen, représentant de la Turquie à l'OTAN.

6. Le 28 avril 2000. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan a rencontré la délégation conduite par l'amiral Guido Venturoni, Président du Comité militaire de l'OTAN, Amiral des Forces de la Marine Italienne

7. Le 16 janvier 2001. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Lord Georges Robertson, Secrétaire général de l'OTAN.

8. Le 13 novembre 2001. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré le Général Oktar Ataman, commandant des Forces Unies de l'OTAN en Europe du Sud-Est.

9. Le 18 janvier 2002. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Rafaele Estrella, Président de l'Assemblée Parlementaire de l'OTAN, et Seymon Lann, Secrétaire général de cet organe.

10. Le 18 avril 2003. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Bruce Jackson, chef du projet des "Démocraties en période de transition", coprésident du Comité de l'OTAN des Etats-Unis.

Les rencontres de Ilham Aliyev, président de la République d'Azerbaïdjan avec les dirigeants de l'OTAN

1. Le 23 juin 2006. Ilham Aliyev, le Président azerbaïdjanais, a rencontré John Kolston, vice-secrétaire général de l'OTAN.

2. Le 18 novembre 2005. Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Robert Simmons, représentant spécial du Secrétaire Général de l'OTAN pour le Caucase du Sud et l'Asie Centrale.

3. Le 10 avril 2006. Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Robert Simmons, représentant spécial du Secrétaire Général de l'OTAN pour le Caucase du Sud et l'Asie Centrale.

4. Le 9 septembre 2006. Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Robert Simmons, représentant spécial du Secrétaire Général de l'OTAN pour le Caucase du Sud et l'Asie Centrale.

5. Le 14 mars 2007. Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Robert Simmons, représentant spécial du Secrétaire Général de l'OTAN pour le Caucase du Sud et l'Asie Centrale.

6. Le 17 mars 2007. Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Michael Lupoi, Vice-Président de l'Assemblée Générale de l'OTAN.

7. Le 28 septembre 2007. Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Robert Simmons, représentant spécial du Secrétaire Général de l'OTAN pour le Caucase du Sud et l'Asie Centrale.

8. Le 7 mars 2008. Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Robert Simmons, représentant spécial du Secrétaire Général de l'OTAN pour le Caucase du Sud et l'Asie Centrale.

9. le 16 avril 2008. Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Daniel Feytan, conseiller du Ministre de la Défense des Etats-Unis pour l'Europe et l'OTAN.

10. Le 27 juin 2008. Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Robert Simmons, représentant spécial du Secrétaire Général de l'OTAN pour le Caucase du Sud et l'Asie Centrale.

11. Le 24 octobre 2008. Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a rencontré Robert Simmons, représentant spécial du Secrétaire Général de l'OTAN pour le Caucase du Sud et l'Asie Centrale.

NOTICES HISTORIQUES

Informations sur l'OTAN

Etant un bloc politico-militaire, l'Organisation du Traité de l'Atlantique du Nord (OTAN), conformément aux principes de la Charte de l'ONU, protège par tous les moyens, militaires et politiques, la liberté et la sécurité de tous ses membres. Le principe essentiel de l'activité de l'Alliance est la mise en oeuvre de ses engagements généraux et la construction de la coopération entre les Etats souverains sur la base de l'union de ses membres. L'OTAN a été créée le 4 avril 1949 sur la base d'un Traité conclu entre les Etats-Unis, la Grande-Bretagne, la France, l'Italie, le Canada, la Belgique, les Pays-Bas, le Luxembourg, le Portugal, le Norvège, le Danemark et l'Islande. En 1952, la Turquie et la Grèce, en 1955 RFA, en 1982 l'Espagne, ont adhéré à ce bloc. En 1997, l'OTAN a adopté une décision relative à l'adhésion de la Hongrie, de la Tchéquie et de la Pologne, membres du pôle ex- socialiste, et cette décision a été mise en oeuvre en 1999. Quelques années plus tard, en 2004, la Roumanie, la Bulgarie, la Slovaquie, la Slovénie et des ex-Républiques soviétiques, la Lituanie, la Lettonie et l'Estonie ont adhéré à ce bloc. Aussi le nombre des membres de l'Alliance s'élève-t-il à 26.

Les organes supérieurs de l'OTAN consistent en la Session du Conseil de l'OTAN, en un Comité de planification et un Comité militaire. Un des organes importants est le Comité du Traité Nucléaire. Il fonctionne dans le cadre du bloc "Groupe Europe" qui coordonne les relations avec les pays de l'Europe. L'organe opérationnel de l'OTAN est le Secrétariat International dirigé par un Secrétaire général. Etant une organisation politico-militaire, son but essentiel est la garantie de la paix et de la sécurité dans le monde entier, ainsi qu'en Europe.

Les Etats membres de l'OTAN

Numéro	Pays	Date d'entrée
1	Etats -Unis	1949
2	Grande Bretagne	1949
3	France	1949
4	Italie	1949
5	Canada	1949
6	Belgique	1949
7	Niderland	1949
8	Luxembourg	1949
9	Portugal	1949
10	Norvège	1949

11	Danemark	1949
12	Islande	1949
13	Turquie	1952
14	Grèce	1952
15	Allemagne	1955
16	Espagne	1982
17	Hongrie	1999
18	Tchèque	1999
19	Pologne	1999
20	Roumanie	2004
21	Bulgarie	2004
22	Slovaquie	2004
23	Slovénie	2004
24	Lituanie	2004
25	Lettonie	2004
26	Estonie	2004
27	Albanie	2009
28	Croatie	2009

Secrétaires Généraux de l'OTAN

Numéro	Secrétaire Général	Pays d'origine	Années de fonction
1	Lord Ismay	Grande-Bretagne	1952 - 1957
2	Paul Henri Spak	Belgique	1957 - 1961
3	Dark U. Stikker	Pays-Bas	1961 - 1964
4	Manlio Brosio	Italie	1964 - 1971
5	Josef Lans	Pays-Bas	1971 - 1984
6	Lord Carrington	Grande-Bretagne	1984 - 1988
7	Manfred Verner	Allemagne	1988 - 1994
8	Villy Classe	Belgique	1994 - 1995
9	Javier Solana	Espagne	1995 - 1999
10	Georges Robertson	Grande-Bretagne	1999 - 2003
11	Yaap de Hoop Scheffer	Pays-Bas	2004 - 2009
12	Andres Fogh Rasmussen	Danemark	2009

Les relations Azerbaïdjan-OTAN

La protection complète du territoire du pays et de ses ressortissants est une exigence fondamentale de la Constitution de la République d'Azerbaïdjan. Elle est soulignée dans le Concept de la Sécurité Nationale de la République d'Azerbaïdjan, ratifié par le Président Ilham Aliyev au mois de mai 2007 : « Le développement sous tous ses angles des relations de coopération internationales dans le domaine politico-militaire et des moyens militaires pour renforcer la capacité armée du pays est d'une importance cruciale. L'intégration dans le système de sécurité de l'espace euro-atlantique, la formation de forces armées opérationnelles compatibles avec les forces des Etats de l'OTAN, la participation aux opérations de maintien de la paix, menées sur la base du mandat des organisations internationales concernées ayant pour but de mettre fin à des crises, sont des orientations essentielles de la politique de défense de la République d'Azerbaïdjan.»

Les relations Azerbaïdjan-OTAN ont pris forme avec l'adhésion de l'Azerbaïdjan en mars 1992 au Conseil de Coopération atlantique-nord à cette organisation. Pour la première fois, une délégation azerbaïdjanaise a participé au sommet des pays membres de l'OTAN au mois d'octobre 1992, en Turquie, et a rencontré Manfred Werner, le Secrétaire Général de l'OTAN.

La délégation azerbaïdjanaise a participé à la conférence de l'OTAN sur les problèmes de sécurité européenne au mois de février 1993, organisée à Bruxelles.

La base de cette coopération à haut niveau entre l'Azerbaïdjan et l'Alliance de l'Atlantique Nord a été posée en 1994. Lors de sa visite du 4 mai 1994, à Bruxelles, Heydar Aliyev, le Président de la République d'Azerbaïdjan, a signé l'accord de « Partenariat pour la Paix » prévoyant des mesures de coopération des ex-Républiques soviétiques avec l'OTAN.

Heydar Aliyev, le Président de la République d'Azerbaïdjan, participant à la cérémonie de signature, a déclaré : « Nous avons répondu avec grand plaisir à l'invitation de l'OTAN qui appelle les pays de l'Europe de l'Est et les nouveaux Etats indépendants issus de l'ex-Union Soviétique à souscrire au document de « Partenariat pour la Paix » et nous y sommes venus dans un tel esprit et nourris de tant d'espairs qu'aujourd'hui nous sommes prêts à signer le programme de « Partenariat Pour la Paix ».

A partir de ce moment, les conditions avaient été créées pour développer

les relations OTAN-Azerbaïdjan. Heydar Aliyev, le Président de la République d'Azerbaïdjan, lors d'une nouvelle visite à Bruxelles le 23 avril 1996, a remis le document de présentation sur l'intégration au programme de « Partenariat Pour la Paix » à Javier Solana, le Secrétaire Général de l'OTAN.

Au cours des années suivantes le Président azerbaïdjanais a rencontré Javier Solana, le Secrétaire Général de l'OTAN. Heydar Aliyev et Javier Solana se sont retrouvés lors des visites du Secrétaire Général de l'OTAN à Bakou, au mois de février 1997, et au mois de septembre 1998, puis lors de la visite du Président azerbaïdjanais aux Etats-Unis au mois de juin 1997. L'objet des discussions au cours de ces entrevues avait été l'approfondissement de la coopération entre l'Azerbaïdjan et l'OTAN.

La République d'Azerbaïdjan a été intégrée au Conseil de Coopération euro-atlantique de l'OTAN au mois de juin 1997. A la différence du Conseil de la Coopération atlantique-nord cette organisation prévoit la garantie de passer aux démarches pratiques des conseils et des discussions dans le cadre du «Partenariat Pour Paix». La même année, l'Azerbaïdjan a adhéré au Processus de Planification et d'Analyse, ce qui fut une nouvelle étape dans sa coopération avec l'OTAN. Ce processus envisage la planification de défense, c'est-à-dire l'utilisation correcte des ressources de défense. Le 14 novembre 1997, par un décret de Heydar Aliyev, le Président de l'Azerbaïdjan, un Comité d'Etat pour la coopération avec l'OTAN auprès du Président a été fondé. De surcroît, en 1997, l'Azerbaïdjan a ouvert une représentation diplomatique au siège de l'OTAN à Bruxelles.

Le 26 avril 1999, Heydar Aliyev, le Président de la République d'Azerbaïdjan, a participé au sommet consacré au 50ème anniversaire de l'OTAN. Le Président azerbaïdjanais, dans son discours à ce sommet, a caractérisé le rôle de l'OTAN ainsi : « Nous apprécions hautement le grand rôle de l'OTAN dans la garantie de la paix et de la stabilité dans le monde, nous le jugeons comme un dispositif important pour la sécurité de tout l'Europe. »

En 1999, l'Azerbaïdjan a envoyé un contingent armé dans le cadre des opérations de maintien de la paix au Kosovo, sous commandement de l'OTAN.

Au mois de janvier 2001, Georges Robertson, le nouveau Secrétaire Général de l'OTAN, a effectué une visite à Bakou. Lors de sa rencontre avec le Secrétaire Général, le Président Azerbaïdjanais a rappelé encore une fois l'intérêt de son pays pour un développement des relations avec l'OTAN.

Georges Robertson a remercié Heydar Aliyev pour la participation du contingent militaire de l'Azerbaïdjan aux opérations de maintien de la paix au Kosovo.

Au mois de janvier 2002, au sommet des chefs d'Etat et de gouvernement des pays membres du Conseil du Partenariat euro-atlantique de l'OTAN, Heydar Aliyev, le Président azerbaïdjanais, a prononcé un discours. En orientant l'attention des participants du sommet sur le conflit arméno-azerbaïdjanais du Haut-Karabagh, le Président a rappelé que la résolution de ce conflit répond aux intérêts de tous les Etats. La même année l'Azerbaïdjan, sous la direction de l'OTAN a envoyé un contingent en Afghanistan pour soutenir les forces armées présentes.

Aujourd'hui, le Président Ilham Aliyev, en digne héritier de la sage politique de Heydar Aliyev, dirigeant historique de la Nation azerbaïdjanaise, constamment orientée vers les objectifs fixés, lui aussi accorde une grande importance au développement de la coopération de notre République avec l'OTAN. Les rencontres à divers niveaux du Président azerbaïdjanais Ilham Aliyev le prouvent.

En 2004, à Bruxelles, le Président azerbaïdjanais a présenté à la direction de l'OTAN le premier Plan d'Opération sur le Partenariat Individuel. Les activités de la coopération, des plans de réforme et les processus de dialogue sont illustrés dans le Plan d'Opération sur le Partenariat Individuel. La formation du contrôle démocratique complet sur les forces armées, la formation des mesures de défense, ainsi que la formation de la structure organisationnelle des forces armées conforme aux normes et aux standards de l'OTAN sont les points essentiels de la coopération.

Au mois de juillet 2004 le Président azerbaïdjanais Ilham Aliyev a prononcé un discours au sommet de l'OTAN à Istanbul. La participation du Président Ilham Aliyev à ce sommet, les discussions et les négociations qui y ont été menées ont démontré le franchissement d'un nouveau stade dans les relations de partenariat entre notre pays et l'Alliance de l'Atlantique du Nord. Le Président azerbaïdjanais, soulignant la poursuite de la politique d'intégration à l'Union Européenne et aux structures euro-atlantiques, a appelé l'attention sur le soutien attendu de l'Alliance euro-atlantique dans la lutte contre le séparatisme agressif auquel son pays s'est heurté.

L'organisation à Bakou des entraînements de campagne « Coopératif Best

Effort -2004 », le séminaire « Réforme de la gestion des frontières intégrées», la formation des standards communs de sécurité des frontières dans le cadre du Conseil du partenariat euro-atlantique», conformément au «Plan d'Action Individuel pour la Coopération» avec l'OTAN illustrent la grande importance que l'organisation accorde à la coopération avec l'Azerbaïdjan.

Au mois de mai 2006, Ilham Aliyev, le Président de la République d'Azerbaïdjan, a participé à la session de printemps de l'Assemblée Parlementaire de l'OTAN à Paris. Dans son discours lors de cette session, le Président azerbaïdjanais a parlé de l'importance des relations de l'Azerbaïdjan avec l'OTAN et a donné des informations aux participants sur le conflit arméno-azerbaïdjanais de Haut-Karabagh .

Au mois de novembre 2006, Ilham Aliyev, le Président de l'Azerbaïdjan, a rencontré Jaap de Hoop Scheffer, le Secrétaire Général de l'organisation, au siège de l'OTAN. Après la rencontre, pendant la conférence de presse commune, le Secrétaire Général de l'OTAN a déclaré : «La participation de l'Azerbaïdjan aux importantes opérations du Kosovo et d'Afghanistan est d'une grande importance pour l'OTAN et pour ses partenaires. Je ne peux pas l'oublier parce que cette démarche transforme l'Azerbaïdjan en un garant important de la sécurité.»

En 2006, le centre d'information de l'OTAN a commencé ses activités à Bakou.

En résumé, on peut caractériser brièvement les relations Azerbaïdjan-OTAN de la façon suivante: la République d'Azerbaïdjan coopère avec l'OTAN dans l'espace de l'Europe et dans l'espace euro-atlantique pour résoudre les questions d'instabilité, de conflits et de menaces, et a en vue de partager la charge de la construction du système unique de sécurité en Europe et dans la région où il se trouve, sans distinction géographique ou politique sur le principe de l'indivisibilité de la sécurité. La République d'Azerbaïdjan utilise au mieux les moyens de partenariat possibles avec l'OTAN dans le cadre du programme de «Partenariat Pour la Paix» et du Conseil de Partenariat euro-atlantique. Le Plan d'Action Individuel pour le partenariat est un outil important du renforcement de la coopération avec l'OTAN à court et au moyen terme.

Les directions de la coopération de l'Azerbaïdjan avec l'OTAN

La coopération la plus importante de l'Azerbaïdjan avec l'OTAN s'exerce dans le cadre du programme de "Partenariat Pour la Paix". Chaque année dans le cadre de ce programme 500 officiers des forces armées de l'Azerbaïdjan participent à des formations et à des séminaires. Le programme de "Partenariat Pour la Paix" est une mesure importante lancée au cours de la rencontre de Bruxelles de l'Alliance de l'Atlantique du Nord, tenue les 10-11 janvier 1994.

L'Azerbaïdjan a adhéré au programme de "Partenariat Pour la Paix" en 1994. Le 4 mai de la même année, le Président Heydar Aliyev a signé le document-cadre du programme du "Partenariat Pour la Paix".

L'obtention d'un accès à la formation au mécanisme de la planification militaire et à l'élaboration du budget de la défense des divers Etats sont un des buts essentiels du programme de "Partenariat Pour la Paix". Les experts de l'OTAN, qui se rendent régulièrement en Azerbaïdjan, ont déclaré apporter leur soutien dans les domaines mentionnés au-dessus.

Un des objectifs les plus importants du programme du "Partenariat Pour la Paix" est le contrôle démocratique sur les forces armées. Un peu plus tôt, étant en visite à Bakou, Robert Simmons, représentant spécial du Secrétaire Général de l'OTAN pour le Caucase du Sud et l'Asie Centrale, soulignant que la formation des mécanismes de contrôle démocratique sur l'Armée sera un des aspects les plus importants en Azerbaïdjan, a déclaré qu'il sera apportée toute aide nécessaire à l'Azerbaïdjan à cet effet.

Un autre des buts principaux du programme de "Partenariat Pour la Paix" est la garantie de la mise en oeuvre des opérations internationales. La tutelle de l'ONU ou le maintien du niveau des forces, les moyens et la préparation de la mise en oeuvre des opérations menées dans le cadre de sanctions prises par l'OSCE sont inclus parmi les objectifs du "Partenariat Pour la Paix".

A la suite de sa participation régulière aux formations et aux séminaires du "Partenariat Pour la Paix", l'Azerbaïdjan, en intégrant les opérations pacifiques menées sous la responsabilité de l'OTAN, a pu apporter sa contribution à la garantie de la sécurité euro-atlantique. Les détachements armés de l'Azerbaïdjan ont servi dans les forces alliées au Kosovo et dans les forces d'aide à la Sécurité Internationale en Afghanistan avec les forces armées de l'OTAN, au

sein du contingent militaire de la Turquie.

Egalement, l'augmentation des capacités et des connaissances des Etats participants dans la mise en oeuvre d'opérations pacifiques, de sauvetage et de nature humanitaire, ainsi que dans d'autres domaines, sont l'objet d'attention. C'est pourquoi dans le but de la mise en oeuvre d'une planification, d'une préparation et de formations communes optimales, le développement des relations de coopération militaire avec l'OTAN, la formation à long terme des forces de coopération avec les forces des Etats membres de l'Alliance de l'Atlantique Nord sont inclus dans ce programme.

La question centrale du programme de "Partenariat Pour la Paix" est l'élargissement et l'activation des coopérations politiques et militaires à l'échelle de l'Europe, l'augmentation de la sécurité, la réduction des menaces contre la paix, ainsi que la coopération pratique et le renforcement, par les voies de la formation, d'un esprit de partenariat conforme aux principes démocratiques de l'Alliance de l'Atlantique Nord.

Seuls l'Azerbaïdjan, l'Ukraine et la Moldavie, parmi les pays de la CEI, participent à ce processus prévoyant la mise en oeuvre pratique d'une série d'objectifs lancés par le programme du "Partenariat Pour la Paix". Chaque année les représentants des forces armées de l'Azerbaïdjan participent à environ 500 formations et séminaires organisés dans le cadre du "Partenariat Pour la Paix". Selon les experts, la participation aux formations organisées dans le cadre du PPP contribuent à la hausse des connaissances et des savoir-faire des officiers des forces armées de l'Azerbaïdjan et, plus généralement, crée une base pour l'intégration du pays aux modes de fonctionnement de l'OTAN.

Actuellement, un centre du "Partenariat Pour la Paix" fonctionne auprès du Centre de Formation et d'Enseignement du Ministère de la Défense de l'Azerbaïdjan. Nos officiers y sont formés conformément aux règles de l'OTAN lors des formations et des séminaires qui sont organisés.

Le "Partenariat Pour la Paix" dispose de ses instruments et de ses mécanismes: un Plan de Travail du partenariat Euro-Atlantique, un Plan d'Action individuel pour le Partenariat, un Processus de la Planification et de l'Analyse, un Plan d'Activité à l'adhésion et un Plan d'Action individuel pour le partenariat.

Les détails des mesures du Plan de Travail du Partenariat euro-atlantique consistent en des mesures décidées par l'état-major international et par le

Commandant Militaire. Y sont inclus les divers cours, les formations, les séminaires, les rencontres officielles etc... Mais le Plan d'action Individuel pour le Partenariat est un programme biannuel du Partenariat préparé ensemble par chacun des partenaires choisis sur la liste des mesures de l'ensemble du Plan de Travail du Partenariat euro-atlantique. Le choix de l'activité individuelle dans le cadre du PPP s'appuie sur la volonté et les savoir-faire de chaque Etat. Les domaines choisis sont inclus dans le Document de Présentation, qui joue un rôle important comme source principale d'initiative, consenti communément entre l'OTAN et chacun des pays partenaires comme base d'application d'un Programme de Partenariat Individuel.

Le Processus de la planification et de l'analyse est un mécanisme volontaire qui illustre le processus de la planification de la défense de l'OTAN auquel 16 pays participent, y compris l'Azerbaïdjan. Les divers engagements de chaque pays pour adapter leurs forces armées aux normes de l'OTAN entrent dans ce processus.

Le "Plan d'action à l'adhésion" est un programme d'aide pour les pays qui veulent se préparer à devenir le membre de l'OTAN. Ce plan comprend cinq phases: les questions politiques, économiques, militaires, budgétaires, les questions de sécurité et droit.

Le « Plan d'Action Individuel pour le Partenariat » est un nouveau mécanisme bilatéral pour assister les besoins de réformes des Etats. L'Alliance propose ses conseils et son aide aux Etats partenaires qui veulent mener des réformes importantes dans les domaines de la Défense, de la politique et de leurs institutions. Le partenariat euro-atlantique, en soutenant les réformes de Défense dans plusieurs Etats partenaires, et en les motivant, apporte son aide pour les changements démocratiques. Il aide à créer des forces armées fiables du point de vue de la modernité, de l'efficacité et de la Démocratie et d'autres institutions de Défense, et il aide aussi les Etats à contrôler les résultats matériels et sociaux des réformes.

Au total, l'Azerbaïdjan coopère à différents niveaux dans le cadre du "Programme de Partenariat Pour la Paix" et du Conseil euro-atlantique:

Coopération dans le domaine de la sécurité. En participant au "Plan opérationnel du partenariat contre le terrorisme" l'Azerbaïdjan apporte sa contribution à la lutte contre le terrorisme. Cette coopération comprend le partage des renseignements et des informations analytiques avec l'OTAN, la coopération

avec les pays alliés dans le domaine du renforcement des possibilités de formation nationale contre le terrorisme, et de la sécurité des frontières et des infrastructures.

La coopération dans le domaine des réformes du secteur de la Défense et de la Sécurité. Les réformes dans les domaines de la Défense et de la Sécurité sont d'une grande importance pour le développement de l'Azerbaïdjan pour atteindre les standards euro-atlantiques et pour élargir la coopération euro-atlantique. Dans ce domaine l'OTAN et ses pays alliés ont une expérience satisfaisante dont l'Azerbaïdjan peut bénéficier.

La coopération dans le domaine de la Planification dans la sécurité civile d'urgence. En participant aux événements dans le cadre de sa coopération avec l'OTAN l'Azerbaïdjan développe son expertise dans la gestion des situations de catastrophe et de défense civile. Le détachement spécial de sauvetage et de recherche de l'Azerbaïdjan a participé à certains entraînements.

La coopération scientifique et l'environnement. L'Azerbaïdjan a obtenu une dotation pour la mise en oeuvre de 30 projets de coopération dans le cadre du programme de "Science pour la Paix et la Sécurité". Au nombre de ces projets se trouvent la coopération dans le domaine de l'amélioration de la qualité de l'eau potable et la protection stratégique des installations d'approvisionnement en eau potable. Il existe des projets consacrés à la protection de l'environnement dans le cadre du programme de la "Science pour la Paix et la Sécurité".

La coopération dans le domaine de l'information du public. L'autre domaine de la coopération est l'accès aux informations sur l'OTAN et sur les avantages de la coopération de l'Azerbaïdjan avec cette organisation de même que l'accroissement du niveau de l'information du public. Depuis 2003, l'OTAN participe au financement d'une école d'été à Bakou. D'année en année le cadre de ce programme s'élargit et, en conséquence, une Ecole Internationale de l'OTAN en Azerbaïdjan a été créée en 2005.

Les pays dans le programme du PPP

Numéro	Pays	Date d'adhésion
1	Ukraine	8 février 1994
2	Moldavie	16 mars 1994
3	Géorgie	23 mars 1994
4	Azerbaïdjan	4 mai 1994
5	Finlande	9 mai 1994
6	Suède	9 mai 1994
7	Turkmenistan	10 mai 1994
8	Kazakhstan	27 mai 1994
9	Kirghizistan	1 juin 1994
10	Russie	22 juin 1994
11	Ouzbekistan	13 juillet 1994
12	Arménie	5 octobre 1994
13	Biélorussie	11 janvier 1995
14	Autriche	10 février 1995
15	Malte	26 avril 1995
16	Macédoine	15 novembre 1995
17	Suisse	11 décembre 1996
18	Irlande	1 décembre 1999
19	Tadjikistan	20 février 2002
20	Serbie	14 décembre 2006
21	Monténégro	14 décembre 2006
22	Bosnie Herzogovine	14 décembre 2006

Les événements essentiels dans les relations Azerbaïdjan -OTAN

1992. L'Azerbaïdjan a adhéré au Conseil de Coopération de l'Atlantique Nord;

1994. L'Azerbaïdjan a adhéré au programme "Partenariat Pour la Paix" de l'OTAN;

1997. L'Azerbaïdjan a adhéré au processus de Planification et d'Analyse du programme de "Partenariat Pour la Paix";

1999. L'Azerbaïdjan s'est engagé dans les opérations de paix au Kosovo sous la responsabilité de l'OTAN;

2001. L'Azerbaïdjan a organisé les exercices multinationaux du "Partenariat Pour la Paix" intitulés "Cooperative Determination 2001", sur son territoire;

2002. L'Azerbaïdjan a envoyé un contingent militaire pour appuyer les forces armées qui sont en Afghanistan sous la responsabilité de l'OTAN;

Un détachement spécialisé de l'Azerbaïdjan a participé aux formations de sauvetage organisées en Russie avec les pays alliés et partenaires .

2003. L'Azerbaïdjan a adhéré à la "Route de la Soie virtuelle" (le but de ce projet est d'améliorer l'accès à l'Internet des établissements d'enseignement supérieur et des scientifiques des pays du Caucase et de l'Asie Centrale au moyen du réseau spatial);

2004. Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, a présenté le premier "Plan d'Action pour le Partenariat Individuel" à l'OTAN , à Bruxelles;

Un détachement de recherches et de sauvetage de l'Azerbaïdjan a participé aux formations des Forces de protection civile de sauvetage, organisées en Roumanie;

2005. L'Azerbaïdjan a entamé le premier programme du "Plan d'Action pour le Partenariat Individuel" avec l'OTAN;

2006. Inauguration solennelle et officielle du Centre euro-atlantique (Centre d'Informations de l'OTAN) à Bakou.

Notions

OTAN- (North Atlantic Treaty Organization) – L'Organisation du Traité de l'Atlantique du Nord – bloc politico-militaire créé par 12 pays en 1949 (Belgique, Canada, Danemark, France, Islande, Italie, Luxembourg, Pays-Bas, Norvège, Portugal, Grande-Bretagne et Etats-Unis).

Organisation des Nations Unies - organisation internationale créée dans un but de protection et de renforcement de la paix, de la sécurité et de la coopération internationale en 1945. La République d'Azerbaïdjan est membre de cette organisation depuis 1992.

Resolutions du Conseil de la Sécurité de l'Organisation des Nations Unies – Les quatre résolutions de l'ONU (les résolutions 822, 853, 874 et 884) qui exigent le retrait sans réserve des territoires azerbaïdjanais occupés illégalement par les forces armées de l'Arménie. L'Arménie, sans respecter jusqu'aujourd'hui ces résolutions, continue à ne pas respecter l'organisation internationale la plus réputée dans le monde entier et bafoue les principes du droit international.

CSCE- Organisation internationale réunissant les Etats-Unis, la Canada et 54 pays de l'Europe (au total 56 membres) et conçue pour garantir la sécurité sur la base des principes démocratiques dans la région de l'Europe. Cette organisation a été fondée à la suite du sommet de Budapest du 5-6 décembre 1994 réunissant les chefs d'Etat et de gouvernement des pays membres. Depuis le 1er août 1975 jusqu'au sommet de Budapest, elle était dénommée CSCE (Conférence sur la sécurité et la coopération en Europe). Avec la formation de ses organes organisationnels elle s'appelle désormais l'OSCE depuis le 1er janvier 1995. L'Azerbaïdjan est devenu membre de cette organisation le 30 janvier 1992. Le groupe de Minsk de l'OSCE a été constitué médiateur pour la résolution pacifique du conflit arméno-azerbaïdjanais du Haut-Karabagh.

Union Soviétique – Etat qui prit son existence à la suite de l'union de 15 Républiques en Europe et en Asie dans les années 1922- 1991. En 1922, le traité sur la création de l'URSS (l'Union des Républiques Socialistes Soviétiques) entre les Républiques soviétiques de la Russie, de l'Ukraine, de la Biélorussie et de la Transcaucasie (Azerbaïdjan, Géorgie, Arménie) fut signé. Le traité a été affirmé lors du premier Congrès soviétique le 30 décembre 1922. Ensuite, les 9 républiques ont adhéré à cette Union et le nombre des participants a été porté à 15. Le 26 décembre 1991 l'existence de l'Union Soviétique a touché à son terme et les 15 Républiques se sont retransformées en des Etats indépendants.

Programme du « Partenariat pour la Paix » – Le programme du « Partenariat pour la Paix » (« Partnership for peace ») est une initiative importante lan-

cée au sommet de l'Alliance de l'Atlantique Nord à Bruxelles les 10-11 janvier 1994. Au début, si 27 pays membres de l'OCSE étaient dans ce programme leur nombre est devenu désormais environ 50.

Haut Karabagh – Région du sud-ouest de l'Azerbaïdjan. C'est un territoire autonome (Oblast Autonome du Haut-Karabagh) créé au sein de la République socialiste soviétique d'Azerbaïdjan le 7 juillet 1923. Il comprenait des régions Aghdere, Asgaran, Choucha, Khodjavend, Hadrout. A la suite des actes de terreur et d'agression des séparatistes arméniens le statut d'autonomie du Haut-Karabagh a été annulé le 26 novembre 1991. Actuellement, avec sept régions environnantes, le Haut-Karabagh est sous occupation de l'Arménie. L'Arménie, sous le prétexte du régime séparatiste d'administration qu'elle a créé dans le Haut-Karabagh, essaie de s'exonérer de sa qualification «d'occupation du Haut-Karabagh». L'Azerbaïdjan propose de donner un haut statut d'autonomie dans le cadre territorial de l'Azerbaïdjan, à la condition d'une libération de ses terres occupées et du rétablissement de son intégrité territoriale.

Caucase – Territoire limitrophe, à l'ouest, de la mer Noire et de la mer d'Azov et, à l'est, de la Caspienne et au nord de la plaine de Kouma-Manitch, au nord est de la Turquie et, au nord de l'Iran. Sa superficie est de 440.000 km².

Transcaucasie – Le territoire au sud de la chaîne de montagne du Caucase couvert par l'Azerbaïdjan, la Géorgie et l'Arménie.

Communauté des Etats Indépendants – Union formée (1991) par 12 pays (La Russie, l'Azerbaïdjan, l'Ukraine, la Biélorussie, le Kazakhstan, l'Ouzbékistan, le Kirghizstan, le Turkménistan, le Tadjikistan, l'Arménie, la Géorgie, la Moldavie) après l'effondrement de l'Union Soviétique.

Groupe de Minsk de l'OSCE – Organe médiateur de l'OSCE chargé de la résolution pacifique du conflit arméno-azerbaïdjanais du Haut-Karabagh. Le 24 mars 1992, à la première rencontre supplémentaire de Helsinki des Ministres des Affaires Etrangères de l'OSCE, il a été envisagé de convoquer une conférence à Minsk ayant pour but de trouver une solution au conflit. Les participants devaient être l'Azerbaïdjan, l'Arménie, la Biélorussie, la Tchécoslovaquie, la France, l'Allemagne, l'Italie, la Russie, la Suisse, la Turquie et les Etats-Unis. A cause de l'agression de l'Arménie, la conférence de Minsk n'a pas eu lieu et avec la poursuite des efforts des médiateurs de ces Etats, on a appelé l'organe formé le groupe de Minsk. L'institution de la coprésidence du groupe de Minsk a été créée avec la décision du sommet de Budapest du 5-6 décembre 1994 de l'OSCE. Cela prévoit la présidence non seulement d'un pays mais de quelques pays. Les premiers pays coprésidents ont été la Russie et la Suisse, ensuite la Russie et la Finlande. Depuis 1997 les Etats-Unis, la Russie et la France co-président le groupe de Minsk. Deux des variantes du règlement

du conflit que le groupe de Minsk a proposé aux parties et qui furent publiées dans la presse – enveloppe et par étape ont été refusées l’une par l’Arménie et l’autre par l’Azerbaïdjan. La troisième variante de solution proposée à l’Azerbaïdjan sous le nom «d’Etat commun» n’a pas été acceptée car elle allait à l’encontre de la souveraineté et de l’intégrité territoriale du pays. Les efforts des médiateurs du groupe de Minsk continuent sous la forme de rencontres et de discussions avec les parties et d’organisations de rencontres des chefs d’Etat de l’Azerbaïdjan et de l’Arménie.

Organisation du Pacte de Varsovie – Union politico-militaire formée contre l’OTAN par l’Albanie, la Bulgarie, la République Démocratique d’Allemagne, la Pologne, la Roumanie, l’URSS et la Tchécoslovaquie par la signature du pacte de Varsovie en 1955.

Sommet de Budapest de l’OSCE – Quatrième rencontre de haut niveau (sommet), tenue par la Conférence sur la Sécurité et la Coopération en Europe dans la capitale de Hongrie, Budapest, les 6-7 décembre 1994. Le sommet fut organisé avec la participation de 50 pays européens, plus les USA et le Canada (au total 52 pays). On avait pris des mesures pour que la CSCE devienne une organisation et après la création des structures correspondantes, elle fut dénommée OSCE. Dans le chapitre “Questions régionales” de la déclaration finale intitulée “Vers un authentique partenariat dans une nouvelle ère” ont trouvé leur expression les résolutions liées au conflit arméno-azerbaïdjanais du Haut Karabagh. Dans ces résolutions on avait signalé que les coprésidents du groupe de Minsk seront nommés (avant il n’y avait qu’un seul président), s’efforçant de trouver un règlement pacifique au conflit du Haut-Karabagh et qu’en cas d’accord, des forces de paix de la CSCE pour le maintien de la paix seraient créées.

Sommet de Lisbonne de l’OSCE - Cinquième sommet de l’Organisation pour la Sécurité et la Coopération en Europe tenu les 2-3 décembre 1996. A ce sommet une déclaration au nom du Président de l’OCSE soutenue par les 53 pays membres de l’organisation, exprimant les principes de la solution du conflit arméno-azerbaïdjanais du Haut-Karabagh. Les principes sont l’intégrité territoriale de l’Azerbaïdjan et de l’Arménie, l’octroi au Haut-Karabagh du plus haut statut d’autogestion au sein de l’Azerbaïdjan et l’assurance de la sécurité de la population du Haut-Karabagh. L’Arménie est intervenue contre ces principes au sommet et par la suite a rejeté les propositions sur le règlement du conflit préparées par le groupe de Minsk de l’OSCE sur la base de ces principes.

Sommet de Madrid – Le sommet de Madrid des chefs d’Etat et de gouvernements des pays de l’OTAN du 8-9 juillet 1997.

Sommet d’Istanbul – Le sommet de l’OTAN du 29 juin 2004 à Istanbul.

Maison Blanche - le lieu permanent d'habitation et de travail du Président des Etats-Unis. Se trouve au centre de Washington.

GUAM - Organisation internationale régionale groupant la Géorgie, l'Ukraine, l'Azerbaïdjan et la Moldavie. Cette organisation fut créée en tant que forum consultatif en 1997. Le règlement de cette organisation fut adopté lors du sommet de Yalta des pays membres les 6-7 juin 2001. Etant membre de GUAM depuis 1999, l'Ouzbekistan a quitté cette organisation en 2005. Cette organisation fut nommée GUAM - Organisation favorisant la Démocratie et le Développement économique, lors du sommet suivant du GUAM, à Kiev au mois de mai 2006. Ces dernières années, l'organisation a abordé les problèmes principaux auxquels les pays membres se heurtent – le séparatisme agressif et le terrorisme.

Bakou-Tiflis –Ceyhan - Oléoduc transportant le pétrole azerbaïdjanais vers les marchés européens. Sa longueur est de 1773 kilomètres, dont 449 kilomètres en Azerbaïdjan, de 235 kilomètres en Géorgie et de 1059 kilomètres en Turquie. Le coût du projet est évalué à 4 milliard USD environ.

Arménie - Etat limitrophe de l'Azerbaïdjan ayant occupé 20 % du territoire de l'Azerbaïdjan dans les années 1991-1994.

Bruxelles – la capitale de la Belgique, ville où se trouve le siège de l'OTAN.

Déclaration de Denver – Déclaration signée à Denver le 23 juin 1997 par les Présidents des Etats-Unis, de la Russie, de la France - Bill Clinton, Boris Eltsine et Jacques Chirac - les trois grands pays qui co-président le groupe de Minsk de l'OCSE, sur la recherche d'une solution pacifique au conflit arméno-azerbaïdjanais.

Luxembourg – Etat en Europe. Son nom officiel est «le Grand Duché du Luxembourg».

Kosovo – Une région en Europe de l'est et également un Etat qui n'est que partiellement reconnu par la communauté internationale. Une série d'Etats, parmi lesquels l'Azerbaïdjan, n'ont pas reconnu l'indépendance du Kosovo. La majorité albanaise prétendant à l'indépendance essaie d'obtenir la reconnaissance d'un Etat du nom de « la République du Kosovo ». Le gouvernement de Serbie estime qu'il ne s'agit que d'une région autonome de Kosovo et de Métochie au sein de la Serbie. Actuellement, 53 des 192 pays existants ont reconnu l'indépendance du Kosovo.

Personnalités :

Boris Eltsine – Premier Président de la fédération de la Russie (1991-1999)

Jacques Chirac - Homme politique renommé et Chef d'Etat de la France. Premier Ministre de la France dans les années 1974-1976 et 1977-1986, Maire

de Paris dans les années 1988-1995. Président de la République française dans les années 1995-2007.

Clinton Bill - 41ème Président des Etats-Unis (1993-2001)

Manfred Werner – Secrétaire général allemand de l’OTAN de 1988 à 1994

Javier Solana – Secrétaire général espagnol de l’OTAN de 1995 à 1999

George Robertson – Secrétaire général britannique de l’OTAN de 1999 à 2003

Yaap de Hoop Scheffer – Secrétaire général néerlandais de l’OTAN en 2004

Levon Ter Petrossian – Président de la République d’Arménie de 1991 à 1998

Robert Kotcharian – Président de la république d’Arménie de 1998 à 2008

Vladimir Poutine - Président de la Fédération de la Russie de 2000 à 2008, actuellement Premier Ministre.

DOCUMENTS SUPPLÉMENTAIRES**Sommet de Budapest de l'Conférence sur la
Sécurité et la Coopération en Europe
QUESTIONS REGIONALES
Intensification de l'action de la CSCE concernant
le conflit du Nagorny-Karabakh**

1. *Déplorant la poursuite du conflit et la tragédie humaine qu'il provoque, les Etats participants se sont félicités de la confirmation par les parties au conflit du cessez-le-feu conclu le 12 mai 1994 grâce à la médiation de la Fédération de Russie, en coopération avec le Groupe de Minsk de la CSCE. Ils ont réaffirmé leur appui aux résolutions pertinentes du Conseil de sécurité des*

Nations Unies et noté avec satisfaction que le Conseil de sécurité avait appuyé au niveau politique les efforts déployés par la CSCE en vue d'un règlement pacifique du conflit. Dans cette optique, ils ont invité les parties au conflit à engager un dialogue approfondi et substantiel et notamment à établir des contacts directs. A cet égard, ils se sont engagés à accroître les efforts et l'assistance de la CSCE. Ils ont fermement appuyé l'activité de médiation menée par le Groupe de Minsk de la CSCE et salué la contribution décisive de la Fédération de Russie ainsi que les efforts fournis par d'autres membres du Groupe de Minsk. Ils sont convenus d'harmoniser ces différents efforts en une action coordonnée unique dans le cadre de la CSCE.

2. *A cet effet, ils ont chargé le Président en exercice de désigner, en consultation avec les Etats participants et dans les meilleurs délais, les coprésidents de la Conférence de Minsk en vue d'assurer une base commune et acceptée par tous pour les négociations et de bien coordonner toutes les activités de médiation et de négociation. Les coprésidents, qui seront guidés dans toutes leurs activités de négociation par les principes de la CSCE et par un mandat convenu d'un commun accord, présideront ensemble les réunions du Groupe de Minsk et feront conjointement rapport au Président en exercice. Ils tiendront régulièrement informé le Conseil permanent des progrès de leurs travaux.*

3. *Dans un premier temps, les Etats participants ont demandé aux coprésidents de la Conférence de Minsk de prendre des mesures immédiates pour promouvoir, avec*

l'appui et la coopération de la Fédération de Russie et d'autres membres du Groupe de Minsk, le maintien du cessez-le-feu en vigueur et, à partir des progrès déjà réalisés dans les précédentes activités de médiation, de mener des négociations rapides pour la conclusion d'un accord politique sur la cessation du conflit armé, dont la mise en oeuvre atténuera les conséquences majeures de celui-ci pour toutes les parties et permettra de réunir la Conférence de Minsk. Ils ont également demandé aux coprésidents de la Conférence de Minsk de continuer à travailler avec les parties en vue de l'application de mesures de confiance, en particulier dans le domaine humanitaire. Ils ont souligné la nécessité pour les Etats participants de prendre des mesures, tant individuellement que dans le cadre des organisations internationales intéressées, pour fournir une assistance humanitaire aux populations de la région et surtout soulager la détresse des réfugiés.

4. Ils sont convenus, en accord avec le point de vue des parties au conflit, que la conclusion de l'accord susmentionné rendrait en outre possible le déploiement de forces multilatérales de maintien de la paix, élément essentiel pour que l'accord lui-même soit appliqué. Ils ont exprimé leur volonté politique, le Conseil de sécurité adoptant une résolution à cet effet, de fournir une force multinationale de maintien de la paix de la CSCE après un accord entre les parties pour la cessation du conflit armé. Ils ont prié le Président en exercice d'élaborer au plus tôt un plan concernant la création, la composition et les opérations d'une telle force, qui serait organisée selon les dispositions du chapitre III du Document de Helsinki 1992 et d'une manière parfaitement compatible avec la Charte des Nations Unies. Dans cette tâche, le Président en exercice sera assisté par les coprésidents de la Conférence de Minsk et par le Groupe de Minsk, et soutenu par le Secrétaire général; après avoir procédé aux consultations appropriées, il créera aussi, à Vienne, un groupe de planification de haut niveau chargé d'émettre des recommandations sur les points suivants, notamment : importance et caractéristiques de la force, commandement et contrôle, logistique, affectation d'unités et de ressources, règles d'engagement et arrangements avec les Etats contributeurs. Il recherchera l'appui de l'ONU, qui s'est déclarée prête à fournir des conseils et services d'experts. Il s'efforcera également d'obtenir l'appui politique durable du Conseil de sécurité des Nations Unies en vue de l'éventuel déploiement d'une force de maintien de la paix de la CSCE.

5. En se fondant sur ce travail préparatoire et sur les dispositions pertinentes du chapitre III du Document de Helsinki 1992, une fois l'accord conclu et lorsque les parties en auront officiellement fait la demande au Président en exercice par l'intermédiaire des coprésidents de la Conférence de Minsk, le Conseil permanent prendra une décision concernant l'organisation de cette opération de maintien de la paix de la CSCE.

Sommet de Lisbonne de l'Organisation pour la Sécurité et la Coopération en Europe DECLARATION DU PRESIDENT EN EXERCICE DE L'OSCE

Le 3 décembre 1996

Vous savez tous qu'aucun progrès n'a été fait au cours des deux dernières années vers la solution du conflit du Nagorny-Karabakh et de la question de l'intégrité territoriale de la République azerbaïdjanaise. Je regrette que les efforts des coprésidents de la Conférence de Minsk pour concilier les opinions des Parties quant aux principes d'un règlement n'aient pas abouti.

Trois principes qui devraient faire partie du règlement du conflit du Nagorny-Karabakh ont été recommandés par les coprésidents du Groupe de Minsk. Ces principes auxquels souscrivent tous les Etats membres du Groupe de Minsk sont les suivants :

-intégrité territoriale de la République d'Arménie et de la République azerbaïdjanaise ;

-définition du statut légal du Nagorny- Karabakh dans un accord fondé sur l'autodétermination, qui confère au Nagorny Karabakh le plus haut degré d'autonomie à l'intérieur de l'Azerbaïdjan ;

-garantie de sécurité pour le Nagorny Karabakh et l'ensemble de sa population, y compris des obligations mutuelles d'assurer le respect, par toutes les Parties, des dispositions du règlement.

Je regrette qu'un Etat participant n'ait pas pu accepter ces principes auxquels tous les autres Etats participants apportent leur appui.

La présente déclaration sera incluse dans des documents du Sommet de Lisbonne

Sommet d'Istanbul de l'Organisation pour la Sécurité et la Coopération en Europe

Le 19 novembre 1999

Déclaration du Sommet d'Istanbul

20. Nous avons reçu le rapport des Coprésidents du Groupe de Minsk de l'OSCE sur l'évolution de la situation et les faits récents liés au conflit du Haut-Karabakh et nous les félicitons de leurs efforts. Nous applaudissons en particulier à l'intensification du dialogue entre les présidents arménien et azerbaïdjanais dont les contacts réguliers ont créé la possibilité de dynamiser le processus de recherche d'un règlement d'ensemble durable de ce problème. Nous appuyons avec force ce dialogue et encourageons sa continuation dans l'espoir d'une reprise des négociations au sein du Groupe de Minsk de l'OSCE. Nous confirmons également que l'OSCE et son Groupe de Minsk, qui demeure le cadre le plus approprié à la recherche d'une solution, sont prêts à continuer à favoriser le processus de paix et la mise en oeuvre future de cette paix, notamment en fournissant toute l'assistance nécessaire aux parties.

21. Nous nous félicitons de l'ouverture, au cours de cette année, d'un bureau de l'OSCE à Erevan et de la décision d'ouvrir un bureau analogue à Bakou. Ces mesures permettront à l'OSCE de renforcer notre coopération avec l'Arménie et l'Azerbaïdjan.

Declaration du Sommet de Lisbonne le 3 decembre 1996

Resolutions du Conseil de la Sécurité de l'Organisation des Nations Unies

RESOLUTION № 822

30 avril 1993

Rappelant les déclarations du Président du Conseil de sécurité en date des 29 janvier 1993 (S/25199) et 6 avril 1993 (S/25539), concernant le conflit du Haut-Karabakh,

Prenant acte du rapport du Secrétaire général, en date du 14 avril 1993 (S/25600),

Exprimant sa vive préoccupation face à la détérioration des relations entre la République d'Arménie et de la République azerbaïdjanaise,

Notant avec une très grande inquiétude l'intensification des affrontements armés, et en particulier l'invasion la plus récente du district azerbaïdjanais de Kelbadjar par des forces arméniennes locales,

Préoccupé par le fait que cette situation met en danger la paix et la sécurité dans la région,

Se déclarant gravement préoccupé par le déplacement d'un très grand nombre de civils, ainsi que par la situation humanitaire d'urgence dans la région, et en particulier dans le district de Kelbadjar,

Réaffirmant que la souveraineté et l'intégrité territoriales de tous les Etats de la région doivent être respectées,

Réaffirmant également l'inviolabilité des frontières internationales et l'inadmissibilité de l'emploi de la force aux fins d'acquisition de territoire *Exprimant son appui au processus de paix en cours dans le cadre de la Conférence sur la sécurité et la coopération en Europe et profondément préoccupé par l'effet dommageable que l'intensification des affrontements armés peut avoir sur ce processus,*

1. Exige la cessation immédiate de toutes les hostilités et de tous les actes d'hostilité afin que puisse s'instaurer un cessez-le-feu durable, ainsi que le retrait immédiat de toutes les forces occupant le district de Kelbadjar et les autres régions de l'Azerbaïdjan récemment occupées;

2. Prie instamment les parties concernées de reprendre immédiatement les négociations en vue du règlement du conflit dans le cadre du processus de paix du Groupe de Minsk de la Conférence sur la sécurité et la coopération en Europe et de s'abstenir de toute action qui empêcherait de résoudre le problème par des moyens pacifiques;

3. Demande que soit assuré l'acheminement sans entrave des secours humanitaires

internationaux dans la région, en particulier dans toutes les zones touchées par le conflit, afin que puissent être allégées les souffrances de la population civile, et réaffirme que toutes les parties sont tenues de se conformer aux principes et aux règles du droit international humanitaire;

4. Prie le Secrétaire général, agissant en consultation avec le Président en exercice de la Conférence sur la sécurité et la coopération en Europe et le Président du Groupe de Minsk, d'évaluer la situation dans la région, en particulier dans le district azerbaïdjanais de Kelbadjar, et de lui présenter un nouveau rapport;

5. Décide de demeurer activement saisi de la question.

adoptée par le Conseil de sécurité à sa 3205e séance, le 30 avril 1993

RESOLUTION № 853

29 juillet 1993

Le Conseil de sécurité,

Réaffirmant sa résolution 822 (1993) du 30 avril 1993,

Ayant examiné le rapport publié le 27 juillet 1993 par le Président du Groupe de Minsk de la Conférence sur la sécurité et la coopération en Europe (CSCE) (S/26184),

Exprimant la vive préoccupation que lui inspirent la détérioration des relations entre la République d'Arménie et la République azerbaïdjanaise ainsi que les tensions entre elles,

Se félicitant que les parties concernées aient accepté le calendrier de mesures urgentes visant à appliquer sa résolution 822 (1993),

Notant avec inquiétude l'escalade des hostilités armées et, en particulier, la prise du district d'Agdam dans la République azerbaïdjanaise,

Préoccupé par le fait que cette situation continue de mettre en danger la paix et la sécurité dans la région,

Se déclarant une fois encore gravement préoccupé par le déplacement d'un très grand nombre de civils dans la République azerbaïdjanaise et par la gravité de la situation humanitaire d'urgence dans la région,

Réaffirmant la souveraineté et l'intégrité territoriale de la République azerbaïdjanaise et de tous les autres Etats de la région,

Réaffirmant également l'inviolabilité des frontières Internationales et l'inadmissibilité de l'emploi de la force aux fins d'acquisition de territoire,

1. Condamne la prise du district d'Agdam et de toutes les autres zones récemment occupées de la République azerbaïdjanaise;
2. Condamne en outre toutes les actions hostiles dans la région, en particulier les attaques dirigées contre la population civile et les bombardements des zones habitées;
3. Exige qu'il soit mis fin immédiatement à toutes les hostilités et que les forces d'occupation en cause se retirent immédiatement, complètement et inconditionnellement du district d'Agdam et de toutes les autres zones récemment occupées de la République azerbaïdjanaise;
4. Demande aux parties concernées de conclure et de maintenir en vigueur des accords de cessez-le-feu durables;
5. Réitère dans le contexte des paragraphes 3 et 4 ci-dessus les appels qu'il a lancés précédemment afin que soient rétablies les liaisons économiques, de transport et d'énergie dans la région;
6. Approuve la poursuite des efforts déployés par le Groupe de Minsk de la CSCE afin de parvenir à une solution pacifique du conflit, y compris les efforts entrepris pour appliquer la résolution 822 (1993), et se déclare gravement préoccupé par l'effet perturbateur que la recrudescence des hostilités armées a eu sur ces efforts;
7. Se félicite des préparatifs d'une mission d'observation de la CSCE assortis d'un calendrier concernant son déploiement, ainsi que de l'examen au sein de la CSCE de la proposition visant à établir une présence de la CSCE dans la région;
8. Prie instamment les parties concernées de s'abstenir de toute action qui ferait obstacle à une solution du conflit par des moyens pacifiques, et de poursuivre les négociations dans le cadre du Groupe de Minsk de la CSCE, ainsi que par des contacts directs entre elles, en vue d'un règlement définitif;
9. Prie instamment le Gouvernement de la République d'Arménie de continuer d'exercer son influence afin d'amener les Arméniens de la région du Haut-Karabakh de la République azerbaïdjanaise à appliquer la résolution 822 (1993) du Conseil ainsi que la présente résolution, et à accepter les propositions du Groupe de Minsk de la CSCE;
10. Prie instamment les Etats de s'abstenir de fournir toutes armes et munitions qui pourraient conduire à une intensification du conflit ou à la poursuite de l'occupation de territoires;
11. Demande une fois encore que soit assuré le libre accès des secours humanitaires internationaux dans la région, en particulier dans toutes les zones touchées par le conflit, afin que puissent être allégées les souffrances accrues de la population civile, et réaffirme que toutes les parties sont tenues de se conformer aux principes et aux régies

du droit international humanitaire;

12. Prie le Secrétaire général et les organismes internationaux compétents de fournir d'urgence une aide humanitaire à la population civile touchée et d'aider les personnes déplacées à retourner dans leurs foyers;

13. Prie le Secrétaire général, agissant en consultation avec le Président en exercice de la CSCE ainsi qu'avec le Président du Groupe de Minsk, de continuer à lui rendre compte de la situation;

14. Décide de demeurer activement saisi de la question.

Adoptée par le Conseil de sécurité à sa 3259e séance, le 29 juillet 1993.

RESOLUTION № 874 **14 octobre 1993**

Le Conseil de sécurité,

Réaffirmant ses résolutions 822 (1993) du 30 avril 1993 et 853 (1993) du 29 juillet 1993, et rappelant la déclaration dont le Président a donné lecture le 18 août 1993 au nom du Conseil (S/26326),

Ayant examiné la lettre datée du 1er octobre 1993, adressée au Président du Conseil de sécurité par le Président de la Conférence de Minsk sur le Haut-Karabakh de la Conférence sur la sécurité et la coopération en Europe (CSCE) (S/26522,

Se déclarant gravement préoccupé de ce que la poursuite du conflit dans la région du Haut-Karabakh de la République azerbaïdjanaise et aux alentours, ainsi que les tensions entre la République d'Arménie et la République azerbaïdjanaise pourraient mettre en danger la paix et la sécurité dans la région,

Prenant note des réunions de haut niveau qui ont eu lieu à Moscou le 8 octobre 1993 et exprimant l'espoir qu'elles contribueront à l'amélioration de la situation et au règlement pacifique du conflit,

Réaffirmant la souveraineté et l'intégrité territoriale de la République azerbaïdjanaise et de tous les autres Etats de la région,

Réaffirmant aussi l'inviolabilité des frontières internationales et l'inadmissibilité de l'emploi de la force aux fins d'acquisition de territoire,

Se déclarant une fois encore gravement préoccupé par les souffrances que le conflit a causées à la population et par la gravité de la situation humanitaire d'urgence dans la région, et exprimant en particulier son vif souci devant le déplacement d'un très grand

nombre de civils dans la République azerbaïdjanaise,

1. Demande aux parties concernées de rendre effectif et permanent le cessez-le-feu instauré comme suite aux contacts directs établis avec le concours du Gouvernement de la Fédération de Russie à l'appui du Groupe de Minsk de la CSCE;

2. Réaffirme à nouveau son appui sans réserve au processus de paix en cours dans le cadre de la CSCE ainsi qu'aux efforts inlassables que déploie le Groupe de Minsk de la CSCE;

3. Accueille avec satisfaction et recommande aux parties le "Calendrier modifié de mesures urgentes visant à appliquer les résolutions 822 (1993) et 853 (1993) du Conseil de sécurité" qui a été établi le 28 septembre 1993 à la réunion du Groupe de Minsk de la CSCE et présenté aux parties concernées par le Président du Groupe, avec le plein appui des neuf autres membres du Groupe, et engage les parties à l'accepter;

4. Se déclare convaincu que toutes les autres questions en suspens soulevées par le conflit et non directement visées par le "Calendrier modifié" devraient être réglées sans tarder au moyen de négociations pacifiques dans le cadre du processus de Minsk de la CSCE;

5. Demande que soient immédiatement appliquées les mesures réciproques et urgentes que prévoit le "Calendrier modifié" du Groupe de Minsk de la CSCE, y compris le retrait des forces des territoires récemment occupés et la suppression de tous les obstacles aux communications et aux transports;

6. Demande également la convocation à une date rapprochée de la Conférence de Minsk de la CSCE afin qu'un règlement négocié du conflit puisse être réalisé, comme le prévoit le Calendrier, en conformité avec le mandat donné le 24 mars 1992 par le Conseil des ministres de la CSCE;

7. Prie le Secrétaire général de répondre favorablement à l'invitation d'envoyer un représentant assister à la Conférence de Minsk de la CSCE et de fournir toute l'assistance possible lors des négociations de fond qui suivront l'ouverture de la Conférence;

8. Exprime son soutien à la mission d'observation mise en place par la CSCE;

9. Demande à toutes les parties de s'abstenir de toute violation du droit international humanitaire, et demande de nouveau, comme il l'a fait dans les résolutions 822 (1993) et 853 (1993), que soit assuré le libre accès des secours humanitaires internationaux dans toutes les zones touchées par le conflit;

10. Prie instamment tous les Etats de la région de s'abstenir de tout acte d'hostilité et de toute ingérence ou intervention qui auraient pour effet d'élargir le conflit et de porter atteinte à la paix et à la sécurité dans la région;

11. *Prie le Secrétaire général et les organismes internationaux compétents de fournir d'urgence une aide humanitaire à la population civile touchée et d'aider les réfugiés et les personnes déplacées à regagner leurs foyers dans la sécurité et la dignité;*

12. *Prie également le Secrétaire général, le Président en exercice de la CSCE et le Président de la Conférence de Minsk de la CSCE de continuer à lui rendre compte de l'évolution du processus de Minsk et de tous les aspects de la situation sur le terrain, ainsi que de la coopération actuelle et future entre la CSCE et l'Organisation des Nations Unies à cet égard;*

13. *Décide de demeurer activement saisi de la question.*

Adoptée par le Conseil de sécurité à sa 3292e séance, le 14 octobre 1993

RESOLUTION № 884

12 novembre 1993

Le Conseil de sécurité,

Réaffirmant ses résolutions 822 (1993) du 30 avril 1993, 853 (1993) du 29 juillet 1993 et 874 (1993) du 14 octobre 1993,

Réaffirmant son appui sans réserve au processus de paix poursuivi dans le cadre de la Conférence sur la sécurité et la coopération en Europe (CSCE) et aux efforts inlassables du Groupe de Minsk de la CSCE,

Prenant note de la lettre datée du 9 novembre 1993, adressée au Président du Conseil de sécurité par le Président en exercice de la Conférence de Minsk sur le Haut-Karabakh et ses pièces jointes (S/26718, annexe)

Exprimant sa grave préoccupation de ce que la poursuite du conflit dans la région du Haut-Karabakh de la République azerbaïdjanaise et aux alentours, ainsi que des tensions entre la République d'Arménie et la République azerbaïdjanaise, pourrait mettre en danger la paix et la sécurité dans la région,

Notant avec inquiétude l'escalade des hostilités armées, conséquence des violations du cessez-le-feu et de l'usage excessif de la force en réaction à ces violations, en particulier l'occupation du district de Zanguelan et de la ville de Goradiz dans la République azerbaïdjanaise,

Réaffirmant la souveraineté et l'intégrité territoriale de la République azerbaïdjanaise et de tous les autres Etats de la région,

Réaffirmant également l'inviolabilité des frontières internationales et l'inadmissibilité de l'emploi de la force pour l'acquisition de territoire,

Se déclarant vivement préoccupé par le récent déplacement d'un très grand nombre de civils dans le district de Zanguelan et la ville de Goradiz ainsi qu'à la frontière méridionale de l'Azerbaïdjan, et par la situation humanitaire d'urgence qui existe dans ces régions,

1. Condamne les récentes violations du cessez-le-feu établi entre les parties, qui ont entraîné une reprise des hostilités, et condamne en particulier l'occupation du district de Zanguelan et de la ville de Goradiz, les attaques contre les civils et les bombardements du territoire de la République azerbaïdjanaise;

2. Demande au Gouvernement arménien d'user de son influence pour amener les Arméniens de la région du Haut-Karabakh de la République azerbaïdjanaise à appliquer les résolutions 822 (1993), 853 (1993) et 874 (1993), et de veiller à ce que les forces impliquées ne reçoivent pas les moyens d'étendre leur campagne militaire;

3. Accueille avec satisfaction la Déclaration du 4 novembre 1993 des neuf membres du Groupe de Minsk de la CSCE (S/26718) et approuve les propositions qui y figurent concernant des déclarations unilatérales de cessez-le-feu;

4. Exige des parties concernées qu'elles cessent immédiatement les hostilités armées et les actes d'hostilité, que les forces d'occupation soient retirées unilatéralement du district de Zanguelan et de la ville de Goradiz et que les forces d'occupation soient retirées des autres zones récemment occupées de la République azerbaïdjanaise, conformément au "calendrier modifié" de mesures urgentes en vue d'appliquer les résolutions 822 (1993) et 853 (1993) du Conseil de sécurité (S/26522, appendice), tel qu'il a été modifié lors de la réunion du Groupe de Minsk de la CSCE tenue à Vienne du 2 au 8 novembre 1993;

5. Prie instamment les parties concernées de remettre promptement en vigueur de manière effective et permanente le cessez-le-feu intervenu à la suite des contacts directs pris avec le concours du Gouvernement de la Fédération de Russie pour appuyer le Groupe de Minsk de la CSCE, et de continuer à rechercher un règlement négocié du conflit dans le cadre du processus de Minsk de la CSCE et du "calendrier modifié", tel qu'il a été modifié lors de la réunion du Groupe de Minsk de la CSCE tenue à Vienne du 2 au 8 novembre 1993;

6. Prie instamment, de nouveau, tous les Etats de la région de s'abstenir de tout

acte d'hostilité et de toute ingérence ou intervention qui auraient pour effet d'élargir le conflit et de porter atteinte à la paix et à la sécurité dans la région;

7. Prie le Secrétaire général et les organismes internationaux compétents de fournir d'urgence une aide humanitaire à la population civile touchée, notamment dans le district de Zanguelan et la ville de Goradiz ainsi qu'à la frontière méridionale de l'Azerbaïdjan, et d'aider les réfugiés et les personnes déplacées à regagner leurs foyers dans la sécurité et la dignité;

8. Réitère sa demande tendant à ce que le Secrétaire général, le Président en exercice de la CSCE et le Président de la Conférence de Minsk de la CSCE continuent de lui rendre compte de l'évolution du processus de Minsk et de tous les aspects de la situation sur le terrain, en particulier de l'application de ses résolutions pertinentes, ainsi que de la coopération future entre la CSCE et l'ONU à cet égard;

9. Décide de demeurer activement saisi de la question.

Adoptée par le Conseil de sécurité à sa 3313e séance, le 12 novembre 1993

Contenu

Chers lecteurs	225
Discours du Président de la République d'Azerbaïdjan Heydar Aliyev à la séance de l'OTAN à Bruxelles	228
Déclaration de Monsieur Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan pendant la cérémonie de signature du document cadre le «Partenariat Pour la Paix» à Bruxelles, au siège de l'OTAN	232
Discours de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan et de Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN devant les journalistes	237
Discours de bienvenu de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, à Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN lors de sa venue en visite officielle en Azerbaïdjan	239
Discours du Président de la République d'Azerbaïdjan Heydar Aliyev à la réunion des chefs d'Etat et de gouvernements des pays membres du Conseil de partenariat européen- atlantique	241
Entretien de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, lors de sa rencontre avec Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN	243
Entretien lors de la rencontre de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, avec Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN, pendant sa visite à Bakou	244
Conférence de presse tenue par Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, avec Javier Solana, en présence des média locaux et internationaux au terme des négociations avec la délégation de l'OTAN	247
Entretien entre Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, et Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN, chef de la délégation	250
Discours de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan au sommet consacré à la 50 ^{ième} anniversaire de l'OTAN	253
De l'entretien du Président de la République d'Azerbaïdjan Heydar Aliyev avec la délégation dirigée par le Président du Comité militaire de l'OTAN, Guido Venturoni, l'amiral des forces navales de l'Italie	255
Entretien de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, lors de la réception de Lord George Robertson, Secrétaire Général de l'OTAN, et de la délégation qui l'accompagne	258
De l'entretien du Président Heydar Aliyev à la rencontre avec le Président de l'Assemblée parlementaire de l'OTAN Rafael Estrella et le Secrétaire Général de la même institution Simon Lunn	262

Discours de Heydar Aliyev, Président de la République d’Azerbaïdjan au sommet des Chefs d’Etat et de gouvernement des pays membres de l’OTAN / Conseil du partenariat euro-atlantique	266
Discours du président Ilham Aliyev lors de la conférence intitulée “L’Alliance Atlantique à la croisée des chemins”, réunie à Istanbul	268
Conférence de presse de Ilham Aliyev, Président de la République d’Azerbaïdjan	281
Discours de Ilham Aliyev, Président de la République d’Azerbaïdjan, au sommet de l’OTAN à Istanbul	284
Discours de Ilham Aliyev, Président de la République d’Azerbaïdjan, lors de la session de printemps de l’Assemblée Parlementaire de l’OTAN	286
Déclarations faites lors de la conférence de presse commune d’Ilham Aliyev, Président de la République d’Azerbaïdjan et de Jaap de Hoop Scheffer, Secrétaire Général de l’OTAN à Bruxelles, à Etat-major de l’OTAN	297
Rencontres de Heydar Aliyev, Président de la République d’Azerbaïdjan, avec les dirigeants de l’OTAN	300
Les rencontres de Ilham Aliyev, président de la République d’Azerbaïdjan avec les dirigeants de l’OTAN	301
Notices historiques	302
Informations sur l’OTAN	302
Les relations Azerbaïdjan-OTAN	304
Les événements essentiels dans les relations Azerbaïdjan -OTAN	308
Les directions de la coopération de l’Azerbaïdjan avec l’OTAN	313
Notions	314
Documents supplémentaires	319
Photos- documents	339

FOTO-SƏNƏDLƏR

PHOTO DOCUMENTS

PHOTOS DOCUMENTS

Foto 1. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO Baş katibinin müavini Serco Balantsino ilə görüşü – Brüssel, 4 may 1994-cü il

Foto 2. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev və NATO Baş katibinin müavini Serco Balantsino NATO Şurasının iclasında - Brüssel, 4 may 1994-cü il

Foto 3. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev və NATO Baş katibinin müavini Serco Balantsino Azərbaycan Respublikasının "Sülh naminə tərəfdaşlıq" çərçivə sənədinə qoşulması münasibətilə keçirilən mərasimdə - Brüssel, 4 may 1994-cü il

Foto 4. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev və NATO Baş katibinin müavini Serco Balantsinonun NATO qərargahında birgə mətbuat konfransı - Brüssel, 4 may 1994-cü il

Foto 5. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun Baş katibi Xavyer Solana ilə görüşü – Brüssel, 23 aprel 1996-cı il

Foto 6. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun Baş katibi Xavyer Solana ilə birgə mətbuat konfransı - Brüssel, 23 aprel 1996-cı il

Foto 7. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin və NATO-nun Baş katibi Xavyer Solananın rəhbərliyi ilə Azərbaycan və NATO nümayəndə heyətləri arasında görüş – Bakı, 13 fevral 1997-ci il

Foto 8. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Avropa - Atlantika Əməkdaşlıq Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının iclasında - Madrid, 9 iyul 1997-ci il

Foto 9. Avropa - Atlantika Əməkdaşlıq Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının iclası - Madrid, 9 iyul 1997-ci il

Foto 10. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Avropa - Atlantika Əməkdaşlıq Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının iclasından əvvəl - Madrid, 9 iyul 1997-ci il

Foto 11. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Avropa - Atlantika Əməkdaşlıq Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçıları iclasının iştirakçıları arasında - Madrid, 9 iyul 1997-ci il

Foto 12. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev NATO-nun 50 illik yubileyinə həsr olunmuş zirvə görüşündə - Vaşinqton, 25 aprel 1999-cu il

Foto 13. NATO-nun 50 illik yubileyinə həsr olunmuş zirvə görüşü - Vaşinqton, 25 aprel 1999-cu il

Foto 14. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev NATO-nun 50 illik yubileyinə həsr olunmuş zirvə görüşünün iştirakçıları arasında - Vaşinqton, 25 aprel 1999-cu il

Foto 15. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun Hərbi Komitəsinin sədri, İtaliya hərbi dəniz qüvvələrinin admiralı Quido Venturoni ilə görüşü - Bakı, 28 aprel 2000-ci il

Foto 16. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun Hərbi Komitəsinin sədri, İtaliya hərbi dəniz qüvvələrinin admiralı Quido Venturoninin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən söhbətindən - Bakı, 28 aprel 2000-ci il

Foto 17. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin NATO-nun baş katibi Lord Corc Robertsonla görüşü - 16 yanvar 2001-ci il

Foto 18. NATO Avroatlantika Tərəfdaşlıq Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının Praqa Zirvə görüşü – 22 noyabr 2002-ci il

Foto 19. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev NATO Avroatlantika Tərəfdaşlıq Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının Praqa Zirvə görüşündə - 22 noyabr 2002-ci il

Foto 20. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev NATO Avroatlantika Tərəfdaşlıq Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının Praqa Zirvə görüşünün iştirakçıları arasında - 22 noyabr 2002-ci il

Foto 21. İstanbulda "Avratlantik İttifaqı yol ayrıcında" mövzusunda Beynəlxalq konfransda Prezident İlham Əliyevin nitqi – "Çırağan" sarayı, 26 iyun 2004-cü il

Foto 22. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev NATO-nun İstanbul sammitində - İstanbul, 29 iyun 2004-cü il

Foto 23. NATO-nun İstanbul sammiti - İstanbul, 29 iyun 2004-cü il

Foto 24. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev NATO-nun İstanbul sammitinin iştirakçıları ilə birgə - İstanbul, 29 iyun 2004-cü il

Foto 25. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin NATO Parlament Assambleyasının yaz sessiyasında çıxışı – Paris, 30 may 2006-cı il

Foto 26. NATO Parlament Assambleyasının yaz sessiyası – Paris, 30 may 2006-cı il

Foto 27. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin NATO-nun Baş Katibi Yaap de Hoop Sxefferlə görüşü – Brüssel, 8 noyabr 2006-cı il

Photo 1. Meeting of Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan with Sergio Balanzino, Deputy Secretary-General of NATO – Brussels, May 4, 1994

Photo 2. Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan and Sergio Balanzino, Deputy Secretary-General of NATO during the meeting of the NATO Council – Brussels, May 4, 1994

Photo 3. Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan and Sergio Balanzino, Deputy Secretary-General of NATO during the ceremony dedicated to Azerbaijan's joining "Partnership for Peace" Framework Document – Brussels, May 4, 1994

Photo 4. Joint press conference of Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan and Sergio Balanzino, Deputy Secretary-General of NATO in the NATO headquarters – Brussels, May 4, 1994

Photo 5. Meeting of Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan with Javier Solana, Secretary-General of NATO – Brussels, April 23, 1996

Photo 6. Joint press conference of Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan with Javier Solana, Secretary-General of NATO – Brussels, April 23, 1996

Photo 7. Meeting between the Azerbaijani delegation headed by Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan and the NATO delegation headed by Javier Solana, Secretary-General of NATO – Baku, February 13, 1997

Photo 8. Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan during the meeting of heads of states and governments of the member-states of the Euro-Atlantic Partnership Council – Madrid, July 9, 1997

Photo 9. Meeting of heads of states and governments of the member-states of the Euro-Atlantic Partnership Council – Madrid, July 9, 1997

Photo 10. Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan before the meeting of heads of states and governments of the member-states of the Euro-Atlantic Partnership Council – Madrid, July 9, 1997

Photo 11. Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan among the participants of the meeting of heads of states and governments of the member-states of the Euro-Atlantic Partnership Council – Madrid, July 9, 1997

Photo 12. Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan during the summit dedicated to the 50th anniversary of NATO – Washington D.C., April 25, 1999

Photo 13. Summit dedicated to the 50th anniversary of NATO – Washington D.C., April 25, 1999

Photo 14. Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan among the par-

participants of the summit dedicated to the 50th anniversary of NATO – Washington D.C., April 25, 1999

Photo 15. Meeting of Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan with Guido Venturoni, chairman of the Military Committee of NATO, Admiral of the Italian Navy – Baku, April 28, 2000

Photo 16. From the talk Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan with the delegation headed by Guido Venturoni, chairman of the Military Committee of NATO, Admiral of the Italian Navy – Baku, April 28, 2000

Photo 17. Meeting of President of the Azerbaijan Republic, Heydar Aliyev, with Lord George Robertson, the NATO Secretary General – January 16, 2001

Photo 18. Summit of the NATO Euro-Atlantic Partnership Council member-states - November 22, 20002

Photo 19. President of the Azerbaijani Republic, Heydar Aliyev, at the Prague Summit of the NATO Euro-Atlantic Partnership Council member-states, November 22, 2002

Photo 20. President of the Azerbaijani Republic, Heydar Aliyev, among the Summit participants of the NATO Euro-Atlantic Partnership Council member-states - November 22, 2002

Photo 21. Speech of Ilham Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan during the international conference on NATO held in Istanbul – Chiragan Palace, June 26, 2004

Photo 22. Ilham Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan during the Istanbul summit of NATO – Istanbul, June 29, 2004

Photo 23. Istanbul summit of NATO – Istanbul, June 29, 2004

Photo 24. Ilham Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan with the participants of the Istanbul summit of NATO – Istanbul, June 29, 2004

Photo 25. Speech of Ilham Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan in the spring session of the NATO Parliamentary Assembly – Paris, May 30, 2006

Photo 26. Spring session of the NATO Parliamentary Assembly – Paris, May 30, 2006

Photo 27. Meeting of Ilham Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan, with Jaap de Hoop Scheffer, Secretary-General of NATO – Brussels, November 8, 2006

Photo 1. Rencontre de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan avec Serjo Balantsino, vice-Secrétaire Général de l'OTAN- Bruxelles, le 4 mai 1994

Photo 2. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan et Serjo Balantsino à la session du Conseil de l'OTAN – Bruxelles, le 4 mai 1994

Photo 3. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan et Serjo Balantsino, vice Secrétaire Général de l'OTAN à la cérémonie d'adhésion de l'Azerbaïdjan au document-cadre "Partenariat pour la paix" –Bruxelles, le 4 mai 1994

Photo 4. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan et Serjo Balantsino, vice-Secrétaire Général de l'OTAN, lors de la conférence de presse au siège de l'OTAN –Bruxelles, le 4 mai 1994

Photo 5. Rencontre de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan et Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN - Bruxelles, le 23 avril 1996

Photo 6. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, et Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN lors de leur conférence de presse commune - Bruxelles, le 23 avril 1996

Photo 7. Rencontre entre les délégations de l'Azerbaïdjan et de l'OTAN, sous la direction de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, et de Javier Solana, Secrétaire Général de l'OTAN - Bakou, le 13 février 1997

Photo 8. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, à la réunion des chefs d'Etat et de Gouvernement des pays membres du conseil de coopération Europe-Atlantique –Madrid, le 9 juillet 1997

Photo 9. Réunion des chefs d'Etat et de Gouvernement des pays membres du conseil de coopération Europe-Atlantique –Madrid, le 9 juillet 1997

Photo 10. Heydar Aliyev avant la réunion des chefs d'Etat et de Gouvernement des pays membres du conseil de coopération Europe-Atlantique – Madrid, le 9 juillet 1997

Photo 11. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, parmi les participants à la session des chefs d'Etat et de Gouvernement des pays membres du Conseil de Coopération Europe-Atlantique- Madrid, le 9 juillet 1997

Photo 12. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan au sommet consacré au 50ième Jubilé de l'OTAN -Washington, le 25 avril 1999

Photo 13. Sommet dédié au 50ième Jubilé de l'OTAN -Washington, le 25 avril 1999

Photo 14. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan parmi les participants au sommet consacré au 50ième Jubilé de l'OTAN -Washington, le 25 avril 1999

Photo 15. Rencontre de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, avec l'amiral Guido Venturoni, Président du Comité militaire de l'OTAN, Amiral des Forces maritimes de l'Italie –Bakou, le 28 avril 2000

Photo 16. Entretien de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, lors de la reception de la délégation à la tête l'amiral Guido Venturoni, Président du Comité militaire de l'OTAN, Amiral des Forces maritime de l'Italie –Bakou, le 28 avril 2000

Photo 17. Rencontre de Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan avec Lord George Robertson, Secrétaire Général de l'OTAN- le 16 janvier 2001

Photo 18. Sommet de Prague des chefs d'Etat et de gouvernement des pays membres du Conseil de partenariat euro-atlantique de l'OTAN –Le 22 novembre 2002

Photo 19. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan au sommet de Prague des chefs d'Etat et de gouvernement des pays membres du Conseil de partenariat euro-atlantique de l'OTAN - Le 22 novembre 2002

Photo 20. Heydar Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, parmi les participants du sommet de Prague des chefs d'Etat et de Gouvernement des pays membres du Conseil de partenariat euro-atlantique de l'OTAN - Le 22 novembre 2002

Photo 21. Discours du Président Ilham Aliyev lors de la conférence internationale réunie autour du thème de "L'Union Européenne à la croisée des chemins", à Istanbul-Palais "Tchiraghan", le 26 juin 2004

Photo 22. Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, au sommet d'Istanbul de l'OTAN, le 29 juin 2004

Photo 23. Sommet de l'OTAN à Istanbul, le 29 juin 2004

Photo 24. Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, avec les participants au sommet de l'OTAN à Istanbul, le 29 juin 2004

Photo 25. Discours de Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, à la session de printemps de l'Assemblée Parlementaire de l'OTAN - Paris, le 30 mai 2006

Photo 26. Session de printemps de l'Assemblée Parlementaire de l'OTAN - Paris le 30 mai 2006

Photo 27. Rencontre de Ilham Aliyev, Président de la République d'Azerbaïdjan, avec Jaap de Hoop Scheffer, Secrétaire Général de l'OTAN - Bruxelles, le 8 novembre 2006